स्पा

नदोषप्र[illegible]सीनये॥२४॥ एतत्सलनिपानार्थं प्रलप्राप्तिपदेपदे॥ विघ्नं करोतिसर्व
त्रनिर्[illegible]तारणा॥२५॥ कुलवृक्षोपद्रितथा विघ्नमाचरति ध्रुवं प्र
लवृक्ष[illegible]श्चेवृदाविदैवयोगतः॥२६॥ साधकोपितदादेवभवे कु
स्वचित्त[illegible]लिंतान वचसामनसावापिकार्योद्वायदिवाध्यति॥२७॥ प्रलव
क्षस्तदादेवनश्यंतिस्मरणादनात्॥ बाध्यतेकुलवृक्षेच साधकस्यकृते
विभो॥२८॥ तृणानत्रोकुलप्रनास्यायाद्यावनिःकृतिताभवेत्॥ तावन्निजकु
लालाये वर्जनीयप्रयत्नतः॥२९॥ एतत्कार्यविधानेनयोगपो नास्तिमही
तले॥ अ[illegible]हरंतरे देवोनाम्नवर्णविवर्जितः॥३०॥ कुरोतियदितत्रास्याद्विघ्नं ॥११२॥
वाप्र[illegible]साधने॥ नदोषैस्तत्रबाध्यंतेसाध्यकाकुलदेवता॥३१॥ विघ्नप्रदानमे

तां मैरेवा बटुकादयः । अत्रबीजार्णवं हृत्वा कुलं ति फलरक्षणे ॥१७॥ लिंगैर्वी
क्षः पदैर्दैवीक्षात्वा फलसमुद्भवं । दैवज्ञातैर्नरैर्ज्ञातं यथार्थज्ञानशास्त्रतः
॥१८॥ ज्ञात्वा फलविभागं तु पंचमात्परतो भवेत् ॥ सप्तमाहं मया साध्यं
[illegible]मध्ये ज्ञारोवरे ॥१९॥ दस्तं वा पादुकाक्षं च विद्यां संहमयो मतन्त्र जपेद
स्य सहस्रं वै स्वयं वृक्षात्पतिष्यति ॥२०॥ एवं हृते यसति तत्फलं देवनिर्मि
तं ॥ अस्यात्मवं च पतिते वैरीपस्याग माचमात् ॥२१॥ पतति [illegible] पलं सा चा
आनीय क्षालये त्ततः ॥ धेनुसुद्भाम्तीकृत्य होमे कुर्याद्दलक्षितं ॥२२॥ यात्रे
वे वविधाने [illegible] स चोषं भुंजेत्ततः ॥ भुक्तमात्रस्ततस्मिन्वै चिरं जीवक्षितो भ
वेत् ॥२३॥ गुरव्याम्मधुमतीतस्य क्रूरस्थामेगदायिनि । साधकानां कुलं ज्ञानं

ज्ञानपरीपत्तिगोचरा ॥९॥ स्तुकरीगर्दभीकाद्वीभृंगाल्लीजयतेध्रुवं ॥ अस्मेतं
प्रवदेवद्देवीनामनीतिनचक्रया ॥१०॥ तयासंगेयोहिपातःपतिरूपधरा
कृचित्‌ ॥ मूलमेवं जपतोयंतत्रात्रेदेविमाम्भरी ॥११॥ तेदायदिहिरण्यस्या
तदास्वपतिरेवच ॥ इत्यादिशिक्षयाकार्योशिक्षिताकुलयोषितः ॥१२॥ रक्षा
कार्योविचारेणसर्वोत्मनववर्मना ॥ योगिनीचमहाप्रज्ञाबहुकानांच
भैरव ॥१३॥ कार्यविघ्नविनाशार्थं कुलाचारार्थयोगतः ॥ यासोमूलत
रोमूलेमूलविद्यानुचंडिका ॥१४॥ लिखित्वाचोषकालंतुएतैर्विघ्नैर्नलिप्यते ॥
चास्पल्यामूलदेशेनकुर्यान्मलयोजने ॥१५॥ विसर्जनविधौदेवयदिचे ॥१७॥
स्खलयाननः ॥ यद्रूपेप्रीतिरेवास्यकुलस्यकुलविभ्रमः ॥१६॥ नद्रूपंविग्रहेक

किंन्नसाधयति भूतले ॥१॥ पटलपाक्कविभागंतु सर्वदेवनमस्कृते । पार्वत्युवाच ॥ कथयामि महादेव न प्रकाश्यं कथंचन । दृष्टादृष्टफलं देव देवगंधर्व

किंनराः ॥२॥ आयांति पूलपाकार्थं तस्माद्दद्यविचेष्टितं । विसत्नेन विधानं

यं गोपने भावयंति ते ॥४॥ तत्र लक्ष्मविधानेन कुलं कुर्यात्सि सिक्षितं ।

मातः परित्यक्ता धर्माधर्मो नाहि जगत्त्रये ॥५॥ पतिप्राणप्रदोसि त्वं पति

रेव परा गतिः । पतिरेव परं ब्रह्म प्राणाधिक पतिः प्रभुः ॥६॥ सर्वतीर्थमयी

स्वामि सर्वदेवमयः पतिः । सर्वदेवमयः श्चैव पतिरेव महागुरुः ॥७॥ आया

स्य उपविष्टो सखी श्चै मुखं वीक्ष्य स्फितिताभवेत् । पतिभावे मि ताहस्यात्रक्षास्य

स्पति दर्शने ॥८॥ उत्तरेनोत्तरं दद्यात् व्याहरेद्रुतक्रमेण सर्वदेवमयं हित्वा

त्रया॰

समावत्र्यंसमीतयनान्॥४९॥ इत्सतुसांकुसेल ब्राप्मणमेदंडक्कुवि।त्राहि
नाथकुलाचा॑ःपञ्चिनीपममनायकः॥५०॥ तत्स्पदांभोरुहायांचदेहि
मूर्ध्नियशोधनः।गुरवेदक्षिणांदत्वातांत्सलारुणलोचना॥५१॥ स्वकुले
परमीकृत्ययथोद्दिष्टंसमाचरेत्।अंगावरणपूजादौयद्दिनक्षमतेकु
ले॥५२॥ तदामूर्ध्निगुरुंध्यात्वाकुलामृतरसेनतु।तर्पयित्वाकुलंध्यात्वा
जपेन्मंत्रंनिराकुलं॥५३॥ ॥छ॥ ॥इति त्रपामारहस्येपरमंत्रवीर्य
हानिवेतालादिसिद्धिस्वकुलदीक्षाप्रकरणोनामषोडशःपरिच्छेदः
॥ ॥१६॥ ॥छ॥ ॥छ॥ अथ कुलपाकप्रकारोयथा॥ ॥तदुक्तंभाव
चूडामणौ।यद्दिभाग्यवशाद्देवीकुलपत्नीतुलभ्यते।कुलपाकंततःकृत्वा ॥१०॥

3 शिवशांतिविस्तारायै शिवाय शिवजन्मसे इत्यनेन कुलोद्भवान्यां शांतिं कु-
र्यात्॥ स्वकुलदीक्षाप्रकारो लिख्यते। तदुक्तं कुलचूडामणौ। निजकांता
समानीय सुशीलां सुयशस्विनीं। कुलमन्त्रं कुलप्राथ्यं दीक्षयेत् कुलदी-
क्षया॥४४॥ परानंदरसापूर्णां लोकानां कुलजां शतीं। तांबूलाननसंपू-
र्णां गुरुररक्षो ज्ञितः सुधीः॥४५॥ नीत्वा पुत्रीं वदाचर्य तंडाल पटले लिखे-
त्॥ यान्त्रिचक्रं त्रिरावृत्या लिखेत्कुंकुमकलां ततः॥४६॥ तन्मध्ये देवमंत्रेण
तल्लिंतं नाममन्त्रिदं। तत्र देवीं समावाह्य ध्यात्वा देवीं प्रपूज्य च॥४७॥ तत्सु-
त्रिकाकर्णे कूपि छंदस्तमन्वितं। मूलमंत्रं त्रिरावृत्या कथये द्वामकर्ण-
के॥४८॥ अद्यप्रभृति पुत्री त्वं कुलधर्मे जो चैनरता। यथोपदिष्टविधिना

वहन्नुष्कमादिंषु बालकसंस्कारदर्शनात् ॥४०॥ तत्तु कृते तत्रैवाच्यतेति ।
बालकस्य जन्मतःदिनायां त्रिदिनाभ्यंतरे लिखेत् ॥ मध्ये नाभ्येत दूर्वाभिः स्वर्ण
शलाकया पिता ॥४१॥ अमुं वाग्भव कूटं तु लिखेद् जननान्तरे । त्रिदिनाभ्यं
तरे अशक्तौ लक्ष्मित्यापि बोद्धव्यं ॥ अथ एकादशाहे देवतासंकल्पमंत्रं
लिखेदिति वृत्तिः । यदि पिता दूरस्थो भवति तदा पितृव्यो लिखेत् ॥ मातुले
वा लिखेत् । पितृभ्राता लिखेन्मंत्रं मातुभ्राता तु ना पुनः । पिता एव लिखेन्मं
त्रं नान्य एव कदाचन ॥४२॥ मातृक्रोडे पि संस्थाप्य दर्भेनास्यांपर्यंततः ।
शान्तिं कुर्याद्बालकस्य ब्राह्मणैः सह साधकः ॥४३॥ तत्र शान्तिमंत्रः ॥ इमं पुत्रं ॥१६९
कामयत काम मया नो इहैव स्तु । देवेभ्यो पुष्पांतिसर्वमिदं सजातं सजननेन

डीच्छुदा यथा पूर्वं लिखेत्स्वर्णशलाकया ॥३४॥ मूलमंत्रं लिखेन्मंत्री यस्यो
त्पद्येत तु वैखर्या । वाक्योच्चारणतो बालो वाग्मी भूत कृपिभवेत् ॥३५॥ इद
महोपेतमराक्रमो लकृतं ॥ नैमित्तिकं संस्कारानंतरं एतन्मंत्रं कार्यं ॥ ॥
तदुक्तं तत्रैव ॥ जन्मसंस्कारकं नाम पुत्रो जाते प्रशस्यते । जिह्वायां तु लि
खेन्मंत्रं यज्ञदर्भकुशलाकया ॥३६॥ वारत्रयं तु संमार्ज्य दक्षिणेनैव पा
णिना ॥ मूलमुच्चार्य प्रत्येकं पंक्तिः कुर्यात्सुशोभनं ॥३७॥ आदौ संस्कारः
कर्तव्यः तदंते न विलिखेन्मनुं । गंधचंदनपुष्पैश्च पूजयेत्तारिणीं द्विजः ॥
३८॥ उत्तरां गुरवे भुक्त्वा स्थापयेत्पीठमुत्तमं ॥ पूजयेत्कालिकां देवीं
नानाभरणसैः सुशोभनैः ॥३९॥ कवी वाग्मी भवेत्पुत्रः सत्यवादी जितेंद्रियः ॥

रु।श्रीलकावृयाख्यजिह्वायापरिमधुनालिखेत्॥कुलस्थानेसमानीयदत्वा
द्व्येप्रयत्नतः॥वा। अष्टोत्तरसहस्रंतुजप्त्वाभूवितलेस्थितः॥भुमौस्युकु
मारमात्रेण।विवरंतत्रजायते॥२०॥शतयोजनदूरेवायंत्रस्याध्यास्थिति
र्भवेत्।तत्रैवागमनंतस्यभूतलान्तःप्रसर्पिणः॥२१॥एवंविवरमध्येतु
गत्वाश्वकुहरेपिच।कायसंकोचमासाद्यगच्छत्सविकलोनरः॥२२॥उ
गेमंत्रविनामंतस्यकालीमंत्रंतत्रैवच।सिद्धयःकुलनाथेन।जायन्तेनचा
र्थंचन॥२३॥मधुलाजाभ्यांमानवस्याके चिजिह्वामोष्ठदक्षिणपाणि
नात्रिवारंसंमार्ज्यतत्रपीतापंक्त्याक्रमेणमूलमंत्रंविलिख्यदेवीप्र ॥१६८॥
जप्यत्वातदुक्तंमस्तकस्थे।अथवामधुलाजाभ्यांजिह्वायांबालकस्यचाना

मोचांसमासे प्ययावत्सत्रं प्रजायते। तावद्गुत्क्राहव्विष्यान्नं प्रतिरा
त्रंजपे सुधीः॥२३॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु एकाब्दादोषवर्जितः। उत्पन्नं
यत्रमालोक्याच्छितानिष्टिं इमानयेत्॥२४॥ तत्रगुत्क्राहविष्या सी
तद्दिने तटनीतटे। तमानीय सुहृत्संगे क्षालयेन्मंत्रमुच्चरन्॥२५॥
तच्छुतो त्रिमुखं वत्स यद्दितत्र प्रयच्छति। तदानीय जपेन्नच दक्षिणा
धारनीस्वनो॥२६॥ अभिमेध्यसहस्रं तु कालीमंत्रप्रयत्नतः। सिद्धां
जनेभयेन्मंत्री नात्रकार्या विचारणा॥२७॥ चंदनागरुकस्तूरी मिश्रि
तं चापस्तदर्पितं। कृत्वातिलकमादाय सर्वजनपतिसाधकः॥२८॥ कुल
मीनकुलन्यानं कुलद्रव्यं कुलेश्वरः। अथ बालकसंस्कारो यथा॥
मधुलजाम्बे [illegible] डो छेदयेत्। प्राक्सीलाद्यपाश्वेतद्रू वेयावा यत्नदा

मुण्डं तु भावयेत्॥ कुलाष्टम्यामर्धरात्रौ चितामध्यसमाहित॥१७॥ प्रतिमू
र्ध्नि समामंत्र्य ज्ञाने चित्रिमने [illegible] ततः॥ मधुरत्रयसंयुक्तं बिल्वपत्रेण संयु
तं॥१७॥ पादादिमूर्ध्नि पर्यंतं होमांते बलिमाहरेत्॥ बिल्वांते परमामाया
देवी महिषमर्दिनी॥१८॥ अथातिबालरूपिण्या वरहस्ताहसन्मुखी॥
गृह्ण गृह्णेति शब्देन स्वङ्गं तु तोलं धारयेत्॥१९॥ घोरदंष्ट्रे कराला स्ये
महाकराल रूपिणी॥ ईं ॐ घ्रां घ्रीं घ्रं कुरु २ कुर्माणं विपक्षछेदवि
स्तर॥२०॥ एवमामंत्र स्वङ्गं तु यमुद्दिश्य प्रक्षिपेन्नरः॥ छित्वा छित्वा पुन
श्छित्वा गच्छत्याक्रष्यते पुनः॥२१॥ अथवा मार्जार रक्तं छमेषस्य घातं ॥१६॥
यच्चेयथाविधिः॥ कुजे च तुष्पथे रात्रौ निखने मंत्रितं ततः॥२२॥ तत्र

दंडं पादुकमद्भुतं॥ हृत्वा तु गोष्ठमीरा चौरश्मशाने निक्षिपेत्ततः॥९॥ तस्योप
6 रि स्नात्वैवं हृत्वा चाप्यानयित्वा यथाविधि॥ ध्यात्वासनगतो वीरो जपेदष्टसह
स्रकं॥१०॥ ततो मार्त्तबलिं दत्वा क्राष्टमात्रं जपेत्ततः॥ ह्रैं ह्रौं दंडं महाका
ली योगिनीहृदयप्रिया॥११॥ मम हस्ते स्थितो नाथ ममाज्ञां परिपाल
य॥ एवमामंत्र्य वेतालं पत्रं पत्र प्रमुच्यते॥१२॥ तं तं च रणे विधायाथ
पुनरायाति वैताली ह्रूं॥ गच्छ गच्छ महामार्गे पादुके वरवर्णिनी॥१३॥
मत्प्रसादः स्पर्शमात्रेण गच्छत्वं शतयोजनं॥ अहं लोहं समासाद्य प
चाशद्गुणां हरेत्॥१४॥ एवं हृत्वा तत्र यत्र लिखित्वा प्रजपेन्मनुं॥
तस्य हस्ते ततो ... नाम महाभावकं देवरे॥१५॥ ह्रीं श्रीं राज्ञे विरक्षाय रक्षौं ह्रां

श्या

द्याच्चिन्नहि विद्या तत्प्रदा देवानामपि जंपंतिप्रतिकूरो भैरुलं गौ॥५॥ मातृच
क्रे मृतं लेख्याम्नं॥ नेत्रपुटीकृते॥ जले निक्षिप्यमंत्रे तु पुनर्नवइतीरितं॥७॥
यन्मनुं तन्मनुं राधनवो दितराशीयथा॥ क्षणे क्षणे तु तेजस्वी॥८॥ पुष्ट
ह्रिगते पि च॥९॥ मत्स्य तु इष्टानंततो नियंमंत्रासिद्धिरपा भवेत्॥ अथवेता
ल सिद्धिः॥ ॥ तदुक्तं कुलचूडामणौ भैरव उवाच॥ वेतालादि महासि
द्धिकथं भवति चेद्धिवृतान्मे कथय देवेशी यदि स्नेहोस्ति मां प्रति॥१॥
ताल वृक्षोद्भवं काष्ठं श्मशाने साधकोत्तमः॥ देव्युवाच॥ मौमवारे म ॥१६॥
ध्यरात्रे गत्वा कुलयुगांचितः॥२॥ खनित्वा चाष्टलक्षं वै जपेन्महिषम
र्दिनी॥ तत्सहस्रं कुनेव समंत्रैव चितत्कानने॥३॥ काष्ठं तु द्युत्तमस्मिन्वै

तदुक्तं ब्रह्मतंत्रे ॥ शुक्लेन ध्यानमंत्रेण कवितारसवर्त्तिनी ॥ पीतेन ध्यान
योगेन स्तंभयेदखिलं महत् ॥ ६ ॥ कृष्णाभां त्वात्त मारणे धूम्राभां वैरि
निग्रहे ॥ अथ जपविशेषो यथा ॥ तदुक्तं तंत्रांतरे ॥ मध्यमायां मध्यमा
ग्रे मालां संस्थाप्य मंत्रवित् ॥ ८ ॥ ज्ञात्वादि स्तंभवश्ये तु वृद्धाग्रेण प्रचा
लयेत् ॥ तर्जन्यांगुष्ठयोगेन द्वेषोच्चाटनयो जपः ॥ ९ ॥ कनिष्ठांगुष्ठयो
गेन मारणं जपईरितः ॥ १० ॥ ॥ छ ॥ ॥ इति श्यामारहस्ये होमविधि
कुंडनियमो नाम पंचदशः परिच्छेदः ॥ १५ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥
अथ परमंत्रवीर्यहानिमाह ॥ संकेततंत्रे ॥ रक्तपटे रिपुर्वर्णां लिखित्वा
पत्रकेन च ॥ श्म[illegible]नेमंत्रमुच्चार्य ष्टीकृत्वा जपेत्ततः ॥ १ ॥ सहस्रजपवि

सह स्त्रं परिसंजप्य निशायां रविवासरे। निक्षिप्यते यस्य देहे तस्य मृत्युस्त्रि
मासतः॥ ८२॥ क्षेत्रे तु तस्य हानिः स्यात् व हानिस्तुरंगमे। धने हानिर्धना
गारे यामम ध्ये तु तत्क्षणात्॥ ८३॥ हृदय हुंकारयोनाभिस्तस्य देहे क्षेम
हानिर्भवेत्॥ ८४॥ लिखेन्मंत्रे इति मूलमंत्रे अमुकं मारय २ साध्यसहि
तमित्यर्थः स्वजपेति अमुकं मारय इत्यंते मंत्रे। हृद्दे इति अमुकामुकये
ह्रीं वं कुरु २ इत्यस्यांते मंत्रं जपेत्॥ क्षारं क्षारं लवणं॥ अथोच्चाटनं॥
तंतु कं वारतंत्रे। श्मशानांगारमादाय मंगलेवासरे निशि। कृष्णव
स्त्रेण संवेष्ट्य बध्नीयाद्रक्ततंतुना॥ ८५॥ शताभिमंत्रितं तत्र निक्षिपेद्दृ ॥१८५॥
रवेश्मनि। सप्तहात्यंतरे तस्य वैरी उच्चाटने भवेत्॥ ८६॥ अथ ध्यानरहस्यं॥

तदुक्तं कालीतंत्रे॥ ॥अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रयोगं ज्ञात्न निग्रहे। सर्वं तिवह्नि
नयनं योजयित्वा प्रजपेत्॥७६॥ कालि क्रौं द्वि भुजां लत्वा क्रूरं रूपा ल
दक्षिणां। एवं ध्यात्वा जपेद्देवीं शत्रूणां मारणं भवेत्॥७७॥ प्रयोगोत्त
म हंसे वेतलतंत्रे॥ उच्चाटवषपदं सोहं पीत्वा क्षीरदन्तेतरे। एवं मंत्रं समु
द्धृत्य साध्यसंज्ञां स्थितेपुनः॥७८॥ देवादेशांतरं यान्ति रिपुश्चारड्याप
रः॥ तदुक्तं भैरवे तंत्रे॥ पिंगाक्षी कुटिले चेति इति तारा रहस्यकाः॥७९॥
यावदिति रहस्ये तु च साचार्या च भैरव॥ तदुक्तं गंधर्वतंत्रे महाची
नड्डमरस्ते नोक्तं पेंड विधाय च॥८०॥ यन्नाम्ना दीयते वक्रसंसो चिरान्म
त्युमाप्नुयात्। तदुक्तं वीरतंत्रे उरास्थि च लिखेन्मंत्रं क्षारपुत्तह हरिद्रया॥८१॥

पूजयेद्वीरवल्लभः॥६९॥सास्समायातिकामार्त्तोयत्रदेस्तोसमूतकंगमद्यंमांसं
विनावत्सयत्त्रवि केकुलसाधने॥७०॥तस्येदत्वाततःशेषंगुरवेविनिवेद
येत्ततस्तुसांमर्घ्यंकृत्वाशेषमात्मनियोजयेत्॥७१॥मद्यंमांसंविनाय
सकलप्रजोसमाचरेत्।जन्मांतरसहस्त्रस्यसुकृतंतस्यनश्यति॥७२॥
॥अथवाकुंतलाकाकापरिमाणंतत्रैव।ऊर्ध्वंवितस्तिविस्तामाधोविस्तो
रमेवच।तदुक्तंसानार्णवे।ज्ञातमष्टोत्तरंजप्त्वायस्येयश्चप्रयच्छति॥७३॥
वस्योपजायतेदेवी नात्रकार्याविचारणा।स्त्रियस्तुसकलावश्यादा ॥१६४॥
सीभूत्वाभवंतिहि॥७४॥अन्यच्च।ज्ञाताभिजप्तमात्रेण चंदनंतिलकंन
रः।कृत्वापश्यतियंमंत्रीकुर्यात्तदासवशंजनः॥७५॥अथनिग्रहाद्युपायः।

साधयाकांक्षहृदयो विवरांतः प्रसर्पिणं। कपाटलोहसंबंधप्रकारविवरां
तरे ॥६३॥ साधकांतसमासीनां देवतानि वचाक्षिणं। एवमाकर्षिसिद्धिः स्या
साधकः कौलिको भवेत् ॥६४॥ अथ गंधर्वतंत्रे। महाचीनक्रमबीजलि
खित्वा कुंकुमेन तु। तस्याग्रे साध्यमालिख्य ताडयेन्मुष्टिवह्निभिः ॥६५॥
तत्रागच्छति मार्कंडेयपत्रे देवी स्वपूजकः। तदुक्तं कुलचूडामणौ। ईशाने
ष्टौ कुमासाद्य तत्र मंत्रौ विलिख्य च ॥६६॥ अष्टमीमात्रामारभ्य चतुर्दश्यां
समापयेत्। अष्टोत्तरशतं मंत्री मंत्रपीतासु संततः ॥६७॥ नग्नस्तां कम
लापूर्णास्यां मुक्तकेशो जितेंद्रियः। मदिराघूर्णनयनापरयोनिसमागा
मे ॥६८॥ पूजयेत् कुंदपुष्पेण दिग्वासा कुलभूषणः। यत्राम्नाये विदर्शितमंत्रं

अथ कुलचक्रडामरे ॥ अथ नेत्रत्रिसमये स्य कुलं तु लिखेदुपरि । वामभागे समास्थ
नं रक्तवस्त्रविभूषितं ॥ स्वर्णालंकारभूषांगं रक्तगंधादिभूषितं ॥५६॥ रक्तपुष्पध
प्रदीपं नैवेद्यं सुमनोहरं ॥ सर्वशृंगारवेषाढ्यां स्फुरद्यत्नितलोचनं ॥५७॥ जितं
जितं कुचद्वंद्वं विशालकुलिकुंभकं । ललाटे यंत्रमालिख्य साध्यनामविदर्भि
तं ॥५८॥ ततस्तं धे बाहुमादाय भक्त्या प्रतं कुचाबलं ॥ तोरलपुरितमुखं
कुलं तद्दष्टिसंहितं ॥५९॥ कुलाकुलजपं कृत्वा समानयति तत्क्षणात् ॥
यच्चान्याल्लिखिते यंत्रे तामानयति साधकः ॥६०॥ शतयोजनदूरस्थां न
दीपर्वतमध्यगां । द्वीपांतरसहस्रेषु रक्षितां निगडादिभिः ॥६१॥ पयोध ॥१६अ॥(
रंतरस्थां वामध्यमालोलललोचनां ॥ नितंबबिंबमध्यस्थे स्फुरज्जघनमंडले ॥६२॥

अष्टोत्तरसुमंत्रितं ॥४७॥ यन्नाम्नादीयते वस्तु सर्वं संप्रतिपद्यते। एतद्विधानलो
पेतु प्रभवंति न देवताः ॥४८॥ योगिन्यो भूतसंघाश्च पिशाचाः परे न रविं क्रूराः ॥
स्वयं दिव्यवरो वापि किंनावीरोत्तमोत्तमः ॥४९॥ इति चैतन्मस्य पेतो वैतदाज्ञः लो
लविष्यति। तस्मात्पत्राह्लोपितव्यं न प्रकाश्यं कदाचन ॥५०॥ अनयास्सृष्टि
क्रमेणांशं इति चेत्प्रतिपद्यते ॥ निमिषे निमिषे हानिर्जायते कुलभूषण ॥५१॥
वरं प्रकाश्यते तस्मै वै नान्यस्य कुलभूषण। अथो मयोक्तिजपो नाम सप्रबोधे
महेश्वरि ॥५२॥ रात्रौ वा दिवसे वापि जपेदष्टोत्तरं शतं ॥ कुलं यन्नितदाम
स्याच्छ्रणु देव कुलेश्वर ॥५३॥ कुलमार्गागमनार्थं च रात्रौ प्रहरमध्यतः। चतु
र्थ्यथे कुलेयानेन त्वात्कुलमंत्रवित् ॥५४॥ अष्टोत्तरशतं जप्त्वा विघ्नं प---

२या॰

तत्तुल्यं कुलसङ्काशं ॥ लोहितानलहस्तां च एकमुण्डधरां तथा ॥ महादेवाय त
स्तां च ध्यात्वा पुष्पैः सरक्तकैः ॥ ४० ॥ अमुष्यैव वरारोहे आदौ अथवान्ते नियो
जयेत् ॥ आकर्षणं भवत्येव सदा स्थावरजंगमं ॥ ४१ ॥ पातालगामिनं चा
पि मनुष्यं वियोषितं ॥ आकर्षयति मंत्रज्ञो महादेववचो यथा ॥ ४२ ॥
अथ नामस्तंभमन्त्रो ॥ राज्ञो वा रिपवे वापि देवो वा साधको नमः ॥ नैर्गं
कुंडं समादाय तत्कुंडं स्थलयेन्नित्यं ॥ ४४ ॥ चितेरव्यमणिना कालदेवी च
मणिनोज्वलं ॥ किं वा मेरुमध्ये तदेवी मेव विदर्भितं ॥ ४५ ॥ मणिना
साध्यनामार्थं विलिख्य देवमध्यतः ॥ स्वयं कालकण्डारूपत चावाहयम
हेश्वरी ॥ ४६ ॥ महाकालेन संयुक्ता सर्वोक्तध्यानतत्परः ॥ स्तनपितां ततो मध्ये ॥१९२॥

नागयज्ञोपवीतां च चंद्रार्धकृतशेखरां ॥ जटाजूटसमायुक्तां महादेवस
मीपगां ॥ ३४ ॥ एवं संचिंत्य मनसा देवीं तु रक्तपुष्पकैः ॥ कुर्वें लज्जायुग्म
बीजद्वयं चांते तथैव च ॥ प्रयोजयित्वा जपेद्धाग्यां अयुतं वशमानयेत् ॥
कामबाणसमाविद्धा निर्लज्जा विह्वल स्त्रिया ॥ ३६ ॥ स्वस्वां त्यजभर्त्ता
रं आलिंगति सदैवतं ॥ तेहुं लं क्रीं तत्रे ॥ रक्तराकर्षये पुष्पैः पीतैः स्तंभ
नं वश्यं मेतिः ॥ ३७ ॥ मारणे कृष्णपुष्पैस्तु प्रजपेद्धोर दक्षिणां ॥ लोहिता
न्तु हस्तं ॥ मेकं शूलधरास्तथा ॥ ३८ ॥ महादेवाग्र आसीनां ध्या
त्वा चाकर्षणं कृत ॥ स्थावरं जंगमं चैव पातालं तकं गतं तथा ॥ ३९ ॥ आकर्ष
यति मंत्रशः ॥ द्रिमं पुंडू विषयोषितः ॥ अयुतैर्जपतः प्रोक्तं सदाकर्षणकर्मणि ॥ ४० ॥

ना माप्नोति पर... ...॥ पक्षहं इतिव संचक्ष्यांतं कुर्यात्‌॥ घृताधमावृती पु
ष्पहोमाद्भूतत्त्वं विद्वेवत्‌॥२०॥ अत्र यत्र संख्यानोक्ता तत्र तत्र अयुत संख्या बो
द्धव्या॥ यत्र ... होमस्य अयुतं होमसंख्यया॥ अथाकर्षणप्रयोगः॥ ॥
तत्रादौ ... ...रणोक्त बलिमंत्रेण रात्रौ चतुष्पथे सर्वसिद्धाय सामिषा
न्नं ... दद्यात्‌॥ तदुक्तं॥ उपचार विशेषेण राजपत्नीवशं नयेत्‌॥२१॥ रा
जानं जपमात्रेण बलिनासकलं जगत्‌॥ प्रयोगे बलिमंत्रेण प्रयोगान्सा
धयेद्बुधः॥२२॥ अर्धरात्रौ नतोमिषंबलिं दद्याच्चतुष्पथे॥ परसैन्यं यदा
... रोगहत्या निवारणे॥२३॥ अर्धरात्रौ सिंहराद्दिनायंत्रे ह्यवारत्र्य ॥५६॥
पुष्करे वी संप्रज्य वक्ष्माणक्रमेण जपं कुर्यात्‌॥ तदुक्तं कुलसर्वे॥

सर्पिर्लवणहोमेन सभायां चित्तकामिने ॥ बकुलैर्होममात्रेण सौभाग्यं

लभते नरः ॥ २४ ॥ मल्लिकाजातिपुंनागवृन्दैः पुष्टिमाप्नुयात् ॥ राजवृ

क्षैः प्रसूनैश्च महतीं काममाप्नुयात् ॥ २५ ॥ दूर्वातिलाज्यहोमेन दीर्घ

मायुरवाप्नुयात् ॥ क्षीराहुत ॥ २ होमे महतीं भविता भवेत् ॥ ३ ॥ चं

दनागरुकस्तूरीकर्पूरैः होमतः पुनः ॥ गमंत्री नीलसरस्वत्याः सर्वाभिष्ट

मवाप्नुयात् ॥ २८ ॥ नीलसरस्वतीपदं मंत्रोपलक्षणम निरुद्धसरस्व

त्यापि विषये बोद्धव्यं ॥ अत्रोक्तं समाचरेत् ॥ तत्र तत्रोक्तमंत्रमाचरेदिति

वचनात् ॥ उक्तं वीरतंत्रे ॥ कर्पूरहोमतो मंत्री सर्वाभिष्टानि साधये

त् ॥ संप्रज्य मूलमंत्रेणाबिल्वमंत्रैर्घृताप्लुतैः ॥ २९ ॥ सहस्रं प्रस्पहं तु ॐ

२पा॰

पालमेत्॥१७॥ नैमित्तिकेन भक्तेन मांसेन रुधिरेण च ॥१८॥ रक्तपुष्पेण साम्बे
नखरक्तेन तिलैः मिश्रितः॥ माहिषादिरुधिरस्यैवं श्मशाने जुहुयात्सुधीः॥१९॥
महाज्वाले [illegible] यत्नात्पश्चाद्धुत्वा प्रयत्नतः॥ त्रिधा विभज्य बलिं दद्यात् वै सा
धकः शुद्धमानसः॥२०॥ मांसं रक्तं तिलं केशं नखं भक्तं च पायसं॥ आ
ज्यं चैव विशेषेण जुहुयात्सर्वकर्मसिद्धये॥२१॥ एवं कृतेन सर्वत्र लभ्यते सि
द्धिमुत्तमा॥ यद्यत्कामयते कर्म तत्तदाप्नोति निश्चितं॥२२॥ देववन्मा
नवो भूत्वा भुनक्ति बहुलं सुखं॥ तदुक्तं पुरश्चरीतंत्रे॥ विद्याकामेन हो
तव्यं पद्मैर्मधुसमन्वितैः॥२३॥ धनकामेन होतव्यं तिलाज्यं मधुसं ॥१६०॥
युतैः॥ सिद्धसारस्वतं पि॥ बधस्य पुष्पहोमेन दासवत्कुरुते जगत्॥२४॥

द्वीन्दणां गमितो यियाच चो। राजिकामधुसारेण रुधिरे चैव माहिषे॥१०॥
विमीतं कटुतैलं च उच्चाटनकरं परं। हर्यावंधुरामृतं बली कुत्राली च तु
रे गुलं॥११॥ ऊर्जात्रिमधुरासिक्तं सर्वरोगोपशांतये। तदुक्तं काली
तंत्रे॥ लतापुष्पं चितो कृत्वा पणीनां रातवं सुधी:॥१४॥ तानि संमं
[illegible] विधिवत् असकृत्साधकोत्तमः॥ ततो वै होमये तानि संस्कृतासनो
यथाविधि:॥१५॥ युगानामयुतं तेन पूजनं जायते ध्रुवे। तदुक्तं उत्त
रतंत्रे॥ ना[illegible]रजो क्षितं कृत्वा पणीनां शातमुत्तमं॥१६॥ असकृद्दि
वारं॥२॥ अ[illegible]न क्रमयोगेन यश्चरेद्वु विसाधक:॥ स तस्य तुल्
[illegible]बिंबत्रिपुर[illegible]पु विद्यते॥१७॥ वसिभैवति वाग्मी च सर्वसिद्धि मु

तंत्रांतरे । कुंडसं[illegible]णे कृत्वा मेखलाय त्र्यं त्रोभितं ॥ आयो निवितभास्ति मा
त्रं स्यासंक्षे य[illegible] व्यते न्नि वे ॥ वक्रोच चतुरस्त्रं स्यादाकृष्ये च विद्वाणके ॥ ४ ॥
स्तंभने व[illegible] वि द्वेषे पंचकोणकं ॥ पद्ममुच्चाटने प्रोक्तं षट्कोणे मारणं
स्मृतं ॥ ५ ॥ अथासन नियमः ॥ वस्त्रं मेषस्य नं प्रोक्तं आकृष्टे व्याघ्रचर्मणि
[illegible]के जाजिनं दे[illegible]गोचर्म स्तंभनं स्मृतं ॥ ६ ॥ उष्ट्राजिने त्वोच्चाटे
विद्वेषे तुरगाजिने ॥ माहिषे मारणे चर्मे मोक्षे च हरिणाजिने ॥ ७ ॥
प्रसंगे नाद्यानं प्रोक्तं कर्मो द्दिष्टं समाचरेत् ॥ रहस्य होम द्रव्याणि
तथाकर्षणकामस्य लवणं मधुरान्वितं ॥ ८ ॥ निंबपत्रं तु तैलाक्तं विद्वे ॥ १५८ ॥
षणकरं परं ॥ हरितालं हरिद्रां च लवणं च मधुत्रयं ॥ ९ ॥ स्तंभने च भवे

पञ्चांतेनैवकारयेद्बुधः ॥७॥ तत्रवाप्यजगद्धात्रीकालिकांलक्षविग्रहां ॥ पूजये
द्विधिवद्भक्त्यैनवरात्रंसमाहितः ॥ ८ ॥ ततस्तुपूर्णंजगद्धात्रीचंडिकांभुवनेश्वरी ॥
सर्वैसम्प्रदास्याम्निसाधकस्यानुकंपया ॥ ९ ॥ वेदंप्रकाशयेद्दीमान्त्रा
णेःकंठगतैरपि ॥ नवदेद्भक्तिहीनायजैरवेनेतिभाषितं ॥ १० ॥ ॥ ११ ॥ ॥ १२
॥ इति श्यामारहस्ये प्रकारांतरेणवीरसाधनंनाम चतुर्दशपरिच्छेदः ॥ १४ ॥
॥ १५ ॥ ॥ अथकाम्यहोमार्थंकुंडनियमोलिख्यते ॥ ॥ कुलोत्तुङ्गेसिद्धसारस्वते ॥
शांतिःपुष्टिश्चआरोग्यकुंडंचचतुरस्रकं ॥ आकर्षणेत्रिकोणंस्याउच्चाटेवर्तुलं
तथा ॥ १ ॥ मारणेवर्तयोन्यंचवर्तुलंमंत्रिणःसदा ॥ तत्रांतरेच ॥ उदीच्यांप
श्चिमेकुंडंवारु ॥ शांतिकोदिषु ॥ २ ॥ उच्चाटेचानिलेकुंडंयाम्येचमारणंभवेत ॥

प्रदोषसमये [illegible] तोत्तरमुखोपविश्य पश्चात् शुद्ध्यादिन्यासांते विधाय सिंदूरे
णनवकोणवसुपत्रं षोडशदलवृत्ते चतुरस्रचतुर्द्वारात्मकं विलिख्य तन्मध्ये कुमाऽऽ
शक्तिबीजं त्रि[illegible] पूर्वं ततः संस्थाप्य तत्र पीठपूजां कृत्वा मूलाधारमाकुंच्य
[illegible] प्राणायामं कृत्वा देवीं ध्यायेत्॥ नृकपालसमारूढा नरमालाविरा
जिता [illegible] संनिभा [illegible] वासोपरिप्रदीपिता॥७३॥ चतुर्बाह्वधरानना
दिव्यालंकारभूषिता॥ निद्रामुखसमाकृष्य यावज्जागद्भयं भवेत्॥७४॥
तावत्कालं जपेन्मंत्रं दीपालोकन तत्परः मुमुक्षुः परिभवेन्मुखे स्वहृद्दीपं संनिधा
पयेत्॥७५॥ पूजयेन्मूलमंत्रेण कुर्याद्दिव्याविलक्षणा॥ सिंदूरमंडले कृत्वा नव ॥१५॥
कोणसमायुतं॥७६॥ शक्तिबीजं तु तन्मध्ये लिखित्वान्यैः समावृतं॥ बहिरष्टदलं

सहस्रारे गुरोः पादपद्मं ध्यात्वा प्रपूजयेत्॥६५॥केवलं देवभावेन जप्त्वा सिद्धी
श्वरो भवेत्। गुरवे दक्षिणां दत्त्वा यथाविभवविस्तरैः॥६६॥गुरोरनुज्ञामा
त्रेण दुष्टमंत्रोऽपि सिध्यति। गुप्तं विलंघ्य शास्त्रेऽस्मिन्नाधिकारः सुरैरपि॥६७॥
येषां च मंत्रतंत्राणां प्रयोगः क्रियते यदि। गुरुवक्त्रं विना देवी सिद्धिर्हा
[illegible]जायते॥६८॥ततो मंत्रं च तंत्रं च शिष्येभ्योऽपि न दर्शयेत्। अथ चान्यथा
प्रत[illegible]रूपस्य नुवनं याति निश्चितं॥६९॥अथवा॥गुरुमानीय संस्थाप्य
देववत्पूजनं विभो। वस्त्रालंकारभूषाद्यैः संतोष्य गुरुमेव च॥७०॥ततस्तु
तं तत्सुतांश्चैव वरां पत्नीं च विशेषतः। पूजयित्वा मनुं जप्त्वा स्वयं सिद्धीश्वरो
भवेत्॥७१॥अथ[illegible]कालिकादर्शनार्थं साधनांतरमालिख्यते॥तत्र क्रमः

नात्रकार्यो विचार[illegible] ॥५०॥ अथवेत्यादि ॥ अन्यत्र गुरुमार्गस्थले घनं नैव का
रयेत् । सम्भवे स[illegible]सिद्धीशो नात्र कार्या विचारणा ॥५१॥ अथवेत्यादि ॥
अष्टमी से[illegible]वे[illegible]यां अष्टोत्तरलताग्रहे । प्रविश्य मंत्री विधिवदभ्यर्च्य पस्त्र
पल्लतः ॥५२॥ पूर्वोक्त क्रममासाद्य स्रजादिकं समाचरेत् ॥ केवलं कामदेवं सो
जपेदष्टोत्तरं शतं ॥५३॥ तासां च पत्रमूले न उपायो ग्रह्य मस्तके । महासिद्धि
भवेत् सद्यो न तादृशो न पूजनात् ॥५४॥ अथवा अन्यत्र । कृतो हृष्टि कृतागा
रे लिखित्वा मंत्रमेव च ॥ संस्पृश्य तत्र संस्कारः कृत्वा तत्र निवेदयेत् ॥५५॥ विं
चिज्जप्त मनुं जप्त्वा सर्वासिद्धीश्वरो भवेत् ॥ तां विसृज्य नमस्कृत्य स्वपंजरन्वा ॥१५७॥
सुसंपतः ॥५६॥ ततस्त्री म्यो च छिदत्वा मंत्रसिद्धिर्न संशयः ॥ अथवा ॥

प्रकाश्यते ॥५०॥ तत्र यद्यष्टतंत्रमेतदनंतफलं प्रभवेत् ॥ तावदितिजपेत्संख्यां
दशांशं होममाचरेत् ॥५१॥ तंत्रांतरे ॥ ग्रहणे चंद्रसूर्यस्य शुचिः पूर्वमुपो
षितः ॥ नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रे जले स्थितः ॥५२॥ यद्वा मुक्तोदके
स्नात्वा शुचौ देशे समाहितमना ग्राहमुक्तिपर्यंतं जपं कुर्यादनन्यधीः
॥५३॥ अनंतरं दशांशेन क्रमाद्धोमादिकं चरेत् ॥ तदंते महतीं पूजां कुर्या
द्ब्राह्मणभोजनं ॥५४॥ ततो मंत्रस्य सिध्यर्थं गुरुं संपूज्य तोषयेत् ॥ ॥
तदुक्तं नीलतंत्रे ॥ ग्रहकाले चतुर्थ्यादि नवम्यांतं विशेषतः ॥ कृष्णेतर
रजनिष्वाथ रात्रौ तां च सहस्रकं ॥ जपेदेकाकी विजने केवले तिमिरालये
॥५५॥ अष्टम्यां वा नवम्यां तु उपवासपरो भवेत् ॥ समं भवेत्सर्वसिद्धीश्वरो

श्या॰

ज्ञानमेतन्महादेवी तव प्रसादान्महेश्वरी॥ ॥आसामान्यदेवेशापुरश्चरणमु
च्यते।श्मशानेन पु॰ ॰र्यां ग्रथिताम्नु विद्धुल्लेभां॥ ॥अथवान्यप्रकारेणपुरश्च
रणमुच्यते॥ कुजे शन्याविवारवानरमुंडं समाहरेत्॥ ॥पंचगव्येनमिलि
तं चंदनाद्यै विशेषतः॥निक्षिप्य भूमौ हस्ताद्धे मानतन्कानन्मांतरे॥ ॥
तत्र दिनात द्दिनेयावत्तजपेदष्टोत्तरं शतं॥सम्मेचे सर्वसिद्धिश्च नात्र कार्या
विचारणा॥ ॥अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि॥ सूर्योदयात्स
मारभ्य यावत्सूर्योदयांतरं॥ ॥तावज्जपेन्महेशानि सर्वसिद्धीश्वरो भ
वेत्।अथवेत्यादि।चंद्रसूर्यग्रहे देवी ग्रासाद्यधिविमुक्तिदः॥ ॥यावत्सं ॥१५६॥
स्थाम नुंजप्त्वा तावद्धोमादिकं चरेत्।चंद्रसूर्यग्रहणकालाद्दिनान्यन्काले॰

यदेवेशी निक्षिपेत्पितृस्थानने ॥ तदा तदा समुत्पन्ना देवता मेलनं भवेत् ॥ ३६ ॥
तत्र नत्वा महादेवं महादेवी च भामिनी ॥ तस्मात्तेलवृक्षं चाश्वयं वीरेश्वरो भ
वेत् ॥ ३७ ॥ निशायां मृतदेहे च उन्मत्तानंदभैरवः ॥ दिग्वासो विमलो भस्मभू
षितो मुक्तकेशवान् ॥ ३८ ॥ कपाली खड्गहस्तश्च जपेन्मासद्वयान्नरः ॥ तदा
तस्य महादेवी सर्वसिद्धिकरे स्थिता ॥ ३९ ॥ डाकिनी योगिनी वापि अन्यवा भू
तलोके ॥ नानातेत्राणानि नीयसंप्रत्यस सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ४० ॥ सर्वेषां जीव
हीनानां जंतूनां नालसाधने ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ महाशावप्रशास्तासु यथा
नशावसाधने ॥ ४१ ॥ क्षुद्रशाप्रयोगवृत्तयां प्रशास्तासु सर्वसिद्धिदा पतनी
कथमं देवी कथितं त्वान ॥ ४२ ॥ नकुं चिह्नपवक्तं यमम प्रीत्या महेश्वरी ॥

उग्रचंडा महाविद्या ... या कथिता प्रिये । ललजिह्वेति सा प्रोक्ता संयोज्या नीलसाध
नेः ॥ २८ ॥ यासौ विद्या महा तारा करालेति च वर्णिता ॥ भूमिपुत्रसमायुक्ता सा सम
वाप्या शुभप्रदा ॥ २९ ॥ भाद्रे प्रमृक्षयोगे तु -- वारे चैयोत्तमः । विष्कुम्भ कान्तास समा
नायाति क्षिपेत्तापि ते भूमिषु ॥ ३० ॥ तत्र तां साधितां कृत्वा तद्दिने मृतहारके तत्र
साधितं मृत्स्नं कुम्भ ... को तदापयेत् ॥ ३१ ॥ तज्जलेनाभिषेकं च पूर्वे बध्न्याद्वापरि
साधितं किल पोतस्य उदरे मुखवस्त्रेण ॥ ३२ ॥ क्षिप्त्वा तत्र खनेत् समस्य मकलानं
चिन्तकोचनः प्रवेद्ध्येन तिलकं उच्चाय च मन्तुं जपेत् ॥ ३३ ॥ स्वयं वै तत्र भगवान्
लगुडं डि. तागताभीर स्नातो वीरस्तं विलोकयन् जपेन्मन्त्रं ॥ ३४ ॥ यदि भाग्यवशाद् ।१५५।
विलगुडं तत्र लभ्यते । तदा स्वयं भैरवो सौ स्वयं वीरो चरो भवेत् ॥ ३५ ॥ तस्य मानं

तां बरपुरवक्त्रास्य मज्ञानां चिन्तकोच्चनं ॥ कृत्वा तावन्मनुं जप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भ
वेत् ॥ २० ॥ वियद्बिंदुयुतं देवी नेत्रांतरवंउ भ्रषितं ॥ बीजं प्रसेवेद्देव्यस्त्र जिह्लितानां
च पार्वति ॥ २१ ॥ मूलमंत्रेण मंत्रज्ञो जपेन्मायांसितत्र यं ॥ जिह्वाग्रसूचि संग्च्ययचा
18 मुंडे घोरनिःस्वने ॥ २२ ॥ वलिं क्षिवा वरं देहि रुधिरं अमृते मले ॥ कालिकालि
मनेउ ग्रेततो स्त्रक् वचे ततः ॥ २३ ॥ कालिके यं समाख्याता वीराणां हितकाम्य
या ॥ के वेयुग्मं महादेवो लिलायाम् पितंतवा ॥ २४ ॥ वियद्रूयुयुतं देवी वल्ल
मित्रं वर्णी रिति ॥ चंद्र खंडसमायुक्तं ततो नीलपदं ततः ॥ २५ ॥ पताके कुफडंत
स्याः सर्वे कूटमनुमतं ॥ सुगुप्तोयं महाविद्यात कस्त्रेहृदिह्नोदितः ॥ २६ ॥ जप
श्रीधरणी देवी पताके चरणस्थले ॥ तेन नीलपताके यं योज्या वै नीलसाधने ॥ २७ ॥

रेखा कृत्वा जपेद्धोमं ये ॥ विबमन्त्रिष्ठवचनानां विषयविभागः कल्पते ॥ ११ ॥ सिद्धविद्या
विषये वराहतेजो ॥ नदितरविषये वैशंपायनोक्तं तदितरविषयं ज्ञेयं ॥ उत्तर
प्रकरणत्वात् ॥ कुंकुमागरुकस्तूरीरोचनाघनचंदनं ॥ कर्पूरं पद्मरागं च केश
रं हरिचंदनं ॥ १३ ॥ एकत्र साधनं कृत्वा प्रक्षेप्यं साधयेत्ततः ॥ समेन वटिकां कृत्वा
तिलकं शशामानयेत् ॥ १४ ॥ जिह्वाग्रे रुधिरं वीर आकाशो मयमाहरेत् ॥ तेनैव
तिलकं कृत्वा महादेवीमंतो जपेत् ॥ १६ ॥ पोक्कानलपताकां चललजिह्वां करा
लिकां ललाटे तिलकं कृत्वा साधको विंति निश्चयं ॥ १७ ॥ महाष्टमीनवम्योस्तु
संयोगे पुरतः स्थिता ॥ छागमाहिषमेषाणां चतुर्दिक्षु बलीन्क्षिपेत् ॥ १८ ॥ कु ॥१५८॥
बंधान्मुंडस्रजांश्च दीपादिभिरलंकृतान् ॥ मध्ये वै बंधमारक्तीयं तत्र गंधर्वरूपधृक् ॥ १९ ॥

19

ये न्मंत्रं अयुतं सर्वदैवतं ॥५॥ जपांते च बलिं दत्वा दक्षिणा विभवा विधिः सर्व
सिद्धीश्वरो भूत्वा सर्वदेवपुरस्कृतं ॥६॥ अथ वा विजने रम्ये अक्षिणाय्यास
नो नरः उदयांते दिवा जप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥७॥ अथवा करवंचीस
मादाय मुंडमालाविभूषितः तेनैव तिलकं कृत्वा तद्रूपस्य विभूषितः ॥८॥
श्मशाने वा सहस्रं जप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत ॥ तदुक्तं कालीतंत्रे ॥ यत्र जापे च
होमे च संख्यानोक्ता मनीषिभिः तत्रैव गणना प्रोक्ता गजांतक सहस्रकं
॥१०॥ तदुक्तं वाराहसंहितायां ॥ पुरश्चरणहोमेषु संख्यानोक्ता मनीषिभिः
सहस्रमष्टो जुहुयात् जपेल्लक्षं विनिर्दिशेत् ॥११॥ तदुक्तं वैशंपायनसंहितायां ॥
येषां जपे च होमे च संख्यानोक्ता मनीषिभिः ॥१२॥ तेषां अष्टसहस्राणि सं

प्रोक्तास्ते भीरैर्यदि ना ध्यिता दशाह क्रमयोगेन चेष्टो भवति साधकः ॥ ५१ ॥ येष
नोपदिष्टो तत्र तावं न ए ज्ञां तत्र संदिशेत् ॥ कुलान्मंत्रं गृहीत्वा तु यावत्सिद्धिं प्रजा
यते ॥ ५२ ॥ ॥ इति क्रियासारतत्स्ये वीरसाधनं नाम त्रयोदशाः परिच्छेदः ॥ १३ ॥ ॥
॥ ॐ ॥ ॥ अथ प्रकारांतरेणात्र साधनं ॥ तदुक्तं नीलतंत्रे ॥ शृणु देवी वरारोहे वी
रसाधनमुत्तमं ॥ नरणां ची द्यपूलावा होप्रकारां तर मुच्यते ॥ १ ॥ चतुष्पथे चेक्ष
लिंगे पुरः चे हृदयं खनेत् ॥ जीवितं ब्रह्मरंध्रं वेदी पान्य ज्ञा स्मयेत्तु धीः ॥ २ ॥
मध्ये तथा खनेदेवं तदष्टमुद्रासनं भवेत् ॥ पूर्वोक्तेन च मार्गेण तत्र संस्कारमा
रभेत् ॥ ३ ॥ महाकालादिदेवेभ्यो बलिं पूर्ववदाचरेत् ॥ कुलोक्तपूजां संपूज्य ॥ १५३ ॥
जपेत्स यतमानसः ॥ ४ ॥ दंताक्षमालया चैव राजदंतेन मेरुणा ॥ दिग्वासा हस

यदिवक्त्रं द्विनेवा वंचेत दास्यमुक्तो ब्रजेत्त्व । पंचदशादिनां ताहि देहि देवस्य सं
स्थितिः ॥७३॥ नो ब्राह्मणनिंदां च न कुर्याच्च कदाचन । देवब्राह्मणनिंदा
20 च्च प्रसह्य हंसं स्पृशेच्छुचिः ॥७४॥ प्रातर्दानं नित्यक्रियां तत्तु बिल्वापत्रेः द्वयेपि
बेत्ता ततः स्नायात्तु गंगायां प्राप्तेषोडशवासरे ॥७५॥ हिदातोफलमुद्वा
ये तर्पणं तेमनः पदं । एकेशानद्वयाहृधं देवानां तर्पणं जलैः ॥७६॥ स्नाने
तर्पणश्चान्येस्य न स्याद्देवस्य तर्पणे ॥ इत्यनेन विधानेन सिद्धिं प्राप्नोति
साधकः ॥७७॥ इह भुक्त्वा वरान्भोगान् अंते याति हरेः पदं ॥ असंगा
मपि संगं वा निष्फला सफलापि वा ॥७८॥ कृत्वा आसनमेवैतच्छत्रे स्त्रीय
नराभवेत्ता शवाभावे श्मशाने वा कार्या वैवीरसाधनं ॥८०॥ यो भावायस्यवे

क्षिप्यस्नानमाचरेत्॥७६॥ततस्तुस्वगृहंगत्वाबलिंदद्याद्दिनांतरे।अग्निमरात्रौ
देवानांयजमानोहुतेगृहे।तुमयादत्तंरमेबलिंइति॥भावचूडामणौ॥
अथयेयेर्विनापश्चपश्चाद्दिनरक्षंजरात्॥७७॥दत्वापिष्टमयानेवकृतेवै
समुपोषणे॥परेह्निनिसमाचर्यपंचगव्यंपिबेत्ततः॥७९॥ब्राह्मणा
न्भोजयेत्पश्चात्पंचविंशतिसंख्यया।पंचपंचविहीनान्वाक्रमाद्वै
वदशावधि॥८०॥ततस्नात्वाचभुक्त्वाचनिवसेदुत्तमस्थले।यदिनस्या
द्विप्रभोज्येतदानिर्धननोव्रजेत्॥८१॥तेनचेन्निधनस्यात्तदादेवप्रकुप्य
ति।त्रिरात्रंवाषड्रात्रंवामासमात्रंचगोपयेत्॥८२॥आप्यायायदिगच्छेद्वै ॥१५२॥
तदाव्याधिर्विनिर्दिशेत्॥गीतेश्चसानुबधिरोनिश्चक्षुर्नेत्रदर्शने॥८३॥

मीदृशं॥ नोचेन्नयंलोकिकोत्कावरंग्राह्यनिराकुलं॥७०॥ अथवामुक्तदेहं
चिज्योतिर्वानिलकोहितं॥ ब्राह्मोवाजायतेसम्यक्कृतंवापिचलन्यते॥७१॥
21 विधायतक्रहहोतव्यंएकंदिक्रूपरिच्छिन्नोग्निते॥ देवकृत्याउबक्रधानरास्वक्र
तकुद्दयः॥७२॥ अवश्यंतत्रभेतव्यंनतत्रप्रत्ययंचेक्कचित्॥ भैरवबटुका
श्चैवकुलशास्त्रपरायणाः॥७३॥ एतच्छास्त्रप्रसंगेनक्ष्चाकुटिलवियद्दन
पुत्रोमत्वाहेरेद्धियांनारीमत्वासमोहयेत्॥७४॥ तस्मात्तत्तुभवेन्नोवा
विचारयलमाहरेत्॥ ससेहत्येवरंलब्ध्वासंत्यजेच्चपादिकं॥७५॥ फूलंज
तमिमंज्ञात्वोऽज्जटंकामोचयेत्ततः॥ शवंप्रक्षाल्यसंस्थाप्यबंधनंमोचये
त्ततः॥७६॥ पदचक्रंमार्गेयित्वाप्रजाद्यंजलेक्षिपेत्॥ शवंजलेवागर्तेवानि

...राजपं कुर्यादिति। ...लब्धयन्त्रा त्तिभयेजातेवदेत्ततः। यस्यार्थयन्ति देवेशी
दातव्यं कुंजरादिकं॥६२॥ दिनांतरेचदास्यामि स्वमानकथयस्वमे। इत्युक्त्वाप
त्नितेनैव निर्भयस्तु पुनर्जपेत्॥६३॥ पुनश्चेन्मधुरं वक्ति वक्तव्यं मधुरं ततः।
ततः स संकारयित्वा वरं तु प्रार्थयेत्ततः॥६४॥ यदि सत्यं न कुरोति वरं वा न प्र
यच्छति। तदा पुनर्जपेद्धीमान् एवमाप्यमानसत्तथा॥६५॥ नैव रूपं विना तंत्र
दिवापि नोपसर्पति॥ यत्नतस्तेन बोद्धव्यं न रसेवादेन योनयः॥६६॥ माता
माता स्वसा वापि मातातु लोमिस्त्तथैव च। अस्मै स्कृता वरादेवी पापयुक्त
न संयन्त्राः॥६७॥ संमुखे संमुखे वापि संस्कृते वापि चापरं॥ सैव देवी न मे
देहस देवो भैरवः स्वयं॥ हर्ता न चेदेवं भवेच्चैव मायायाघटित विग्रहः। न वे ॥१५१॥
रयेद्धरं दैवी तत्र न किंचित्सवदेद्वचित्॥६८॥ सा चेसंस्कृतनमाख्याते वक्ति वक्त

बांधवास्तत्र चायांति देवरूपधरास्ततः ॥ स्त्रीपुत्रसेवकादींश्च गृहीत्वा नियते
22 पुरे ॥ ५६ ॥ रुदंति पितरस्सर्वे भ्रातरो बंधुशिष्यकाः ॥ निजकर्मत्यागसंस्य
शोकस्त्राद्य भरणादिकं ॥ ५७ ॥ गृहीत्वा नियते पत्नि पालके स्तरूपं सजेत् ॥
दिवसे यत्र वै शंका क्षोवस्तत्र प्रजायते ॥ ५८ ॥ यदि न लभ्यते तत्र तदा विंबा
न लभ्यते । स्त्रीवेषधारिणी देवी द्विजरूपधरः पुमान् ॥ ५९ ॥ वरं गच्छ इति ब्रा
वदे विवारातं वरं लभेत् ॥ साधुना साधना वापि योषिं चेद्दूरदायिनी
॥ ६० ॥ तदा वीरपतेस्तस्य किं न सिध्यति भूतले । निःपापपुरुषे चैव कुली
जनमथाचरेत् ॥ ६१ ॥ श्मशानसाधने केक्रमेण जपः कार्यः ॥ यदि अ
र्धरात्रपर्यंन किंचिल्लक्ष्यते तदा पूर्ववत्तिलविकीरणासनपादगमनादिकं

रया॰

दिति। अथ ग्रावोण्युप विन्नान्नावहस्तद्वयं पार्श्वयोः प्रसार्य तदुपरि कुशगान्यस्ती
र्णं तत्र स्वपादौ निधाय पुनः प्राणामासं कृत्वा श्रीरासिण्डुकं हृदि देवीं ध्यायेत्।
ॐ ह्रां धाधार संपुटो विहितमालया जपेत्॥ तदुक्तं तत्रैव। उपविश्य पुनस्तस्य
बाहून्निःसार्य पार्श्वयोः हस्तयोः कुशानास्तीर्य पादौ तत्र निधापयेत्॥५१॥
ॐ ह्रैं संपुटकं कृत्वा स्थिरचित्तः स्थिरेन्द्रियः। सदा देवीं हृदि ध्यात्वा मायाप्य
वादितविग्रहे॥५२॥ उत्तिष्ठव्रतके कार्यं सर्वज्ञानेन संशयः। प्रक्रान्तसम
ये देवीस्तस्थिता क्रोधातेगृहे॥५३॥ अत्र यो विमस्त्वरालोकाराजानो दंडधा
रिणः। कदाचित्केन वा दृष्टः स्यात् कितेभविष्यति॥५४॥ इत्यादि विविधै ॥१५०॥
र्वाक्यैर्नैक आर्यपरिसज्जनेताम्रा। पितृगणास्तत्र दूरदेशानिवासिनः॥५५॥

स्यसंमुखेदं वौगे वक्ष्यमाणमंत्रं पठेत्॥ चूडामणौ॥ उक्ताय संमुखे स्थित्वा
22 पठेद्भक्तिपरायणः॥ ॐ वटुको मे भवद्देवेश मम माधुकपदं ततः॥५८॥ सिद्धिदे
हि महाभाग कृतांजलिं पदं चरेत्॥ अथ मूलमंत्रं पठन् पट्टसूत्रेण बाव
पादद्वयं हृदि निबध्य वक्ष्यमाणमंत्रेण रक्तचंदनादिना त्रिकोणचक्रं लि
खेत्॥ तदुक्तं तंत्रांतरे॥ मूलं समुच्चरन्मंत्री बावपादद्वयं ततः॥ पट्टसूत्रेण
बध्नीयात्ततोऽप्यनुनराबपते॥५९॥ हृदि निबध्य वक्ष्यमाणमंत्रेण रक्तचं
दनादिना त्रिकोणचक्रं विलिख्य॥ तंत्रचूडामणौ॥ भीम भीरुभयाभाव
भव्यं लोचन भावुक॥ त्राहि मां देवदेवेश भावनामाधिपाधिप॥६०॥
बावपादतले त्रिकोणं उल्लिखेत्॥ तदुक्तं तुनरा क्रोतिनाकस्तु निश्चलमवे

नगुरुसंपभंसात्त्विकं विजितेंद्रियं ॥४४॥ अभिषेकविधिज्ञास्तादेववीरविशारदं ।
संस्थाप्यासनमभ्यर्च्य स्वमंत्रांते परांततः ॥४५॥ फ्रुडित्यनेन मंत्रेण शावमोह
णमाचरेत् । कृत्वा गन्धं पादतले दत्वा शावकेशान्प्रसार्य च ॥४६॥ दृढं निबध्य
गुटिकां कृत्वा संकल्पमासाधकः ॥ तदुक्तं तंत्रांतरे । शावोपरि समारुह्य गुरुकष्ठ
जादिकं चरेत् ॥४७॥ प्राणायामं विधायाथ दिक्षुक्लोशानि निक्षिपेत् । ततश्च
वामे शावसमीपे वा अर्घ्यपात्रादि संस्थाप्य शावजूटिकायां पीठपूजादि
कं कृत्वा पीठशोपचारैर्देवीं संपूज्य शावमुखे देवीं स्वीकारेण नत्वि शांतपेव
त् । तदुक्तं भावचूडामणौ । तत्र देवीं च संपूज्य उपचारैः सविस्तरैः । नी ॥४८॥
ळतंत्रे । शावास्ये विधिवद्देवीं देवतां पायतनं ततः । तत्क्रमाः शावबुद्धयायत

यसांगायेसादिसंस्तूत्य॥ ७॥ निर्ऋतिवारुणयोर्मध्ये ॐ अनंतायनागाधिपत
येचक्रहस्तारथवाहनायसांगायेसादिपूर्वेव द्बलिंदद्यात्॥ १०॥ ॐ त्रावादि
ग्रात्रदेवताभ्योबलिंदद्यासुरयासह॥ ११॥ चतुःषष्टियोगिनीभ्योडाकि
नीभ्योबलिंदद्या। अथपूजासामग्र्योसमीपेसंस्थाप्य उत्तरभागेमूलो
तेंक्रींपद्मावासनायनमः॥ इत्यनेनअभ्यर्च्यमूलमंत्रमुच्चरन् अथा
सोहणक्रमेणशावोपर्युपविश्यस्वपादतलेकुशान्दत्वाशावकेशान्स्य
सायेज्जटिकांबद्ध्वागुरुंगणपतिंदेवींचनत्वाप्राणायामषडंगन्या
संकुर्यात्। स्ववीर्त्रवीरार्द्दनमंतुनादशादिक्षुलोष्टान्निक्षिप्यततःसंक
ल्पंकुर्यात्। तद्दत्तंचूडामणौ। एतद्दिव्यौसन्निधौचदूरेचोत्तरसाधकः। समा

रूपा०

शक्तिहस्तायसांगायसपरिवारायनमः॥३॥ एतेनैव बलिंपूर्ववत्॥ ॐ यं यमायप्रेता
धिपतये महिषवाहनाय कृष्णवर्णाय दंडहस्ताय सांगाय० बलिंपूर्ववत्॥४॥
ॐ क्षां निर्ऋतये रक्षोधिपतये प्रेतवाहनाय श्यामवर्णाय खड्गहस्ताय सां
गाय० बलिंपूर्ववत्॥५॥ ॐ वं वरुणाय जलाधिपतये मकरध्वजाय श्वेतवर्णा
य पाशहस्ताय सांगाय० बलिंपूर्ववत्॥६॥ ॐ यं वायवे मृगवाहनाय वाय
व्याधिपतये धूम्रवर्णाय कुशहस्ताय सांगा० पूर्ववत्॥७॥ ॐ कुं कुबेरा
य धनाधिपतये नरवाहनाय गदाहस्ताय निर्मलाय सांगा० पूर्ववत्॥८॥ ॥१००॥
ॐ ईं ईशानाय भूताधिपतये हलैवाहनाय सांगायेत्यादि संपूज्य॥ इंद्रेशा
नयोर्मध्ये ॐ ह्रीं ब्रह्मणे लोकाधि× हस्ताय वृष× पतये हंसवाहनाय पद्महस्ता

25

कीलसमाहरेत्सु॥ चतुर्दिक्षु समारोप्य बध्नीयात्तदनंतरं॥ ३१॥ तंत्राणि वै॥
द्वादशांगुलमानानि यज्ञकाष्ठानि दिक्षु च। संस्थाप्य पूजयेत्तत्र इंद्रादिदश
देवताः॥ ३४॥ इममिंद्राय संक्लिष्ट्य सुराधिपतये नमः। विघ्ननिवारणं कृत्वा
सिद्धिं प्रयच्छ ठद्वयं॥ ३५॥ अनेन मंत्रेण पूर्वे बलिं दद्यात्तु सामिषां स्वरच
नामादिकं दत्वा सर्वेषु बलिमाहरेत्॥ ३६॥ सर्वेषां लोकपालानां ततः सा
धकसत्तमः॥ तत्रायं क्रमः॥ ॐ इंद्राय सुराधिपतये ऐरावतवाहनाय
वज्रहस्ताय सपरिवाराय सांगाय सपरिवाराय नमः॥ इति संपूज्य बलिं
दद्यात्॥ इंद्राधिसुराधिपतये इमं बलिं गृह्ण गृह्ण २ सिद्धिं मे प्रयच्छ २ स्वाहा
इत्यनेनेंद्रबलिः॥ ॐ अग्नये तेजोऽधिपतये मेषवाहनाय कपिलवर्णाय

णो ॥ २ ॥ वेष्टवेद्वार संस्थापयेत् ॥ तदुक्तं नीलतंत्रे ॥ कुशाण्वाच्छ्या परिस्तीर्य तदग्रस्थाप
येच्छिवं ॥ येलालवंगकर्पूरजातीखदिरचूर्णकैः ॥ तांबूलेन मुखे दत्वा त्रावंकु
र्याद्धोमुखं ॥ स्थापयित्वा च नष्टेष्टे चंदनेन विलेपयेत् ॥ ३५ ॥ बाहुमूलान्तिकं
घातं चतुरस्रे निधाय च ॥ मध्ये पद्मं चतुर्द्वारं दलाष्टकसमन्वितं ॥ ३६ ॥
ततश्चैलेयमत्रिनं कंबलान्तरितं न्यसेत् ॥ तंत्रार्णवे ॥ गत्वा नवावस्य सन्नि
ध्यं धारयेत् शंकृ टिद्देशतः ॥ ३७ ॥ यद्वत् पद्मावयवस्य पदद्यानिष्ठान नन्दिवे ॥
पुनः प्रक्षालनं कृत्वा जपस्थाने समानयेत् ॥ ३८ ॥ अथ द्वादशांगुलं य
न्तकाष्ठानि दशादिक्षु संस्थाप्य तेषु क्रमेणेन्द्रादिदशदेवताः संपूज्य ॥ १४७ ॥
सामिषान्नं बलिं दद्यात् ॥ तदुक्तं नीलतंत्रे ॥ अष्टांगुणपरिमाणे लोह

स्नाप्य वाससा जलं तु संज्य धूपदीपयित्वा अष्टगंधचंदनादि नानाविधं पुष्प
ष्पैन ततः कूटिदेशे इत्वा पूजास्थाने समानयेत् ॥ तदुक्तं नीलतंत्रे ॥ अभ्यर्च्य आ
26 सनं दत्वा रक्षामात्मानं कारयेत् ॥ ताररावं म्जे वीराय नमोंतं मंत्रमुच्चरेत् ॥१॥
रावस्थापनमंत्रोयं द्वावासनमंत्रं ततः ॥ महानीलद्रुमे देवी सर्वसिद्धिप्रदा
यकं ॥२॥ न च वृक्षं चि सर्वतंत्रे गोप्यं प्रीतये मम ॥ वीरसिद्धिविधानं तु दे
वदेवेन शंभुना ॥३॥ अस्य विज्ञानमात्रेण मंदभाग्योपि सिद्धिति ॥ अह
रात्रेण कालेन हेलया साधकोत्तम ॥४॥ तदुक्तं चूडामणौ ॥ धूपेन धूपितं
कृत्वा गंधादिना प्रलिप्य च वारं त्रिकोयदि देवेश भक्षयेत् कुलसाधकः ॥५॥
ततः कुशासनाय्याय्यां शावं पूर्वशिरसं स्थापयेत् ॥ तदुक्तं नीलतंत्रे ॥ कुशशय्या

श्या-

वार्सर्वे सिद्धिफलप्रदं ॥ काली तंत्रे ॥ ब्राह्मणं गोमयं त्यक्त्वा साधयेद्वीरसाधनं ॥२३॥
अथ शवसमीपे गत्वा ॐ फट् इति शवमभ्युक्ष्य हं मृतकायनमः ॥ फडिति शवो
परि पुष्पांजलि त्रयं दत्त्वास्पर्शपूर्वकं वक्ष्यमाणमंत्रेण प्रणमेत् ॥ तदुक्तं च
डामरे ॥ वायव्यमंत्रेण शवं च प्रोक्षणं चरेत् ॥ प्रणवाद्यस्त्रमंत्रेण शवं च
प्रोक्षणं चरेत् ॥ प्रणवं कूर्चबीजं च मृतकायनमश्च फट् ॥२५॥ पुष्पांजलि
त्रयं दद्यात् प्रणमेत्स्पर्शपूर्वकं ॥ वीरपरमानंद शिवानंद कुलेश्वर ॥२६॥
आनंदभैरवाकार देवीपर्यंकशंकर ॥ वीरोहं त्वां प्रपद्यामि उत्तिष्ठ चंडिकार्चने ॥१०९॥
॥२७॥ प्रणम्यानेन मंत्रेण क्षालयेत्तदनंतरं ॥ शवस्नापनमंत्रेण स्नापयेत्तद
नंतरं ॥२८॥ प्रतत्रप्रकारः ॥ तत्र सुगंधिनानाद्रव्येण मिश्रेण जलेन शवं सु

चर्मपुटं तः समुद्राहृतं ॥ एवं पंचाननादर्णोय मघोरास्त्रमयोमनुः ॥१६॥ वर्मास्त्रां
तेमहास्त्रां तेसुदर्शनस्यचकीर्तनं ॥१७॥ विहीनवचायथा ॥ तंत्रचूडामणौ ॥ यद्
विद्धं भल्लविद्धं खड्गविद्धं तयोमृतं ॥१८॥ वज्रविद्धं सर्पदष्टं चांडालैश्चाभिघ्नतं ॥
तरुणं सुंदरं सूरं रणे नष्टं सुमुज्वलं ॥ पलायनविभ्रन्यं तुरणे संमुखमास्थि
तं ॥१९॥ एतेषुमध्येयल्लुब्धं तदेवग्राह्यमित्यर्थः ॥ अथवीरतंत्रे ॥ दुर्भिक्षेणमृ
तं पंगुनष्टं पयुषिमेव च ॥ स्त्रीजनं सदृशं रूपं सर्वथापरिवर्जयेत् ॥२०॥ अथ
निषिद्धानि ॥ अब्दामृतं द्विवर्षं च वृद्धं स्त्रीयं द्विजं तथा ॥ अन्नाभावेमृतंकेष्टं
यक्ष्मणा चापृत पामृतं ॥२१॥ एवं चाष्टवातस्यन्ता पूर्वोक्तोन्यतमं शवं ॥ गृही
त्वा [illegible] कमंत्रेण प्रक्षाल्य स्थानं समानयेत् ॥२२॥ तदुक्तं नीलतंत्रे ॥ चांडालायक्षिप्ततं

प्रणम्य स्मशानाधिपतिभ्यः पूर्ववद्बलिं दद्यात् ॥ ततः अघोरमंत्रेण शिखाबंध
नं विधाय सुदर्शनमंत्रेण आसनं रक्षः हृदि हस्तं दत्वा रक्षां विधाय पूर्वोक्त
मंत्रेण ततः शुध्याटिकं कृत्वा दुर्गामंत्रेण दिक्षु सर्षपान् विकीर्य तिलोऽसि सो
मदेवत्यो गोसवे त्यनेन तिलान् विकीर्य पश्चादर्घ्यादिकं कृत्वा ततः गुरुस्था
दीन् यथाविभव विस्तरैः समाचरेत् ॥ ततो विहितशवसमीपे गच्छेत् ॥ वीरा
दीनां कृते नमो अपांसि प्रोक्षयेत् ॥ तेति मंत्रेण पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ स्मशा
नाधिपतीनां पूर्ववद्बलिमाहरेत् ॥ ततः सुदर्शनमंत्रमुद्धरेत् ॥ मायास्फुर ॥१४॥
द्वयं तत्र प्रस्फुरद्वितयं पुनः । घोरघोरतरस्य ते न तरूपं पदं ततः ॥१४॥ चटयुग्मं
तदंते च प्रचटद्वितयं पुनः । कह युग्म बलद्वंद्वं ततो बंधयुगं पुनः ॥१५॥ घातयद्वितयं

तत्रदातव्यंसर्वंनैवेद्यंसुसंस्कृतम्॥ द्विजानामनुकल्पंतुनसाक्षान्मद्यकल्पना॥९॥
अनुकल्पंसत्ययुगेत्रेतायांद्वापरेजपेत्॥ कौलमुख्यंप्रधानंचप्रीदेवताप्रीति
कारकः॥१०॥ तदुक्तंरुद्रयामले॥ सत्यकमाध्वीतुद्वेवर्णेक्षीरान्यमधुपिष्टवै॥
त्रेतायांरजितादेवीघृतेनसर्वजातिभिः॥११॥ मधुभिःसर्ववर्णैश्चपूजयेद्वाप
रेतुमःपूजनीयाकलौदेवीकेवलैरासवैश्च्यते॥१२॥ माषभक्तंचबलमर्घंधूप
दीपादिकंतथा॥ तिलाःकुशाःसर्षपाश्चस्थापनीयाःपृथक्पृथक्॥१३॥ अथ
पूर्वोक्तान्यतमंस्थानेगत्वासामान्यार्घ्यंविधायपूर्वोक्तगुरवेनमःवाम
देकमहद्वारंकृत्वायागमंदिरंप्रोक्ष्यगुरुंगणेशंवटुकंयोगिनीपूर्वोक्तवी
राद्येनमंत्रममोबलिंदत्वायेचात्रैसादिपूर्वोक्तमंत्रेणममोपुष्पांजलित्रयंदत्वा

रिमारयेत् ऊर्ध्वंकायेपुनर्वस्त्रंमूलेन चविलेपनं ॥१॥ कृतेच्छीषश्च मूले नसिंहरेनोर्द्ध्व
पु... ॥ इष्टदेवगुरून्नत्वायाचोपहरमध्यतः ॥२॥ कायोचसाधकैसार्द्धं हृदिमंत्रं
परामृतात् ॥ आगमितुक्रमोज्यक्तय दीस्याद्वीरसाधकः ॥३॥ दिव्योवानपशु
...तु क्त्वासाधनमाचरेत् ॥ अथ साधनस्थानं ॥ तदुक्तं भावचूडामणौ ॥
...वागारनदीतीरपर्वतेनिर्जले थवा ॥ बिल्वमूलेश्मशानेवालसमी
पेचवनस्थले ॥५॥ अष्टम्यांचचतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि सोमवारे
तमिश्रायांसाधयेत्सिद्धिमुत्तमं ॥६॥ उपचारान्समादाय कुलामृतरसं
यथा ॥ याचनालरसेनैवमुरातु ब्रह्मणस्यच ॥७॥ गौडीरसेक्षत्रियेण ॥१४४॥
माध्वीवैश्यनतत्त्वैः ॥ सर्वोशुद्धतु संप्रोक्तायतत्त्वान्तु धिपर्भवेत् ॥८॥ गृहीत्वा

21

॥ ॥अथ शावसाधनमालिख्यंते॥ ॥तदुक्तं मंत्रचूडामणौ॥सर्वसिद्धिप
दं साक्षात्सर्वदेवनमस्कृतं॥सर्वपापहरं चैव सर्वरोगविनाशनं॥१॥नान्य
सिद्धिप्रदं देवी वीरसाधनवर्जितं॥९६॥महाबलो महाबुद्धिर्महोत्साह सिव
शुचिः॥महास्वेदो दयावांश्च सर्वभूतहितेरतः॥९७॥तेषां कृते महादेवी नी
ले साधनमुत्तमं॥तदुक्तं श्रीक्रमसंहितायां॥एनपरतरं विद्धि चैव सर्वाशि
द्धिदायकं॥सर्वसिद्धिभवत्येव अहोरात्रेण कलौ युगे॥९९॥द्वापारे तद्वमासे
न त्रेतायामायनेन तु॥कृते च द्वादशवर्षैश्च सत्यं सिद्धिनसंशयः॥१००॥
कृ... पक्षस्याष्टम्यां चतुर्दश्यां कुजवारे प्रथमप्रहराभ्यंतरे गुरुं देवीं च नत्वा गणि
का...वेश्मगत्वा यात्रां कुर्यात्॥तदुक्तं मंत्रार्णवे॥वक्ष्ये बंधनवस्त्रं च मूलेनप

स्त्र...रक्तचंदनद्गंधांगौरक्तपुष्पैरलंकृतां ॥८७॥ तावत्पुष्पैर्मन्तुंप्रोच्यततोध्या
ये पुत्रं तिका ततोगत्वाल भेद्राज्यंपदस्थानपलायते ॥८०॥ श्मशानानिलये
चैवरावारनगान पुनः असंख्यजपेन्मंत्रंसर्वसिद्धिप्रदोभवेत् ॥८१॥ तर्प
येच्चवास्यरक्तमांसादिभिस्तथा ॥ त्रित्रिभिरक्तमुद्दिर्मेसर्वसिद्धिभवे
त् ॥८२॥ तर्पयेच्चपयोनित्यरक्तधारायुतेरवि ॥ रक्तेभिश्चनथातद्वस्त्र
कायेनवृक्षेनच ॥८३॥ मैथुनापितततोघायांकुक्कुमाक्षालनेनच । मेषमा
हिषरक्तेननररक्तेनचैवहि ॥८४॥ मूषमार्जाररक्तेनवाश्रीत्वंतस्यजायते ।
धनिंवंजायतेतस्यसर्वसिद्धिश्चजायते ॥८५॥ वचसासभवेर्जीवोधनेन ।१८३।
चधनाधिपः ॥८६॥ ॥इतिश्रीरयामारहस्येरज्जादिक्रमंनामद्वादशः परिच्छेदः ॥ ॥

साधिते त्र्यो घितं दृष्ट्वा ।साऽस्थिमांसं सदा बलिं । मूषमांसं छागमांसं मेषमाहि
षमेव च ॥८३॥ सर्वसाऽस्थि प्रदातव्यं यथा होमसमन्वितं । स नरवं हिन्तज्ञो ऽर्घ्यमि
30 क्रं संमार्जनागतो ॥८४॥ निवेदयेत् श्मशाने तु सर्वसिद्धिप्रदं भवेत् । ना
रीरक्तैः पुतं दत्वा पर्णानां चान्तमुत्तमं ॥८५॥ प्रत्येकं पङ्कजपेन्मंत्रं तत्तत्संमोह
येद्ध्रुवं । मृगानां श्रुतं देवी दक्षिणाश्रितिना भवेत् ॥८६॥ सर्वसिद्धिर्भवेत्तस्य वा
क्सिद्धीश्च जायते । न तस्य दुःखं भंकिंचित्पृथिव्यां दृश्यते ॥८७॥ तद्रक्तं कु
लसद्भावे रेतोयुक्तेन पत्रेण चार्घ्यस्यैव सहस्रकं । श्मशाने भ्यर्चयेत्कालीं
सर्वसिद्धिं च विंदति ॥८८॥ धनवान्बलवान्वाग्मी सर्वयोषित्प्रियः सुखी ।
जायते नात्र संदेहो महाकालवचो यथा ॥८९॥ श्मशाने योषितो बीजैः मंत्रैरष्टसह

पत्रैः सहस्रैः सम्यक् श्मशाने भ्यर्चनेद्दीवी वागीशासमतां व्रजेत् ॥७४॥ कालीतन्त्रे ॥
मह्याचीनं श्मशानकृतामज्ञाभि बिल्वपत्रकं ॥ सहस्रं देविमभ्यर्च्य श्मशानेसाधको
त्तमः ॥७५॥ न दारान्यमवाप्नोति यदि सानपलायते ॥ सूक्तादितं यथा दृष्ट्वा लक्षं
जपति मन्त्रवित् ॥७६॥ निर्मलां च यथा दृष्ट्वा वरूपार्थी भयुतं जपेत् ॥ भैरवतन्त्रेपि ॥
श्मशाने योषितां मन्त्री संपूज्य विधिवत् शुभां ॥७७॥ रक्तचंदनदग्धांगी रक्तवस्त्रै
रलंकृतां ॥ तावत्तुष्येमनुश्रेष्ठ्य ततो ध्यायेत्तु … इके ॥७८॥ रमितानां भवेद्राज्यं
यदि नात्र पलायते ॥ मेषमाहिषर … नवाग्मित्वं तस्य जायते ॥७९॥ धनित्वं जायते
तेनस्य सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥ वचसा गुरुभवेद्देवी धनेन च धनाधिपः ॥८०॥ ॥१४२॥
अमायादेवराजस्सौरूपेणेव मनोभवः ॥ बलेन पवनो ह्येष सर्वे तत्त्वार्थसाधकः ॥८१॥

31

॥६६॥ बटुकं मंत्रयतः पुंसः कापाली वा एव सः । तदुक्तं कामसद्भावे श्मशाने वि
शेषतः । श्मशानालयमागत्य मुक्तकेशो दिगंबरः ॥६७॥ जपेदयुतसंख्या
कं सर्वकामार्थसिद्धये । तत्रैव प्रेतमारुह्य प्रजपेन्मंत्रवित्तमः ॥६८॥ अयुतं
मैथुनी भूत्वा चिंतिसच्च परायणः ॥ स याति परमां सिद्धिं देवैरपि सुदुर्लभां ॥६९॥
आकर्षणं वशीकारं मारणोच्चाटनादिकं । स्तंभनं मोहनं चैव विद्वेषणं त्रास
नं तथा ॥७०॥ वाग्मित्वं च धनित्वं च बहुपुत्रत्वमेव च । बहुवस्तुमतामेति
सर्वप्रीयत्नमेव हि ॥७१॥ स याति खेचरत्वं च देवत्वमपि चैव हि । न राजा न च
तस्करश्च न रोगो नैच घातनं ॥७२॥ न भीतिर्नो मनुष्यत्वे न चैवाकायपातनं ।
अथवा सप्तवेशित्वं चतुर्वेदाति सिद्धभाक् ॥७३॥ स्वदेहरुधिरात्तैश्च बिल्व

सीकसम ॥८॥ व्रजेत् ॥८०॥ परेद्य्किंचततोदद्यान्यीठेननरव्रजेत् ॥ पिष्टेनेतियवोद्ग
वह्न्योद्भवनेति ॥ तंत्रांतरे ॥ यवक्षीरमशाल्लिक्षोदमयंवापिवाशालिक्षोदमपंव
वा ॥ चंडहासेनविधिवत्तन्मंत्रेणसमाचरेत् ॥ चंडहासेनअर्द्धचंडाकृतिरवड्गे
नेत्यर्थः ॥ ॥ तंत्रे ॥ जपादौतुबलिंदद्यापश्चादपिबलिंहरेत् ॥ जपांतेजपम
ध्येवादेहिदेहिविभावयेत् ॥८२॥ तदापिचबलिंदद्यामाहिषंछागलंचवा ॥
नदीक्षवीक्षणेकिंचिनचवैघसमागमः ॥८३॥ जलादिदुर्गसर्पाणांगजानां
दंष्ट्रिणांतथा ॥ पक्षिकीटपिशाचानांयद्भयंमनसिस्थितं ॥८४॥ तत्सर्वंस्वप्रच
ण्डध्यानाद्भयंसर्वत्रवर्जयेत् ॥ समाप्यसाधनंदेवीदक्षिणांविभवावधिः ॥८५॥ ॥८५॥
गुरवेगुरुपुत्रायततत्पदेवाप्रदापयेत् ॥ सम्यक्कृसिध्येवक्रमंत्रस्यनासाध्यंविद्यतेक्वचित्

यदास्य समयोर्वै तु नेत्रे भुवनवेदयेत् ॥५३॥ ततोर्धरात्रपर्यंतं यदिदेवि चिन्नवेश्य
ते॥ आदौमंत्रमनुध्यंतितेनैव सर्षपान् क्षिपेत् ॥५४॥ पश्चाद्दुर्गामंत्रोजपः
32 कार्यः॥ ततो दुर्गे पुतं रक्षितं ततो ठांतं सुलोचने। द्विठांतेजापदुर्गेयं विद्यावेघा
हरेत्रास्तरी ॥५५॥ तिलोसि सोमदेवत्यो गोसवः स्वर्गकारकः। पितृणां स्व
र्गदः लोके मस्यानां ममरक्षकः ॥५६॥ भूतप्रेतपिशाचानां विघ्नेषु चाौति
कारकाः॥ इति क्षिप्वा तिलान्नात्र चतुर्भागे विविधादितः ॥५७॥ ततः सप्तपदं
गत्वा पुनस्तत्र वसं विचोतलादेवी तत्रापि संयोज्यपश्चजयेन्मनुमुत्तमं ॥ दर्श
नं मेयः प्रजपेत्तावद्यावत्सिद्धिस्तु भैरवः॥ ततः सत्यं कारयित्वा वरपेद्धा
रमुत्तमं ॥५८॥ यदा बहिः प्रार्थयति नरकुंजरमेव वा। दीनांतरे चेद्दास्यामि

३या

मेवबोदे णोविघ्नो परिभूयते ॥ ४५ ॥ यदि स्त्रमादाद्भवेद्वीसाधकोभयविह्वलः ॥
तत तैस्त्रैस्सुहृद् गौरक्षितो नाभिभूयते ॥ ४६ ॥ अदृष्टे दुसित बाघालम्लेलौ निर्मित्रां श्री
तां प्रदीपे त्रसंस्थाप्य अस्त्रमंत्रप्रपूजयेत् ॥ ४७ ॥ हतेतस्मिन्महादीपे विघ्नश्च
परिभूयते । तदधश्चास्त्रमंत्रेण विलिखेत्कुलदीपकं ॥ ४८ ॥ ततस्त्वं विधाने
नभरत्सुध्यादिकं चरेत् स्तोषोत्तवातारकं वापि विन्यस्य प्रजपेत्ततः ॥ ४९ ॥ मंत्र
ध्यानेपरः भूत्वा जपेन्मंत्रमनन्यधीः । एकाक्षरी यदि भवेदिक्षसहस्रं ततो
जपेत् ॥ ५० ॥ द्व्यक्षरे चाष्टसाहस्रं त्र्यक्षरे चायुतं भवेत् । अंतःपरं तु मंत्रस्य
गजांतकसहस्रकं ॥ ५१ ॥ त्रिज्ञाय स्वसमारभ्य उदयांतं समाचरेत् । ततः ॥ १४७ ॥
पंचोपचारैरुपपूरितो देवतायतः ॥ ५२ ॥ निमील्य चक्षुषी पश्चाद्देवं ध्यानेन मकुं जपेत् ॥

33

कालिकायै बलिं दत्वा भूतनाथाय दापयेत् ॥३७॥ ह्रां ह्रीं ने भूतनाथाय श्मशाना
धिपतये पि॥ प्रणवाद्येन मनुना दापयेद्बलिमुत्तमं ॥३८॥ ह्रूं मंत्रेण च सर्वगणना
थाय गणाधिपस्य च ॥ श्मशानमस्तके दत्वा पूर्ववद्बलिमुद्धरेत् ॥३९॥ ताराद्येन ब
लिं दत्वा पंचगव्येन सुंदरी ॥ अस्त्रसंप्रोक्षणं कृत्वा पीठमंत्रं न्यसेत्ततः ॥४०॥ भू
जैर्वा वटपत्रैर्वा तत्र पीठमनुं न्यसेत् ॥ पीठमास्तीर्य तस्मिन्वै बद्धवीरासनं त
तः ॥४१॥ वीरार्दनेन देवेशि रक्षादीक्षां प्रकल्पयेत् ॥ कूर्चे हृदयं ततो देवी मायायु
गमतः पर ॥४२॥ कालिकायै घोरदंष्ट्रे प्रचंडे चंडनायके ॥ दानवान्दारयेत्कृत्वा
हनेति द्वितयं ततः ॥४३॥ शवशरीरं महाविघ्नं छेदय द्वितयं ततः ॥ द्विठं तवं मे शास्त्रो
तावाराग मनुर्मतः ॥४४॥ अनेन मंत्रितं लोष्ट्रं दशदिक्षु विनिक्षिपेत् ॥ तन्मध्ये

कालभैरवं ... कालंजयेद्यलाः पूर्वादि दिक्चतुष्टये ॥२१॥ पाद्यादि त्रिश्च मंत्रसो
पति ... श्चा निवेदयेत् ॥ द्यक्रबीजंततः पश्चात्क्रमन्त्रानाधिपतस्परं ॥३०॥ इदं तेसामि
षान्नं बलिं गृह्ण पदं ततः गृह्ण गृह्ण पदद्वंद्व विघ्नानिवारणं ततः ॥३१॥ कुरुसिद्धि
मे भूतं ... ष्ठे स्वाहया चितो प्रणवाद्येन मनुना प्रथमो बलिरीरितः ॥३२॥ मो
यांतेभैरवाः पश्चाभ्भयानकस्ततः परं ॥ पूर्ववद्बलिमुद्धृत्य दक्षिणे बलिमाहरेत्
॥३३॥ हर्यंते च महाकाला पश्चात्पूर्ववदुच्चरेत् ॥ पश्चिमे क्षालदेवाय प्रणवाद्ये
न कल्पयेत् ॥३४॥ महाकालाय च्छेदांत भैरवेति ततः परं ॥ क्रमनूनानाधिपस्त्येवं
पूर्ववद्बालिनरहरेत् ॥३५॥ चितामध्ये ततो दद्याद्बलित्रयमनुत्तमं ॥ कालीक्रालीम
हाकालीकालिके घोरनिस्वने ॥ ... महाशे मंबलिं मानं देहि देहि मन्त्रमुत्तमं ॥ ॥३६॥

35

यस्तुहृद्दिः शास्त्रपारगैः ॥२१॥ समासम्गुणसंपन्नैः साधकैर्वित्तमैः स्वयं । पुरद्वा
रेऽन्वनु दृक्षु देवताध्यानतत्परः ॥२२॥ प्रीतं चैव साधकैः सर्वं चतुर्दिक्षु च साधकः ।
नो चेत्स्वयं केवलोऽसौ भैरवः परिकीर्तितः ॥२३॥ वस्त्रालंकारभूषाद्यैर्भूषितः
पूर्वे सम्मुखः । अस्त्रांतमूलमंत्रेण प्रोक्षणं यागभूमिषु ॥२४॥ गुरुपादरतो
ध्यानयोगेन ब्रह्मबटुसंयुतः । योगिनीमातृकाश्चैव वामपादपुरःसरं ॥२५॥ वि
धिवत्सेनर्दत्वा चपुटाञ्जलिः पठेत्तरः । पीत्वा देवैः संस्थिता देवा राक्षसाश्च भया
नकाः ॥२६॥ पिशाचाः सिद्धयक्षाश्च गंधर्वाप्सरसो गणाः । योगिन्यो मातरो
भूतास्सर्वे खेचरमस्त्रियाः ॥२७॥ सिद्धिदाताभयं सत्यं तथा च मम रक्षकाः ।
प्रणम्य मस्तकेनानेन पुष्पाञ्जलिं च प्रक्षिपेत् ॥२८॥ श्मशानाधिपतिं पश्चात् भैरवं

श्या

योगिना ॥ [illegible] ॥ यः सिद्धपदं देवी सर्वेषां आलयं महत् । नान्यासि द्धिपदं देवी वीरसा

धनं [illegible] ॥ १४ ॥ महाबलो महाबुद्धिर्महासाहसिकः शुचिः । महासत्वे च्छादया

वा श्वमस [illegible] हितेरतः ॥ १५ ॥ तेषां कलौ महादेवी कथितेनाल्प साधने ॥ श्रावं वा पि

लिं वापि [illegible] त्वा गत्वा यथा सुखं ॥ १६ ॥ असंस्कारचिताया ह्यानं तु संस्कारसं

स्कृता । चाण्डालादिषु संप्राप्ता केवलं शीघ्र सिद्धिदा ॥ १७ ॥ नत्वा गुरुं सहस्रारे

देवताध्या[illegible]नतत्परः । अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि ॥ १८ ॥ कृष्णप

क्षे विशेषेण साधयेदनया हितं । भौमवारे तमिस्रायां यामे याते च यामिनी

॥ १९ ॥ तद्दर्शान्तरे सम्यक् पूजोपकरणं बलिं । मांसामिषान्नं गुडं [illegible] छागं सुरयोपि ॥१३२॥

ष्टपायसं ॥ २० ॥ नाना फलं च नैवेद्यं स्वस्वकल्पोक्तसाधितं । चितास्थाने समानी

35

सिद्धिगोचरा। एतत्सर्वं स्थितादेवा गुरुसिद्धिनीनाशनी॥६॥ विशेषतः कलियुगे म
हासिद्धौघदायिनी॥ गुरूणां कुलनाथानां महाज्ञानप्रदायिनी॥७॥ उग्रदुर्गाया
प्रोक्तासा परासीहवाहिनी॥८॥ त्रैलोक्यवशमाप्नोति तेसापरामर्दिनी कुले॥ ॥ए
देवक्रिया पुत्रानदेयानवमानिता। दत्ताचेत्परमा विद्या ऊपुताहृदयाञ्चि
ता॥९॥ सर्वत्र कुलसी सजे महाज्ञानप्रदायिनी। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन गोपव्य
चनवाक्षरी॥१०॥ अथ वारसाधनक्रमः॥ नेतुक्तेनीळमणितंत्रे॥ महत्त्वानुक्र
मं देवस्य चिंतनप्रवाहीते॥११॥ कथयस्व महादेव सर्वसिद्धिपदं महत्। सर्वसि
द्धिप्रदं साक्षात्सर्वदेवनमस्कृतं। सर्वपापहरं देवी सर्वरोगविनाशनं॥१२॥
ब्रह्मा विष्णुशिवादीनां दिक्पालानां च भामिनी। भैरवाणां च सर्वेषां गंधर्वाणां च

॥ ॥मत [illegible] गादिपाठदेवताक्रमलिखितः किंतु सर्वपीठेषु महिषमर्द्दिनीसंज्ञापामता

क्रमो [illegible] ष्यते॥ ॥तदुक्तं चूडामणौ॥ भैरव उवाच॥ मातर्महिषमर्द्दिन्यास क्रतं कथ

यस्व नः॥ कुलाचारस्य संसिद्धो भुक्तिमुक्तिप्रसिद्धये॥१॥ देव्युवाच॥ सृष्टिस्थितिवि

नाशाय [illegible] नादिभूतां महेश्वरीं॥ गोप्यात्गोप्यतमं पश्यन् तेन शृणु तां कथयामि ते॥२॥

त्रैलो[illegible]बीजं पश्चात्तां तेन संबोधनपदं वदेत्॥ सृष्टिसंहारकौ विप्रौ विद्या महिष

मर्द्दिनी॥३॥ मर्द्दनेरिपुबीजं शक्तिबीजं ततो महिषमर्द्दिनीपदमादिमुखयातो

ध्यत्यवह्निवल्लभामुद्धरेदिति॥ अतिगुह्यतरा विद्या सृष्टिस्थितिविधायिनी॥ ॥१२॥

सर्वदेवस सर्वेसि द्धिर्जाप्यतासनातनी॥४॥ अत्यंतगुरुभक्ताय शुद्धाय यदि क

थ्यते॥ तदा पूर्वं वर्णदानं व्येनबीजेनापिसाधनं॥५॥ साधारणीप्रधानेन हल्लेखा

रुर्णगिरोन्वीवमितस्यर्थः॥ जपेदितिमूलेदेवीसावरणीप्रपूज्यलक्षंजपेदित्यर्थः॥ आ
मरूपांतरेवाविंदुचक्रांतरमित्यर्थः॥ ततःप्रातेमहादेवीयजेदिक्षुरवासिनी॥ एवं
38 पीठेश्वरींदेवींप्रजयेदिष्टदेवतां॥ ४७॥ सप्तपीठेसप्तलक्षंजस्वारात्रौसमाहितः
संस्थाप्यपीठःपूतःप्रत्यक्षात्वंदेवीकुलेत्रमे॥ ४८॥ एवंकृतेविस्मृताचेत्स्वनाम्ना
गोक्रमन्यसितात्वइष्टदेवतैवाहंप्रपुषवरमुत्तमं॥ ४९॥ ततःप्रणम्यदेवेशीं
पुयाः स्मानसनः॥ यद्येवंनैवसादेवीपुनःपूर्वोक्तमाचरेत्॥ ५०॥ अक्षोभि
तः कुलाचारःपरिचर्यापरायणः॥ अथवासर्वपीठेषुजपेन्महिषमर्दिनीं॥ ५१॥
ततःप्रसन्नाभवतिस्वयंकुलवरप्रिया॥ ततोजपेन्महामूलमंत्रंसर्वसिद्धीश्वरोभ
वेत्॥ ५२॥ ॥ इतिश्रीपामारहस्येपुरश्चरणगुरुसिद्धिर्नामसप्तदशपरिच्छेदः॥ १७॥ ॥

३५।

मूलदेवीं विन्यसेत् ॥ तदुक्तं चूडामणौ ॥ आनीय देवीं तत्रात्रे व्यापकं विन्यसेत्ततः ॥
प्रथमं सा धवः श्रेष्ठो देवीकेशस्तम स्तवे ॥ ११ ॥ चितिरव्ययंत्रस्त्रवौल्कं पूजयेत्कुंक
वर्मना ॥ पीठदेवीं प्रथमेतु पूजयेद्धूपपुष्पकैः ॥ १२ ॥ महाभागो ततो मूलदे
वीं सावरणैः सह ॥ लक्षैकं तत्र वजप्त्वा उड्डियानं ततो व्रजेत् ॥ १३ ॥ तत्सिद्धियोगि
निद्वारं संपूज्य वै तथा ततो जपेत् ॥ नियोज्यदेवतां तत्र जपेल्लक्षं समाहितः ॥ १४ ॥
उड्डियानं पुरमित्यर्थः ॥ कामरूपं ततो गत्वा ततः कृत्स्नायतनो जपेत् ॥ कामस्व
पे प्रजापतिं सुखमित्यर्थः ॥ जप्त्वा लक्षं ततो रात्रौ ब्रह्माणं स्यात्र पयमं जपेत् ॥ १५ ॥
ततो जालंधरं गत्वा श्रणौ संनिधमं यजेत् ॥ जालंधरं स्तनयुग्मो त्यर्थः ॥ ॥१६॥
तत्रापि लक्षमात्रेण जप्त्वा मंत्रं समाहितः ॥ ततः पूर्णगिरिं गत्वा जपेच्चैवं ततो यजेत् ॥ १७ ॥

लभतेचतथासंख्यंमृत्युपार्वतिसादरं।महाचीनद्रुमेदेवींध्यात्वातत्रजपे
त्॥३५॥तद्रुमोद्भवपुष्पेणपूजयेद्भक्तिभावतः॥सभवेत्कुलदेवश्चकुलध
र्मगतःशुचिः॥३६॥ब्रह्मतरोर्महापुष्पेदेवींध्यात्वायथाविधि।तत्सच्चया
रसधारेणतर्पयेन्मातृकानने॥३७॥महाचीनद्रुमलतावेष्टितःसाधको
त्तमः।गायत्र्यायदिजपेन्मंत्रंसवेवकुअल्पतापवेत्॥३८॥तिथिक्रमेषुसंख्या
भिर्नताभिर्वेष्टितोयदि।तदामासेनसिद्धिःस्यात्सहस्रंजपमानतः॥३९॥
अष्टम्यांचचतुर्दश्यांपाक्षजनंयदिदृश्यते।तत्रैवमहतीसिद्धिर्देवानाम
पिदुर्लभा॥४०॥अथनिशायांदीक्षितोकुलनायिकांसमानीयकामाख्या
मुखोव्यापकांतंन्यासंतस्यागात्रेविधायदेवीकूटादिपीठादिपीठदेवींसंरज्य

॥ॐ॥ पूजयित्वा महारात्रौ त्रिदिनं पूजयेन्मनुं। लक्षपीठपुरे देवी जायते नात्र संशयः॥
वेतालपादुकां विद्धि खड्गसिद्धिं च खेचरं। अंजनं तिलकं गुप्तिं साधयेत्साधको नरः॥
प्रजपेत्सप्तदिवसैः अष्टोत्तरसहस्रमित्यर्थः तत्तु क्रमे चूडामणौ॥ यंत्रजापे च
होमे च संख्या नोक्ता मन्त्रे [illegible] तत्रैव गणनाप्रोक्ता गजान्तकसहस्रकं लक्ष
तत्तु क्रमे गंधर्वतंत्रे॥ एतां स्तुमतीं वीक्ष्य सहस्रं यदि नित्यशः॥ पर्वते [illegible] सम
रोहत्यपानिपं यः चात मानस [illegible]॥ कविता लभते सोपि अमरत्वं च गच्छति।
पद्मे दृष्ट्वा तथा बिंबं स्वरं रंजन द्विरवं तथा॥२०॥ चामरं रतिबिंबं च तिलपु
ष्पं सरोवरं। त्रिरत्नं वीक्ष्य जप्त्वा तु वान्तं [illegible]॥२२॥ मुखप्रसा ॥१३५॥
दं सुवचः सुलोचनस्य हास्यकं। सुकेशं कुसुमं गंधं सुजलं सुखमेव च॥२४॥

38

दयुतंतस्य एषः प्रतिदिने स्मृतः । धनकामस्तु यो विद्वान्महदैश्वर्यकामुकः ॥२०॥
बृहस्पतिसमो यस्तु भवितुं कामयेन्नरः अष्टोत्तरशतं जप्त्वा लमामंत्रमंत्र
वित् ॥२१॥ मैथुनं यः प्रयात्येषस्तु सर्वेफलं लभेत् ॥ लतांतरे पुजप्त्वं महा
पातकमुक्तये ॥२२॥ लताय दिनसंगच्छेत्तदा लज्जां प्रयत्नतः समुत्सार्य जपे
मंत्री धर्मकामार्थसिद्धये ॥२३॥ तासां प्रहर मित्सा शुं पुष्पे नापि न ताडयेत् ।
महा[illegible]नद्रुमलतावेष्टिते साधकोत्तमः ॥२४॥ रात्रौ यदि जपेन्मंत्रं चैव कल्प
लतां [illegible]वित् । महाचीनद्रुमलतावेष्टनेन चयत्फलं ॥२५॥ तस्यापि शोड
शांसेन [illegible]ला नार्हंति ते शावा ॥ शवासनाधिकं फलं लतागेहप्रवेशनं ॥२६॥
अथ विशेषो यथा तदुक्तं चूडामणौ ॥ रजो वस्त्रां समालोक्य तन्मूले स्वेष्टदेवतां ।

नयांवरनतांपठ्यअयुतंयस्तुसाधकः॥प्रजपेत्सभवेत्सद्यो विद्यया वल्लभ
स्वयं॥१३॥तस्यदर्शनमात्रेण वादिनकुंठतांगताः॥ गद्यपद्यमयी वाणी स
भायां[illegible]प्रजायते॥१४॥ तन्नाम्नासुधियः सर्वेसाधकस्यमुदान्विता॥तस्य
वाक्[illegible]चर्यायदाभवतिवाग्मिनः॥१५॥ वक्त्रामायांतितेसर्वेसाधकस्य
वनान्यथा॥ तद्वक्त्रेस्पारस्सर्वेस्वेचि॥ क्रतुमत्यां[illegible]गं पठ्यपयोजपेदयुतंनरः
॥१६॥ आनादरादपितद्वाणि गद्यपद्यमयीभवेत्॥ कुंदोबधद्वपरावाणी
तस्यवक्त्रात्सज्जायते॥१७॥ अथकालीतंत्रे॥ नवनोपरिस्त्रीयंपठ्यन्नयुतं॥१३४॥
योजयेन्नरःसभवेसर्वविद्यानांपारगः॥सर्वदेवहि॥ स्ताकृवित्वंजायतेतस्य
वाचस्पतिसमोभवेत्॥ अथवामुक्तकेवास्तहविष्यंभक्षयेन्नरः॥१८॥ प्रजप्य

कार्व्यं मधुमतीरस्ति देया किं पुनः सिद्धिसंघाः ॥५॥ अथ कुलप्रयोगे लिख्य
ते कुमारीकल्पे ॥ पूर्वे बीजत्रयं चैव सद्गुरुपरिकीर्त्तितं ॥६॥ दक्षिणे कालिके रचा
हास्तंभने परिकीर्त्तिता ॥ उच्चाटने वाग्भवं च मोहने वश्यके तथा ॥७॥ मुक्तिदं मा
रणे चैव फलमेतदुदाहृतं ॥ तदुक्तं कुलीतंत्रे ॥ अथ काम्यविधिं वक्ष्ये येन सर्वे
च सर्वगं ॥८॥ साधकः साधयेत्सिद्धिं देवानामपि दुर्लभं ॥ कुलांगारं पुष्पितं
या दृष्ट्वा यो जपते नरः ॥९॥ अयुतैकप्रमाणेन साधकः स्थिरमानसः ॥ केवलं
गुह्यभावेन स तु विद्यानिधिर्भवेत् ॥१०॥ संस्कृता प्राकृता वाद्याः कौत्रिका
वैदिकास्तथा ॥ वक्तृपमायान्ति ते सर्वे साधकस्य च नान्यथा ॥११॥ अथ वा मु
क्तकेशाश्च हविर्मुक्तासु संयुतः प्र जाप्य वयुतं प्राज्ञ एतदेव फलं लभेत् ॥१२॥

तस्य सिद्धिर्न जायते ॥५८॥ ॥इति श्यामारहस्ये सामान्यसाधने नाम दशमः प
रिच्छेदः ॥ ॥१०॥ ॥क॥ ॥अथ पुरश्चरण व्यतिरेके नास्त्युपायः ॥ अथोच्यते
च मंत्रा ॥ द्भुतसिद्धिकरं महत् ॥ तदुक्तं वीरतंत्रे ॥ आथातः संप्रवक्ष्यामि गुरुसि
द्धिपरंपरा ॥१॥ रहस्ये मंत्रसिद्धेस्तु पुरश्चर्याविधिं विना ॥ गोपितं कोटिशास्त्रेषु
इदानीं तु कटीकृतं ॥२॥ एवं ज्ञात्वा विशेषेण गोपयेत्सीति हेतवे ॥ एतत्सका
विताले का हाहा निःपदे पदे ॥३॥ क्षिरसि लिखित भाश्चनु पंचमाद्य स्वरा
द्यं द्वितीयमिदम प्रवं बीजमुग्रप्रभायाः ॥ क्षणमयि समती नां मंडलांतं वि ॥१३३॥
ना व्यक्षपयति हरहृष्टी वादिराजायते च ॥४॥ स जयति रिपुवर्गं वादिराजो
विवादे कुवतिरमणीनां चित्तचौरश्चिरायुः कवयति कविराजैरप्यहृष्टिः सु

धात्रीत्रिपुराद्येत्रिदेवते॥५०॥नमस्तेन्योवरदेदेवीमहिषघ्निनमोस्तुते।मधमांडंस
40 मालोक्यवसमांसंवरास्त्रियं॥५१॥हृष्टाचभैरवीदेवीप्रणम्यविमृषेन्मतुंघो
रविघ्नविनाशायकुलाचारसमृद्धये॥५२॥नमामिवरदेदेवीमुंडमालाविभूषि
ते।रक्तधाराममार्वीर्णवरदेत्वांनमाम्यहं॥५३॥सर्वविघ्नहरेदेवीनमस्तेहर
वल्लभे।एतेयांदर्शनेनैवपदिनेवप्रकुर्वते॥५४॥शान्तिमंत्रपुरस्कृत्यतस्यासि
द्धिर्नवेक्षणात्॥एतेषांमारणोच्चाटहिंसनेगम्भवादिभिः॥५५॥क्रियतेयदिपा
पासामङ्कसकृथंभवेत्।प्रधाननाशसमुद्भूताएतेजनकुलप्रियाः॥५६॥
आक्रन्यश्चतथासर्वामदनान्धनुभैरवा।ऊर्ध्वसिद्धिसमायोगाडाकिनीहिंस
नंयदि॥५७॥अथवादानवानांचमद्गलानांविशेषतः॥बहुक्षाभैरवाणांच

त्रया-

क्षेत्रं स्मरेत तथा वीक्ष्य जंबूद्वीयमहर्निशं ॥८२॥ कुरवं रूपे च भक्त्या कौलं क्षमार्जारमेव
च ॥ कृष्णोदरा महाचंडे मुक्तकेशी बलिप्रिये ॥८३॥ कुलाचारप्रसन्नास्ये नमस्ते शं
कर प्रिये । इमं ध्यानं स्वभावं दृष्ट्वा प्रदक्षिणमथाव्रजेत् ॥८४॥ प्रणम्यानेन मंत्रेण
मंत्री सुमंत्रमाप्नुयात् । घोरदंष्ट्रे करालास्ये किर्कोदिरादर्पकारिणी ॥८५॥ घुरघो
रस्वरास्फालेन मस्तेतलभासिनी । रक्तपुष्पं तथा पुष्पं विलोक्य त्रिपुरांबिकां ॥८६॥
प्रणम्य दंडवद्भूमौ इमं मंत्रं पठेत्सुधीः ॥ बंधूकपुष्पसंकाशे त्रिपुरे भयनाशि
नी ॥८७॥ भाग्योदये समुत्पन्ने नमस्ते वरवर्णिनि । रक्तवस्त्रं तथा पुष्पं राजानं रा
जपुत्रकं ॥८८॥ हस्त्यश्वरथरत्नानि प्रत्युत्कान्तवीरपुष्पकात् । महिषं कुलदेवेश ॥१३२॥
दृष्ट्वा महिषमर्दिनी ॥८९॥ प्रणम्य जपदुर्गां वा सच विघ्नैर्न लुप्यते । जपदेवी जग

41

त्यक्त्वा नस्यान प्रक्षाल्य पद्मदा चन ॥३४॥ पूजाकाले च देवेशि यदि स्योप्यत्रगच्छति ॥ द
र्शयेद्दैसलवीमुद्रां विष्णु न्यासं तथास्तवं ॥३५॥ प्रक्षालनं यदि स्यात्पातस्तत्प्रकारं च
न दूषणे ॥ गोपनादि व्यक्तिः स्यान्नयुक्तिः सविधीयते ॥ न धाव्रुदा चिदं महानिहि
नचयक्तिं कुदाचन ॥ चरपूजा नवक्तेव्यान च भक्तिं कदाचन ॥३७॥ तदुक्तं तत्रैव ॥
श्रृणु देवी — स्यं मे समया चारसंभवं ॥ येन हीनान सिध्यंति जन्मकोटिसहस्र
कः ॥ ३८ ॥ मानवः कुलशास्त्राणां कुलचर्यानुसारिणां ॥ उदारचित्तः सर्वत्र वैरुल वा
चारतत्परः ॥३९॥ परनिंदासहिष्णुः स्यादुपकाररतः सदा ॥ पर्वते विपिने वापि नि
र्जने वाथ नमं उपे ॥४०॥ चतुष्पथे वा श्मशाने यदि देवाज्जनिर्भवेत ॥ क्षणं ध्यात्वा मनुं
जप्त्वान्त्वा गच्छेद्यथासुखं ॥४१॥ ग्टधं वीक्ष्य महाकाली नमस्कुर्याद्विलक्षितः ॥

यत्नं ब्रह्मलं बलिं न वा रखमुखार्य दातव्यो बलिः कुलजन प्रियः ॥ २६ ॥ यदि नग्नः स्यात्ते व
स्त्रतदा नैव शुल्कं भवेत् ॥ शुभं पादि भवेत त्रमुच्यते तदशेषतः ॥ २७ ॥ एवं कृत्वा महादे
व शांतिं च स्वस्त्ययनं चरेत् ॥ कुलाचारं दक्षिणाख्यं क्वापि तं तत्वसुव्रते ॥ २८ ॥ न कुर्यात्मे वि
त्त दानं वा यदि च्छेच्छुभमात्मनः ॥ निर्जने चैव कर्तव्यं न चैव जलसन्निधौ ॥ २९ ॥ न पि
तुः संनिधाने वा न मातुः स्तुतसन्निधौ ॥ द्विजापक्षिपतंगादि दर्शनेनैव कारयेत् ॥ ३० ॥
पाताल मेडपे वापि गंधर्वस्य यंत्रिते ॥ न छिद्रमंडपे वापि कर्तव्यं न च सन्निधौ ॥ ३१ ॥
कुलपुष्पं कुलद्रव्यं कुलपूजा कुलं जपं ॥ गुरुं कुलपतिं चापि कुलमालां कुलाकुलं
॥ ३२ ॥ कुलचक्रं कुलध्यानं सर्वं यत्नप्रकाशायेत् ॥ प्रकाशात्सिद्धिहानिः स्यात्प्रका ॥१३१॥
शाद्धनादिके ॥ ३३ ॥ प्रकाशान्मंत्रनाशः स्यात्प्रकाशाद्देविहिंसनं ॥ प्रकाशान्म

यदेशानां मुखमूर्ध्वं च सुस्वरं ॥ तदैवं मंगलं तस्य नान्यथा तुल्यरूपकं ॥१८॥ आवश्य
42 मन्त्रदानेन नियतं तोषयेद्विवो ॥ नित्यश्राद्धं यथा संध्यावंदनं पितृतर्पणं ॥१९॥
अथैव कुलसेव्यानां क्रियताकुलपूजने ॥ पशुरूपा द्विभ्यां देवी योनार्चयति नि
र्जने ॥२०॥ द्विगारावेन तस्यास्तु सर्वं नश्यति निश्चितं ॥ जपपूजा विधानानि
पालिंचितु सनानि च ॥२१॥ गृहीत्वा शापमादाय द्विवारोदति निर्जने ॥ एकयान्व
नुध्यते यत्र भैरवायादेव भैरवः ॥२२॥ पूजनादिगुणं कृत्वा सगुणं साधयेद्यतः ।
तत्रैव सर्वदेवानां प्रीतिः परमदुर्लभा ॥२३॥ येन सर्वप्रयत्नेन कर्तव्यं पूजनं मह
त् । राजादि भयमापन्ने देवान्तरभवादिके ॥२४॥ शुभाशुभानि कर्माणि चिचिंत्य
बलिमाहरेत् ॥ गृह देवी महाभागा ॥ शिवकालाग्निरूपिणी ॥२५॥ शुभाशुभफलं

रपा

यथा दशीतिथौ विष्णुः पूजितो वाञ्छितप्रदः ॥ तथा कुलगुरौ देवि गौर्य्यर्चितावरदायिनी
॥१२॥ [illegible] कुलाचारः ॥ तदुक्तं रुद्रयामले ॥ रविश्चन्द्रो गुरुः सौरी च वाराश्चाकु
लामता ॥ भौमशुक्रौ कुलाख्यौ तु बुधवारः कुलाकुलः ॥१३॥ द्वितीयाश्च
मी षष्ठी कुलाकुलमुदाहृतं ॥ कुलानि समधिष्ण्यानि विशेषमान्यकुलानि तु
[illegible] वारेश्च नक्षत्रे अकुलस्थाइनोऽपि ॥ कुलाख्ये जायते नित्यं सा
न्ये चैव कुलाकुले ॥१५॥ एवं कुलधर्मादिकं ज्ञात्वा कर्म कुर्यादिति ॥ अथ
शिवाबलिः ॥ कुलचूडामणौ ॥ बलिं तु मूले प्रांतरे वा श्मशाने वापि साध
कः ॥ मांसप्रधाननैवेद्यं संध्याकाले निवेदयेत् ॥१६॥ कालि कालि ति वक्तव्ये
त ज्ञोमान्दिवरूपापिनी पशुरूपा समायाति यदि वामगणैः सह ॥१७॥ कुर्यादोति ॥१३०॥

43

घोरोपद्रवनाशने ॥४॥ क्रूरयुद्धादिशमने क्रूरशत्रुनिवारणे । राज्यादिभ
यशॉ सर्थराजभ्रंशो घोरोपशान्तये ॥५॥ नददाति बलिं यस्तु शिवायाः शिवता
त्ये । सपापिष्ठो नलज्ञेत कुलदेव्याः प्रपूजने ॥६॥ कुलीनानामम न्येतकुल
स परित्यजयेत् । कुलज्ञेषु प्रसन्नेषु कालिका सन्निधापयेत् ॥७॥ अहो ध
न्यवतां तं ये जानाति कुलदर्शनं । तेषां मध्ये च यः सोपि कुलदेवीसमर्च
येत् ॥८॥ कुलाचारविहीनाय प्रजपेत्कालिकां नरः । स स्वर्गमोक्षभोग
चन रूपातनसंशयः ॥९॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं बलिं पुष्टिं महद्यशः
कवितां भुक्तिमुक्तिं च कालिकापदपूजनात् ॥१०॥ तदुक्तं कुलचूडामणौ ॥
कुलवारे कुलाष्टम्यां चतुर्दश्यां विशेषतः । योगिनीपूजनं तत्र प्रधानं कुलपूजने ॥११॥

देवतानां च तर्पणं च सदा मतं ॥ गुरूणां साधकानां च सर्वेषां तर्पणं भवेत्
तेनामृतेन दिव्येन सर्वं तुष्टा भवेति च ॥११॥ यत्कामं कुरुते मंत्री तत्क्षणादेव
सिध्यति ॥ तदुक्तं समयाचारे ॥ कुलामृतं समादाय तत्तोयेर्घ्यं निक्षिपेद्बुधः
॥१२॥ ॥छ॥ इति श्यामारहस्ये कुलद्रव्यसमोत्पादनं नाम नवमः परिच्छेदः
॥९॥ ॥छ॥ ॥अथ सामान्यसाधनं ॥ ॥तदुक्तं कालीतंत्रे अथोत्तरे दक्षि
णायास्सा॰ न्यसाधनं प्रिये । कुरुते येन विधिवत्साजायते महापदः ॥१॥ जीवा
बलिश्च दातव्य सर्वेसिद्धि महेसु भिः महोत्पाते महारोगे महादोषे महाग्रहे
॥२॥ महापदि महायुद्धे महानिग्रहसंकुले ॥ महादारिद्र्यशमने महादुःस्वप्न ॥१२९॥
दर्शने ॥३॥ महाशांतौ महारण्ये महास्वस्त्ययने तथा । घोराभिचारशमने

ऽनायत्नात्सुरहीलाकुंडमोलजो॥८२॥ अर्घ्यस्थापनयंत्रांग चंदनादिषुयोजये

४४ त्॥८३॥ तदुक्तं ज्ञानार्णवे॥ शिवशक्तिसमायोगो योग एव न संशयः प्रोक्ता

रोमं चरूपं तु वचनं स्तंभनं भवेत्॥८४॥ आलिंगनं तु कस्तूरी कर्पूरं चंदनं भवेत्।

नखदंते क्षतान्यत्र पुष्पाणि विविधानि च॥८५॥ मथनं तर्पणं विद्धि वीर्यपा

तो विसर्जनं॥८६॥ कुलार्णवे च॥ आलिंगनं चुंबनं च स्तनयोर्मर्दनं ततः।

दर्शनं स्पर्शनं योनेर्विकारं लिंगघर्षणं॥८७॥ प्रवेशापातनं शक्तेरेवं न पु

ष्पाणि पूजयेत्॥ तदुक्तं रुद्रयामले॥ संभोगं जायते सौख्यं परमानंदल

क्षणं॥८८॥ कुलामृतं प्रयत्नेन गृह्णीयाद् दुर्लभं नरैः॥ तेनामृतेन दिव्येन

तर्पयेत्त्रिपुरां परां॥८९॥ सान्निध्यात्क्षणमायाति प्रीता सिद्धिं प्रयच्छति॥ समस्त

२पा.

श्वरीं कुब्जीं द्रामाख्यां समयामपि ॥ वज्रेश्वरीं ज्वालिकां च तथादित्रिपुरवासिनीं ॥
॥७७॥ चंडेश्वरीं चतारां च पूजयेत्तत्र साधकः । तदनुज्ञातस्तोलड्यालत्वातं
बलमुत्तमं ॥७८॥ त्रिवोकेचतत्रनिक्षिप्य गजतुंडाख्यमुद्रया । गजतुंडमुद्रा य
था । ज्ञानार्णवे । अंगुष्ठानामिकाभ्यां मध्यायोन्याकारेण योजयेत् ॥७९॥ अ
त्रापि आरंभेत्यागे च धर्मोधर्महविरित्यादि मंत्रद्वयं योज्यं वचनांतरदर्श
नाद्युतद्धं [illegible] त्रिविधाक्रिसमायोगो यत्र मंत्रः प्रजायते । तत्र तत्र द्वयं ग्राह्यं
धर्माधर्मौ घिको मनुः ॥८०॥ ततो अष्टोत्तरसहस्रं मष्टोत्तरशतं वाक्षुद्रो
मयेत् । तदुक्तं तंत्रांतरे । प्रजपेक्षोभ्यहृरितचाष्टोत्तरसहस्रकं । शतमष्टोत्तरं
वापि अक्षुब्धः स्थिरमानसः ॥८१॥ जपांते तज्जपं देव्यै समर्प्य तदनंतरं । गलचंद्र ॥१२८॥

गमालामनुप्रोच्यतीव्रारानंतरंतथा ॥६९॥ ऐं ह्रीं श्रीं ऐं ज्लूं क्लूं क्लीं जं ततः परं ।
सर्वोनीतिगन्नीति वशमानयमेततः ॥७०॥ स्त्रीं ह्रीं क्लीं ह्रूं भगमालिन्यै नमः
45 स्वाहा पूजयित्वाथ तच्चक्रे गंधैः पुष्पैस्तथाक्षतैः ॥७१॥ धूपैर्दीपैश्च नैवेद्य
र्विविधैः कुंडसाधकैः विधाय वंदितांयत्नतः उच्छिष्टं स्वयं हरेत् ॥७२॥ अर्चये
द्गंधपुष्पाद्यैः स्वशिवं तदनंतरं । ॐ ह्रौं नमः शिवाय तदनंतरं ॥७३॥ यजेत
पुरुषाघोरसद्योजातेश्च नपि निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या च तदनंत
रं ॥७४॥ शांतिश्च शांत्यतीता च षडंगं तदनंतरं । समग्रविद्यामुच्चार्य त्रि
कोणं चैव पूजयेत् ॥७५॥ इहाप्यावाहनं नास्ति जीवन्यासोपि नैव च । अथै
नं विधिना षोडशोपचारैः इष्टदेवीं प्रपूजयेत् ॥७६॥ तदुक्तं उत्तरतंत्रे ॥ अवधूते

मोदिनी घोरा मदनोन्मादिनी सदा ॥६३॥ मोहिनी दीपनी चैव शोषिनी चैव शांकरी ।
रंजनी चैव मदनाः कला सुरविराजिताः ॥ ६४॥ ततश्चंद्रकलाः पूर्णास्ता त्रिरस्य चरणा
वधि ॥ श्रधा वर्षा च सुमनारतिप्रीति धृतिस्तथा ॥ स्मा ऋद्धिः सौम्या मरीचि श्चत
था चैवांशुमालिनी ॥ मदद्रावाङ्गिनी छाया तथा संपूर्णमंडला ॥ ६४॥ अनुत्थि
श्च अमृता चैव षोडश्या चंद्रकलाः क्रमात् ॥ स्वरैरेव प्रशस्त्यो हि सर्वे कार्यार्थ सिद्धये ।
॥६५॥ एकातु नाडिका चंद्री सौरी चान्यातु नाडिका ॥ आग्नेयी चापरा ज्ञेया
प्रजयेत्तासु सा धकः ॥६६॥ अधो भवति चांद्रि शा पुष्पं भवति भामिनी ॥ बी
जं भवति चाग्नेयी तासु क्रमाम प्रतिमर्चयेत् ॥६७॥ वाग्भवादि नमोयुतैः प्रज
येत्तु प्रसूः ॥ धीः ॥ तदु कैड तरतंत्रे । प्रजयेन्मदनागारस्तु चगंधेन चर्चितैः ॥ प ॥१३॥

५८

ठकं ॥ तंत्रांतरे च ॥ वाग्भवं कामराजं च स्त्रीबीजं कामराजकं ॥ ५४ ॥ माहात्म्ये

मात्मकं दं आधारचक्रे पूजयेत् ॥ श्रीपादुकां ततो दत्वा पूजया निवेदये

त् ॥ ५५ ॥ अनेन तु मन्त्रं तस्या ललाटे सुमनोहरं ॥ त्रिकोणं तत्र संलिख्य

मोहराद्यैर्वरानने ॥ ५६ ॥ उत्तरतंत्रे च ॥ तस्याग्रे त्रिकोणं च यंत्रमालिख्य

साधकः ॥ महामुद्रेतासने मध्ये बालां च पूजयेत्ततः ॥ ५७ ॥ मौलौ गणेशं केशा

ग्रे कुलाध्यक्षं ललाटके ॥ दुर्गां भ्रुवौ तथा लक्ष्मीं रसनायां सरस्वती ॥ ५८ ॥

स्तनद्वये वसंतं च मदनं चैव पूजयेत् ॥ मुखे सुधाकरं पृष्ठे खं बीजानंतरोदितं

॥ ५९ ॥ दक्षिणांसे समाश्रित्य आदौ खेचरया विधिः ॥ पूज्या कामकलां स्त

स्यां साधकेन सुपूजिता ॥ ६० ॥ श्रद्धा प्रीतिरतिश्चैव भूतिः कांतिर्मनोरथा ॥ विमला

श्या.

पूर्वोक्तविधिनाघटस्थापनादिकं ॥४६॥ पूजयेदपिपर्यंकमध्येमंडूकयोजयेत् ॥
कूर्मं कालाग्निरुद्रमाधारशक्तिं कूर्मोनंतकं ॥४७॥ वराहं पृथिवीकंदं मेरुणालं केस
रान्वितं ॥ पद्मं चपूर्णिकांचैव मंडलंचसमर्चयेत् ॥४८॥ धर्मं वैराग्यमैश्वर्यं ज्ञा
नमज्ञानमेवच । अनैश्वर्यमवैराग्यमधर्ममपि पूजयेत् ॥४९॥ आत्मांतरा
त्मापरमात्मज्ञानात्मानंप्रपूजयेत् । गंधपुष्पाक्षतादीनां दत्वात्तचैव पूजये
त् ॥५०॥ तस्योपरिकुलं स्थाप्य पूजानुष्ठानमेवच । पूजयेद्घृतमत्स्यापि च
मांसं सुसमाहितः ॥५१॥ ह्रीं चैव चक्रामराजं च कुंदयोः कं चमन्मथामक्षारकं
तनं चैव संत्रीं चैवेन्दुमनोभवं ॥५२॥ ॐकारादिनमोंतेन कुसुमैर्गंधसंपुतैः ॥१२६॥
अर्चयित्वा चतुर्दिक्षु पूजयेत्कुलनायकं ॥५३॥ बटुकं भैरवं चैव दुर्गां च क्षेत्रपा

46

एतत्रयाणाम्मध्ये तु स्वयंभूकुसुमं महत् ॥७९॥ तदुक्तं श्रीक्रमे पि । कस्तूरीकुंकु
मं तत्र चंदनागरुकर्पूरादिकं । नानासुगंधिवृंदं वा वर्तिं कृत्वा तु साधकः ॥८०॥
एतेनाक्षतयोगेन पूजयेत्परमेश्वरीं ॥ स्वयंभूः कुसुमैः पूजा प्रत्यहं यः समा
चरेत् ॥८१॥ तस्य श्रीमधुमती सिद्धिं वचनाद्वै विजायते ॥ अथ दूतीयागम
समानीय कुले साध्वीं शुद्धबुद्धिमनंतरं ॥८२॥ सुशुद्धोदकेन पश्चात्तां च
हुलेपनशोभितां ॥ सुलंकृतांगतः श्रोतिं स्वागतं चासने तथा ॥८३॥ विन
स्य तु त्रिकामध्ये प्रसूनेन सुगंधिना । चंदनागरुकर्पूरकस्तूरीकुंकुमादि
भिः ॥८४॥ समाकीर्णे सुपर्यंके पूजयेत्कुलनायकं ॥ अंगन्यासकरन्यासौ
प्राणायामस्ततः परं ॥८५॥ विधाय मातृकान्यासं कुलांगेषु प्रविन्यसेत् ततः

स्तानुत्रिविधं पृथिवीतले ॥३०॥ तस्यां तिथौ कुलं देवय दिविद्यास्तु कुबेरे ॥ पुरश्च
र्य मेव मन्त्रं पुरश्चरणमेव हि ॥३१॥ तस्याः सर्वप्रयत्नेन कुलवीक्षां नियं कुरु ॥
कुर्यात्तद मन्नं देवगलितं परिगृह्य च ॥३२॥ साधनं साधयेत्सर्वं कुलाचारस्य
[illegible]द्धये ॥ विवहीना यदा शक्तिः सर्वदा वर्षते हि यत् ॥३३॥ तदेव परमं द्रव्यं स्वयंभू
कुसुमाख्यकं ॥ स्वयंभूकुसुमं द्रव्यं त्रैलोक्ये चापि दुर्लभं ॥३४॥ केचिदं धर्वराजे
न लभ्यते न लभ्यते ॥ यदि तल्लभ्यते देवि लाक्षारससमं चितं ॥३५॥ कस्तूरी
कुंकुमाक्तां च वर्हि हलां च गोपयेत् ॥ मंत्रराजं समालिख्य पूजयेद्यदि साध
कः ॥३६॥ एतेनाक्षतयोगेन परमां सिद्धिं समालभेत् ॥ सुप्तादिदोषदुष्टाय मं
त्रविद्धिश्चेत्कीर्तितः ॥३७॥ प्रबुध्यास्तु तत्प्रयोगेन यावत्सा पुनरागता ॥ ततः प्र ॥१२५॥
योगविद्यानां मंत्रादीनां च क्रमयेत् ॥३८॥ एवं प्रबुद्धा भवति समताद्वचन ॥

चरेत्।स्वछाऋतुमतीशक्तिःसाक्षाद्देवीसुरेश्वरी॥२१॥तस्यापुष्पंतप्रयात्संरक्षपी
५७ यंप्रयत्नतः।वस्त्रालंकारपुष्पेणशक्तिंचपूजयेत्सदा॥२२॥यथाकालेतथापुष्पं
स्वयंभूगोपयेत्सकृत्।गृहीत्वातत्प्रयत्नेनस्वयंभूकुसुमंचरेत्॥२३॥स्वयंभूः
पुष्पयोगेनसाक्षात्तेनसमर्चयेत्।विद्यास्तम्भावतीजस्वाक्षिप्रमाकर्षणादि
कं॥२५॥देवताश्चमहानागाराक्षसामानवाश्चये।राजानश्चस्त्रियःसर्वानित्यं
वश्याभवन्तिहि॥२६॥तदुक्तंमुंडमालायां।स्वयंभूकुसुमंदेवीत्रिविधंतुविजा
नते।आद्योऽप्यादनुढायांऊनमासवत्सिद्धिदा॥२७॥बलात्कारेणऊढायामन
ध्यमाभोगवर्धिनी।रजोयोगवशादन्याअधमाफलदायिनी॥२८॥तंतुच्च
उत्तमणौ।गणुवसकुलद्रव्यंमहात्म्यपरमंशुभं।यत्प्राप्यतेकुलद्रव्यंलभ्य
तेवांछितंफलं॥२९॥अमावास्यातिथौदेवीसुषुम्नामध्यवर्धिनी।अमृतंवर्षते

हपाविधिः॥ तदुक्तं तंत्रांतरे॥ आनंदरूप मंत्रदां मत्तां दीक्षितां यौवनोन्नती॥ स्वधर्म
तंपरक्रांता वा घृणा लज्जा विवर्जितां॥१॥ प्राङ्मुखो नोपविष्टस्तु नेत्रगायामद्ध
रात्रके तदेतुयुक्तं सत्वां स्त्रलंदत्ता न्यासं विधायच॥२॥ मौलौ कुंतलकर्षणा नय
नयोर्वा चुंबनं गंडयोर्दंसेनाधरपीडनं हृदि मर्दनो मुष्ट्यौ चनाभौ नगे॥ कु
क्षौ कंठ कपाल मंडल कुचे श्रोणीषु देव्या नरवा- सीमंते लिखनं नखैरुरसि
जंगे हीतगाढं ततः॥३॥ कुर्वीता तिरति मनोभवगृहे मातंगिनीनामिति
जंघांगुष्ठपदोरुगुल्फहननं चान्योन्यतःकामिनोः॥ ओं ह्रं क्लीं ऊं ब्लूं अंआं ॥१२३॥
इंईउऊं कुं अमुकं ह्रीं द्रावय स्वाहा॥ इति न्यसेत्॥ ऐं ह्रीं चपलेचपलचित्रे रता
मुचद्वयं पठेत्॥ ब्लूं क्लीं स्त्रीं कुं देवा ह्रीं द्रावणीबीजमंत्र मं॥४॥ यस्या योनौ न्य

ग॥सर्वं यो न जानाति नारब्धी॥ तदुक्तं वीरतंत्रेऽपि॥ स्नानादि संध्यात्रौ चैव

मानं नमः प्रणवो जपः॥ पूजनं मानसं दिव्यं मानसं तर्पणादिकं॥ सर्व

मेव शुभः कालो नाशुभो विद्यते क्वचित्॥ ९८॥ नाविशेषो दिवारात्रौ

न संध्यायां महानिशि॥ सर्वदा पूजये देवीमस्नातः कृतभोजनः॥ ९९॥

महानिशि शुचौ देशे बलिमंत्रेण दापयेत्॥ एतेन पंचतत्त्वेन दिवसेऽपि

न पूजनं॥ १००॥ रात्रौ चैव महापूजा कर्त्तव्या वीरवंदितैः॥ न दिने सर्व

था कार्या शासनाम मम सुव्रते॥ १०१॥ हविष्याशी दिवा लक्षं पुरश्चारे तु यो

जयेत्॥ तत्र कार्यं दिवा स्नानास्तयोस्तेच समापयेत्॥ १०२॥ ॥इति श्यामा

रहस्ये आचारप्रकरणं नाम अष्टमः परिच्छेदः॥ ८॥ ॥अथ कुंडगोलादि॥

श्या॰

तदाकुलगुरुंप्रार्थ्यकारयेद्दीक्षणंततः॥८९॥उपदेष्टायदादेवीतदापुत्रीचक
न्यका॥पूजार्हाचयदादेवीतदामान्नानसंशयः॥९०॥सर्वथापितृपुत्रीभ्यो
मन्त्रयोगेनदुष्यते।तद्व्रतेपापबुध्यावैउभौनरकगामिनौ॥९१॥तंबुद्ध्वे
अन्यशास्त्रज्ञंपशुग्रामेचभैरव।वक्तव्यंनचकर्तव्यंनचवाच्यंकथंच
न॥९२॥एवंकृतेगुरोशिष्यममशापोभविष्यति॥९३॥शिवागमेना
स्तबुद्धिंचअविचारंविवर्जयेद्वरोयदि।घोरंचनरकंयातिकुलमार्गे
पतेद्ध्रुवं॥९४॥तस्माद्विचार्ययत्नेनरात्रौबुद्धिंपिबेत्सुधीः॥आनंदंका
रयेद्धिरत्नंविशिवंतिततःपिबेत्॥९५॥शक्तिःशिवःशक्तिर्विष्णुःशक्तिर्ब्रह्मा
जनार्दनः॥शक्तिरिंद्रोरविःशक्तिःशक्तिश्चंद्रोग्रहाध्रुवं॥९६॥शक्तिरूपेण ॥१२२॥

मनसावाचापशुश्चास्त्वरश्शन्कैनं ॥८१॥ प्रकुर्वंतिमहापापास्त्याज्यावै
५९ कुलपांशुला ॥ निर्जितेकुष्टलोष्टेवाद्मार्कुरायांतुलोपिवा ॥८२॥ सर्वत्रसं
तिताहंचनपक्षोमंत्रविग्रहे ॥ चेतनाधिष्टितंसर्वंसुखंदुःखप्रकल्पितं ॥८३॥
[illegible]वचेतनाभावान्नियमोनास्तितादृशः ॥ प्रसन्नातेनगोप्तव्याकुलं
नैःसिद्धहेतवे ॥८४॥ उ न्यदुक्तंतत्रैव ॥ दीक्षायांकुलप्रजायांशिष्यसे
यदिवागुरौ ॥ लज्जापरंकुलंतत्रविद्यावैनिश्यनिद्रिता ॥८५॥ अधस्ता
दृष्टिपातेनतस्यविद्यात्वधोमुखी ॥ निमीलानामताविद्यारोदना ॥
मारयेद्ध्रुवं ॥८६॥ पार्श्वेवलोकनेनैवव्याधिदारिद्र्यपीडिता ॥ चतुर्दिगा
वलोकनेनउच्चाटनगताभवेत् ॥८७॥ एतादृशंकुलंदेवीयदिकुर्यात्कथंचन ॥

त्रीकं॥ महाविद्याजयादेवीचत्वारिपातकानिच।७५॥ नश्यंतिनैवसंसर्गो
यदिदैवात्प्रजायते। तदाद्वादशवर्षाणियंव्रतार्थंयत्नमाचरेत्॥७६॥ कुली
नायाःसमीपस्थः कुल[illegible]वापरायणः॥ उच्छिष्टभोजितंनामप्रजापतिस्य
रेरतिः॥७७॥ तदंतेतांसमभ्यर्च्यरत्नैश्चपरितोष्यच। शुचिर्भूत्वापुनर्दी
क्षांगृहीत्वाशुद्धिमाप्नुयात्॥७८॥ व्रतासक्तोयदिभवेत्सुवर्णेकुलती
र्थकेत्। विद्याकुलाययोपानोक्षमार्थंकुलसाधकः॥७९॥ ज्ञानात्संस
र्गात्साध्यश्शुद्धःप्राप्नोतिनैवच॥ पंचत्वेब्राह्मभावादियोनिमालेब्यसा
धकः॥८०॥ ज्ञानाकुलेनासमायुक्तोनरकानिःप्रपद्यते। नचैवंदीयतेनामन ॥१२॥
चास्यदर्शनंचरेत्॥८१॥ ममशास्त्रकथांचात्रप्रयत्नेनविवर्जयेत्। कर्मणा

50

अभिचाराय कल्पते॥ यदि देवासुरो विद्यां लभ्यते कुलजैर्नरैः॥६८॥ द्विजस्य कौ
लिकी प्रार्थ्य पुनर्विद्यामनुपालयेत्॥ अज्ञाताद्वा यत्कृतं कर्म समालोक्य कुलद्रो
हकी॥६९॥ क्षमस्व च मातस्त्वं पापं हर देवि कृपां गुरु॥ एवं प्रार्थ्य पुनर्दीक्षां
कुर्यात्साधकसत्तमः॥७०॥ अन्यच्चोक्तं तत्रैव॥ मनसा वाचा वसा देवी कुला
कुलगुरुं यदि॥ निंदां करोति शापो मे तस्योपरि विजायते॥७१॥ एतच्छास्त्र
प्रसंगेऽपि एतत्पुस्तकदर्शने॥ पशोरग्रे न कर्तव्यं प्राणांतेन कदाचन॥७२॥
कुलशास्त्रं यमुखं दृष्ट्वा स्मर्तव्यः कुलनायकः॥ पशुनार्ये सहालापः सह
शय्यासहाशनं॥७३॥ संसर्गं चैकमेवात्र कुलीनस्य महासनं च पातकं
न तु चैतेषां संशायेऽपुण्यराशयः॥७४॥ प्रभवंति न तीर्थानि न गंगा न च का

रुपा.

प्रज्ञकः। तस्माद्यत्नाच्छया कार्यं यथास्या क्षितियान्वितं ॥६१॥ तदुक्तं च चूडाम
णौ। विष्णुभक्तो यथा देवी कुलदीक्षां परो भवेत्। पुत्रदारधनं तस्य नास
याभि न संशय ॥६२॥ कुलदेवं हि जंहीत्वा वैष्णवे दर्शितं यदि। करौ तु कुल
…ष्यो सौ भ्रष्टो भवति निश्चितं ॥६३॥ हविरारोपयाम्यात्मानं वह्निदीक्षो
यथा भवेत्। कुलदेवमुखाद्धस्तथा दीक्षा भवाम्यहं ॥६४॥ वीक्षणाल
…द्वैमा तथा हृष्ट्वा विलोकनात्। यत्किंचिज्ज्ञानमात्रेण पशुना निर्जि
ता…ना ॥६५॥ साधकस्य महापापे दत्वा तस्य हराम्यहं ॥ यत्नो विद्यांस
मादाय यदि प्रज्ञापरो भवेत् ॥६६॥ तस्यैव क्रूं समालोक्य कुलं वै रक्षं विलो
कयेत्। पशुं यदि क्रयत्किंचित्त्रियते कुलसाधकैः ॥६७॥ तत्क्रमेण महादेवी ॥१२०॥

51

ब्रह्महत्यादिने दिने ॥५४॥ तदुक्तं भावचूडामणौ । एकाकी निर्जने देशे श्मशा
ने निर्जने वने । शून्यागारे नदीतीरे निःसंगो विचरेन्मुदा ॥५५॥ वीराणां ज
पकालस्तु सर्वकालः प्रशस्यते । सर्वदेशे सर्वपीठे कृते व्याघातसंशयः ।
॥५६॥ तदुक्तं स्वतंत्रे । स्वकुलीने पुरश्चर्या रात्रौ कार्या न चान्यथा । वेदे
हीने द्विजे देवस्यथानः स्मृतिसंस्क्रियां ॥५७॥ विष्णुभक्तिं विना चैव भक्ति
न प्रभवेद्यथा । ग्राच्चं ज्ञानं विना मुक्तिर्यथा हास्याय कल्पते ॥५८॥ गु
रुं विना नाधिकारस्तथा तंत्रे प्रकीर्त्तिताः । पतिहीना यथा नारी सर्वकर्म
सु वर्जिताः ॥५९॥ कुलं विना तथा शिष्यः वीरो वा साधकोत्तमः । नाधिकारी
तिकाले यतस्माद्यत्नपरो भवेत् ॥६०॥ अविनीतं कुलं यस्य स कथं मम प्र

श्रीनाथदेवस्वामीति विवादे साधनेव देत् ॥ तथा च श्रुतिः ॥ उत्पादकब्रह्मदात्रो
र्गरीयान्ब्रह्मदः पिता ॥ तस्मान्मन्येत सततं पितरं प्याधिकं गुरुं ॥ ४८ ॥ कुलाचा
रं गुरुं देवं मनसापि न निंदयेत् ॥ कुलस्त्री वीरनिंदां च वर्जयेत् मतिमांसदा
॥ ४९ ॥ अंतर्यामो बहिःशैवः सभामध्ये च वैष्णवः ॥ नानावेषधराः कौला
विचरंति महीतले ॥ ५० ॥ किलामामेव ॥ गुरुणा लोकितं शिष्य उत्तिष्ठेदास
नं स्वयं ॥ गुरुणा सदसद्वापि यदुक्तं तन्न लंघयेत् ॥ ५१ ॥ रभस्त्वं मैथुनं मि
थ्यायो वदेद्गुरुमंदिरे ॥ स याति नरकं घोरं भैरवेन्नेति भाषितं ॥ ५२ ॥ संक्रां
तिर्नवमी पूर्णा चाष्टमी च चतुर्दशी ॥ एकादशी व्यतीपाते कर्मलोपं न का ॥११९॥
रयेत् ॥ ५३ ॥ तत्त्वहीनकृतं कर्म जपकर्म धनिष्फलं ॥ शांभवी कुप्यते तेभ्यो

वेजलंपिबेत् ॥३९॥ कुलाचारेणयत्स्वादन्नैवेद्यानेनभक्तितः नमस्कृत्य
गुरुं देयाया अन्यथानरकंव्रजेत् ॥४०॥ तथाकालेचगमयेद्घृतत्रैआदिना
सुधीः गमयेद्भुवनाथपूजाजपयागस्तवाघृणा ॥४१॥ गुरोःकृपालापकथा
52 प्रसंगागमविलोकनैः गमयेदनिशंकालंनवदेत्परदूषणं ॥४२॥ प्र
त्यक्षेवापरोक्षेवापुस्तस्यप्रणमेद्गुरुं ॥ गुरोरग्रेपृथक्पूजाअद्वैतंचप
रित्यजेत् ॥४३॥ दीक्षाव्याख्याप्रभुत्वंचगुरोरग्रेनकारयेत् ॥ गुरुशय्या
सनंपीठंपादुकापानहौयथा ॥४४॥ स्नानोदकंतथाछायांलंघयेन्नक
दाचन ॥ श्रीगुरुंकुलशास्त्राणिपूजास्थानानियानिच ॥४५॥ तत्त्वास्त्री
र्वीकृदेवीप्रणम्यपरिकीर्तयेत् गुरुनामनभाषेतजपकालादृतेप्रिये ॥४६॥

कुपा

कृतायांगेचकर्त्तव्यो विचारो मनुवित्तमैः॥ अन्यस्थाने विचारे च देवि पापं प्रजाय
ते॥३२॥ त्रिविहीनायथाशक्तिं हरंतां परिवर्जयेत्॥ अभिषेकाङ्क्षवसिद्धि
मंत्रस्योच्चारणात्कृतौ॥३३॥ पंचमेन तु देवेशि सर्वपापैः प्रमुच्यते॥ केवले
नाद्ययोगेन साधको भैरवो भवेत्॥३४॥ द्वितीयेन महेशानि पूजको ब्र
ह्मरूपधृक्॥ केवलेन तृतीयेन महाभैरवतां व्रजेत्॥३५॥ चतुर्थे चक्र
देशान्तु विक्रजननायक॥ परस्य परतां याति मन्नतुल्यपरेश्वरी॥३६॥
पंचमेन भवेद्योगी सर्वसिद्धिपरायणः॥ इतीदं कथितं देवि सुगोप्यम
तियत्नतः॥३७॥ न देयं परदेवे देवी कुलनिंदापराय च॥३८॥ न तु कंकुला ॥११८॥
र्णवे॥ कुलाचारं गृहे गत्वा भक्ता पापविशुद्धये॥ यान्वये दम्पतैज्ञानं तदमा

प्रिये ॥२४॥ कैवल्ये पंचमे देवी बलाद्यत्रात्र लभ्यते। आत्मदेहस्वरूपेण त
त्पूर्णे मंत्रमुच्चरेत् ॥२५॥ ततः सर्वात्मरूपा सा भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी। रंभा
च उर्वश्याद्याश्च या या नारी गगने भुवि ॥२६॥ पाताले चानले वाप्ति नस्या
नाथस्त्त्र कौलिकः। यस्यापि च वरा नार्यस्तस्याः शृणु विधिं प्रिये ॥२७॥
गुरुरेव शिवः साक्षात्तत्पत्नी तत्स्वरूपिणी। मनसा कर्मणा वाचा मरणे
तत्र वर्जयेत् ॥२८॥ तस्या एव पदे भक्तिं मुक्तिं प्राप्य परं भजेत्। गुरुपत्नी स्व
पुत्री च तथा च मंत्रपुत्रिका ॥२९॥ एतासां स्मरणं वर्ज्यं ब्रह्मघ्नं मानसेन च।
कौलिकस्य च यत्पत्नी साक्षात्तु ईश्वरी भवेत् ॥३०॥ तस्याः स्मरणमात्रेण
कौलिको नारकी भवेत्। माता च विरजा या च साधकेन्द्रो विलोकयेत् ॥३१॥

श्चरेत्॥ सुगंधी श्वेतलोहित्यकुसुमैरर्चयेद्दले:॥१७॥ बिल्वैर्मकरबकाद्यैश्च तुल
सीवर्जितैः शुभैः। नाधर्मो विद्यते सुभ्रु किंतु धर्मो महान्भवेत्॥१८॥ स्वेच्छा
चारो जगदित प्रचरेद्धृष्टमानसः॥ इत्याचारपरः श्रीमान्कुजपश्चापरा
यणः॥१९॥ पालकः परतत्वानां परतत्वे प्रजायते॥२०॥ तदुक्तं कौलतंत्रे॥ ॥
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि कौलिकाचरणं यथा। प्राणत्यागं तिभक्तिर्यस्य घटते॥
स्याद्भक्तरतमसोः॥२१॥ शुद्धो वा शुद्धतात्वाति पापत्वांकाच मैथुने। स
भ्रष्टः पूजयेद्देवीं चंडीं मंत्रं कथं जपेत्॥२२॥ सोगीदुःखी नवेद्देवीरौर
वं नरकं व्रजेत्॥ पंचमात्तु परं नास्ति वा त्कानां सुखमोक्षयोः॥२३॥ ॥१७॥
भगरूपा च या देवी रतप्रीता सदा नघे। रेतस्मात्तर्पणे तस्य मध्ये मासि सम

दाम्नाव्यमन्यथास्वस्त्रियामपि ॥१०॥ वीक्ष्य परीततरासक्तुभाविताहृदयो
54 परि । तद्वस्त्रावच्छितं पुष्पं तद्वस्त्रावच्छितं जलं ॥११॥ तद्वस्त्रावच्छितं भोज्यं
देवताभ्यो निवेदयेत् ॥ स्त्रीद्वेषो नैव कर्तव्यो विशेषात्पूजनं महत् ॥१२॥
स्वस्थाने महावीरं निवेश्यैकाग्रं जपं चरेत् ॥ स्त्रीयनुगच्छत्स्वस्थान्नप
रूपत्वविषयेऽकुलनामस्तु भक्तां ॥१३॥ भक्ष्यं तांबूलमन्यांश्च भक्ष्यद्रव्या
न्यथारुचि ॥ भक्ष्याद्यांश्च भक्ष्यं च भुक्त्वा भक्षं जपं चरेत् ॥१४॥ दिक्का
लनियमो नात्रस्थित्यादौ नियमो न च ॥ न जपे कालनियमो नार्चादि
षु बलिष्वपि ॥१५॥ स्वेच्छानियम उक्तोऽत्र महामंत्रस्य साधने ॥ वस्त्रास
नस्थानदेहगेहस्पर्शादिवारिणः ॥१६॥ शुद्धिं न चरेत्पेद्यं च निर्विकल्पमन

स्या॰

सर्वकर्मनिवेदकः॥अन्यमंत्रार्चनभ्रष्टा अन्यमंत्रस्य पूजनं॥३॥कुलस्त्रीवीरनि
दांच तद्द्रव्यस्यापहारणं॥स्त्रीषु रोषं प्रहारंश्च वर्जयेन्मतिमान्सदा॥४॥स्त्री
मयं च जगत्सर्वं स्वयं तावत्तथा भवेत्॥पेयं चर्व्यं तथा चोष्यं लेह्यं भक्ष्यं
रसं सुखं॥५॥सर्वं च युवतीरूपं भावयेद्यतिमानसः॥कुलजा युवती वी
क्ष्य नमस्कुर्यात्समाहितः॥६॥यदि भाग्यवशेनैव कुलदृष्टिस्तु जायते॥
तदेव मानसं पूजां तत्र तासां प्रकल्पयेत्॥७॥बालां वा यौवनोन्मत्तां
वृद्धां वा सुंदरीं तथा॥कुत्सितां वा महादुष्टां नमस्कृत्य विभावयेत्॥८॥
तासां प्रहारं निंदां वा कौटिल्यमप्रियं तथा॥सर्वथा न च कर्तव्यमन्यथा सि ॥९॥
द्धिरोधकृत्॥१०॥स्त्रियो देवाः स्त्रियः प्राणाः स्त्रिय एव विभूषणं॥स्त्रीसंगी नाम

55

सिद्धदा च न ॥ २१ ॥ नहि कालीसमं ज्ञानं नहि कालीसमं ततः । येगुणाः परमे

शास्य पंचधुनविधानतः ॥ २२ ॥ येगुणाः संति सर्वज्ञे कालीतत्त्वे स्वनान्य

॥ कालिकाहृदयज्ञानील त्रासाधनतत्परः ॥ २३ ॥ दिव्य यन्मानुषान्न

लभे न्मुक्तिं चतुर्विधां । इतिते कथितं सर्वं कालिकातत्त्वमुत्तमं ॥ २४ ॥

अनेनसम्यगभ्यास्य सर्वकर्मफलं लभेत् ॥ २५ ॥ ॥ छ ॥ इति श्यामार

हस्य विद्यामहात्म्ये सप्तमः परिछेदः ॥ ७ ॥ ॥ छ ॥ अथाचारो लिख्यते ॥

तदुक्तं कालीतंत्रे । अथाचारप्रवक्ष्यामि येन ते मृतमश्नुते । सर्वकृत

हेतुस्तु समयाचार ॥ ॥ १ ॥ अनित्यकर्मसंत्यागी नित्यानुष्ठान

तत्परः । मंत्राराधनमात्रेण पविभावेन तत्परः ॥ २ ॥ परस्पादेवतायांतु

[illegible]पतेजसा भास्करोपमा॥१४॥बलेनपवनोह्येषायेनदेवीसमर्चिता॥
गासेनतुंबरः साक्षाद्रामेणैसमोपमः॥१५॥दत्तात्रेयसमोज्ञानीयेनदेवी
समर्चिता॥वक्रेरपा [illegible] त्रोगंगेवमलनावाक्॥१६॥सुबोस्तुचिरस
मः साक्षाद्धिदोरिवमुस्वपंभ्नः पितृदेवसमर्चावान्कालस्पेविंदुरास
दः॥१७॥वारीश्वाइवगंभीरोनिर्कृतेरिवदुर्धरस्च दृहस्पतिसमोवक्ता
रणीसदृशः क्षमी॥१८॥वृंदर्पसहस्रा: स्त्रीषुयेनदेवीसमर्चिता॥अ
नागपमहोलोके कुलज्ञानीपरात्परः॥१९॥तेषांमध्येचयःकोपिका
लीसाधनतत्परः॥त्यजन्तित्वंमहादेवीपुमांसपरमंतथा॥२०॥माह ॥११५॥
शंचबहुचिरकालेत्यजन्तित्वंजगन्मयि॥कालीज्ञानीनमासाधनतत्क्ष

86

महायदि महापापे महाग्रहनिवारणे । महाभये महोत्पाते महारोगे महोत्स
वे ॥७॥ महामोहे महासौख्ये महादारिद्र्यसंकटे । महारण्ये महाशून्ये महा
...महारणे ॥८॥ दुराध्याने दुराचारे दुर्भिक्षे दुर्निमित्तके । समस्तक्लेशवा
...घाते स्मरणादेव नाशयेत् ॥९॥ अस्याज्ञानं महाज्ञानं ध्यानमस्या मद
र्शने । तस्मादस्मात्समा विद्या नास्तीति चेन संशयः ॥१०॥ इमञ्चानशयने
वीरः कुलस्त्रीभिर्विहारवान् । कुलामृतनिसेवी च कालीतत्वार्थको विदः ॥११॥
ब्रह्मादिभुवने तस्य समोऽस्ति किमु चापरः । स एव वसुकृती लोके स एव कुल
भूषणः ॥१२॥ धन्या च जननी तस्य येन देवी समर्चिता । वक्त्रे सरस्वती तस्य
ल... स्य सदा गृहे ॥१३॥ तीर्थानि देहसंसंति येन देवी समर्चिता । धनेन ध

कृपा

॥८०॥ ॥इति कृपामारहस्ये मंत्रभेदो नाम षष्ठः परिच्छेदः ॥६॥ ॥छ॥ ॥

विद्यामहात्म्यं ॥ तदुक्तं कालिकातंत्रे ॥ एवं समतिविद्यानां राज्ञी स्तोतुं न

शक्यते ॥ वक्त्रकोटिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि ॥१॥ सर्वसिद्धिप्रदास्याति

रनिरुद्धसरस्वती ॥ तस्मादस्याज्ञानमात्रेणसिद्धयः संभवंति हि ॥२॥ अनि

रुद्धसरस्वत्याज्ञानमात्रेणसाधकः पांडित्वे चक्रवित्वे चवागीशासमतां

व्रजेत् ॥३॥ तस्य पांडित्यवेदाध्यं विचित्रपदकल्पना ॥ देवा अपि विनिर्जे

तुं पुनर्मानवादयः ॥४॥ अपि चेत्स समानारीमस्सम: पुरुषोस्ति हि ॥

[illegible] ॥ अनिरुद्धसरस्वत्यासमो मंत्रोस्ति वै कदा ॥५॥ अस्याजपोब्रह्मज ॥११४

पो ज्ञानमस्यास्मि चिंतने ॥ योगसंधारणा सम्यक् ध्यानमस्यानसंशयः ॥६॥

रुजयेन्मातृदलेष्वस्तु चरर्वेतः ॥७३॥ भैरवानि सितांगाद्याधरण्यां स्रजये
57 द्दिये ॥ असितांगरुरुश्चंडः क्रोधउन्मत्तभैरवं ॥७४॥ कपाली भीषणश्चैव सं
हारं चाष्ट पूजयेत् ॥७५॥ ॥ अथ पुरश्चरणजपनियमो यथा ॥ तदुक्तं स्वतं
त्रे ॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशेन होमयेत् ॥७६॥ वर्णलक्षं मंत्रवर्णैर्ल
क्षमिति ॥ रजस्वलास्त्रियं गत्वा रतोरुधिरसंयुते ॥ मद्यं चाष्टविधं मांसं
मत्स्यं बहुविधं प्रिये ॥७७॥ नैवेद्यं चासु साहत्वा काली भक्तिपरायणः ॥
तदा भोगं च मोक्षं च लभते नात्र संशयः ॥७८॥ अथ मंत्रांतरं ॥ कामबी
जं समालिख्य कालिकायै पदं वदेत् ॥ नमो तन च देवेशि संपूर्णो मनु
रुत्तमः ॥७९॥ अन्यत्सर्वं तु पूर्ववत् ॥ श्रीगुरो रूपया लब्धा सर्वासिद्धिमवाप्नु

दीर्घं कालिकाया समाहितः। अंजनादिनिर्मोदे वीक्ष्य श्मशाननिवासिनि॥ स्व्यात्रि
नेत्रां मुक्तकेशीं च शुष्कमांसातिभीषणां। वीक्ष्य गोवामहस्तेन मद्यपूर्णं क
पालकं॥६७॥ सद्यः कृत शिरो दक्षहस्तेन दधतीं शिवां॥ स्मितवक्त्रां सदा बा
लमांसचर्वणतत्परां॥६८॥ नानालंकारभूषांगीं नानामत्तां सदासवैः
एवं ध्यात्वा यजेद्देवीं श्मशाने तु विशेषतः॥६९॥ गृहे वापि गृहस्थस्य मत्स्य
मांसैस्तु शोभनैः। नग्नशरीर वामहाप्रजां कुर्यादात्रौ समाहितः॥७०॥ पद्म
मष्टदलं कृत्वा द्वाह्ये धरणीतले॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं मध्ये मूलं समालि
खेत्॥७१॥ दले षट्कं तु विलिखेद्वकवर्गाद्यष्टवर्गकं॥ धरण्यां विलिखेद्बाह्ये ॥११३॥
चतुरश्रं चतुष्कं चा॥७२॥ पूर्वादि उत्तरांतायां मध्ये देवीं प्रपूजयेत्॥ ब्राह्म्याद्या

रक्तप्रसूनहोमेनवशयेदखिलंजगत्॥५८॥पीतपुष्पस्यहोमेनस्तंभयेद्वा
सुमन्मथं॥मालतीपुष्पहोमेनसाक्षाद्वाचस्पतिसन्निभः॥५९॥कृष्णपु
ष्पस्यहोमेनशत्रून्मारयतेचिरात्॥अत्रसर्वस्यहोमेस्यसंख्यास्या
दयुतावधि॥६०॥अस्यास्मरणमात्रेणमहापातककोटयः॥पंचसद्यःप्र
लयमायातिसाधकःखेचरोभवेत्॥६१॥तदुक्तंस्वतंत्रे॥श्मशानकालिका
मंत्रंशृणुष्वावहिताप्रिये॥वाणीमायाततोलक्ष्मीकामबीजंततःपरं॥६२॥
कालिकेसंपुटत्वेनचतुर्थबीजमालिखेत्॥एकादशार्णदेवेशिचतुर्वर्ग
प्रदायिनी॥६३॥ऋषिर्भृगुनिरच्छंदोदेवताकालिकापरा॥श्मशानाद्या
चवाग्मायेबीजशक्तिर्महेश्वरी॥६४॥कीलकंकामबीजंचशृणुसांगावि
धिंप्रिये॥चतुःस्त्रीचचतुर्वर्णैर्विद्यामंत्रैःषडंगकं॥६५॥विन्यस्यध्यानंकु

स्या।

स्याहि हे खवाशक्तिरुच्यते॥५२॥ हल्लेखाद्याषड्दीर्घेणप्रणवाद्येनकल्पयेत्।
अंगषट्कं ततोन्यस्य ध्यात्वादेवीं शिवोभवेत्॥५३॥ खड्गोद्दिन्नैंदुबिंबस्र
वदमृत नरसालालावितांगीत्रिनेत्रांसव्येपाणौकपालंगलदसृजमथोमुक्त
केशीमिवंती॥ दिग्वस्त्रा ... मयसुकुंदेदीन्नियुक्ताविलासः
श्मशानेलोस्यल... विलसत्कुंडकालीठपादौ॥५४॥ जपेद्दिंश
... साहस्रं सहस्रैकेनसंयुतं। होमयेतद्दशांशेन मद्ध्येन मंत्रवित्॥५५॥
... णं कुंडमासाद्यविद्वविद्या शिवोभवेत्। ... नं चप्रयोगं च दक्षि ॥१२१
णावद्उपाचरेत्॥५६॥ एकाक्षरामहाकालमसमानंसर्वमेववा। रक्तपुष्प
स्यहोमेनसाक्षाद्वैश्रवणोभवेत्॥५७॥ बिल्वपत्रस्यहोमेनराज्यंभवतिनिश्चितं।

कयचक्रास्कारिणो ॥४५॥ स्वाहांतश्चत्रयोविंशाक्षरोयंमंत्रराजकः ॥ स्वाहानैक
59 विंशाक्षरः कामदोमनुः ॥४६॥ विंशात्यर्णोमहाविद्या स्वाहाप्रणववर्
ज्जिता ॥ ध्यानरत्नादिकंसर्वं दक्षिणावदुपाचरेत् ॥४७॥ अथान्यप्रकारां
तरंतदुक्तंकालीतंत्रे ॥ ॥ अथवक्ष्येमहाविद्यां सिद्धविद्यांमहोदयां ।
ईश्वरेणपुराप्रोक्तांदेवीहृदयसंज्ञितां । यस्याज्ञानप्रभावेनपालयामि
जगत्त्रयं ॥ प्रणवंरवेन्दुबीजंहल्लेखावीजमुद्धरेत् ॥४८॥ इतिबीजंसमुद्धृ
त्यअंत्यमंत्यंचभावितं । मेद्वयेनसमायुक्तं विद्याराज्ञीप्रकीर्त्तिता ॥४९॥
अनयासहशीविद्याकालीतंत्रेषुदुर्लभा । भैरवोस्यऋषिःप्रोक्तोविराट्
छंदउदाहृतं ॥५०॥ सिद्धकालीब्रह्मरूपादेवताभुवनेश्वरी । इतिबीजंबीजमं

ज्ञप॰ स च देवज्ञः सो ग्निहोता स दीक्षितः ॥ स तीर्थस्ते विपाठा नो स निवासिस
र्वदा ॥ ४८ ॥ स सोमयागी स ब्रतीसयज्ञः स परं तपः ॥ स सन्यासी स योगी
च स मुक्तो ब्रह्मवर्चसः ॥ ४९ ॥ स वैष्णवः स शैवश्च स सौरः स च गाणपः ॥ स
र्वविद्यानवेत्ता च स एनां वेत्ति तत्वतः ॥ ५० ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सर्वावस्था
सु सर्वदा ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्री मुक्तमोक्षमहाफलं ॥ ५१ ॥ विद्यारत्नं प्रव
क्ष्यामि श्रुत्वा कर्णे वितं वायनः ॥ अथ मंत्रः ॥ मायाद्वयं कूर्चं युग्मं नेत्रांतमा
नत्रयं ॥ माया ॥ बिंदु ह्रीश्वर युतं दक्षिणे कालिके पदं ॥ ५२ ॥ संहारक्रमयो
गेन बीजसप्तकमुद्धरेत् ॥ एकविंशाक्षरो मंत्रस्तारा घोविश्वरंजयेत् ॥ ५३ ॥
आकाशवामकर्णेन युक्तं बिंदुविभूषितं ॥ चतुर्थं बीजमाख्यातं त्रैलो ॥ १११ ॥

नियमेनसुसंस्थितः॥२०॥देवाःसर्वेनमस्यंतिकिंपुनर्मानवादयः॥बृहस्पति
60 समोवाग्मिधनेधनपतिर्भवेत्॥२१॥कामतुल्यश्चनारीणामरीणांचय
मोपमः॥तस्यपादांबुजद्वंद्वंराज्ञांकिरीटभूषणं॥२२॥तस्यभृत्यंत्रिलोकेच
वंकुबेरोपितिरस्कृतः॥यएनांपूजयेद्देवींनियतःपितृकानने॥२३॥तस्य
आज्ञाकराःसर्वासिद्धयोष्टौभवंतिहि॥तस्यैवजननीधन्यापितातस्य
सुरोत्तमाः॥२४॥संप्रदायविदोवक्त्राद्यएनांवेत्तिसत्तमः॥यस्याविज्ञानमा
त्रेणकुलकोटिंसमुद्धरेत्॥२५॥नंदंतिपितरःसर्वेगाथांगायंतितेमुदा॥
अपिधन्यःकुलेकश्चित्कुलेस्मानंभविष्यति॥२६॥सधन्यःसचविज्ञा
नीसकविःसचपंडितः॥सकुलीनःसचज्ञातासवशीसचसाधकः॥२७॥सब्रा

श्या॰

सिद्धिं च कुमारा॥ चतुर्बाहुयुतां देवीं वराभयकरांबुजां॥ स्मरेदिति। अस्याः
पूजनं शिवे स्मरतं बाले। दक्षिणावर्त। किं तु व्यवहितविद्यावदिति। तदु
क्तं कुमारीतन्त्रे। पिन्यासं पूजनं च देव्यास्तु पूर्ववदिति। पुरश्चरणे पि लक्षसंख्याजपः
कार्यः॥ तदुक्तं तत्रैव॥ लक्षसंख्या जपेन्मंत्रं लक्षमेकं विधानतः। तद्दशांश
स्य विधानेन ततो होमादिकं चरेत्॥२६॥ पूर्वोक्तमंत्रराज्यस्य जपमेतं
वरानने॥ अथ प्रकारांतरं कालिकातंत्रे॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रं
रत्नमहं परं॥ येन जप्तेन विधिवत् सिद्धयोपि भवंति हि॥२७॥ यस्य
स्मरणमात्रेण पलायंते महापदः। यस्य स्मरणमात्रेण वाणी चित्रा ॥११०॥
यते न्त्रणां॥२८॥ यज्ज्ञानादमरत्वं च लभेन्मुक्तिं चतुर्विधां। यं जपंति महादेवी

61

ध्वाकुंतपाशासिसंयुक्तं बाणकर्णविभूषितं व्याघ्रावाभिघोररावाभिस्सेवितां
प्रलयोदितं ॥१९॥ चंडहासं चंडनादं चंडास्यं कालभैरवैः गृहीत्वा
नरकं कालजयशब्दपरायणैः ॥२०॥ सेवितां दिव्यसिद्धौघमुनिभिः
सेवितां परां ॥ एवं लोकाकालिकां ध्यात्वा ऽरिजये त्कुलनायकः ॥२१॥ विराधु
रपुरावेषु प्रवरांतः प्रयदर्शो यालिंचित्कुलसिद्धिस्तु जायते न मनागपि
॥२२॥ सर्वासिद्धिप्रदा देवी हेलया विहिचिंतितं ॥ अतः सा दक्षिणानाम्नी
त्रिषु लोकेषु गीयते ॥२३॥ अथ तंत्रेपि ॥ ध्यानं शृणु वरारोहे साध
कानां सुखावहं ॥ शवारूढां महाभीमां घोरदंष्ट्रां वरप्रदां ॥२४॥ हा
सयुक्तां त्रिनेत्रां च कपालकर्तृकाकरां ॥ मुक्तकेशीं ललज्जिह्वां पिबंतीं

कुह्यतरं मंत्रं नदेयं प्राणसंचये। गानादिवह्निमारूढं सद्येनरहगन्वितं॥१२॥
चंद्रबिंबसमायुक्तं परं गुह्यं महेश्वरी। अत्र विशेषो यथा। सर्वबीज
परं त्वाद्धि वीजेन मुक्तिर्कल्पना॥१३॥ षट्दीर्घभाजा बीजेन कुर्यादं
गाद्वि कल्पना॥१४॥ ध्यानं यथा॥ ध्यायेत्कालिं करालास्यां दंष्ट्रा
नीलविलोचनां। स्फुरद्वक्त्र श्रोणीकृतकांचीदिगंबरां॥१५॥
वीरासनसमासीनां महाकालोपरिस्थितां॥ शतमूलसमाकीर्ण
रविनेत्रांचंडनादिनीं॥१६॥ मुंडमालागलद्रक्तचर्चितां पीवरस्तनीं॥ ॥१०९॥
मदिरामोदरास्फालकंपितारविलमेदिनीं॥१७॥ वामे खड्गं मुंडमा
लीधारिणी दक्षिणे करे॥ वराभययुतां घोरवदनां लोलजिह्विकां॥१८॥

शांतिपुष्ट्यादिकर्माणि साधयेदनया चिरात्। किं वक्त्रं व्यं मनेनापि वर्त्तितुं नै
62 वशक्यते ॥५॥ जिह्वाकोटिसहस्रैस्तु वक्त्रकोटिशतैरपि। अनयासाहस्त्रीं
विद्यां अनयासहस्त्रीजपः ॥६॥ अनयासहस्त्रां ज्ञानेनभक्तंचभविष्यति ॥
ध्यानपूजादिकं सर्वं साधनं च पुरास्त्रियां ॥७॥ अनिरुद्ध सरस्वत्या समा
नं सर्वमीरितं ॥ तदुक्तं कुल-चूडामणौ ॥ ब्रह्मासरस्वतीजंतुश्चादेवतासुरव
संयुतः ॥८॥ बीजत्रयं क्रमाद्युक्तः कालीतंत्रमुदीरितं। एकं वा द्वितयं वापि त्रि
गुणं वापि भैरव ॥९॥ जप्त्वा चाकर्षती स्वेरं स्थावरं जंगमादिकं। एषां विद्या
महाविद्या गुह्यगुह्यतरा स्मृता ॥१०॥ सिद्धेश्वरतंत्रे। शृणु देवि प्रवक्ष्या
मि एकाक्षरमनुं प्रिये। तस्य विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तः स साधकः ॥११॥ गुह्या

त्र्यक्षं चन्द्रार्धचूडं कामजप्रदेवं॥३॥ ॐ नमस्त्रा नानाप्रकारेणास्ति सिद्धिर्मे वसीति कालि
कायै नमो वीतारागमनो नान्निचरामनो वा सर्वस्य पुगोमनो वा। इत्याह शिवः।
ॐ नमस्त्रा सर्वाः विद्याः ... एवं विद्यां तस्याः प्रथमं बीजं वाग्भवं बी
जं त्रयं वाग्भवं कमलं ... नाबीजत्रयपुटितेन नाम वा जपेदित्यर्थः॥ कालि
कातंत्रे॥ कालीहृदयं ... तु सिद्धविद्यां महोदयां। पुरा येन यथा जप्त्वा
सिद्धिर्मो यदि वो ब्रूमः॥१॥ कामाक्षं वह्निसंस्थं वाग्भृतिवानाद विंदुमित्र।
मंत्रराजमिदं स्यात्तं दुर्लभं पापचेतसं॥२॥ सुकृतां तु शुभगं भक्तया साध ॥१०८॥
कानां महात्मनां। त्रिगुणा च विशेषेण सर्वागमप्रबोधिका॥३॥ अनया
सहशी विद्या नहि सा स्वयंतप्रदा। आकर्षण वशीकार मारणोच्चाटणं तथा॥४॥

देवीं ध्यात्वा शिवोहमिति भावयन् ॥ तत्र तयोः संगमं कृत्वा एवं तज्जपा
63 दिकं कृत्वा रहस्यपरमेश्वरः ॥ ॥११७॥ ॥इति श्रीमत्परमहामहोपाध्या
य विरचिते श्रीपरिव्राजकाचार्यपरमहंस श्रीपूर्णानंदगिरि विरचि
तायां श्यामारहस्ये मंत्रसिद्धिपुरश्चरणं नाम पंचदशोपच्छेदः ॥१५॥ ॥छ॥
॥ ॥अथ मंत्रभेदादिनिरूपणं लिख्यते ॥ तदुक्तं कालिकाश्रुतौ ॥ ॥छ॥
समं विद्यां प्रथमं मे कूर्चद्वयं त्रयं च केवलां वा मंत्रत्रयं संपुटितं वा कृत्वा जप
देत् ॥ गानि तत्स्यातीति नान्यस्य इह गतिः केवलं ममास्मवत्सल ॥ गुरुं प
रितोष्य गृह्णीयात् मंत्रराजं गुरुं त्वमपि शिष्याय सत्कुलीनाय विद्या
नज्ञाय मुमुक्षवे सच्छास्त्र स्वयं परपुरुष्य निज्ञाय्यां निङ वैरकाकी शिवगेहे

ुनार भेत्।। धर्मो धर्मेह्विदीमे आलाम्तौम नसा स्त्रुचा।। सुषुम्नावर्त्मेनानित्ये
अक्षरत्तौ स्त्रुहोम्यहं ।।१४।। स्वाहांतो यम महामंत्र आरं भेपारिकीर्त्तितम् ततोज
पस्त्रियंगाद्वन्न् ।। प्रकाश ।। काद्वाहस्ताभ्यां मवलंब्योन्मनीस्त्रुचा ।। धर्मोधर्मे
कलास्नेह पूर्णमग्नौ जुहोम्यहं ।।१६।। स्वाहांतोय महामंत्रं स्त्रुक्राद्योगेप्र
कीर्त्तिता ।।१७।। अथ प्रयोगः ।। निकायायां पूर्वोत्तरस्य वामभागे समानी
य तस्या गात्रे न्यासान् विधाय दीक्षांतरे पूर्वोक्ताभिषेकं कृत्वा तस्याक
... मे दत्तु ध्यामं तमनुस्मरेत् ।। ।। इति बालिश्रुद्धिः ।। ततो वामकारे पंचदेवी
संपूज्य मूलांते धर्मोधर्मेति कंठतः ।। पाठमात्र पाठेपि ।। सुरवं ध्यात्वा जपं कु ।।१०७।।
र्यात् मूलांते प्रकंठतः जपं कृत्वा तमनुसृजेत् ।। अथ प्रजापतिवदनेसावरणा मे

64

तोसमुच्चार्यैमुद्रिमंत्रं सुरेश्वरी॥ अनेनमन्तुनादेवीअभिषिंच्यस्त्रियः
सदा॥८॥ रमम्याणोनवेत्रिपंसर्वेसिद्धिमवाप्नुयात्॥ इहलोकेपरंभोगं
भुक्त्वामुक्तिमवाप्नुयात्॥९॥ अन्यत्रापि॥ आनीयकन्यकांभद्रांघृणाल
ज्जाविवर्जितो॥ स्वकांतापरकांतांवादीक्षितांयोवनान्वितां॥१०॥ पूजयेत्प्र
जयेन्नित्यंवामपार्श्वेनिधाचाकौलोक्तविधिनाकन्यान्यासजालंप्रविन्य
स्य॥११॥ नतोजपेन्नित्यंगच्छेद्विघ्नांत्रिभक्तारिणी॥ तद्गुल्हेकोमारीतंत्रे॥
नटीकपालिनीवेश्यारजकीनापितांगना॥१२॥ ब्राह्मणीशूद्रकन्याच
तथागोपालकन्यका॥ मालाकारस्यकन्यापिनवकन्याप्रकीर्तिताः॥१३॥
एतास्वन्यतमांविदानियक्तस्यापोनिमंडले॥ पूजयित्वामहादेवीध्यात्वाततोमै

कथाश्च दशश्चैतस्मात्तत्कुलागमनं यदि । स कुलीनः कथं देव वर्जयेत्परमेश्व-
री ॥१०२॥ इति श्रीकुलेभि ॥ संशोधनं नाम चार्यस्त्रीषु मध्येषु सा यथा कु-
ल गोपित सिद्धिहानिः स्यात् भवति चंडिके ॥१०३॥ तस्मात्कुलस्त्रीषु सिद्धि-
ल राजपादिकं कुर्यात् दिति तत्कुलं कौलतंत्रे ॥ अभिषेककाले चेत्सुसिद्धिमे-
त्रस्पर्शोच्चारणार्थे ते इति कालेम हेशानि दीक्षाकाले च कन्यकां ॥१०४॥
कुलाद्यायतलेप्यर्थादाभिषेकं समाचरेत् ॥ सुरापानेन सा वापि त-
ल न मधुना यथा ॥५॥ संभोगे चाभिषेके च वरं जं वा मंत्रवर्जितं ॥ आदौ
समनुध्यार्य त्रिपुराद्यैः समर्चयेत् ॥६॥ नमस्कृत्य हृदं समनुध्यार्य इमां स्त्री ॥१०६॥
क्षितलोचदेत् ॥ पवित्रीकृत्य दत्त्वा दांते मध्य शान्तिं कुरु प्रिये ॥७॥ वह्निकां

मन्त्रं यस्त्विह दृश्यादृश्यं मा स्थावरं जंगमं तत्सर्वं कालितन्त्रे । श्रुमंत्रो
त्तं वेदमयं कृतं मनुजापि स पापान्तरति स सर्वगम्यागमनं तरति
सर्वपापं तरति स सर्वदुःखमाप्नोति स सर्वं जानाति सर्वसंन्यासी भवति ।
स सर्वविमुक्तो भवति स सर्ववेदाध्यायी भवति । स सर्वमंत्रजापी भवति ।
सर्वतीर्थस्नातो भवति । स सर्वयज्ञकारी भवति । आवयोर्जिवस्तीभ
वति । इत्याह भगवाञ्छिवः ॥ निर्विकल्पेन मनसा सर्वं करोतीति । अ
थैवं विधिना पुरश्चरणं कृत्वा प्रयोगं कुर्यादिति । अथ प्रसंगादा
दोषान्निमुद्धिलिख्यते । अदीक्षितः कुलासंगानिदावादश्चयाश्कृतेः
नतु ते मा च चरणमपो । अदीक्षितः कुलासंगात्सिद्धिहानिश्च जायते ॥१०१॥

कामार्थसिद्धये ॥९९॥ हि ज्ञानेनैव सर्वेषां दिनानां विधिरिहोच्यते ब्रह्माणां
तथा मोक्षराज्यादि [illegible] होमफलं ॥१००॥ यद्यत्कामयते कामं तत्तदाप्नो
ति नित्यशः॥ कालिका[illegible]य॥ अथ हैनां कालिकां मनुजापायस श्रे
ष्ठां लक्ष्मीनवैराग्ययुक्तां मंत्रदीक्षां सुरक्षा [illegible] पुरादिवा ब्रह्मचारी
[illegible]नरः॥ नरो [illegible] मासं जप [illegible] दिनियमो यो विस्तु
[illegible] भगो[illegible] नतर्पणेनैव पूजनेनैव पूजने सर्वदा काली
रूपमात्मानं चिन्तयेत्॥ सर्वे यो विदास [illegible] भवति स सर्वे हत्यां तरति॥ अ
थ पंचम[illegible]रेण सर्वमाप्नोति विद्या [illegible] नैधान्यं स सर्वेश्वर [illegible] ॥१०५॥
वित्वं च नान्यः परमपंथा विद्यते मोक्षाय ज्ञानाय धर्मा यतत्सर्वं [illegible]

वहस्य तिस मोक्षस्त्वा देव वकुं विमे दते। न तस्य पापपुण्यादिर्जीवं मुक्तो
न चेध्रुवं॥१३॥ उत्तरतं त्रे विधि यो निरूपहि कुं उवै कृत्वा वित स्तिमात्रतः॥ ह
...रितस्ता व हत्वापि च त थाव्ययः॥१४॥ न च कार्या हि मं त्रे पा
...स्थापनक्रिया॥ महा मालाय देवाय द द्याच प्रथमाहुतिः॥१५॥
एवमध्येन मांसेन भ...नक्त चिर...च। कृत पुष्येण मांसाज्येन सरक्ते
न विशेषतः॥१६॥ आ मिषादि भिरप्येवं स्मशाने जुहुयात्सुधीः॥१७॥
कुलसद्भावे पि तृतीयं प्रहरं यावत्। तेन्दु ...मुंडमालायां॥ मतेन प्रथ
मे यामे तृतीये प्रहरावधिः॥ निशायां च प्रजप्तव्यं रात्रि शेषं जपेन्न
हि॥१८॥ शाक्तेन मासमुक्तके वा मैथुने वापि तत्त्वतः॥ मत्कन्त्वं प्रयत्नेन स

रणांसं भोजयेत्साधु साधकः कालिकाप्रियां ॥ मद्यं मांसं च मत्स्यं च चर्वणं च
प्रदापयेत् ॥ ततस्तन्नाशयेद् इत्थया गुरुश्चार्घ्यादिभिः प्रिये ॥ एतत्कर्मद्वया
देवीमंत्रः सिध्यति निश्चितं ॥ ८ ॥ प्रज्ञानविस्तारो मुक्तायोगश्चाचरसंयु
तो ॥ सोभजेद् दक्षिणां देवीं तस्य पुष्पं पदे पदे ॥ ९ ॥ कालीतंत्रे च ॥ त
र्पणस्य विधिं वक्ष्ये येन तर्पणानि अर्चयेत् ॥ तर्पयेद्युपयोभिश्च रक्तधा
रायुतैस्तथा ॥ १० ॥ जलं चिश्च तथा तद्रक्तच्छायेन कचेन च ॥ आकर्षि
णाच्च कन्यायाः कुलप्रक्षालनेन च ॥ ११ ॥ मेषमाहिषरक्तेन नररक्तेन चैव हि ॥ मेषमार्जाररक्तेन तर्पयेत् परदेवतां ॥ १२ ॥ एवं तर्पणमात्रे ॥ १०४ ॥
णसाक्षात् सिद्धीश्वरो भवेत् ॥ कुर्वितासाय्यतेतस्य यद्राक्षारक्षे परस्परा ॥ १३ ॥

वेप्रयत्नेनयदिच्छेदात्मनोहितं॥ममापिक्रोधसंतापदमनंविघ्ननाश

नं॥२०॥यत्नतःपूजनीयास्युःकुलाकुलजनाःस्रतः॥अथैवंक्रमेण

लक्षस्तोआदिमध्येअंतेचदशांशिपूजयेत्॥ततोरात्रौपंचमेनदेवी

संरुज्यरहस्यमालयाकुलयुक्तोशिरासिहृदिदेवीचध्यात्वाशिवात्

मितिभावयन्जपंकुर्यात्॥द्वितीयप्रहरावधिः॥तदुक्तंस्वतंत्रे॥रा

त्रौमांसासवैर्देवींपूजयित्वाविधानतः॥ततोनुमोदितेयेनयेनार्म

च्छेदयुतोपिवा॥२३॥जपेल्लक्षंततोदेवींहोमयेज्वलदानले॥योनि

कुंडेस्थितिःसर्पिर्मांसमन्नसयुतंमतं॥२४॥दशांशांस्तर्पयेन्मद्यैः

मांसमत्स्यैःसुसाधकः॥तर्पणस्यदशांशेनअभिषिंचेज्जगन्मयीं॥२५॥

विशुद्धये ॥७४॥ याचयेदमृतं ज्ञानी तदभावे जलं पिबेत् ॥ कुलाचारेण यच्छुत्वा
दत्तपानं तु भक्तितः ॥७५॥ नमस्कृत्य तु गृह्णीयादन्यथा नरकं व्रजेत् ॥ वृथा
न कालं गमयेद्द्यूतक्रीडादिना सुधीः ॥७६॥ गोमयोद्भवतापूजाजपया
गस्तवादिना ॥ गुरोः कृपान्नपूर्णमंत्रं स्तोत्रागमविलोकनैः ॥७७॥ गमये
दनिशं कालं मंदं ज्ञायोषितो यतः ॥ एतच्च कुलशास्त्रज्ञः श्रुत्वाऽर्हं तत्र भै
रवं ॥७८॥ सर्वे स्त्रीराज्य पूज्याद्दोसत्त्वं ब्रह्मविष्णुशिवादयः ॥ एकांघ्रतवतीत
त्र पूजिता चावलोकिता ॥७९॥ सर्व एव परा देव्याः पूजिता कुलभैरव ॥
आदावंते च मध्ये च लक्षायुक्तौ विशेषतः ॥८०॥ न रञ्जयति चेत्कांतां ददा ॥१०॥
विघ्नैर्विलिप्यते पूर्वार्जितफलं नास्ति कर्म यथा परजन्मनि ॥८१॥ तस्मात्स

द्वितीयायोगेनकर्त्तव्योविचारोमुनिवित्तमैः॥अन्यस्थानेविचारेचदेवीत्वा
68 मंप्रजायते॥६८॥नशिवहीनाचयाशक्तिर्दुरंतापरिवर्त्तयेत्॥अभिषे
काभवेत्सिद्धिर्मंत्रस्योच्चारणाश्रुतौ॥६९॥पंचमेनचदेवेशीसर्वपा
पंप्रमुच्यते।केवलेनाद्ययोगेनसाधकोभैरवोभवेत्॥७०॥द्विती
येनमहेशानीस्तंभोब्रह्मरूपभाक्।केवलेनतृतीयेनमहाभैर
वतांव्रजेत्॥७१॥चतुर्थेनतुतत्तेनतुविश्वजनकनायकः॥परेचपर
तांयातिममतुल्यापरेश्वरी॥७२॥पंचमेनभवेद्योगीसर्वसिद्धिप
रायणः॥इतीदंकवचंदेवीसुगोप्यमतियत्नतः॥७३॥सुगोप्यंपशवेवै
रीकुलनिंदापरायच॥कुलार्णवे।कुलाचारगृहंगत्वाभक्त्यापाप

९५

नीयते दक्षराक्षसैः॥ यदीच्छां दापरां सानुभोजयेत्तद्गृहाद्बहिः॥६१॥ स्थितस्तोत्रं
पठेन्मा वध्यावत्तरेः प्रजायते। आचम्य पनुरखवासादितां स्त्रं च निवेद
येत्॥६२॥ तोदद्या सुनर्मा लंगंध चंदनपंकजं॥ विसृज्यपदक्षपीक
त्यवरं पार्थ्य सुखी भवेत्॥६३॥ अन्यायदिनगंछंतीनि जयन्यानि
जानुजा॥ ...मा... लानीवा मातावातसपत्निका॥६४॥ वयसा
...तितो वाप्पिहीनावापरमालिका॥ ९५॥ कुलरसैः सर्वैर्निज्ञा
...रवर्जितं॥६५॥ सर्वी भावे चैकतरा ह्जेन यियाम्प्रयत्नतः॥ संस्कृता
संस्कृतावापितत्पतिर्वासनिष्कृति॥६६॥ सर्वो भावेपरादवी कौलि ॥१०२॥
केभा सुखीभवेत्॥ माताचवीरभार्या च गौरवर्याहिता स्त्रियः॥६७॥

दिसवेत्रज्ञेयं ॥५२॥ विष्णुरूपधरे देवी विनतासुतवाहने। कृपया० ॥५३॥
वराहि वरदे देवी इन्द्राद्यैर्हि सुरपूजिते। कृपया ह० ॥५४॥ चक्ररूपधरे
नीद्राक्रादिसुरपूजिते। कृपया हर मे विघ्नं० ॥५५॥ चामुंडे मुंडमा
लास्वक्रचर्चिते विघ्ननाशिनी॥ कृपया ह० ॥५६॥ महालक्ष्मीम
हामोक्षे क्षोभसंतापनाशिनी॥ कृपया ह० ॥५७॥ इति मात्मये
देवी इति मात्रष्टुहि स्तुते। एकैव बहुतरे देवी विश्वरूप नमोस्तु ते ॥५८॥
तत स्तोत्रं पठेद्यस्तु कर्मारंभे सुसंयुतः॥ विद्यां वा समालोक्य त
स्यापि विघ्नं न जायते ॥५९॥ कुलपूजाहुतप्रदेवा द्वयितास्तव भक्तितः॥
दीक्षाकाले नित्यपूजासमये नान्ये येद्यदा ॥६०॥ तस्या पूजा फलं वत्स

कृत्युगे ध्यं॥ दत्तान्तं समासीनानानालंकारभूषणैः॥ भूपयित्वा
तु ऊपे चगंधमाल्यं निवेदयेत्॥४८॥ ततस्तां तां चाक्षि प्रजाप्रकारेण
ध्यात्वा तासां सच्चक्रमेणास्तो त्रं पठेत्॥ तां तां चाक्षि समावाह्य पू
र्जितां तासां समानयेत्॥ भोज्यं मंडलपर्यंतु स्वर्णपात्रे सुशोभने
॥ चतुर्दोष्पं तपात्रेषु भोज्यं भक्ष्यं निवेदयेत्॥ अदीक्षितां त
तो मायां पृथग्ध्ये तु निवेदयेत्॥४९॥ तासां सर्व्व्येषु रूपेषु ततस्तोत्र
मेन्तरः॥ मातर्देवी नमस्तेस्तु ब्रह्मरूपधरेनघे॥५०॥ हंसपया
ह्रस्मै विघ्नमंत्रसिद्धिं प्रयच्छ मे॥ माहेश्वरीपरमेदेवी परमानंद ॥१०१॥
स्वरूपणी॥५१॥ कौमारी सर्व्वविद्येश्वरी कुमारक्रीडने वने॥ रूपयेता

तत्कन्याराजकीयोगिनीतथा ।विशेषवैदग्ध्ययुतासर्वापरिकुलांगना ॥
अथदीक्षिताष्टशक्तिः क्रमेणसासंस्थाप्यपूर्ववत् ।घटार्घ्यपात्रादि
संस्थापयित्वाअर्घोदकेनततोअभ्युक्ष्यमूलमंत्रेणधेनुमुद्रयाम
तीकृत्वाष्टशक्तिरूपभेदज्ञात्वाब्राह्मणाष्टशक्तिरूपभेदंज्ञात्वे
नोसंज्ञाभिर्नामकरणंक्रमेणकृत्वाआसनादिकंदद्यात् ॥तदुक्तं
तत्रैव ।अष्टकन्यारूपभेदंविलोक्यमूर्घ्विविचेष्टिते ।आसनंप्रथमं
दद्यात्स्वागतेचपुनःपुनः ॥ ॥अर्घ्यपाद्यंचमानीयमधुपर्कंज
लंततःस्नापयेद्गंधपुष्पाभिः दत्वाचिकुरशोधने ॥ ॥ध्योधूपदीपौ
चाततःकन्यकाभ्योनैवेद्यंचनिवेदयेत् ।ततःस्नानांतरेपीठमास्तीर्यपाद

१५८

रससंभवैः॥३७॥ आरंभकाले नियतं स्थयीपकान्नं भोजयेत्॥ नानाविधं
विशुद्धं च नानारससमन्वितं॥३८॥ दुग्धदधि घृतं तक्रं नवनीत सर्करा
पूरं॥ गुडलाखंड च पंच नानाविधिरसायणं॥३९॥ नारिकेलं कपित्थं
च नारंग रसकूर्दं लथा॥ लिंपाकं बीजपूरं च दाडिमीफलमुत्तमं॥४०॥
नानारण्यफलैः चैव नानागंधविलेपनैः॥ चंदनं मृगनाभिं च श्री
खंडं नवपल्लवं॥४१॥ टंकं नलोघ्रं वं चैव जलजं वनजं तथा॥ नाना
फलसमुद्भूतं नानालंकारभूषितं॥४२॥ भूत्यगेहे समानीय अ
र्घपादं विशोधितं॥ अमृतीकरणं कृत्वा वाक्यं चोभिमुखं वनयेत्॥४३॥ ॥१००॥
कान्यै यथा॥ ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या शूद्रा च कुलाङ्गना॥ वेश्यानामपि

71

तत्सप्तमावान्महेश्वरी। सर्वथा भोजयेद्विद्वान् कृतसांगार्थसिद्धये॥३१॥
विप्राराधनमंत्रेण ध्यंगं सांगं भवेदिति। मंत्रांतरे कृत्वा मंत्रजपं
मंत्री पुरस्काराय सिद्धये॥३२॥ दशांशं तु कुर्याद् होमं यथोक्तविधि
ना ततः। जप्त्वा जपं चतुर्थांशं स्वाहान्तं मूलमुच्चरेत्॥३३॥ तद्धोम
दशांशं तु स्वाहान्ते तर्पयेद्बुधः। तर्पणस्य दशांशेन नमोन्तं मंत्र
मुच्चरन्॥३४॥ अभिषिंचेत्स्वमूर्धानं जलैः कुंभाख्यमुद्रया॥३५॥
तदुक्तं पूजारीये स्वाहान्ते नैव मंत्रेण कुर्याद्धोमबलिस्तथा। मंत्रां
ते नमः संयोज्यं तर्पयामीति तर्पणं॥३६॥ तदुक्तं कुलचूडामणौ॥ पुरश्चर
णकाले च परयोषां प्रपूजयेत्। दीक्षितां वस्त्रपुष्पाद्यैः भोज्यैः प

वह्निः ॥२०॥ यत्संख्यायं समारब्धं तत्कर्त्तव्यमहर्निशं ॥ यदि न्यूनाधि
कं कुर्यात्तद्दोषो भवेन्नरः ॥२१॥ तत्रांतरे च ॥ संख्यारूपो निजेद्व्ये
न्ये यत्संख्या दशांशतः ॥ यथोक्तं कुंडे कुर्यात् यथाविधि समाहितः ॥२२॥
अथवा प्रत्यहं जप्त्वा कुर्यात्तद्दशांशतः ॥ ततो होमदशांशेन तु जपे
त् स्वइष्टदेवताः ॥२३॥ तदुक्तं कुलसद्भावेपि ॥ स्नातः शुक्लांबरधरः
शुचिः प्रयतमानसः ॥ दिवा चैव प्रकुर्वीत सर्वकामार्थसिद्धये ॥२४॥
अथैनं विधिना लक्षं प्रजपेत् दशांशं होमं तद्दशांशं तर्पणं तद्द
शांशं अभिषेकं तद्दशांशं ब्राह्मणभोजनं कारयेत् ॥ होमाश
क्तो विप्राणां द्विगुणो जपः ॥ क्षत्रियवैश्यशूद्राणां क्रमेण त्रिगुणचतुर्गु

णां पंचगुणजपः कार्यः ॥ तदुक्तं कुलप्रकाशे ॥ यद्यदंगविहीनेस्यात

त्संख्या द्विगुणो जपः ॥ कुर्वीत त्रीचतुः पंचसंख्यायां साधकोत्तमः ॥

72 होमस्य मंत्रयाद्युक्तं ॥ विप्राणां द्विगुणो जपः ॥ इतरेषां तु वर्णानां

त्रिगुणादिः क्रमात्स्मृतिः ॥ २९ ॥ तु रक्तं संतोषयेद्देवं मंत्रसिध्यति मंत्रि

णां ॥ ३० ॥ मुंडमालायां ॥ होमाद्यशक्ता देवेशी कुर्याद्द्विगुणो ज

पं ॥ यदि पूजाद्युक्ता स्याद्द्याभावेन सुंदरी ॥ ३१ ॥ केवलं मंत्रमा

त्रेण पुरश्चर्या विधीयते ॥ तदुक्तं कुलप्रकाशे ॥ एवमंगविहीनेन

मंत्रेनैहमवाप्नुयात् ॥ ३२ ॥ भोजितेषु च विप्रेषु सर्वं हि सफलं भवेत् ॥ ॥९९॥

सम्यक्फलसिद्धैव मंत्रस्य पंचांगोपासनेन हि ॥ ३३ ॥ सर्वे मंत्राश्च सिध्यंति

ऽर्घ्यर्पणं तथा। पूर्वोक्ते देवतायाश्च पूजां लं चाविशेषतः॥१३॥ सर्वैर्मंत्रैः प्रयो
क्तव्याः प्रायश्चरणवादिना॥१४॥ अथ तारापदीपे॥ विरच्य विधिवद्दि
व्यां कंबलं सुमनोहरं॥ तस्मिन्काले समारोप्य बध्वा धतोये प्रस्थापयेत्।
॥१५॥ निक्षिप्यानि चरत्नानि तत्र गंधाद्यैर्वा पुनः॥ आवाह्य पूजयेत्तत्र
देवैमावरणैः सह॥१६॥ मूलं ख्यायेज्जपन्मंत्रं संख्यया पूरणाविधिः।
ततः पूर्णे समागत्य गुरुर्देवो विधानतः॥१७॥ अभिषिंचेद्धि रवात्म
ऐवं मूलवीजोद्धवारिभिः। ततः पूर्णे समागच्छेच्छिष्यमयत्नेन धना
ढ्यो स्तोषयेद्गुरुं॥१८॥ अन्यथा नं चैताचासीनो वा गर्वतो विहितासनः॥
अनुष्ठेयं तरं मंत्रान्गुरुवंदनपूर्वकं॥१९॥ अन्यथापि॥ देवतागु ॥२०॥
रुमंत्राणां मैक्यं सच सुधिया। जपेदेकमनाः प्रातः काले त्वमध्यंदिना

दिवालक्षं शुचिर्भूत्वा हविष्याशी जपेन्नरः ॥ ततस्तु तद्दशांशेन होमं
73 येद्विषाप्रिये ॥७॥ तर्पयेत्तीर्थतोयेन पयसा सर्पिषापि वा । मधु
ना वा श्रीशितामिश्रतोयेन परमेश्वरी ॥८॥ देवी चाभिषिचेत्तोये
तर्पणस्य दशांशतः ॥ तद्दशांशान्हविष्यान्नैर्भोजयेद्भक्तितः प्रिये ॥९॥
ततुष्टं वालीतंत्रे ॥ विद्वो विप्रां दक्षिणां तु गुरवे विनिवेदयेत् । पशाव
कृथितं कलौ वैदं श्रेष्ठं ततः प्रिये ॥१०॥ अथ प्रकारीये । भैक्ष्यादी
निमाहारः सकृद्वा चौ विधीयते । दिवा चैव जपं कुर्यात्पोरश्चारिणि
क्रो द्विजः ॥११॥ शाकं वा विकृतैक्ष्याशी चरुणा सह सर्पिषा ॥ दधा
म्लपूले वापि कुर्याद्दशान्नमन्त्रहं ॥१२॥ ब्रह्मचर्यं तथैवोक्तं स्नानं

अथमंत्रसिध्यर्थंपुरश्चरणमादौलिख्यते॥ ॥तदुक्तंकालीतंत्रे॥ आदौपु
रश्चर्यांकुर्यान्नियमेनयथाविधिः॥ लक्षमेकंजपेद्विद्यांहविष्याशी
दिवाशुचिः॥१॥ रात्रौतांबूलपूर्णास्यःशय्यायांलक्षमानतः॥ ततः
सिद्धिमतुमंत्रीस्ये।गाहौनेचान्यथा॥२॥ जीवहीनोयथादेहीसर्व
कर्मसुनक्षमः॥ पुरश्चरणहीनोपितथामंत्रःप्रकीर्तितः॥३॥ तस्मा
दादौपुरश्चर्यांकृत्वासाधकसत्तमः॥ नानाचारनकुर्वीतव्यंनचारणा
मितस्ततः॥४॥ कृतहिंसानकर्तव्यपशुपक्षिंसाविशेषतः॥ बलिना
नविनादेव्याहिंसासर्वत्रगर्हितः॥५॥ अन्यमंत्रपुरस्कारंनिंदांचैव ॥८७॥
विवर्जयेत्॥ प्रयोगंचततःकुर्यात्सर्वंपरमदुर्लभं॥६॥ तदुक्तंस्वतंत्रे॥

क्रमैः॥ दिव्यं देव्ययतो ध्यायेद्धीरं वीरासने स्थिती॥७१॥ तृतीयं तु पत्रोपातं पापघ्नं तत्क्षोभमोहघ्नं॥ तत्र ऊर्ध्वमुद्रयाकार पद्मतो॥ असंस्कृतं तथा पानं संस्कृतं भैरवस्य यं॥ वक्र ९ ज्ञाविधौ दान्तं सर्वसिद्धिकरं शुभं॥७२॥ असंस्कृतं पत्रोपानं कुलहोद्विगकारणं॥ संस्कृतं सिद्धिजनकं माय स्थित्वादि शोधनं॥७३॥ मंत्राणां स्फुरणं तेन महापातकनाशनं॥ आयुःश्री कान्ति सौभाग्यं ज्ञानं संस्कृतिपानतः॥७४॥ अहं हैमयं रवे चरत्वे पतने विधिवर्जनात्॥७५॥ ॥छ॥ ॥ इति श्रीमन्महोपाध्याये श्रीपरिव्राजकपरमहंसश्रीपूर्णानंदगिरिविरचिते श्यामारहस्ये सपर्यायां तृतीयः परिच्छेदः॥ ॥छ॥३॥ ॥छ॥ ॥छ॥

इमा.

नास्तिकेभ्योन्यशुभ्योनम्रखैभ्योनचद्विजे॥६५॥कुण्डीनायच्चदातव्योमथवा
जलमध्यतः॥ततःसोहमितिवैष्णवाचारतत्परः॥६६॥हरिनाम्नाजातमा
वोभावारिवलविच्छेद्य ततः चौरवद्द्विजरैवेद्यं सदासंगविवर्जितः॥६७॥
यामलेपि॥नैवेद्यंत्रिपुरादेव्यावांछितंविबुधासुराः॥तस्याद्द्वयंसु
रश्रेष्ठब्राह्मणेवैष्णवेपिच॥६८॥मत्स्यंतुक्रायस्तूयोयुगणेक्षाययमा
यच॥ब्रह्मयेवरुणायापिवायवेधनदायच॥६९॥ईशानायमहा
देवीसाधकायप्रदापयेत्॥अत्रत्रिपुरालक्षणामिति॥अथदेवीविस
र्जनानंतरंवायनादिकंकार्यं॥तदुक्तंकुलार्णवे॥दिव्यंदेव्यर्यतःपानं ॥६९॥
वीरमेकांतवाशिवे॥७०॥अन्यत्रापिपानंतुत्रिविधंप्रोक्तंदिव्यवीरपशु

75

पात्रे कृत्वा स्त्री कृत्य भस्मै पुजी कृसतडु परिपुष्पानिःक्षिप्य पात्रं प्रक्षाल्य
गोपयेत्। तदुक्तं। ओं अभिवंदनमाचोर्यार्घ्यमात्रं पिबेत्ततः पुंजी कृत्य
स्वकं पात्रं तत्र पुष्पं विनिक्षिपेत्। ६। प्रक्षाल्य गोमयेपात्रेनतवचितं
परोभवेत्।। ततस्तेदर्भेतं विधिवीस्मि ध्यकृमै मायाबीजं विलिख्य भस्मी
ष्टांगुल्मा तिलकं कुर्यादनेनयं यं स्पृश्यामि हस्तेन यं यं पश्यामि चक्षु
षा। स एव दास तां यांतु यदि ज्ञाकृसमो भवेत्।।७।। ततो यंत्रलेपं ब्रह्म
रंध्रे धृत्वानेवेद्यं सर्वदेवायसाधकेभ्यश्च दत्वा शेषं स्वी कृत्य सतोष
मिति भावयन् बाध्यतो वैहृ वाच हरपरायपानिःसंगोपयथा गुरवं वी
हरेत् तदुक्तं कूलचूडामणौ। ब्रह्मरंध्रे विनुमस्तानेयं त्रलेपं तु धारयेत्

समर्पितेऽम्बः सदितितदुक्तं ॥५६॥ ततः पूर्वमितिप्रोच्य प्राणबुद्धीतिचोच्चरेत् ॥ दे
ह धर्माधिकमित्तिजाग्रत्स्वप्नसुषुप्तीश्च ॥ अवस्थामनसावाचाचकर्म
णेतिच ॥५७॥ हस्ताभ्यामथपद्भ्यांतु ततोदरेणस्मरन् ॥ शिश्नोपस्थमि
त्येतद्यदुक्तंयत्स्मृतंतथा ॥५८॥ सर्वमित्यर्पितंकुलार्पणमस्त्वपिवल्लभा ॥
प्रणवंच मदीयंमांसकले साध्यदेवतां ॥५९॥ ॐ तांसमर्पितेतारंतत्स
दाश्यार्पितोमनु ॥६०॥ अथकालीतंत्रे ॥ विरक्त्यपरयाभक्त्यासन्निधा
पनमुद्रया ॥ उद्वास्य हृदयेदेवीतन्मयोभवतिध्रुवं ॥६१॥ पुरश्चरणाको
विपूजा चैषाप्रकीर्तिता ॥ भैरवतंत्रेच ॥ हृदयेचबहिर्देवीसमर्पणविधिं ॥१५५॥
वततः ॥६२॥ निर्माल्यंवैष्णुचोद्देशे नैवेद्यंभक्षयेत्ततः ॥ ततः श्रीपात्रामृतंस्व

गुह्यरनू ॥ श्रीदक्षिणकालिकापराङ्मुखायै स्वाहा ॥ इत्यर्घ्यं दत्वा पुनः प्रा
र्थ्यं तदुपरि संहारमुद्रया देवीं संहृदि समानीय श्रीदक्षिणकालिके पराजि
ता सिक्षमस्वेति विसृज्य ऐशान्यां मंडलिकां कृत्वा निर्माल्येन निर्माल्य
वासिन्यै नम इति त्रिमंडले चि: ३ जपेत् ॥ तदुक्तं कुमारीकल्पे देवतायैतु सं
भोगे देवगणं नैमचेत् ॥ संभोगं तु परं कृत्वा देवीं हृदि समानयेत् ॥ पश्चा
त्कृतहंसोऽभवेन्मंत्री नात्र कार्या विचारणात् ॥ आत्मसमर्पणमन्त्रो य
था ॥ इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु म
नसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्स्मृतं यत्तदुक्तं स
कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणमस्तु स्वाहा ॥ मदीयं मांसं सकलं श्रीदक्षिणकालिकायै

ंनरदत्तेनाद्यात स्वाद्येति विध्यामः ॥ कुलार्णवे। विनामंत्रेण पापाऽऽजा विना
मांसेन तर्पणं। विनाचाराच्चयस्यानेत सर्वं निष्फलं भवेत् ॥२६॥ सर्वत्रा
क्रिवीरशक्तिवादी क्षितांसुरमयपंत्री। पायपित्वाभिवेद् व्यं इति शास्त्र
स्यार्णिर्णयः ॥२७॥ न पश्यंश्च स्पृशेत्पात्रं न बिंदु पातयेदधः ॥ नैकहस्ते
न दातव्यं न मुद्रावर्जितं पुनः ॥२८॥ नार्चयेदेकहस्तेन न पिबेदेकपाणि
ना। अन्योन्यवंदनं कृत्वा पिबेत्तन्मतं पुनः ॥२९॥ सव्येनोधृत्यपा
त्रं तु मुद्रां कृत्वापसव्यतः। विनासंकेतयोगेन न कुर्याद्व्यसंगतिं ॥३०॥
साधारं नोधृते द्वारे पात्रं आधारेषु विनिक्षिपेत् ॥ पात्रं न चालयेत्स्था
नान्न कुर्यात्पात्रसंकरं ॥३१॥ सत्वादं न पिबेद्द्रव्यं तथैव न च पश्यये न्नानस्नू ॥९२॥

नयना त्रिकालसंख्याच तत्रैव परमेश्वरी ॥२०॥ हेतुपात्रं प्रकुर्वीत त्रयं द्वयं
कं कुलशासने ॥२१॥ इत्यौपाधिकपानं तु न तत्त्वं च साधकैः ॥ तर्पयेल्लो
कं तोलकमित्यर्थः ॥ तत्तु कं कुडीवो ॥ गंजाहृदादशमाषात्मकं तदेवो
कर्षं तदुच्यते ॥२२॥ इत्युत्तरतंत्रे ॥ अनुसौपुरतोलकं ग्रहामीति स्व
यं वदेत् ॥ जुषस्वेत्यभिनुज्ञातो गुरुणा वा कुलं तत्त्वैः ॥२३॥ गृह्णीया
न्नस्वयं सिद्धो बद्धपद्मासनं सुधीः ॥ कुलार्णवे ॥ एकासनेनिविष्टा
ये भुंजीयएकभाजने ॥ एकपात्रं पिबंतोपि तेयांतिनरकाधमाः ॥२४॥
एकपात्रं इति सर्वैरेकपात्रेन मेयमित्यर्थः ॥ ननु प्रत्ति वारं द्वव्यपानो
नित्यं भिन्नपात्रं कार्यं ॥ अननुष्ठानापत्तेः ॥ संप्रदायविरोधात् ॥ वच

पुरुषप्रतिदिनं तारा गणैः राक्षितैरादि सप्रमुखैः सुरासुरगणैः राजावृतैः किंक
रैः॥१५॥ इत्यभिवंद्यस्त्रीकुर्यात्॥ ततो यावन्न दृष्ट्यादिकं न चलति तावत्पात्रं
कार्यं॥ ॥ अथास्य प्रमाणं॥ रुद्रयामले॥ साधकेभ्योथ वाक्येभ्यो दद्या
त्तिर्मोऽक्षतं तं। साम यिकैः समं कुर्याद्देवीपानादि भक्षणं॥१६॥ अ
न्यत्रापि। निक्षिप्त्वा चक्ररूपेण पंक्त्याकारेण वा यथा। वाक्ययुक्तो
वसेद्वापि युग्म युग्मविधानतः॥१७॥ द्वीववाक्ये प्रियासर्वे चक्रमध्ये
समर्पयेत्॥ तत्रांतरे चात्ततः पुष्पं समादाय गुरोः पात्रं निवेदयेत्।
गुरवे च निवेद्यार्घ्य इष्टैदत्वा स्वयं हरेत्॥१८॥ तदुक्तं तंत्रचूडामणौ॥ ॥१९॥
साक्षाद्यदि गुरुर्न स्यात्तदा तोये विसर्जयेत्॥ अथ पात्रपरिमाणं॥ कुलसारे।

कुर्यात्॥ यथा॥ सर्वाम्नायकलाकलापकलितं कोटिहेलोद्योतनं चंद्रोपेंद्र
महेंद्ररुद्रमुकुटब्रह्मादिभिः सेवितं। ध्यायं देववरैः परं मुनिगणैर्मो
78 क्षार्थिभिः सर्वदा वंदे पात्रमहं तृतीयमधुना चात्माविरोधक्षमं॥१३॥
इत्यभिवंद्यान्यत्पात्रवंदनं कुर्याद्यथा। मद्यं मीनरसावहं हरिहर
ब्रह्मादिभिः पूरितं मुद्रामैथुनधर्मकर्मनिरतं क्षारामतिक्रम्य
यं। आचार्याष्टकसिद्धभैरवबकामांसेन संशोधितं पायात्सं चम
त्कारतत्वसहितं पात्रं चतुर्थं शुभं॥१४॥ इत्यभिवंद्यान्यत्पात्रमा
हाय वंदनं कुर्यात्॥ यथा। आधारे भुजगाधिराजवलयपात्रे मही
मंडलं मद्यांसमरसमुद्रवारिपिहितं चाष्टौ च दिग्गंतिनः। सोहं भैरव

श्या॰

नीन्कुर्य्येत्तर्प्पयेत्॥ तदुक्तमुरस्याकारपद्मस्थां॥ कृत्वा मंत्रेण तं कुसुमैर्हेतुरूपं ददेच्छि

कलां चिंतयेत्॥ पश्चात्सा[?]रसंपल्लद्वयघटं दीपे सुतं संकृत्तलं॥ पुष्पादि बाणि

[?]च्चितं तन्निवेश्य सम्मोदकं ज्ञानदं। ये ध्यायंति पिबंति यांति रवलुते तुष्टिं च मु

क्तिं परां॥ तत्रांतरे च॥ सिंदूरं तिलकं भालपाणौ च मदिरारसं। कृत्वापि बै

न्दुरुं ध्यायंस्त देवीं चिन्मयीं परां॥१॥ ततः पात्रमाधारोपरि संस्थाप्य पु

नस्तेन क्रमेण परामृतं गृहीत्वा पात्रवंदनं कुर्यात्॥ गंधमीनरसावहं

दध्यैतयादतं च मेयादि सिद्धिं चित्र्यं चलरक्तपंकजहृद्गाः तस्यैव मा वादि

ता वामे स्वादु विशुद्धि शुद्धिकरणं पाणौ विधायात्मकैर्वंदे पात्रम हं द्वि ॥२०॥

तीयमधुना नंदैकसंवर्धनं॥१२॥ ततः पूर्ववत्पात्रं स्वहस्ते कृत्वाऽन्यसात्रं वंदनं

नंदभैरवानंदभैरव्यौ संतर्प्य गुरुदेवतां च तर्पयेत् ॥ ततः स्रुक्शोक्तविधिना
तत्सशुद्धिं कुर्यात् ॥ ततश्च शक्त्या सह पात्रवंदनं कुर्यात् ॥ यथा ॥ श्रीमा
79 न्भैरवन्यो स्मरप्रविलसद्बिंद्वामृतं प्लावितं क्षेत्राधीश्वरयोगिनीग
णैः सिद्धैः समाराधितं । आनंदार्णवकं महात्मकमिदं साक्षाद्विघ
टामृतं वंदे श्री प्रथमे करांबुजगतं पात्रं विशुद्धप्रदं ॥१०॥ इत्यभिवंद्य
दक्षिणहस्तेन पात्रमुत्थाप्य गुरुवंदनं कृत्वाग्रतः । स्थितगुरुश्च
तत्साधकेभ्यो ह्याज्ञां गृह्णीयात् । तेनानुपस्थिते तत्र युं ततो मूलाधारा
त्कुंडलिनीं स्वेष्टदेवतारूपां जिनकोटिं विभाव्य गुरुपादुकां स्मृत्वा
शिवोऽहमिति विचिंत्य हस्ताभ्यां पात्रं धृत्वा मूलमंत्रमुच्चरन् कुलकुंडली

प्रणम्यादौ । प्रणामं कुर्यात् ॥ यथा ॥ बाहुभ्यां च जानुभ्यां शिरसा मूर्ध्ना वा तथा ।
पंचांगं च प्रणामं च ख्यातिं विद्भिः परिकीर्तितः ॥ १ ॥ अथ सामयिकैः सह पा
नादिकं कुर्यात् ॥ यथा ॥ चक्राकारेण पंक्त्याकारेण वा निजासने शक्तियुक्त
स्य युग्मस्य युग्मक्रमेण पद्मासनेनोपविश्य सामयिकललाटे । चंदनाक्षत
दत्वा शिवशक्तिबुध्या पुष्पं च दद्यात् ॥ ततो यदि गुरुस्तत्र तिष्ठति तदा तं
गंधपुष्पादिभिः पुष्पपात्रे पुष्पं दत्वा शुद्धिसहितं तस्मै समर्पयेत्
प्रणमेत् ॥ गुरोरभावे तत्पात्रं जले निक्षिपेत् ॥ अथ शक्तिपात्रं शक्तिं द
त्वा सामयिकेभ्यो ज्येष्ठानुक्रमेण वीरपात्रामृतं सम्भुद्धिं दद्यात् । ।१८८।
अथ सामयिको विभक्त्या हस्ताभ्यां ह्रीं वा मूलमंत्रं अष्टधा जप्त्वा

त्रिविधेषु नमस्कारं कृत्वा यदि कृत्यो ऽत्तमः स्मृतः ॥ ३ ॥ पुराणैर्वैदिकैश्च मंत्रैर्वा क्रि

यते नतिः ॥ मध्यमो ऽसौ नमस्कारः स च भवेद्वाचिकः सदा ॥ ३ ॥ यः स्वयं गद्य

पद्याभ्यां घटिताभ्यां नमः कृतिः ॥ क्रियते भक्तियुक्तो हि वाचिकस्तु नम

स्कृतः ॥ ४ ॥ जानुभ्यामवनीं गत्वा शिरसा स्पर्शमेदिनीं ॥ क्रियते यो नम

स्कारः उत्तमः कायिकः स्मृतः ॥ ५ ॥ पुटीकृत्य करौ शीर्षे दीयते यद्यथा त

था ॥ न स्पृष्ट्वा जानु शीर्षाभ्यां मक्षिशोधनमुच्यते ॥ ६ ॥ तं शोत रे ऽष्टांगं

प्रणामो यथा ॥ तु भुकेन मुखेन ॥ धनाशया हनुनैव च ॥ ब्रह्मरंध्रेण क

र्णाभ्यां यत्क्रमेण स्पर्शनं क्रमात् ॥ ७ ॥ दोर्भ्यां पद्भ्यां च पाणिभ्यां सुरसान्वी

रसा तथा ॥ तेन सा न च सा चेति प्रमाणो ऽष्टांग ईरितः ॥ ८ ॥ अशक्तो पंचांगी

स्या

देवता ... बलिदानं तु विधेयं। नन्दुत्तं यामले। ततो देवीं वक्ष्यमाणस्तवे
... प्रदक्षिणं विधायाष्टांगप्रणामं कुर्यात्। नन्दुक्तं कालीतंत्रे। ततो
... दद्यात्साष्टांगप्रणामं च। कालिकापुराणे। प्रदक्षिणा यथा॥
नमस्ते ... त्रिपाद ... स्वयं नत्वा शिरः पुनः। दक्षिणं दर्शयेत्साध्वेमनसा
पि च दक्षिणं ... च वेष्टयेत्सम्यक्कालिकायाः प्रदक्षिणाः॥
स च प्रदक्षिणो ज्ञेयः सर्वदेवादन्दुष्ट॥ २९॥ एकं देव्याः रवेः सप्त त्रीणि दद्या
द्विनायके। ... के चार्वे दद्याच्छिवे चार्धं प्रदक्षिणं॥ २०॥ कालिका
पुराणे। अनेन स्तोत्रेण यः कालिकायाः प्रदक्षिणं। सर्वान्कामानवा
प्नोति पश्चान्मोक्षमवाप्नुयात्॥ ३१॥ नमनं मानसं प्रोक्तं वाचिकं कायिकं तथा॥

देव्यैदद्यादनुमन्त्रितः॥ ९०॥ षण्मासाभ्यंतरेतत्र लक्ष्मीमभिष्टमवाप्नुयात्॥
कुमारीबालकेपि॥ नराश्छागास्तथा मेषीमाहिषाश्चाश्वकास्तथा॥ एतेषां
चैवरक्तानिदद्यान्नित्यं परमेश्वरी॥ ९२॥ मुंडमालायां॥ ईक्षुदुग्धं गुडेना
क्तं तिलाद्यं दिवसेपि वा। बलिं दद्याद्विशेषेण शुक्लपक्षे शुभे दिने॥ ९३॥
छागे दत्ते भवेद्वाग्मी मेषे दत्ते कविर्भवेत्। महिषे धनवृद्धिः स्यात् मृगे
मोक्षफलं भवेत्॥ ९४॥ पक्षिदत्ते महद्धिः स्यात् गोधिकायां महाफलं। नरे
दत्ते महद्धिः स्यादष्टसिद्धिरनुत्तमं॥ ९५॥ ललाटहस्तहृदयशिरोभ्रूमध्य
देशतः। स्वदेहरुधिरं दत्ते रुद्रदेहत्वमाप्नुयात्॥ ९६॥ चांडालबलिदानेनुम
हासिद्धिः प्रजायते। इक्षुदुग्धमिति मत्स्यमांसविशेषणं। तस्य करणस्थले

॥८॥ यादुधिरं घातं मितिकुर्याद्वसाधकः। पद्मपुष्पस्यपत्रांतंयावद्रुक्ष्मी
तिश्चाणतं॥ ॥तत्रचतुर्भागादिवूरत्नैकवारत्वेनुसाधकः॥ नकुदाचित्सदे
याच्चनागच्छेदन्यथाचरत्॥ ॥देवीपुराणे॥ नरस्यत्विमाप्नोतिस्वदे
हरुधिरेणतु। वर्षंशतसहस्राणितुष्टाभवतिचंडिका॥ ॥कालतंत्रे॥
स्वदेहरुधिराक्तेनबिल्वपत्रैःसहस्रकैः। स्मशानेन्यर्चयेद्देवीतांवागी
श्वासमतांव्रजेत्॥ ॥पूजयेद्धोमयेद्देवीत्रिपुरांचंडिकांपरां। सहस्र
देविमभ्यर्च्यमनजाभिर्बिल्वपत्रकं॥ ॥तर्पयेद्धोमयेद्भक्त्यात्रिपुरां ॥ ॥
चंडिकांपरां॥ श्रीक्रमेपि॥ स्वगात्ररुधिरंदत्वामहाराजत्वमाप्नुयात्।
॥ ॥ यस्यहृदयसंजातमाशमाषप्रमाणतः। तिलमुद्गप्रमाणंवा।

८२

तं॥७६॥ नाभेरधस्ताद्रुधिरं हृद्भागस्य च प्रिये। स्वगात्ररुधिरं दद्यान्न कदाचि

त्कुसाधकः॥७७॥ नाभेरूर्ध्वं चिबुकस्यापि नेंद्रियाणां तथैव च। कंठाधो नाभित

श्चोर्ध्वं हृद्भागस्य च यत्नतः॥७८॥ पार्श्वयोश्चापि रुधिरं कालिकायै निवेद

येत्॥ न च रोगादि क्रांतगात्रान्न्यद्यात्स्वभैरव॥७९॥ सौवर्णे राजते पात्रे

कांस्याधारे च मानवः। निधाय देव्यै दद्यात्तु तदुक्तमंत्रपूर्वकं॥८०॥ स्त्री

कमेपि। गृहीत्वा शोणितं पात्रे स्वकीयं हृदयोद्भवं॥ पूजयेत्त्रिपुरां देवीं

सर्वसौभाग्यहेतवे॥८१॥ कालिकापुराणे॥ सफलैः स्तोयसंयुक्तैः च

वैरामधुसंभवैः॥ अभुक्ष्य रुधिरं दद्यात्कामराजेन सुंदरी॥८२॥ एत

योर्वा [illegible] नेत्रवत्स्याशक्तिरहिते। कंठाधो नाभितश्चोर्ध्वं बाहोः पार्श्वमतस्तथा

त्र्या

ना॰ [illegible] मेव च । मिरुधै लै न दोषा तु अन्यथा जायते फलं ।७०। अष्टपर्वपक्षे
तंत्रोक्तं यथा । मध्य [illegible] त नपं याद्याम नामाम्लमेव वा । अनामामाम ध्य
पर्वे [illegible] लान लंघयेत् ।७१। वाम्हि विषया तर्जन्या येत्तथा मध्येयोज
येत्तत्र मा न व॰ चत्वारि तस्य नश्यंति आयुर्विद्यायशो धनं ।७२। अयं क्र
मो निशायामध्यबोषिणीयः । तदुक्तं यामले । बलिपूजादिकं सर्वं निशायां
क्रियते सदा ।७३। तत्र दक्षयतायांति काली विद्याप्रसादतः ।७४। तदुक्तं
कुल च उमणो । रात्रौ पर्यटनं चैव रात्रौ तु वाम्हि पूजनं । न करोति कथं देव
साधकः कौलिको भवेत् ।७५। ततः कामबलिं दद्यात् । तदुक्तं कालिकापुराणे ।
छागं तु वामतो दद्यान्माहिषं वितरेत्सुनः । दक्षिणे वामतो दद्याद्यतो देहत्र्याणि ।७६।

83

लपर्वणि ॥९२॥ जपेदित्यर्थः हंसः परमेश्वरेपि । वर्णद्वयमनामायापरि
वर्त्तेनैव च क्रमात् । पर्वत्रयं मध्यमायास्तर्जन्येकं समाचरेत् ॥ ह्यक्षमा
ला समाख्याता सर्वमंत्रप्रदीपिका ॥ ९३॥ नित्यजापं करे कुर्यान्न तु काम्यं
कदाचन । काम्यमपि करे कुर्यान्मालाभावे प्रियंवदे ॥ ९५॥ मुंडमाला
त्रेपि । अग्रांगुलि जपं कुर्यात्सांगुष्ठाग्रियं जेत् । अंगुष्ठेन विना कर्म कृ
तं तदफलं भवेत् ॥ ९६॥ आरभ्यानामिकामध्याप्राग्दक्षिणयक्रमेण तु ।
तर्जनीमध्यपर्यंतं जपेद्दशसु पर्वसु ॥ ९७॥ तर्जनीमूलपर्यंतं जपेद्दशा
सु पर्वसु ॥ ९८॥ मतांतरं तत्रैव ॥ अनामिकाद्वयं पर्वकनिष्ठादिक्रमेण
तु । तर्जनीमूलपर्यंतं करमाला प्रकीर्तिता ॥ ९९॥ मेरुप्रदक्षिणी कुर्वन्

र्णेतु [illegible] नोतपीतं मनुं ॥५५॥ कुर्याद्वर्णमयीमालां सर्वमंत्रप्रदायिनीं ॥ स्वर मार्णे

मेरुरूपेलंघनं नैव कारयेत् ॥५६॥ एतत्सर्वं रहस्यं मयोक्तं ते यत्नात्स्विनि।

त्वया [illegible] नारम्भेये यस्य कस्यचित् ॥५७॥ रुद्रयामलेपि। सबिंदुं

वर्णमुच्चार्य पश्चान्मंत्रं जपेत्सुधीः। क्षं मेरुं कल्पयित्वा जपेत्तेनाभिषेच

येत् ॥५८॥ अनुलोमविलोमस्थं कृत्वा वर्णमालया। जपेन्मेरुसमा

श्रियं लंघयेत्तस्य नाशं [illegible] रेत् ॥५९॥ अष्टोत्तरस्याते जप्यापाशैवर्गाष्टकं य

जेत्। अकचटतपयशाद्यक्षरैश्चाष्टवर्गतः ॥६०॥ अथ करमाला यथा ॥

तर्जुके स्वीकूमे। तर्जन्या प्रेतथा मध्ये यो जपेन्मंत्रं पापकृत् ॥ अनामाया ॥५५॥

स्त्रयंपर्वकनिष्ठायास्त्रिपर्विका ॥६१॥ मध्यमायास्त्रयं पर्वं तर्जनीमू

स्वमालायथा। तदुक्तं कालीतंत्रे। दंताक्षमालया चैव राजदंतेन मेरुणा॥
प्रजपेदित्यर्थः। तस्यहृदाद्वापटलेपि। दंतेन कालिकायास्तु परोक्ता।
मुविदुल्लभा। तदुक्तं मुंडमालायां। नारिकेलग्रथितामालामहास्ति
द्धिप्रदाप्रिये।५८। तथैववक्तासर्वेशाचैव नरोगुल्मास्थिमालायायाधि
नापवेभेदतः सर्वसिद्धिप्रदालोके दायिनी वरवर्णिनी।५९। नान्या
संयसनेकार्थनरके नचवाससा। अपिच। सदागोप्याप्रयत्नेनमात
स्यजारवत्प्रिये।६०। अथवर्णमालायथा। तदुक्तं विशुद्धेश्वरमहातंत्रे। मा
लाविधानंपरमंशृणुपार्वतितत्वतः। येनविज्ञानमात्रेणमंत्रासिद्धा
तिलक्षणात्।६१। अनुलोमविलोमेन मंत्रमात्रविभेदतः। मंत्रेणांतरितान्

84

ऱ्या

है

तुन्नःसन्ततेयोस्मज्ञानैर्मोमुद्राबाकिर्दखौन्द्रेश्वरी । बलिमुत्थाप्यने
वेद्यानिर्ऋतिदिशि धारयेत् ॥ ८ ॥ ततः प्राणायामं विधाय कामम
लं ध्यात्वाचान्तरास्ते गुरुं हृदि देवीं च भावयेत् मनसाष्टोत्तरसहस्रं
रहस्यमालया करमालया वा स्वेतं दत्वा प्रजप्य प्राणायामं विधाया
र्घ्ये जलपुष्पादिकं गृहीत्वा ॐ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्म
त्कृतं जपं । सिद्धिर्भवतु मे देवी त्वत्प्रसादान्महेश्वरी । इत्यनेन तेजोम
यं जपफलं देव्या वामहस्ते समर्पयेत् सर्वं तत्कालीतन्त्रे । ततः साव
हितो मंत्री गुरुं नत्वा द्वितीयः स्थितो देवीं ध्यात्वा चाष्टोत्तरशतसहस्रं
प्रजपेन्मनुं ॥ ८ ॥ तेजोमयं जपफलं देव्या वामहस्ते समर्पयेत् । रह ॥८४॥

धूपं पुष्पादिकं पुनर्दद्यान्मूलेनैव यथाविधि ॥४५॥ ततस्तु कुमारी
कृत्वा ॥ ततो नीराजनं कुर्यादष्टोवारं प्रदीपकैः । अस्यार्थः ॥ आरात्रिक
विधिना दीपान्प्रज्वाल्य देवतामस्तके तेनीत्वा परिभ्राम्य निरा
जनं कुर्यात् । इत्यर्थः । आरात्रिकं विधानं तु वक्ष्ये चिंतामणौ व
तु संधेयं । अथ पंचमाद्यैः देवीं तां तोषयेत् । ततः कुर्याज्जयितां म
हादेवीं सुधामांसमत्स्यादिभिः अनेकैर्नानाविधैर्देवीं परितोष्य
मुद्रां [illegible] ॥४६॥ अथ उत्तरत्रिकोणमंडलमालिख्य माषतिल
सक्तुं पुष्पाण्यन्यभक्ष्याणि एकीकृत्य तत्र संस्थाप्य । ॐ ह्रीं श्रीं दक्षिणा
यै कालिकायै स्वाहा । एष बलिर्नमः । इत्यनेन मन्त्रेण त्यां धारयेत् । ततु

पूर्ववत् ...येत्तर्पयेच्च। ततः षडंगं विधाय पूर्ववद्देवीं ध्यात्वा गंधपुष्पानुलेप
न अक्षत कुसुम धूप दीपान् दत्वा पूर्ववत् घंटां वादयन् दीपान् दर्शये
त्। ततः पानादि दत्वा पूर्ववन्नैवेद्यादिकं दत्वा त्रिः तर्पयेत्। ततः पुष्पां
जलित्रयेण संपूज्य देवीं सायुधां सवाहनां सपरिवारां महाकाल
सहितां दक्षिणकालिकां पूजयामि नमः। पुष्पांजलित्रयेण संपूज्य
त्रिः तर्पयेत्। ततो योनिमुद्रादिकं पूर्ववद्दर्शयेत्। तदुक्तं स्वतंत्रे। ततः
पुनर्मूलदेवीं मुद्रां तर्पणपूजनैः अर्चयित्वा जपं विधाय विसर्जये
द्धृदि। कालीतंत्रे। एवं पूजां पुरा कृत्वा पश्चान्नैव यथाविधि नैवेद्या ॥८३॥
दि यथाशक्त्या दद्याद्देव्यै पुनः पुनः। ततो वेदद्वावारं तु दीपं दत्वा चस

गं गदां। शं शूलं। पं पद्मं। चं चक्रं। श्री॰ पा
खंखड्गं॰ पं पाशं। अं अंकुशं। गं गदां। शं शूलं। पं पद्मं। चं चक्रं। श्री॰ पा
उकां सर्वेत्र। एवं क्रमेण सर्वा बल्लिदेवता अनुलेपन गंधपुष्प धूपदी
86 पपानद्रव्याणि भिः संपूज्य त्रिः सहहृद्वा तर्पयेत्। तर्पणं नियमोय
थाः तदुक्तं कुलार्णवे। त्रिवारं तर्पयेद्वापि सहृद्वापि यजेच्छया। का
लितंत्रेपि। सर्वासामपि दातव्या बलिः प्रजात येवच। अनुलेप
नकं गंधधूप दीपो च पानकं। त्रिस्त्रिः प्रजा प्रकर्तव्या सर्वासामपि सा
धकैः॥४४॥ अतएव सर्वासां मात्रिनां पूजने त्रिवार प्रजामावश्यक
मेवेति दर्शनं॥ अथ देव्यास्त्र पूजयेद्यथा। देवि वामोर्ध्वे हे। ॐ खड्गा
य॰ अधः ॐ मुंडाय नमः दक्षोर्ध्वे। ॐ अभयाय॰ अधः ॐ वराय॰

ह्या॰

याति[illegible]मृता॥ इतिप्रयोगः॥ पत्राग्रेष्वोदिवामावर्त्तेनपूजयेद्यथा॥
ऐं ह्रीं अं असितांगोभैरवोश्री॰ ए वं॰ ऐं ह्रीं इं रुरुभैरवं॰ ऐं ह्रीं उं चंडभैर
वं॰ ऐं ह्रीं ऋं क्रोधभैरवं॰ ऐं ह्रीं लृं उन्मत्तभैरवं॰ ऐं ह्रीं एं कपालभैरवं॰
ऐं ह्रीं ओं भीषणभैरवं॰ ऐं ह्रीं अं संहारभैरवं॰ पूर्ववत्तपूजयेद्यं॥ अ
थप्रविंवह्रवो[illegible]मेण इंद्रादीन्दिक्पालान् तदस्त्राणि च तद्बहिः॥
पूजयेत्पूजयेद्यं॥ ॐ लं इंद्र श्री॰ ए वं॥ ॐ रं वह्निं॰ ॐ मं यमं॰ ॐ क्षं
निर्ऋतिं॰ ॐ वं वरुणं॰ ॐ यं वायुं॰ ॐ ह्रीं कुबेरं॰ ॐ ह्रौं ईशानं॥ इंद्रे
शानयोर्मध्ये ब्रह्माणं॥ निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये अनंतं॥ ततस्त ॥८२॥
द्बाह्ये एतेषां अस्त्राणि च तत्स्थाने पूजयेद्यथा॥ वं वज्र श्री॰ दं दंड श्री॰

तर्पयेत् ॥ अग्नौ ॥ ॐ ई नारायणी ॥ दक्षे ॥ ॐ उं माहेश्वरी ॥ नैर्ऋत्यां ॥ ॐ चामु
ण्डा ॥ वारुणे ॥ ॐ लं कौमारी ॥ वायौ ॥ ऐं अपराजिता ॥ उत्तरे ॥ ॐ ओं वा
राही ॥ ईशान्ये ॥ ॐ अः नारसिंही ॥ एवं वन्तर्पयेत्पूजयेच्च ॥ तदुक्तं श्री
ते ॥ द्वितीयचतुःषष्ठ्याष्टदशद्वादशाचेतुर्दशषोडशस्वरभेदेन
प्रथमेन नमः मंत्रः ॥ अनेनावाहनं तेनैव पूजनमिति ॥ कुमारीक्रमे ॥
ब्राह्म्याद्याः पूजयेत्पत्रे पत्राग्रे भैरवान्यजेत् ॥ लोकपालांस्ततो बा
ह्यतः स्थाणि चतुर्दिशि ॥ ४१ ॥ अथ भैरवो यथा ॥ ज्ञानार्णवे ॥ अ
सितांगो रुरुश्चंडः क्रोधश्चोन्मत्तभैरवः ॥ कपाली भीषणश्चेति संहार
श्चाष्टमः स्मृतः ॥ ४२ ॥ एतेषां मंत्रा यथा ॥ क्रमशो ताविंदु संयुक्ता वा ॐ

त्रिको कोणतः। ॐ कालीश्रीपा० इति पाद्यादिभिस्त्रिभिरभ्यर्च्य योगिं
नीपायां समस्ते नतद्दमुद्रया त्रिः संहृद्धात पंये देवं देव्या वामे। ॐ रूपा
लिनी० रक्षे० ॐ कुल्लां० तदंतस्त्रिकोणे। ॐ कुरुकुल्लां० ॐ विरोधिनीं०
ॐ विप्रचित्तां। तस्यां तस्त्रिकोणे॥ ॐ उग्रां० ॐ उग्रप्रभां० ॐ दीप्तां०
तदंतस्त्रिकोणे। ॐ नीलां० ॐ घनां० ॐ बलाकां। तस्यां तस्त्रिको
णे। ॐ मात्रां० ॐ मुद्रां० ॐ मितां। पाद्यादिभिरभ्यर्च्य एवं कस्त्र्यर्घ्य
तर्पये च्च देव्या दक्षिणे। महाकालं यजेत्। इति कुमारीक्रमो देव्या
स्य दक्षिणे महाकालं समभ्यर्चयेत्। ततो ष्टदले। पूर्वादिक्रमेण अ ॥७१॥
ष्टनाभिः पूजयेद्यथा। ॐ ब्राह्मीश्री० पाद्यादिभिस्त्रिभिः संहृत्य

४४

वियोगभ्रष्टेनचुंबुके ॥३८॥ पद्मोरयेनचैतेषांनाममयाद्यंकुलेश्वरः ॥ वै
ष्णवेशाक्तिकेतंत्रेवागाणपत्येथवापुनः ॥३९॥ निजगुरुंपुरोध्यात्वा
ततोगुरुचतुष्टयं ॥ पूजयित्वायजेद्देवंननामंक्रोचमारभेत् ॥४०॥ ॥
अथप्रयोगः ॥ ॥ तन्मंत्रांतेश्रीअमुकानंदनाथश्रीपादुकांपूजया
मितिस्वगुरुंत्रिःसंपूज्य। तत्सात्रामृतेनत्रिःसकृद्वातर्पयेत्। एवंगुरुं
गुरुत्रयंवासम्भवानवाविद्यातिवाशाक्तितःपूजयेदिति। श्रीमहा
देवानंदनाथश्रीपादुकांपूजयामिनमःइतिसंपूज्यतर्पयेत् ॥ एवं
क्रमेणमानवौघसिद्धौघदिव्यौघान्पूजयित्वापरापरमेष्ठीगु
रूपू५ ॥ ततोरश्मिरेद्देवताःपूजयेद्यथा। बाह्यत्रिकोणस्यसन्मुख

कृया॰

पादुकादत्तमयया॥३१॥ अज्ञानाद्गुरुनाम्नावैगुरुत्वेनयमर्चयेत्॥ चतुष्ट
यंचसंस्काराचान्नचकार्यंततःपरं॥३२॥ गुरुरूपंपरमंगुरुरूंचपरात्परंगुरुःकीर्त
तःपरमेष्टिगुरूंश्चैवकथितागुरवस्तथा॥३३॥ गुरुरूपज्ञाविनावत्स
पादस्यज्ञासमारभेत्॥ नदोषसमनेवत्सकुलस्यज्ञासमारभेत्॥३४॥
विगुणेयत्रयत्रस्थास्तुगुणेकुलपूजनात्॥ कुलेवलोक्रनंचेत्स्या
कृतःप्रोक्षणमार्जने॥३५॥ श्रुवस्नानंबद्धवाशुद्धिंकचन्यासविशो
धनं॥ दीक्षाप्रभुःकुलीनश्चेत्कुलेवाकुटुकेश्वरः॥३६॥ तद्देहेगुरु
मानीयकुलगुरुंगुरुंस्मरेत्॥ कुलंयथागुरुस्तत्रनतथाकुलेसा ॥३७॥
धकः॥३८॥ गुरुक्रमस्यकथितोगोपनीयाप्रयत्नतः॥ नदेयंयत्रकुत्रा

89

नः सुधाकरः ॥ २४ ॥ मीनो गोरक्षकश्चैव भोजदेवः प्रजापतिः ॥ मूलदेवो र
न्तीदेवो विघ्नेश्वरहुताशनः ॥ २५ ॥ समयानंदसंतोषौ कीली च गुरवः स्मृ
ताः ॥ अत्र विशेषो यथा ॥ तद्गुरुं तं प्रणम्यैव ॥ दिव्यावसंति देवे नित्यं सिद्धा
श्रमावहा अपि च ॥ २६ ॥ मानवौघा मानवेषु मम रूपधरा सदा ॥ २७ ॥ आ
नंदनाथशब्दांत गुरवः सर्वसिद्धिदाः ॥ स्त्रियोपि गुरुरूपाश्च अंबां
तापरिकीर्तिता ॥ २८ ॥ मानवौघांति कृत्यं कुर्यान्मैवं देवी स्वगुरुं पदि
प्रज्ञापयेत् ॥ २९ ॥ तंत्र चूडामणौ ॥ अधुना स्तवं देवानां त्रिषु गुरवः प्रवेसवि
ताः ॥ कुलचूडामणौ ॥ एकचित्तमना भूत्वा शृणुष्व सुसमाहितः ॥ ३० ॥
अष्टसु येषु च मंत्रेषु ये ये ऋषिगणाः स्मृताः ॥ तेषां तत्र न्यासं पादौ संक्षे

रमोगुरू॥१७॥ परापरत्वं गुरुस्त्वं हि परमेष्ठिरहं ततः॥ सर्वमंत्रेषु विद्यासु सर्व
यं प्रकृतिरूपिणी॥१८॥ ततः पुरुषरूपं च ततश्च गुरुसंततिः॥ तेनैव हि
सदं साक्षिमहत्काश्च विशेषतः॥१९॥ सर्वमंत्रेषु पुरतः सर्वत्र सिद्ध
दायकः॥ दिव्योघा गुरवो देवी सिद्धौघा गुरवस्तथा॥२०॥ मानवौ
घास्समासेन कथयामि तवाग्रतः॥ तत्रादौ कालिकादेवी तस्याश्च
णु गुरुक्रमं॥२१॥ महादेवी महादेव त्रिपुरश्च भैरवः॥ दिव्यौघा गु
रवः प्रोक्ता सिद्धौघा कथयामि ते॥२२॥ ब्रह्मानंदः पूर्वदेवश्चलश्चै
तश्च लावकः कुमारः क्रोधनश्चैव वरदः स्मरदीपनः॥२३॥ मायाः
मायावती चैव मानवौघा शृणु प्रिये॥ विमलः कुशलश्चैव भीमसे ॥१९॥

भैरव उवाच ॥ मातर्देवी महामाये बंधमोक्षप्रवर्त्तिनी ॥ इदानीं श्रोतुमि
च्छामि गुरुक्रममनुत्तमं ॥११॥ देव्युवाच ॥ गुरुक्रमस्तु बहुधा मतं विस्तर
१० गौरवात् ॥ बालानामप्यनोदित्वात कथं कथयामि ते ॥१२॥ नज्ञात्वा
गुरुकुलं देवी नष्टमार्गो भविष्यति । नष्टमार्गान्मंत्रविधेनतादृक्कुल
गोचरे ॥१३॥ गुरुणां शिष्यसंतानं नास्ति चेत्संततिक्रमः । तत्र मंत्राश्च
विद्याश्च निःफलानात्र संशयः ॥१४॥ विंशतिपुरुषाणां वा नवसप्त
त्रयोपि वा । न ज्ञात्वा गुरुवंशानां शिष्यश्च नष्टसंततिः ॥१५॥ रघुवंशा
दिकं ज्ञेयं गुरुवंशां महाशुभं । जनकाधिवंशोज्ञेयोमां चंदश्च महेश्वरी ॥१६॥
तस्मात्सर्वत्र देवेशा संक्षेपाच्छृणुतां गुरुन् ॥ आदौ सर्वं च देवेशां मं चंदःप

९५।

सौगतं। त्वा अग्नीशासुरमध्ये दिक्षु च षडंगदेवताध्यातान्यासोक्तक्रमे
ण यजेत्। मंडलं ज्ञानार्णवे। अग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु चांगषट्कं यजेत्। तं
त्रार्णवे। हृदयमाग्नेयामैशान्यां च शिरो यजेत्। नैर्ऋत्यां च शि
खा वायव्यां कवचं यजेत्॥९॥ अग्रे च पुरतो नेत्रं दिक्षु शास्त्रम
था चैव यजेत्॥ अपि च। वह्न्यादि दिक्षु वायव्यान्तं देवेषु वा क्रमात्॥१०॥
ध्यानं यथा। तदुक्तं फेत्कारीतंत्रे। तुषारस्फटिकश्यामानीलकृष्णा
रुणविशेषः। वरदाभयदाश्चिण्मयः प्रधानतत्वविग्रहः॥ अथ गुरुपंक्तिं
च पूजयेत्॥ तदुक्तं शारदातिलकायां॥ वायव्यादीशपर्यंतं गुरुपंक्तिं॥११॥
समर्चयेत्। तदशाक्तो गुरुचतुष्टयं। ऋषिमात्रं वा। तदुक्तं तंत्रचूडामणौ॥

दानंतुमहिमूर्तांकार्यं॥नान्येषामधिकारः।तदुक्तंयामले।राज्ञानरब
लिंदद्यान्नान्योपिपरमेश्वरी।सिंहव्याघ्रनरांदत्वाब्राह्मणोनरक्रा
न्व्रजेत॥४॥नैवेद्यपात्रंयथा॥रुद्रयामले॥तैजसेषुचपात्रेषुसौव
र्णेराजतेथवा।ताम्रेवाप्रस्तरेवापिपद्मपत्रेथवाततः॥५॥यज्ञदारुम
येवापिनैवेद्यंकल्पयेद्बुधः॥सर्वालाभेचमृत्पात्रेस्वहस्तघटितेय
दि॥६॥यद्योग्यंपमध्यंपात्रेषुतन्निधायनिवेदयेत्॥अन्यदायेतुस्तु
प्यनध्यमर्घ्यपात्रस्थितेतरैः॥८॥नगृह्णातिमहादेवीदत्तंविधिवर्जिते
रपि।अर्घ्यपात्रभेदस्तुमत्कृतःश्रीतत्त्वचिंतामणावनुसंधेयः॥
अथललितांजलिः।श्रीदक्षिणपार्श्वलिकेआवरणानितेषुजयामियतु

५य

चैवलालुरवर्जूरमेव च ॥१६॥ अन्यानि च सुगंधीनि स्वादूनि च फलानि च ॥
नराञ्छागातथामेषामहिषःससकूलथा ॥१७॥ एतेषां चैव रक्तानि दे
यानि परमेश्वरी ॥ मुंडमालायां ॥ दधिक्षीरगुडं वान्नं पायसं सर्वरसा
न्वितं ॥१८॥ पायसं क्षौद्रमांसं च नारिकेरसमोदकं ॥ नारांकमेषरव
डूंच साद्रं कं सहकार्वकं ॥१९॥ रंभाफलं लड्डूकं च मनोज्ञानं च विस्वकं ॥
शालमत्स्यं च पाठीनं राकुलं वेगरं तथा ॥२०॥ मुद्गरं चैव लिंदशाधामां
सं महिषमेव वा ॥ पक्षिमांसं वराहं रोहितं बं नानासमुद्भवं ॥२१॥ कच्छ
छागमहामांसं गोधिकाहरणं तथा ॥ जलजं मांसमत्स्यं गंडक्री ॥७१॥
मांसमेव च ॥२२॥ नानाव्यंजनदुग्धानि व्यंजनानि बहूनि च ॥ नरबलि

92

पुष्पांजलिविधोनन्तु ॥८२॥ अथ नैवेद्यं ॥ तदुक्तं प्रपञ्चसारे ॥ पायसं लसरंद्द
घाज्याक्तं गुडसंयुतं ॥ गव्यं तु खेमधुपयस्तथान्यानि निवेदयेत् ॥८३॥ ग्रा
कमसं च पाठानं गोधामांसमनुत्तमं ॥ अन्नं च मधुना युक्तं यत्नाद्दद्या
न्मन्त्रवित् ॥८४॥ लसरं तिलतंदुलमित्यर्थः ॥ पाटीनं बोदलमिति ॥ अ
न्यत्रापि ॥ कंडुपक्वं स्नेहपक्वं घृतसंयुक्तपाचितं ॥ मनःप्रियं च नैवेद्यं द
द्याद्देव्यै पुनः पुनः ॥ कंडुपक्वं मध्यदंडुलपृथुकादि वा ॥ कुमारिके ॥
तांबूलं च सकर्पूरं नारिकेरं च शर्करं ॥ पायसं सघृतं चैव आर्द्रकं सगु
डं तथा ॥८५॥ सतंडुलं तिलं चैव दधि चैव सशर्करं ॥ जंबीरपनसं चैव आ
म्रं तत्फलं तथा ॥८६॥ कदलीति चिंडी देवीश्रीफलं फलमुत्तमं ॥ करंजबकुलं

इपा॰

तुष्टा पुष्पेणापार्वती। अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नानापुष्पैः समर्पयेत्॥ ७६॥
इमचानेरा विशेषवाद्यानि भैरमे दिने निशि॥ ७७॥ नारदटीकायां। सर्वैः
पुष्पैः सदा श्यामा विहिता विहितैरपि। कर्त्तव्या सर्वदेवानां सन्निधियोगोचरा
रणं॥ ७८॥ तदुक्तं तंत्रार्णवे। देवि श्यामा सदा कार्या जलजैः स्थलजैः रपि।
विहितैर्वा निषिद्धैर्वा नक्ति पुष्पेन चेतसा॥ ७९॥ कृतावापि। नानोपहार
बलिभिर्नानापुष्पैर्मनोरमैः। अपामार्गदलैर्भक्त्या तुलसीवर्जितैः शु
भैः॥ ८०॥ पूजनीया सदा भक्त्या नरेणांबा घ्रपफलप्रिये। अथ पुष्पदा ॥ ७८॥
न विधानं। नारदटीकायां॥ पुष्पं वा यदि वा पत्रं फलं तेषां मधोमु
खं॥ ८१॥ दुःखदं तत्समाख्यातं यथोत्पन्नं तथार्पणं। अधोमुखं फलं नेष्टं

९३

रक्तपुष्पैर्विशेषेण वज्रपुष्पेण मिश्रितं। सर्वपुष्पं प्रदद्याच्च भक्तियुक्तेन
चेतसा ॥७९॥ पुष्पाण्यपि तथा दद्याद्रक्तपुष्पकसंस्थितानि च। श्वेतं रक्तं
जपापुष्पं करवीरं तथा प्रिये ॥८०॥ तगरं मल्लिका जाति मालती पुष्पिका
तथा ॥ धत्तूराशोकबकुल श्वेत [illegible] काऽपराजिता ॥८१॥ बकपुष्पं बिल्व
पत्रं पैच्चकं नागकेसरं ॥ मल्लिकामंटिकाकां चिरक्तं यत्परिकीर्तितं पर।
अर्कपुष्पं जयंती च बर्बरं च प्रियंवदे। अष्टाम्यां च विशेषेण तुष्टा भव
ति पार्वती ॥८२॥ पद्मपुष्पेन रक्तेन संतुष्टाः सर्वदेवताः ॥ कुष्ठं वा यदि
वासुकं कालिका वरदा भवेत् ॥८३॥ श्मशाने धत्तूरेणैव तुष्टा धूमावती
परा ॥ वैन्यपुष्पैश्च विविधैः संतुष्टे देवि पार्वति ॥८५॥ आमलक्याश्च पत्रेण

इया०

वादयेद्घंटां सुधूपैर्धूपयेत्तत ॥७५॥ तंत्रार्णवे च ॥ ततः समर्पयेद्धूपं घंटावाद्य
जयस्वनैः ॥ एवं दीपन्नानेपोति तथा मतः ॥ अथ यामले ॥ निवेदयेत्सुरे भा
गे गंधपुष्पं च भूषणं ॥ दीपं दक्षिणतो दद्यात्पुरतो वा न वामतः ॥७६॥ वाम
तस्तु यधूपमग्रे वा न तु दक्षिणे ॥ नैवेद्यं दक्षिणे वामे पुरतो वा न पृष्ठ
तः ॥७७॥ दीपमिति घृतयुक्तं च दक्षिणे ॥ तैलयुक्तं च वामतः ॥ इति सां
प्रदायिकाः ॥ एवमसितावर्तिश्चेद्दक्षिणत रक्ता चेद्वामे इति टीकाका
रः ॥ सन्मुखे तु न नियमः ॥ नैवेद्यमिति खिन्नं चेद्देवतावामे आमं चेद्द
क्षिणत इति बोद्धव्यं ॥ पुष्पनियमो यथा ॥ मत्स्यसूक्ते ॥ सुगंधिश्वेतलो ॥७८॥
हितं कुसुमैरर्चयेद्धलैः ॥ बिल्वैर्मरुबकाद्यैश्च तुलसीवर्जितैः शुभैः ॥ ॥७॥

तत्रार्पयेत्॥ मध्यमानामिकाभ्यां तु अंगुष्ठाग्रेण पार्वती। दद्याद्द्विमल
गंधं मूलमंत्रेण साधकः॥६९॥ अंगुष्ठतर्जनीभ्यां तु चक्रे पुष्पं निवेद
येत्॥ यथा गंधं तथा देवी धूपं दद्याद्विचक्षणः॥७०॥ मध्यमानामि
काभ्यां तु मध्यपर्वणि दक्षिणः॥ अंगुष्ठाग्रेण देवेशी धूपं चा दीपं निवेद
येत्॥७१॥ उत्तोनं तं त्रिधा कृत्वा गायत्र्या मूलयोगतः॥ तेनैव मुद्र
या देवी नैवेद्यं तु निवेदयेत्॥७२॥ मूलेनाचमनं दत्वा तांबूलं तेन मु
द्रया॥ मूलेनेतित्रिमुद्रयेत्यर्थः॥ शारदाटीकायां॥ धूपभाजन
मंत्रेण प्रोक्षाभ्यर्च्याहृदात्मना॥७४॥ अस्त्रेण पूजितां घंटां वादयन्गु
गुलं दहेत् अन्यत्र [illegible] जगद्ध्वनि ततो मंत्रो मातः स्वाहेत्यभ्यर्च्य अभ्यर्च्य

२

त्रं अंगुष्ठेन ध्यायादर्शयेत् ॥ ततोङ्गुष्ठं मुखे कृत्वा ॥ ॐ काले कालि महा
कालि ह्रूं ह्रूं मम तमांसं विधि परश्चतुर्कं रु स्वाहेति सप्तधा त्रिंत्रे च ति
स्वेऽङ्गां मुद्रया धृत्वा परपाणिनामुद्रां विधाय मूलं तेन मुद्रां विधाय
मूलं तेन दम्भ्रासहितं सर्वं निवेदयामीति दद्यात् ॥ अत्र सर्वस्थाने स्वस्था
ने आनंद बीजं यस्यं जयंति चित्त ॥ ततो नैवेद्यं स्वर्णादिपात्रे कृत्वा त्रि
कोणमंडलोपरि पुरतः संस्थाप्य हूं मित्यवगुंठ्य वमिति धेनुमुद्रयामृ
ती कृत्य मूलं सप्तधा जप्त्वा वामांगुष्ठेन धृत्वा तां मूलं निवेदयामीति
नैवेद्यं च निवेदयेदिति पूर्ववद्द्यात् ॥ सर्वमर्घ्योदकेनोत्सृजेत् ॥ इति तत ॥७८॥
तत्त्वमुद्रया घ्योदकेन देवेति संतर्प्य पूर्ववद्योनिमुद्रां च दर्शयेत् ॥ ततु के

सुधेतिमण्उक्तएवेति। अथमध्यमानामिकांगुष्ठाग्रैर्गंधोनमः इति गंधः।
९५ अंगुष्ठतर्जनीभ्यां पुष्पाणि वौषट् इति पुष्पैः संपूज्य साक्षतं स्वयं
भक्त्या कुसुमादिकं च धूपपात्रं फट् इति संप्रोक्ष्य नमः इति संपूज्य पुरतःस्थि
धायवामतर्जन्यां अस्त्रद्वारान्। श्रीपात्रामृतेन पूजयेत्। पश्चाद्धूपनि
वेदयामीति। निवेद्य जगद्धूनि मंत्रमातः स्वाहेति। घंटां संपूज्य वाम
नतां धारयन्। मध्यमानामिकांगुष्ठैः धूपपात्रं धृत्वा गायत्रीमू
लमंत्रे पठन्निति धोत्तात्मदेवीं धूपयेत्। ततो दीपं समुखे संस्थाप्य पू
वैवत्। प्रोक्ष्य पूजनं कृत्वा मध्यमया दीपपात्रं संस्पृशन् दीपं निवेद
यामीति निवेद्य पूर्ववत् घंटां वादयन्। मध्यमानामिकाम ध्ये दीपपा

वेदयामीतिदद्यात्स्वर्चं महेश्वरी ॥६५॥ स्वधामंत्रेणवमिति । अमृतमंत्रे
णवरुणमंत्रेणेत्यर्थः। तदुक्तं तंत्रराजे । स्वधेत्याचमनीयंच विवारंसुरस
पंकजे ॥६६॥ मंत्रार्णवे । नमःस्वधावस्वाहाच वौषडितियथाक्रमं । अच
लिखितवचनेतिसद्भावस्वरस्वात् । स्वाहामन्नि[illegible]धिपाठश्चाचमनीय
मन्तुस्वधा ॥६०॥ बुधिद्धदंतितोसमीहिता । अत्रागमेप्रायपरास्संकृते
नैवमंत्रोद्धारउच्यते । अत्रउकारमध्येपाठउक्तएव । ननुचवकारमध्ये
मः अन्यथाचारदाटीका कारणैवलिखितवचनविरोधापत्तिः ॥ ॥
तद्यथा । मधुपर्कंमुखेदद्याजलमंत्रेणदेशिकः । इतिनचमधुपर्के ॥७५॥
विषयेचेदवचनमितिवाच्यं । मधुपर्काचमनयोरेकमंत्रोपादानात् ॥

तदुक्तं कुलचूडामणौ स्वाहांतां मूलमंत्रेण तर्पयेत्कुलवारिणा ॥ ६३ ॥ मूल
मंत्रं समुच्चार्य एतत्पाद्यं महाकालसहितायै श्रीदक्षिणकालिकायै न
मः इति पादयोः पाद्यं । एवमर्घ्यं स्वाहा । शिरसि । आचमनीयं मधुप
र्कं मुखे । स्नानीयं नमः सर्वांगे । इति मुरजाप्य मुद्धृत्य कुलेनांगप्रो
छनं कृत्वा विचित्रपटवस्त्रं कस्तूरी कुंकुमचंदनसिंदुरमुकुटकुंड
लहारत्रयादि नानाभरणादि दत्वा पुनराचमनीयं वं स्वधेति क्रमे
ण दद्यात् । तदुक्तं तंत्रार्णवे । पाद्यं च पादयोर्दद्यान्नमोंतेन च मंत्रवित् ।
स्वाहारो मंत्रेण देव्या अर्घ्यं दद्याच्छिरोपरि ॥ ६४ ॥ आचमनीयं मधुपर्कं ।
स्वधामंत्रेण वै मुखे । स्नानं गंधं दद्यात्पुष्पाणि वौषडिति यपि । ततोनि

इया.

स्नानं तथा वसनं भूषणं ॥५६॥ सुगंधसुमनोधूपदीपनैवेद्यवंदनान्यपि यो
जयेदर्चनायामुपचारांस्तु षोडश ॥५७॥ अर्घ्यपात्रं निवेद्याथ तथैवाचम
नीयकं । मधुपर्काचमनीयं चैव गंधप्रसूनं च ततः ॥५८॥ धूपदीपौ च नैवेद्य
दशोपचारकं स्मृतं । गंधादयो निवेद्यांताः पूजा पंचोपचारिकाः ॥५९॥
अथ पूजायां विशेषो यथा ॥ स्वतंत्रे चिन्मयीपदं पूर्वं गुरुद्वयपादुकां पूर्वं
वह्नेरेतां पूजयामि ततः पश्चात्पूजयेदंगदेवताः ॥६०॥ कामादयः पूजनी
याः क्रमेण परमेश्वरि ॥ स्वाहा होमे तर्पणे च तर्पयामीति संस्मरेत् ॥६१॥
अन्यत्र पादुकां पूजयामीति श्रीपूर्वं पादुकां मनुं । नमोंते योजयित्वा ॥
तु नमस्कारस्तथा भवेत् ॥६२॥ ततश्च पूजयेत्सर्वं देवतां साधकोत्तमः ।

७२

तंत्रे। आवाहयेत्प्रलिपदांमूलदेवींचनर्पयेत्॥ तर्पयेत्कलिकांदेवींसायु
धांसपरिवारां॥४९॥ पाद्यादिभिर्मूलदेवींसंप्रत्यपूजयेत्पुनः॥ प्रेक्षारी
९१ ये। आवाहनमथार्घ्यंचपाद्यमाचमनंतथा॥ स्नानंवासोपवीतंच
भूषणानि चसर्वशः॥५०॥ गंधपुष्पंतथाधूपदीपमन्नंचतर्पणं॥ माल्या
नुलेपनंचैवनमस्कारविसर्जनं॥५१॥ अष्टादशोपचारैश्चमंत्रीपूजां
समाचरेत्॥ मंत्ररत्नावल्यां॥ पाद्यार्घ्याचमनीयानिस्नानंवसनभू
षणं॥५२॥ गंधपुष्पंधूपदीपंनैवेद्याचमनंततः॥ तांबूलमर्चनंस्तोत्रं
तर्पणंचनमस्क्रिया॥५३॥ प्रयोजयेदर्चनायामुपचारांस्तुषोडश॥५४॥
मंत्रांतरेच॥ आसनंस्वागतंपाद्यमर्घ्यमाचमनीयकं॥ मधुपर्काचमन

श्या॰

प्रदिश्यं सव्यं भागं दक्षिणं वामगमन्तः दक्षं चिंप्रादुत्तरं तं भागमथं प्रत्तावप
श्चिमे भागमुत्तमं मानिति। स्वर्गमुखादीनि सर्थः। एतेन देव पूज्यमेवपती
तिः बोधव्यमिति। यत्तु पुरंदरमुखो मंत्री पूजयेत्सुंदरीं यथा। देवीपश्चा
त्तथा प्राची प्रतीची त्रिपुरा पुरः॥८॥ इति प्रमाणे वै। वचनं विधाय बो
द्धव्यं विधिमात्रं विषये तु लोने मानाभावात्। सा सुधा सम्वाहनां सप
रिवारां महाकालीसहितां श्री दक्षिणकालिकां तर्पयामीति त्रिः संत
र्प्य। न तु तत्र पुरंदरमात्रेमानाभावात्॥ अथैवं च विधिना राश्मिरं देव
ता आवाहयस्वाये हांत मूलांते श्रीमहाकालसहितदक्षिणकालिकां त ॥७१॥
र्पयामि। त्रिः संतर्प्य। अष्टादशषोडशद्वादशाक्षरैः मूलदेवतां यजेत्। उक्तं च

18

मदमुदितां भावयेच्चंडरूपां ॥ ४०॥ कौमारी कुंकुमाभां चत्रिनेत्रां बालार्कसंस्थि
तां। चतुर्भुजां बाणचापाद्यमंकुशाभयधारिणीं ॥ ४१॥ नानालंकारसंयुक्तां प्र
सन्नां परिचिंतयेत्। अपराजीतं च पीतांभां अक्षसूत्रवरप्रदां ॥ ४२॥ कमलं मा
तुलिंगं च दधती परिचिंतयेत् ॥ वाराही धूम्रवर्णाभां वराहवाहिनीं शुभां ॥ ४३॥
पूलं वं खड्गमुसलं हलं वेदभुजैर्धृतां। नारसींही नृसिंहस्य बिभ्रतीं सदृशं व
पुः ॥ ४४॥ अथवा सर्वा दिक्षु विंयेन्नरस्वरूपः हयः विंवा पूज्यपूजकयोरंतर
रति। नाद्यः। तदुक्तं शारदातिलकायां ॥ यत्रैव तु भवेन्नरसूविय घृतप्राचीतितां
वेदविदो वदंति। यथापरां पूजकपूज्ययोश्च सदा गमज्ञाः प्रवदंति तां तु ॥ ४५॥
देवसाधकयोरंतस्पर्शासा दिगिहोच्यते ॥ ४६॥ तंत्रार्णवे ॥ होतुः पूर्वं पूर्वं भागं प

ब्रह्माणी हंससमारूढा सर्वाभरणा चतुर्भुजा। चतुर्वक्त्रा त्रिनेत्रा चाक्षसूत्रं च पंक
जं॥ दंडपद्माक्षसूत्रं च दधती चारुहासिनी। जटाजूटधरा देवी भावये
साधकोत्तमः॥२५॥ नारायणी महादेवी श्यामा वा गरुडवासिनी॥ नाना
लंकारसंयुक्तां चतुर्भुजां सुलोचनां॥२६॥ घंटां शंखं कपालं च चक्रं संदध
तीं परां। मधुमत्तमदालोललसद्दृष्टिं सर्वांगसुंदरीं॥२७॥ माहेश्वरी वृषारूढां
शुक्लां त्रिनयनान्वितां। कपालं चैव वरदा डमरुं भयशूलकं॥२८॥ टंकं च
दधती देवी नानाभरणभूषितां॥२९॥ चामुंडा महाहास्यां विकृतितदंष्ट्रा
ननां भीमवक्त्रां त्रिनेत्रां लीलां मांसप्रभां प्रमुदितवपुषां नारमुंडमालिमा ॥३०॥
लां॥ खट्वांगं शूलं कपालं नरशिरघटितं खेटकं धारयंती प्रेतारूढां प्रमत्तां मधु

११

अथरश्मिवद्देवतायथा॥तदुक्तं कालीश्रुतौ॥ ॐ कालीॐकापालिनी२
कुल्ला३कुरु कुल्ला४विरोधनी५विप्रचित्ता६उग्रा७उग्रप्रभा८दीप्ता९नी
ला१०घना११बलाका१२मात्रा१३मुद्रा१४मिता१५सेवपंचदशाकोणगा
इति॥ ॥अथसर्वासांध्यानंयथा॥तदुक्तं श्रुतौकालमादि॥ ॥सर्वाःश्या
माअसिकरामुंडमालाविभूषणाः॥तर्जनींवामहस्तेनधारयंत्यश्चस
स्मिताः॥३॥इतिपूर्वादिक्रमेणपंचदशाक्रमेणध्यात्वावाह्यश्वाग्रेष्टद
लब्राह्म्यादिकं ध्यात्वावाहयेत्॥ब्राह्म्यादियथा॥तदुक्तं कुलसंभवे॥ब
हिर्मंडलतश्चापिब्राह्मीनारायणीतथा॥माहेश्वरीचचामुंडाकौमारीत्या
पराजिता॥वाराहीचतथाप्रत्यानारसींहीतथैवच॥३॥अथध्यानं॥ ॥

खड्गमुद्रवराभयपरयोनिंदर्शयित्वादेवीदक्षिणेमहाकालंप्रतिचक्रेतस्मिन्

द्देवतांआवाहयेत्ततस्तस्यप्रतिचक्रेषुदेवीमावाहयेत्सदा।अथखड्गमु

द्राय था।कनिष्ठानामिकेबध्वाअंगुष्ठेनैवदक्षतः।शेषांगुलिंतुप्रसृते

संस्पृष्टेखड्गमुद्रिका॥२५॥अंतरंगमुष्टिंचबद्ध्वा वामकरस्यच।मध्य

मानामिकांदक्षिणस्य[illegible]थालंब्यप्रयलतः॥२६॥मध्यमेनाथतर्जन्यामंगु

ष्ठाग्रा[illegible]हस्य था।दक्षिणेयोजयेद्योनिंवाममुष्टौतुसाधकः॥२७॥

दर्शयेद्दक्षिणेभागेमुद्राखड्गमुच्यते।वरदाभयमुद्रांचवरदाभयवत्कु

रु॥२८॥तर्जन्यानामिकेमध्येकनिष्ठादिक्रमादपि।करयोर्योजयित्वैवकनि ॥३१॥

ष्ठामूलदेशतः॥२९॥अंगुष्ठाग्रंतुनिक्षिप्यमहायोनिःप्रकीर्तितः॥३०॥

षडंगेनसंकलीकरणंपरमीकरणंचकृत्वाछोटिकाभिर्दशदिग्बंधनंच
कृत्वामृतीकरणंकृत्वाकृतांजलिर्देवीनामसंबोधनंते ॐ स्वाहा।आ
गतंकुशलंमिदमासनतामितिवदेत्॥अथमुद्रालक्षणमाह॥ ॥दक्षि
णामूर्त्तिसंहितायां।ऊर्ध्वांजलिमधःकुर्यादियमावाहनीभवेत्।इयं
तुविपरीताद्ययानदावेस्थापनीभवेत्॥२१॥ऊर्ध्वांगुष्ठौमुष्टियुक्तंतद्देयंसं
निधापनी।अंतरांगुष्ठिमुष्टीभ्यांतद्देयंसन्निरोधनी॥२२॥अथले
लिहानमुद्रायथा।तर्जनीमध्यमानामासमंकुर्यादधोमुखं।अना
मायांक्षिपेदूर्ध्वामन्यत्कृत्वाकनिष्ठिकां॥२३॥लेलिहानाममुद्रेयंजीव
न्यासप्रकीर्तिता।अंजलिंचार्धचक्रलापरमीकरणंभवेत्॥२४॥ततोयानि

सैन्यानीता शिवस्थाने महेश्वरी ॥१८॥ ततो वैहृदयाय स्याँतरे पुष्पमणिसमु
द्भवेत् । तां समाकृयेत् देवी वायुबीजेन मंत्रवित् ॥१९॥ देवेशीत्यादिमंत्रेण
विंशांतो वाहयेत्सुधीः ॥ अथ पूर्वोक्तरूपां ध्यात्वा दोपाद्यीपांतरम्विपर
द्रं ॥ वै संयोज्य पाणि निवायुबीजेन वामनासापुटेन देवीं स्वहृदयात्
कुसुमांजलौ नामानीय मंत्रमध्ये समावाहयेत् ॥ अनेना देवेशी भक्त
सुलभे परिवारसमन्विते । यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावद्देवि इहावह ॥१८॥
यंत्रमध्ये देवीं संस्थाप्य वाहयेद्यथा ॥ श्रीमहाकालसहिते इहागच्छ गच्छ
इति षष्ठ इह सन्निधेहि २ इह सन्निरुध्यस्व मम पूजां गृहाण इत्यावाह्य ॥२०॥
सर्वबीजविन्यासं लेलिहानमुद्रया कुर्यात् हविरेण वा कृत्वा रूमि सर्वगुंठ्य

101

उंगं विधाय चक्रामकूलां विचिंत्यतरूपदिवाकररूपा कुसुमांजलिकर्म मु
द्रयाग्रहीत्वा मूलाधारात्कुलकुंडलिनी ब्रह्मपथेन परंज्योतीं तं विभा
व्यहृदयादष्टदलसमानियमूले नमूर्त्तिकल्पये त्। तदुक्तं तंत्रार्णवे॥
देवं सुषुम्नामार्गेण आनीयात्ब्रह्मरंध्रकं। वामनासापुटे ध्यात्वा
निर्यातं स्वांजलि स्थिते॥१५॥ पुष्पमध्ये प्यतं सुष्पप्रतिपादो निधापयेत्
त्।भैरवतंत्रे। ततः पूर्वोक्तरूपां ज्यायेद्व्हृदि दक्षिणां योगिनीचक्र
सहितां महाकालसमन्विते॥१६॥ कालीतंत्रेपि। ततो हृदयपर्यंतः
स्फुरंती परमांकुलां। यंत्रमध्ये समावाह्य न्यासजालं प्रविन्यसेत्॥१७॥
कंकालीकल्पेपि। ततो हृदयपर्यंतं स्फुरंती विस्फुलिंगताकृतिं। सुषुम्ना

वेपाश्चिमोत्तरेषु त्रिकोणं चक्रं विलिख्य ॐ क्लीं ह्रूं मे ज्वालायनमः इति मंडलं प्र
ज्य पश्चैवां बटुकायनमः इति पाद्यादिभिः पूजयित्वा चतुर्वर्णसलिलमी
न मांस शर्णैर्बलिपात्रस्थकारणेन वामांगुष्ठानामाभ्यां उत्सृजेत्।
एह्येहि देविपुत्र बटुकनाथ कपिलजटाजूट भासुर पिंगलत्रिनेत्र ज्वा
लामुखं सर्वविघ्नान्नाशय २ सर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण २ स्वाहा।
अनेन बटुकबलिः दक्षिणे यां योगिनीभ्यः मंत्रेण योगिनीमभ्य
र्च्य दक्षांगुष्ठानामाभ्यां पूर्ववद्बलिं दद्यात्। ऊर्ध्वं ब्रह्माण्डतो वा दिवि
गगनतले भूतले निष्कले वा पाताले वा वने वा सलिलपवनयोर्यत्र कु
त्रस्थिता वा क्षेत्रपीठोपपीठादिषु च कृतपदा धूपदीपादिकेन प्रीता दे

ष्वःसदानःशुभबलिविधिनापांतुवेरेंद्रवंद्याः।यांयोगिनीभ्यःस्वाहा।सर्व
102 योगिनीभ्यःहुंफट्स्वाहा।पश्चिमेक्षांक्षेत्रपालायभ्यर्च्यदक्षांगुष्ठमध्य
मानामयोन्याकारेणयोजयित्वावामहस्ततर्जनीसरलांकृत्वासर्वेवब
लिंदद्यात्।क्षांक्षींक्षूंक्षैंक्षौंक्षःस्थानक्षेत्रपालधूपदीपादिसहितं
बलिंगृह्णगृह्णस्वाहा।अनेनक्षेत्रपालबलिः।गंगणेशायनमः।गणेशं
समभ्यर्च्यवंडाकारांगुलीमध्येअनामायोगेनसर्वेवबलिंदद्यात्।गां
गींगूंगैंगौंगःगणपतयेवरवरदसर्वजनंमेवशमानयबलिंगृह्णगृह्णस्वा
हा।अनेनगणपतिबलिः।ॐह्रींसर्वविघ्नकृद्भ्यःसर्वभूतेभ्योहुंफ ॥६२॥
ट्स्वाहा।अनेनसर्वभूतबलिः।अत्रात्मच्छेदनमेवबलिः।अथसर्वेवस

ये कोणे दक्षोत्तरसंस्थायामधःपुननिधायवामहस्तांगुष्ठंमध्यमानामि
काभिर्गृहीत्वा। मूलमंत्रांते ह्रीं श्रीं आत्मतत्वेन स्थूलदेहं शोधयामि स्वा
हा। अनेनैवाधस्तात् बुद्धिं स्वीकृत्य ह्रीं श्रीं विद्यातत्वेन सूक्ष्मदेहं शोधया
मि नमः स्वाहा। अनेन दक्षस्थां स्वीकृत्य ह्रीं श्रीं सर्वतत्वेन तत्वत्रयाश्र
यं जीवं शोधयामि स्वाहा। अनेनोत्तरस्थां स्वीकृत्य ह्रीं श्रीं सर्वतत्वे
न तत्वत्रयाश्रयं जीवं शोधयामि स्वाहा। अनेन वामदक्षिणस्थे शु
द्धिं स्वीकृत्य वक्त्रेण हस्तौ क्षिप्त्वा ध्यहस्ताभ्यां सर्वांगं मार्जयेत्। इति त
त्वशुद्धिः॥ ततः स्वपात्रामृतं मूलमंत्रेण स्वीकुर्यात्। अथ श्रीपात्रामृ ॥६६॥
तेनात्मानं सजोपकरणं चात्मुक्ष्यसर्वं ब्रह्ममयं भावयेत्। ततश्चक्रस्य पू

सपरिवारं हृदि संतर्पयेदिति । तत्र मुद्रामाह । तदुक्तं स्वतंत्रे । अंगुष्ठानामि
कायोगाद्धाम हस्तस्य पार्वती । तर्पयेत्कालिकां देवीं सायुधां च सवाह
नां ॥ १८ ॥ तदुक्तं उपनिषदादि श्रुतौ । प्राणापानव्यानोदानसमाना
मे शुध्यंतां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा । पृथिव्याप
स्तेजो वाय्वाकाशा मे शुध्यंतां । प्र० स्यहंकारं बुद्धि वाग्मनः श्रोत्राणि
मे इत्यादि । त्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवचांसि मे इत्यादि । पाणिपाद
पायूपस्थ वाचा मे इत्यादि । शब्दस्पर्शरूपरसगंधा मे शुध्यंतां ।
वायुस्तेजः सलिलं व्योम्नो मे इत्यादि । इति सप्तमंत्रान् विसृज्य
र्यान्तकूरतल संमार्ज दक्षहस्ते त्रिकोणं लिखित्वा वामकलायसहस्रं शुद्धं

तांगुष्ठनियोज्यसरलांगुल्याः दक्षिणस्यकरस्यैववामांगुष्ठेनसंस्पृशे
त्॥११॥शंखमुद्रेयमाख्यातामंत्रविद्भिरनुत्तमा।देवतांगेषडंगेष्व
सकलीकरणेष्वपि॥१२॥दक्षपाणिः पृष्ठदेशेवामपाणितलंक्षिपेत्।
अंगुष्ठौचालयेत्सम्यक्मुद्रेयंमत्स्यरूपिणी॥१३॥पाद्यार्घ्यपात्रंआ
चमनीयंमधुपर्कार्घ्यंस्थापयेदिति।ततोदेव्यनुज्ञांगृहीत्वामत्स्यमु
द्रयाआच्छाद्यमत्स्यमांसयुक्तकारणेनतत्त्वमुद्रयाश्रीपात्रात्स्वमूर्ध
निआनंदभैरवंतर्पयामिइतितन्मंत्रेणत्रिःसंतर्प्येततन्मंत्रेणाकु
लानंदनाथगुरुश्रीपादुकांतर्पयामीतिमंत्रैःसहृदासंतर्प्यएवंप ॥ ६५ ॥
रमपरापरमेष्ठिगुरुंसंतर्प्य।अथपात्रामृतेनदेवींसायुधांसवाहना

त्रयं दत्वादि गंधपनं हस्त्वावगुंठनमुद्रयावगुंठ्य धेनुमुद्रयामृतीकृत्य
104 योनिमुद्रां प्रदर्श्य हंसोन इति मंत्रेण संस्पृश्य शंखमुद्रां प्रदर्श्य षडंगेन
संकलीकृत्य मत्स्यमुद्रया पात्रमाछाद्य मूलं दशधा जप्त्वा देवीस्वरू
पं पात्रं भावयेदिति समाप्ति पर्यंतं पात्रचालनं न कार्यं ॥ अवगुंठनमु
द्रा यथा । ज्ञानार्णवे । वामहस्तकृता मुष्टीर्दीर्घोर्ध्वोमुखतर्जनी ॥ अव
गुंठनमुद्रेयं समंत्रिता सती ॥ ७ ॥ अथ योनिमुद्रा । मध्यमे कुटि
ला कारात् तर्जन्युपरि संस्थिते । अनामिके मध्यगते तथैव कनिष्ठि
के ॥ ८ ॥ सर्वा एकत्र संयोज्या अंगुष्ठपरिपीडिता ॥ योनिमुद्रा समाख्या
ता त्रैलोक्यक्षोभकारिणी ॥ १० ॥ तद्वत् शंखमुद्रा । तत्रार्णवे । वाममुष्टे

श्या०

नतः सर्वं इत्यव धेनुमुद्रया मृतीकृत्य तालत्रयं कृत्वा दिग्बंध

चतदुपरि मूलं सप्तधा जपेदिति शुद्धिः। ऐं ह्रीं सौः ब्रह्माण्डखण्डसं

भूतमशेषरससंभवं। आपूरितं महापात्रं पीयूषरसमावहं॥४॥

ॐ ऐं अस्त्रौं भूरसानंदकरे परसुधात्मनि। स्वच्छंदस्फुरणामत्र विधे

हि कुलरूपिणी॥५॥ ह्रीं सौः अकुलस्थामृताकारे शुद्धज्ञानकले वरे।

अमृतत्वं निधेह्यस्मिन्वस्तुनि क्लिन्नरूपिणी॥६॥ तद्रूपेणैकरसत्वं

च कृत्वाह्येतत्स्वरूपिणी। भूत्वा परामृताकारामपि चित्स्फुरणं कुरु॥७॥

ऐं वद वद वाग्वादिनी ह्रीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदय महाक्षोभं कुरु कुरु ह्रीं सौः ॥८॥

मोक्षं कुरु कुरु ह्स्रौं इत्यनेन अर्घ्यस्थापनमाने ध्यात्वा तत्र देवीमावाह्य ताल

105

बेहेयं मंडलाकारं चंद्रबिंबनिभं शुभं । चारुपद्मं मनोहारि वार्द्धसाघैप्र

पूरितं ॥२॥ प्रजाकाले देवतायाः मुद्रैषा परिकीर्तिता ॥ तदुक्तं यामले ॥ अ

र्घ्यध्यानादिकं चक्रं चर्वणाय्यं प्रवर्त्तयेत् । तेषां संज्ञाकृता मुद्रा महामो

दप्रवर्धनी ॥३॥ कुंकुमसुमं मेदं त्रयेलि विध्यान्त । तेषां शुद्धिर्यथा ।

तदुक्तं उत्तरतंत्रे । ॐ प्रताद्भि हुं । अनेन मंत्रेण मांसशोधनं । त्र्यंबकेन

मंत्रेण मीनशुद्धिः । तद्विष्णोरिति मंत्रेण मुद्राशोधनं । ॐ विष्णुर्योनिं

कल्पयतु । आसिंचतु । तदु ॥१॥ गर्भं धेहि सिनीवालि । गर्भं ते अ०

देवाबाधनं । पुष्करस्रजा । ह्लूं ह्लूं ह्लूं ह्लूं ह्लूं स्वाहा । अमृते अमृतोद्भवे

अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय २ ऐं सः स्वाहा । अनेन कुंडगोलशुद्धिः ।

इतिनमेतेनप्रजयेत्॥अथद्रव्यमध्येमांसमीनमुद्राकुंडगोलादिकंचनिरूपि
यते।मांसंचत्रिविधं।तदुक्तंयामले।मांसंचत्रिविधंदेवीजलभूखखे
चरं।गोधानरेभाश्वमहिषवराहजमृगोद्भवं॥९७॥महामांसाष्टकंदेवी
देवताःप्रीतिकारणं।एतदभावेअनुकल्पंदद्यात्।तदुक्तंसमयाचारे।
लवणाद्यैर्युतंपिण्याकंगोधूममाषपंचकं।लशुनंचमहेशानिमांसात्र
तिनिधोस्मृतं॥९८॥मत्स्यंचत्रिविधंज्ञेयंउत्तमोत्तममध्यमं।उत्तमं
त्रिविधंदेवीशिलापाठीनरोहिताः॥९९॥प्रवीरकंठकैर्हीनंतैलाक्तंस्वा
दुसंयुतं।देव्याःप्रीतिकरंचैतन्मध्यमंतच्चतुर्विधं॥१००॥क्षुद्राणितानि ॥६३॥
सर्वाणिअधमान्याकुरुत्तमाः॥१०१॥मुद्रातुत्रिविधासायथा।कुलार्णवे॥

आत्मश्रीचक्रयोर्मध्ये ईकारत्रिकोणवृत्तषट्कोणचतुरस्रे रेखे विलिख्य चतुर
स्रे । ॐ पूर्णशैलाय ॰ उड्डियानाय ॰ जलंधराय ॰ कामरूपाय ॰ इति सं
पूज्य षट्कोणे षडंगं पूजयेत् ॥ अथ मूलेन त्रिकोणाग्रदक्षोत्तरे संपूज्य म
ध्ये । आधारचक्रं पूजयेत् । ततः त्रिकोणषट्कोणाभ्यं चितां तत्र पूजयेत् ।
सद्योसस्त्रेण संपूज्य वाद्यर्कवाग्नि पूजयेत् । ततो मत्स्यमुद्रया माछाद्य
धेनुयोनिशंखमुद्रां प्रदर्श्य मातृकां पूजयेत् ॥१०॥ शेषार्घ्यस्य पूर्ववत् ।
मंडलानि संपूज्य साधारणपात्रं स्थाप्य पूरयेत् ॥ आनंदभैरवी आनंद
भैरवं तत्र मंत्रेण संपूज्य ततः पंचरत्नानि पूजयेत् ॥ ग्लूं गगनरत्नेभ्यो ॰
स्लूं स्वर्गरत्नेभ्यः म्लूं मर्त्यलोकेभ्यः प्लूं पातालरत्नेभ्यः न्लूं नागरत्नेभ्यः ॥

अस्त्रधामत्संभवेत्त्रअह्लाध्यात्वाततःपरं॥ एतत्तुकारणंदेवीसुरसंघानिषेवितां॥६०॥
अतएवतस्यनामसुरेतिभुवनत्रये॥ अत्रगंधकरावस्तुनेनगंधेनकौलिकः॥६१॥
नप्रजयेत्परांदेवींकालिकांदक्षिणांशिवां॥ ततःशंखवीरपात्रंस्थापयेन्
मध्यभागतः॥६२॥ बाह्लिपात्रंगुरुपात्रंभोगपात्रंतथैवच॥ श्रीविद्यो
क्तविधानेन ततःश्रीसमारभेत्॥६३॥ तदुक्तंसमयाचारे॥ सामान्या
र्घ्यंततःकृत्वापयेत्सामाधकोत्तम॥ तज्जलेनैजपंकृत्वापात्राणिस्थापये
दथ॥६४॥ कुमारीकल्पेपि॥ ततोघर्घ्यंकारयेन्मंत्रीतोयानार्यंसुवेश्चाय॥
अर्घ्यद्वयमघर्घ्यपात्रेनिक्षिप्यप्रयतःसुधीः॥६५॥ कुंडगोलोद्भवंद्रव्यं ॥६२॥
स्वयंभुकुसुमंतथा॥ नाधमाविघतेभुसुमहामंत्रस्यसाधने॥६६॥

चवक्रांत्रिलोचनां ॥७॥ अष्टादशभुजैर्युक्तां सर्वाेनेरवकरोद्यतां प्रहंसं
तां वि शालाक्षीं देवदेवस्य संमुखीं ॥८॥ एवं ध्यात्वाह सक्षमलवरयीं
सुधादेव्यैव षट्कूटं इत्यानंदभैरवी संशून्यद्वयमध्ये शक्तिचक्रं विलि
ख्य त्रिपंक्तौ दक्षावर्त्तेन अं १६ कं १६ थं १६ क्रमेण विलिख्य मध्ये हंक्षं
विलिखेत् ॥ ततः शिवशक्त्योः समागमात् द्वयमध्ये अमृतत्वं विचिंत्य
वमिति धेनुमुद्रयामृतीकृत्य वमिति वरुणबीजं जपन्मूलमंत्रमष्टधा
पठेत् ॥ इति द्रव्यशुद्धिः ॥ स्वतंत्रे । ततश्च भावयेद्द्व्योमध्ये रक्तं निभं प्रिये ।
अकथादित्रिपंक्तया तु हलक्षं मध्यमं स्थितं ॥८॥ शिवशक्त्योः निमुद्रया
शिवशक्त्योः समागमं । अमृतं चिंतयेद्देवि अष्टधा अमृतेन पत्रा ॥९॥

...त्रदिति रक्षःसप्तमोचनं ॥ उत्तरतंत्रे ॥ ॐ ह्सं ॥ विषघ्नसुरंतरिक्षसरी
[illegible] वारत्रयं पठेत् ॥ अथ द्रव्यमध्ये आनंदभैरवानंदभैरवीं ध्या
येत् ॥ सूर्यकोटिप्रतीकाशं चंद्रकोटिसुशीतलं ॥ अष्टादशभुजं देवं पं
चवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ १ ॥ अमृतार्णवमध्यस्थं ब्रह्मपद्मोपरिस्थितं ॥ वृ
षारूढं नीलकंठं सर्पाभरणभूषितं ॥ २ ॥ कपालखट्वांगधरं देवं मु
द्गरधारिणं ॥ खड्गखेटकपट्टीशं तोमरं भल्लकुंतलं ॥ ३ ॥ विधृतं खेट
कं मुंडं वरदाभयपाणिकं ॥ लोहितं देवदेवेशं भावयेत् साधकोत्तमः ॥ ४ ॥
एवं ध्यायेत् ॥ ह्सक्षमलवरयूं आनंदभैरवाय वषट् ॥ इत्यानंदभैरवं ॥ ६१ ॥
त्रिः संकल्प्य भावयेत् सुरां देवीं चंद्रकोटियुतप्रभां ॥ हिमकुंदेंदुधवलां पं

मंत्रांछृणु प्रिये॥ ईश्वर उवाच॥ एकमेव परं ब्रह्म स्थूलसूक्ष्ममयं ध्रुवं। कचो
108 द्भवां ब्रह्महत्यां तेन ते नाशयाम्यहं॥७७॥ सूर्यमंडलसंभूते वरुणालय
संभवे। अमाबीजमये देवि शुक्रशापं विमुच्यतां॥७८॥ देवानां प्रणवो बी
जं ब्रह्मानंदमयं यदि। तेन पापेन सत्येन ब्रह्महत्यां व्यपोहति॥७९॥ शु
क्रशापविमोचनेन ब्रह्महत्यां व्यपोहतु। एवं मंत्रत्रयेणैव जप्तिमंत्र्य सु
रां शुभां॥८०॥ प्रदद्यात्कालिकायै च ततो नैवेद्य भक्षयेत्॥८१॥ इति मंत्र
कचवदासंकल्पत्रिधापठेत्। ततः ॐ वां वीं वूं वैं वौं शुक्रब्रह्मशापविमोचिका
यै सुधादेव्यै नमः। अनेन मंत्रेण दशावृत्या जपेत्। ॐ श्रां श्रीं श्रूं क्रां क्रीं क्रूं क्रैं
क्रौं क्रः सुधाकृष्णशापं मोचय मोचय अमृतं स्रावय स्वाहा। इति दशधा

...यै॰ थं ...गदायै॰ तं विश्वायै॰ णं बोधिन्यै॰ टं ठं धारिण्यै॰ डं ढं क्ष
...वैः इति नमोऽन्तेन प्रज्ज्वाल्य सूर्यमंडल द्वादशकला सनेन मइति प्रजयेत्।
... भव बीजेन मूलमंत्रं विलोममातृकामुच्चरन्नक्षारणामृतेन त्रिभागं प्रप्र
...ाय नमः ...मंडलाय षोडशकलासनेन मइति प्रजयेत् मध्ये ध्लां यजे
द्यथा। अं अमृतायै॰ आं मानदायै॰ इं पूषायै॰ ईं तुष्ट्यै॰ उं पुष्ट्यै॰ ऊं रत्यै॰ ऋं
धृत्यै॰ ॠं शशिन्यै॰ लृं चंद्रिकायै॰ लॄं कान्त्यै॰ एं ज्योत्स्नायै॰ ऐं श्रियै॰ ओं प्री
त्यै॰ औं अंगदायै॰ अं पूर्णामृतायै॰ अः पूर्णायै॰ एवं क्रमेण सर्वे पात्रं प्रप्र
जयेत्। ततः धेनुयोनिमुद्रां प्रदर्शयेत्। मत्स्यमुद्रया पाचापगलिन्यानिरी
क्ष्य अस्त्रमंत्रेण परितः स्फोटनं दर्भेण संताडयत्। इत्यनेन अवगुंठ्य मूलेन

रया॰

गंधमाल्याक्षतानिदत्वाअनुलोमविलोममातृकांजपन्।शापमोचनंकुर्या
त्।तदुक्तंस्वतंत्रे।ततश्चकारणंदिव्यंसमानीयघटस्थितं।वाममार्गेमहे
शानिमंडलंचचतुरस्रकं॥७१॥तत्रसंस्थापयेद्धेतुंदेवीतुध्यावरानने।मं
डलेकुलचाड्व्यंवर्ष्यंकृतादिमंडलं॥७२॥तदुक्तंभावचूडामणौ।वाममा
र्गेचषट्कोणंतन्मध्येब्रह्मरंध्रकं।लिखित्वातत्रकुंभंवैसौवर्णराजतंचवा॥
७३॥ताम्रकांस्यपात्रंतुभुंजेयायद्धालोहादिवर्जयेत्।तदुक्तंतंत्रार्णवे॥
अस्मिन्नवेस्थापयेन्मंत्रीसौवर्णंवाथराजतं।सौवर्णंभोगदंप्रोक्तंराजतं
मे[illegible]तुंस्मृतं।मृन्मयंशांतिदंप्रोक्तंरूपालंसंसमृद्धिदं॥७४॥कुमारीकु ॥६०॥
[illegible]नन्यथ्यम्बुदेवेशीयथापानादिकर्मणि।दोषोनजायतेदेवीतद्वै

तल्लक्षणमाह। तंत्रार्णवे। कलां कलां गृहीत्वा तु देवानां विश्वकर्मणा। निर्मि
तो यं सुरैर्यस्मात्कलशस्तेन उच्यते॥६६॥ अंशांशा अवतरं तेन कलशः प्रेदि
ता इति। कलसः। कलशलक्षणमाह। कलशप्रमाणमुच्यते। पंचाशदंगु
लं व्यासः उत्सेधः षोडशांगुलः। कलशानां प्रमाणं तु मुखं षष्टांगुलं भवे
त्॥६७॥ सौवर्णं राजतं वापि मार्त्तिकं वा यथोदितं। शिलापूर्णं कलापांबु
स्थापयेत्ततः परं॥६८॥ नारिकेरं च शंखं च मुक्ताशुक्तिसमुद्भवं। पुष्प
वृक्षफलं देवी पात्रं चैव प्रकल्पयेत्॥६९॥ कांस्यपलोहं तथा ताम्रं वर्जये
च्छुचि[illegible]शुमान् क्षालयेदस्त्रमंत्रेण कुंभं सम्पूजयेत्सुरेश्वरी॥७०॥ अथ सा
धनप्रयोगः। स्ववामे बिंदुत्रिकोणषट्कोणवृत्तचतुरस्त्रं विलिख्य सामा

स्यार्घ्योदकेनाभ्युक्ष्य तत्राधारशक्त्यादिभ्यो नमः। इति पूजयेत्। ततो नमस्
त्याधारं प्रक्षाल्य संउपोपरि संस्थाप्य रं वह्निमंडलाय दशकलात्मने नम
इति संपूज्य पूर्णेति कलशं प्रक्षाल्य रक्तवस्त्रमाल्यादिभिः वह्निकलाः पूज
येत्। यथा। यं धूम्रार्चिषे। रं उष्मार्चिषे। लं ज्वालिन्यै। वं ज्वालिन्यै। वं विस्फु
लिंगिन्यै। पं सुश्रियै। सं सुरूपायै। हं कपिलायै। लं हव्यवाहनायै। क्षं कव्यवा
हनायै। सर्वत्र मौनेन संपूज्य। इत्यर्चयित्वा। ॐ मित्याधारोपरि देवीं बुध्या
संस्थाप्य कलशमध्ये सूर्यमंडलं भावयेत्। ॐ सूर्यमंडलाय द्वादशकला
त्मने श्रीदक्षिणकालीअर्घ्यपात्राय नमः। ॐ कारं सर्वत्र। कं भं तपिन्यै।
खं बं तापिन्यै। गं पं धूम्रायै। घं फं मरीच्यै। ङं नं ज्वालिन्यै। चं धं रुच्यै। छं दं सु ॥५९॥

य। उपरि। रत्नवेदिकायै॰ उपरि रत्नसिंहासनाय। ततो आग्नेयादिपीठ
पादेषु। नानामुनिभ्यो॰ ॐ नानादेवताभ्यो॰ ॐ परितः। ॐ बहुमांसा
स्थिमोदमानशिवाभ्यो॰ ॐ शावमुण्डकान्। पूर्वादिचतुर्दिक्षु। प्रणवादि
सर्वत्रज्ञेयं। ॐ धर्माय॰ आग्नेयपादे। ॐ ज्ञानाय॰ नैरृत्यपादे वैराग्या
य॰ वायव्यपादे। ऐश्वर्याय॰ ईशान्ये। अथ गात्रे॥ पू। पूर्वगात्रे। अध
र्माय। दक्षिणगात्रे अज्ञानाय। अनैश्वर्याय। पश्चिमे। अवैराग्याय॰
उत्तरगात्रे। अथ कर्णिकायां प्रागादिक्रमेण। ॐ आनंदकंदाय॰ सं स
च्चिन्नालाय॰ सं सरोजाय॰ प्रकृतिपत्रेभ्यो॰ विं विकारमयकेसरेभ्यो॰
पंचाशद्वर्णाढ्यकर्णिकायै॰ सं सूर्यमंडलाय द्वादशकलात्मने॰ सों सो।

श्या•

मण्डलाय षोडशकलात्मने • रं वह्निमण्डलाय दशकलात्मने • सं सत्त्वाय प्रबो
धात्मने • रं रजसे प्रवृत्त्यात्मने । तं तमसे प्रमोहात्मने • ॐ मां मायातत्त्वाय •
कां कालतत्त्वाय । इति षोडशकाद्वर्णिकासु । विं विद्यातत्त्वाय • पं परमतत्त्वा
य • इति [illegible] कर्णिकासु । मध्ये । अनन्ताय नमः पद्माय • आनन्दकन्दाय • संवि
न्नालाय • प्रकृतिपत्त्राणि विकारकेसराणि । ओं आत्मने • ॐ अन्तरात्म
ने • पं परमात्मने • ह्रीं ज्ञानात्मने । पत्त्रमूलेषु पूर्वादितः । इच्छा । ज्ञान । क्रि
या । कामिनी • कामदायिनी • रती • रतिप्रिया • आनन्दा • कर्णिकायां •
मनोन्मनी • मध्ये । ऐं परा । ऐं अपरा । ऐं विस्रपायै • इति संपूज्य ह्सौः सदा ॥ ५०
शिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः इति पीठं संपूज्य ता । कलशस्थापनं कुर्यात् ॥

दृष्टेपरिकल्पयति। यत्तु कालीतंत्रे। ब्रात्यया स्मकं षडोणमुक्तं तत्तु तन्मते बो
द्धव्यं। अन्यत्र कल्पने मानाभावात्। न चैकदेवतमंत्रस्य यंत्रद्वयकल्पने
विरोध इति वाच्यं। तारातंत्रे। एकदेवतमंत्रस्य विविधं यंत्रदर्शनात्॥
तत्तु तस्याः पूजायां मया लिखिष्यामः। आदौ पीठं समभ्यर्च्य समस्त
देवि पीठकं। तस्योपरि हृदं यंत्रं स्थापयेद्धेमनिर्मितं॥६२॥ विना पीठं हि सं
पूज्य न कुर्याद्देवतार्चनं। देवतं क्षोभयत्याशु पूजाने फलतां ब्रजेत्॥६३॥
तत्रादौ पीठरचनाक्रमः। अश्वैः रत्नखचितं कृत्वा हेममयं शुभं। चतुर्ग्री
वं च तुष्पादं सप्तकं कलिकान्वितं॥६४॥ ह्वादि देवतास्तत्र अर्चयेद्भावपू
र्वकं। अस्मिन् पूजा महाचक्रे कालिकस्या उभुनोच्यते॥६५॥ पीठं तत्र जयि

112

दोसएव ब्रह्मउच्यते। स्ववामभागे गुरुभ्यो नमः परमगुरुभ्यो नमः स्वस्य

दक्षिणभागे। परमेष्टिगुरुभ्यो नमः। परा परगुरुभ्यो॰ श्रीगणेशाय नमः।

सव्यांसे। सरस्वत्यै॰ दक्षिणांसे। दुं दुर्गायै नमः। सव्यांसे। क्षं क्षेत्रपालाय॰

दक्षिणांसे। स्वदक्षिणभागे। वां वास्तुपुरुषाय नमः। इतिपीठमध्ये।

ह्रीं आधारशक्तिं। ॐ प्रकृतिं। ह्रीं कालाग्निरुद्राय। प्रथमकर्णिकायां।

कुं कूर्माय॰ द्वितीयकर्णिकायां। अनंतं। ॐ पृथ्वीं। ॐ सुधां। ॐ बुद्धिं। ॐ

मणिद्वीपं। ॐ चिंतामणिगृहं। ॐ श्मशानं। ॐ पारिजातं। ॐ रत्नवेदिकां।

ॐ मणिपीठं। प्रथमकर्णिकायामारभ्य क्षीं क्षीरसागराय॰ प्रथमच

तुर्थकर्णिकायां। रत्नद्वीपाय॰ तस्योपरि। रत्नमंडपाय॰ उपरि। कल्पवृक्षा। ॥५७॥

षट्कोणके बुध इति बहिरुपासनं निरर्थकमेव । अतः षट्कोणमावाल्य ।
वचनांतरदर्शनाच्च ॥ तदुक्तं नीलतंत्रे । पंचवक्त्रांकिं समालिख्य अधोव
क्त्रं सुलक्षणमिति ॥७५॥ कृतोच । त्रिकोणं त्रिकोणं नवकोणमिति । कुल
सद्भावेपि । त्रिकोणं विन्यसेत्सद्यः पुनश्चापि त्रिकोणकं । नवकोणं पुनस्त
त्र तन्मध्ये स्थापयेच्छिवां ॥७६॥ इति तस्मात्षट्कोणमात्रे क्रियासभ्रमेवेति
नन्वेवं चेत् । त्रिकोणहृद्यो ततः नवकोणं सैरवी चक्रवदपरः प्रकारस्या
त् । नैतत् । तदा तंत्रोक्तश्रायां महान्विरोधः । यथा कुलसंभवे । कुलाकुपा
लिनी कुलां कुरुकुलां विरोधनी । विप्रचित्तां न्यसेच्चैव बहिः षट्कोण
के बुधः ॥७७॥ उग्रामुग्रप्रभां दीप्तां पर त्रिकोणके न्यसेत् । नीला घनी ब

त्र्या·

113

ङ्गं च नयैवापरके त्रिके ॥७८॥ मात्रामुद्रान्विता चैव परत्रिकोणकेतु यः ॥
एतदुक्तं भवति षट्कोणान्ते परत्रिकोणे त्रयावरणं तथापरत्रिकोणे परां
त्रयत्रिकोणत्रयं यजेत् ॥ इत्यर्थः ॥ भगवन्मते तु त्रित्रिकोणमात्रं नास्त्ये
व। त्रिकोणशब्दस्य केवलं कोणत्रयात्मकं शृङ्गाटकेरात्तयत्वात्। न च
वान्ये नवयोनेर्बाह्यकोणाष्टकस्यैकैककोणे त्रिशृङ्गाटकाकारत्वात् ॥
त्रिकोणपदेन ग्रहणमिति। तदा त्रिपञ्चारपीठानुपपत्तेः। समयचक्रप्रज्ञा
भावाच्च तस्मान्नवयोन्यात्मकमिति भावः। वस्तुतस्तु स्वतन्त्रादितन्त्रभे
दात् षट्कोणान्तर्गर्भमपि यन्त्रान्तरं भवति। यतः षट्कोणस्य पञ्चाब्दस्य पा ॥५६॥
रिभाषिकेराविरन्यत्र लक्षणा। न हि त्रिकोणदृष्टपरिकल्पना विहाया

लिख्य विधिवत्तिलेखेद्भूपुरमेकं वा ॥६४॥ इति सिद्धं तंत्रेपि हृत्कंठे विन्यस्य देहः सम
चक्रराजं समालिखेत् । स्वर्णे वा राजते ताम्रे पाषाणे वाष्टधातुषु ॥६५॥ सुम
नः कुसुमे कुंडे गोलोच्यं रोचनागरु । कस्तूरिमृगनाभिं च सत्वं च मलड्डयो
वं । एष गंधसमाख्यातः सर्वदा चंडिकाप्रियः । एतेन गंधयोगेन योनि
चक्रं समालिखेत् ॥६७॥ योनिद्वयं ततः कुर्यात्कोणाषट्कं ततः प्रिये सतत्र्या
ष्टदलं भूमि चतुर्द्वारे समन्विते ॥६८॥ एतत्तंत्रे कथितं चक्रं मंत्रपुष्पांजलिं
कुर्यात् ॥६९॥ कुमारीकल्पे आदौ त्रिकोणं विन्यस्य त्रिकोणं तद्बहिर्न्य
[illegible] ॥ बहिस्त्रिकोणमालिख्य षट्कोणं तु लिखेद्बहिः ॥७०॥ मध्ये तु बैंदवं
चक्रं बीजमायाविभूषितं । षट्कोणात्तु बहिर्देवि ततो ष्टदलकं लिखेत् ॥७१॥

वाऽऽवृत्तेन संयुक्तं भूपुरेणैव संयुतं । ज्ञात्वैवं मुक्तिमाप्नोति यन्त्रमेतेन संज्ञा
यः ७२ ॥ एतत्तु विलिखेद्धीमान् कुंडगोलविलेपिते । स्वयंभूकुसुमैर्युक्ते
कुंकुमागरुसेविते ॥ ७३ ॥ आनन्दूनूपंचदशाकोणं कथं युक्तं स्वतंत्रादितंत्र
विरोधात् ॥ इति न वाच्यं कालीतंत्रमतमिति तत्रैव षड्जायां षट्कोणपद्मके
नेः तद्यथा । काली कपालिनी कुल्ला कुरुकुल्ला विरोधिनी ॥ प्रविप्रचित्तान्तु
संपूज्य बहिःषट्कोणके बुधः ॥ ७४ ॥ इत्यादि । यत्तु त्रिकोणं तद्बहिर्न्यसेत् ।
इति तत्रैवोक्तं । तत्तु षट्कोणसंयुक्तत्वेनेति बोध्यं । अन्यथैकतंत्रे तु विरो
धापत्तेः । तस्मात् षट्कोणान्तर्गतमेव त्रिकोणं वक्तुमुचितं । सत्यं षट्कोण ॥५५॥
मंत्रपरिभाषिकेन स्वकृतं किंतु स्वात्मयास्वकमेव यदि तदेव स्यात् तदा बहिः

क्षणो॥ विरूपाक्षमनेन महाकालसुरतात्। अथैषामेकतमेन देवीं ध्या

त्वा मानसोपचारैराराध्य बहिः पूजां कुर्यात्। कुमारी कुलो। पूजनं तु

मानसैर्भोगैर्गंधपुष्पैः सदीपकैः। सुरयाबलिपुष्पैश्च पूजयेद्देवं यथा

विधिः॥ पटे॥ ततो मानसं जपं कुर्यात्॥ होमादिमेव वा। नमस्कृत्य

तथा स्तुत्वा बहिर्योगमथाचरेत्॥ पद्ये। बाह्यपूजार्थं हृदि सालोक्यं तां

स्व इष्टदेवतां सपर्येद्वा रामनः कल्पितोपचारैः आराध्य पूर्ववज्जप

होमं कृत्वा नमस्कारः स्तोत्रादिकमेव वा किंतु इहावाहनं जीवन्या

सेनास्येव। यंत्रनिर्माणपात्राणि। मुंडमालायां। ताम्रपात्रे कपाले

वामनशानकाष्ठनिर्मिते। तामिसोमे दिने वापि शरीरे मृतसंभवे॥ ६०

...र्गेरोप्य तथा रत्ने चक्रमभ्यसयेत्ततः ॥७॥ तदुक्तं स्वतंत्रे । रत्नस्थं विन्यस्त देहस्स
...स्त्रराजं समालिख्य वै तत् । सौवर्णे राजते ताम्रे पाषाणे वाष्टधातुषु ॥८॥ रे ।
अथवा हित्वा र्थं वक्ष्यमाण गंधाष्टकेन लिखेत् स्वर्णादिपात्रे कुंडगोलस्व
यंभू कुसुम कुंकुमागरु लिखेद्वै द्रुत । स्वर्णे रजतताम्र शलाकापि बिल्वकंट
केन पुष्पेणाथ लक्ष्मु यत्नतः । बीज माया बिंदु युक्तं त्रिकोण पंचवक्त्र वृत्त षो
डशारं वसराष्टदल वृत्त चतुरस्र चतुर्द्वारात्मकं यंत्रं लिखेदिति । तलमुक्ता
विगोरक्ष मिश्र प्रभृति सर्व संप्रदायविदो वदंति । तथा च कालीतंत्रे । आ
दौ त्रिकोणं विन्यस्य त्रिकोणं तद्बहिर्न्यसेत् । ततो वै विलिखेन्मंत्री त्रि ॥५४॥
कोणत्रयमुत्तमं ॥९॥ ततो वृत्तं समालिख्य लिखेदष्टदलं ततः । वृत्तं वि

माद्यां नानालंकारभूषितां ॥४४॥ द्वावाञ्छिकृतकेयूरहारकंकणमंडि
तां। द्वावक्षसमारूढां लेलिहानां वरांबुचित ॥४५॥ द्वावमांसहृतया
सांसाट्टहाससमुक्तमुहुः ॥ खड्गमुंडधरां वामे सव्ये भयवरप्रदां ॥४६॥
दंतुरां च महारौद्रीं चंडनादादिभाषिणीं ॥ शिवाभिर्घोररूपाभिर्वेष्टि
तां भयनाशिनीं ॥४७॥ मा भैर्मा भैः स्वभक्तेषु जल्पंतिर्घोरनिःस्वनैः॥
पूरयंती दिक्छुथंक्रथददः मीतिप्रभाषिणी ॥४८॥ अथ प्रकारांतरध्या
नमाह ॥ भैरवतंत्रे ॥ करालवदनां घोरां मुक्तकेशीं चतुर्भुजां। दक्षिणां
कालिकां दिव्यां मुंडमालाविभूषितां ॥४९॥ सद्यःकृत्तशिरःखड्गमूर्ध्व
द्वयकृतांभुजां ॥ अभयं वरदं चैव अधोर्द्धपं करांभुजां ॥५०॥ महामेघप्र

मै॰ नर्त्तितथैकचदिगंबरां। कुंडावसक्तमुंडाली गलद्रुधिरचर्चितां॥५१॥ कर्णा
वसतांनीतत्रावयुग्मभयानकां। दंष्ट्राघोरकरालंच पीनोन्नतपयो
धरां॥५२॥ शावानांकरसंघातैः कृतकांचीहसन्मुखीं। सृक्कद्वयगलद्रक्त
धारा विस्फुरिताननां॥५३॥ घोररूपांमहारौद्रीं श्मशानालयवासिनीं।
दंतुरांदक्षिणाव्यापिमुक्तकेशकचोच्चयां॥५४॥ सर्वालंकारभूषां
गीं सर्वाशुभविमोचनीं। अंबरूपमहादेवहृदयोपरिसंस्थितां॥५५॥ शि
वाभिर्घोररावाभिश्चतुर्दिक्षुसमन्वितां। महाकालेनचसमंविपरीतरता
तुरां॥५६॥ ध्यायेत्त्रिजगद्धात्रीं स्मेराननसरोरुहां। एवंसंचिंतयेत्का
लीं श्मशानालयवासिनीं॥५७॥ ततोर्घ्यंधत्वाद्दौ वामदक्षिणोपल

116

देव्या ध्यानं प्रवक्ष्यामि सर्वदेवोपशोभितं। अंजनाद्रिनिभां देवीं करालव
दनां शिवां। मुंडमालावलीकीर्णां मुक्तकेशीं स्मिताननां। महाकालहृदं
भोजस्थितां पीनपयोधरां॥३॥ विपरीतरतासक्तां घोरदंष्ट्रां शिवैः
सह। नागयज्ञोपवीतां च चंद्रार्धकृतशेखरां॥४॥ सर्वालंकारसंयु
क्तां मुक्तामणिविभूषितां। मृतहस्तसहस्रैस्तु कांचीबद्धादिगंशु
कां॥५॥ शिवाकोटिसहस्रैस्तु योगिनीभिर्विराजितां। रक्तपूर्णमु
खांभोजां मद्यपानप्रमत्तिकां॥६॥ वह्न्यर्कशशिनेत्रां च रक्तविस्फु
रिताननां। विगतासुकिशोराभ्यां कृतकर्णावतंसिनीं॥७॥ कंठावस
क्तमुंडालीगलद्रुधिरचर्चितां। श्मशानवह्निमध्यस्थां करकांचनितंबि

नासरागोक्ष्यस्यलोपः

कृपा॰

श्रीं॥३६॥ सद्यः कृतशिरः खड्गवराभीतिकरांबुजां॥ अत्र वामोर्ध्वहस्ते कृपाणो
...ः शिरः दक्षिणोर्ध्वहस्ते अभयं तदधो वरमिति बोद्धव्यं। तत्तु कं महा
...लकन स्तवे उर्ध्ववामे कृपाणं करकमलतले छिन्नमुंडं तदधस्त्वै
११७ भीतिं च इत्यादि॥ अथ विरूपाक्ष ध्यानक्रमेण वा ध्यायेत्॥ यथा॥
त्रिनेत्रां जनने च य प्ररव्यां प्रवीणे शावसंस्थितां। गलच्छोणितधाराभिः स्मे
राननसरोरुहां॥४०॥ पीनोन्नतकुचद्वंद्वां पीनवक्षोनितंबिनीं। दक्षि
णां मुक्तकेशालीं दिगंबरविनोदनीं॥४१॥ महाकालशिवस्पर्शस्मरानंदो
परिस्थितां। मुखसांद्रस्मितामोदमोदनीं मादविह्वलां॥४२॥ आरक्त
म॰ मुखसांद्राक्षिभिर्नेत्रादिभिर्विराजितां। शवद्वय कृतोत्तंसां सिंदूरतिलको ॥५२॥
ज्वलां॥४३॥ पंचाशन्मुंडघटितमालाश्रोणितलोहितां॥ नाना मणिविशे

जयेत्। हाकारार्द्धकलां सूक्ष्मां योनिमध्ये विचिंतयेत्॥१९॥ तथा कामक-
लारूपां मदनांकुरगोचरे। उद्यदादित्यसंकाशं सिंदूराभां स्तनद्वये॥
२०॥ बिंदुसंकलनवक्त्रेतु स्फुरद्दीपशिखाद्देप्रिये। आधारब्रह्मरंध्रांतं तंतु
मार्गेण भावयेत्॥२१॥ कामो बिंदुरहं देवि तत्रस्था परमेश्वरी॥ शिवश-
क्तिमयं देवि तदधः स्यात्कुचद्वयं॥२२॥ तदधः सपरार्द्धंतु चिद्रूपां पर-
मां [illegible] कं। सापि कुंडलिनी वाक्तिः कामकलास्वरूपिणी॥२३॥ सा त्रि-
[illegible]णं च गच्छं निर्मित्वा ग्रंथिचतुर्दशी॥ परिज्ञपरमार्गेतु सूक्ष्मा कला-
रस्वरूपिणी॥२४॥ सापि चतुर्विधा सृष्टिब्रह्मविष्णुस्वरूपिणी। साधि-
साधकः श्रेष्ठ त्रैलोक्यं च वशमानयेत्॥२५॥ एतत्ते कथितं देवि काम

नासुनिर्जयं। गोशृंगं चमयपलेनयदिच्छेदात्मनोहितं॥२६॥ कूर्ममुद्रा यथा
कालीपुराणे। वामहस्तस्यतर्जन्यांदक्षिणस्यकनिष्ठया। तथाद
क्षिणतर्जन्यावामांगुष्ठेनयोजयेत्॥२७॥ उन्नतंदक्षिणांगुष्ठंवामस्यमध्य
मा॰, ... अंगुलीयोजयेत्शेषेदक्षिणस्यकरस्यच॥२८॥ वा
मस्यपित्ततीर्थेनमध्यमानामिकातथा। अधोमुखेननेकुर्याद
क्षिणस्य, करस्यच॥२९॥ कूर्मपृष्ठसमंकुर्याद्दक्षिणस्यचहस्ततः।
एकविंशतिसर्वसिद्धिंददातिपाणिकल्पगा॥३०॥ कुर्यात्तुहृदयेमन्त्रे
निमीयनयनद्वयं। समंकायशिरोग्रीवं ... स्थिरतमोबुधः॥३१॥
ध्यानेसमाचरेन्मंत्रीसर्वपापप्रणाशनं॥ ध्यानंयथा। कालीतंत्रे॥ ॥५१॥

वायव्यां शिखायै वषट्। ईशान्ये कवचाय हुं। पश्चिमे नेत्रत्रयाय। पूर्वे अ
स्त्राय फट्॥ षट्सु स्थानेषु मन्त्र बीजपूर्वकं षडंगानि न्यसेत्॥ एवं देहमये
पीठे चिंतयेदिष्टदेवतां। आदौ कामकलारूपं मात्मानं विभाव्य मूलाधा
रात् कुंडलिनीं परमशिवांतं ध्यात्वा चंद्रामृतेन संप्लाव्य करकच्छविकं पु
ष्पं गृहीत्वा सुषुम्नावर्त्मना बाह्ये हृदयाष्टदलोर्ध्व रूपके देवीं ध्याये
त्॥ तदुक्तं स्वतंत्रे॥ ततः कामकलाध्यानादावाह्य कालिकां शिवां॥
करसौख्यमुद्रया पुष्पे चक्रमध्ये निधापयेत्। कामकला यथा॥ तंत्र
चूडामणौ॥ मुखं बिंदुवदाकारं तदधः कुचयुग्मकं॥ सर्वविद्यामृतं प
र्णं सर्ववाग्विभवप्रदं॥११॥ सर्वार्थसाधकं देवं सर्वरंजनकारकं।

रया०

तदधः सपराङ्कं चतुर्युरि कृतमंडलं ॥१२॥ सर्वदेवाश्रितं तत्तु सर्वदेवन

...तो । सर्वो ह्लादनसंपूर्णं सर्वरंजनकारकं ॥१३॥ सर्वार्थसाधकं दे

... प्रवर्त्तकं । एतत्कामकलाध्यानं सुगोप्यं साधकोत्तमैः ॥१४॥

... । यासामधुमतीनाम्नी यासामोहनकारिणी । बाह्या

...ंतरभेदेन चिंतनीया चिंतां शृणु ॥१५॥ त्रैलोक्यमेकरूपेण आत्मा

नमेकरूपिणी । एकाप्रकृतिरूपेण सर्वाशक्ति विचिंतयेत् ॥१६॥ कामि

ये कामिनी सर्वा देवी मार्गणारूपिणी । चिंतये सुंदरीं देवीं सर्वव्या

पककारिणीं ॥१७॥ ईकारस्फुरतमंत्रस्य अव्ययं च चतुष्टयं । बिल्वपत्र ५५॥

स्यदेवेशी प्रथमं देविवक्रकं ॥१८॥ बिंदुद्वंद्वं स्तनद्वंद्वं हृदिस्थानेन यो

भवेद्ध्रुवं॥३५॥ ॥इतिश्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यविरचितेश्रीमा
रहस्ये अंतर्यजनविवरणंनामद्वितीयःपरिच्छेदः॥ ॥२॥ ॥छ॥ ॥छ॥
॥ ॥अथसाधकेयुवतिवेषात्मवान्तावेवंकृत्वापीठन्यासंकुर्यात्॥
॥तदुक्तंकुमारीकल्पे॥ ॥ततःस्त्रीवेषधारीस्यात्सिंदूरांकितभालकः॥
शृंगारोज्वलवेषाढ्योतांबूलपूरिताननः॥१॥ एवंवेषादिकंसर्वं
वनितामपिकारयेत्॥ पीठन्यासंततःपश्चादाधारशक्तिपूर्वकं॥२॥
प्र[illegible]लिंगमठंचैवचोषपटथींतथैवच॥ सुधांबुद्धिमणिद्वीपांचिंतामणि
गृहंतथा॥३॥ श्मशानंपारिजातंचतन्मूलेरत्नवेदिकां॥ तस्याः
परमपोःपीठंन्यसेत्साधकपुंगवः॥४॥ चतुर्दिक्षुमुनीन्देवान्शिवांश्च

शिवमुंडकान्॥ अर्धाश्चैव अधर्मोथ्य पादगात्र चतुष्टये ॥५॥ पादगात्र चतु
ष्टयं तु दक्षिणांसदक्षजंघा वामवामांसदक्षसक्थिणी प्रदेशानिति। हृदि
शेषं तथा पद्मं सूर्यसोमं महेश्वरी। वैश्वानरं तथा सत्वं रजश्चैव तमस्तथा
॥६॥ आत्मानं चैव विन्यस्य पश्चात्तिहृत्पद्मके न्यसेत्। आत्मानमात्मच
तुष्टयं॥ इच्छाज्ञानक्रिया चैव कामिनी कामदायिनी॥ रतिरतिप्रियानं
दा कर्णिकायां मनोन्मनी॥७॥ वाग्भवं प्रथमं चोच्चार्य परायै तदनंत
रं॥ अपरायै ह्रि रूपायै ह सौवाच्यमतः परं॥८॥ सदाशिव महाप्रेतडे-
तं पद्मासनं तथा। नमः स्वेव मंत्रोयं पीठन्यास उदाहृतः॥९॥ अथ ॥१९॥
पीठन्यासः॥ षडंगः॥ आग्नेयां हृदयाय नमः॥ नैरृत्यां शिरसे स्वाहा॥

ॡं ॐ । ॐ ॠं ॰ ॠं ॐ । ॐ ऋं ॰ ऋं ॐ । ॐ ऊं ॰ ऊं ॐ । ॐ उं ॰ उं ॐ । ॐ ईं ॰ ईं ॐ ।
ॐ इं ॰ इं ॐ । ॐ आं ॰ आं ॐ । ॐ अं ॰ अं ॐ ॥ ॐ अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ
ॡ ॡ ए ऐ ओ औ अं अः अः अं औ ओ ऐ ए ॡ ॡ ॠ ऋ ऊ उ ई इ आ
अ ॐ । ॐ कं खं गं घं ङं ॰ ङं घं गं खं कं ॐ । ॐ चं छं जं झं ञं ञं झं जं छं चं
ॐ । ॐ टं ठं डं ढं णं णं ढं डं ठं टं ॐ । ॐ तं थं दं धं नं नं धं दं थं तं ॐ ॥
ॐ पं फं बं भं मं मं भं बं फं पं ॐ । ॐ यं रं लं वं वं लं रं यं ॐ । ॐ शं षं सं हं ळं
ळं हं सं षं शं ॐ । इत्यक्षय्यमालासमाप्तं ॥ अथ होमः ॥ आत्मान
मपरिछिन्नं विभाव्यात्मान्तरात्मपरमात्मज्ञानात्मस्वरूपं चतुर
स्त्रं चतुरमानंदमेखलासुनमध्येमात्रान्तियोनिविभूषितं नाभौ वि

श्यां·

॥ यतम्मध्यस्थसानाग्नौ जुहुयाद्दात दाथा ॥ मूलं ॐ ते नाभि चैतन्यरूपाग्नौ ह
विषा मनसा स्रुवा । ज्ञानप्रदीपिते नित्यमक्षवृत्तिर्जुहोम्यहं स्वाहा । अने
न धर्माकृतिं दत्वा ततो मूलं ॐ ते धर्माधर्म हविर्दीप्ते माल्माग्नौ मनसा स्रु
वा । सुषुम्नावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तिर्जुहोम्यहं स्वाहा ॥ इति द्वितीयाकृतिं ॥
ततो मूलं ॐ ते ... वाहस्ताभ्यां प्रकल्प्योन्मनी स्रुचं । धर्माधर्मक
लास्नेह पूर्णमग्नौ जुहोम्यहं स्वाहा । तृतीयामाहुतिं । अथ मूलं ॐ ते अ
न्तर्निरंतरमेधमाने मायांधकारपरिपंथिनी संविदग्नौ कस्मिश्चिद
द्भुतमरीचिविकासाभूमौ विश्वं जुहोमि । वसुधादि शिवावसानं द्रू ॥४८॥
सं तर्दनं ... त्वा साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत् । न तस्य पापपुण्यानि जीवन्मुक्तो

एवं कृत्वा वर्णमुच्चार्य जपेन्मंत्रं समाहितः ॥ ३ ॥ इति नारदवचनात् ॥ अक्षम
मालायै नमः ॥ ॐ अं नमः अं॰ अं ॐ । ॐ आं॰ आं ॐ । ॐ इं॰ इं ॐ । ॐ ईं॰ ईं ॐ ।
ॐ उं॰ उं ॐ । ॐ ऊं॰ ऊं ॐ । ॐ ऋं॰ ऋं ॐ । ॐ ॠं॰ ॠं ॐ । ॐ लृं॰ लृं ॐ । ॐ लॄं॰
लॄं ॐ । ॐ एं॰ एं ॐ । ॐ ऐं॰ ऐं ॐ । ॐ ओं॰ ओं ॐ । ॐ औं॰ औं ॐ । ॐ अं॰ अं ॐ ।
ॐ अः॰ अः ॐ । ॐ कं॰ कं ॐ । ॐ खं॰ खं ॐ । ॐ गं॰ गं ॐ । ॐ घं॰ घं ॐ । ॐ
ङं॰ ङं ॐ । ॐ चं॰ चं ॐ । ॐ छं॰ छं ॐ । ॐ जं॰ जं ॐ । ॐ झं॰ झं ॐ । ॐ ञं॰
ञं ॐ । ॐ टं॰ टं ॐ । ॐ ठं॰ ठं ॐ । ॐ डं॰ डं ॐ । ॐ ढं॰ ढं ॐ । ॐ णं॰ णं ॐ ।
ॐ तं॰ तं ॐ । ॐ थं॰ थं ॐ । ॐ दं॰ दं ॐ । ॐ धं॰ धं ॐ । ॐ नं॰ नं ॐ । ॐ
पं॰ पं ॐ । ॐ फं॰ फं ॐ । ॐ बं॰ बं ॐ । ॐ भं॰ भं ॐ । ॐ मं॰ मं ॐ । ॐ यं॰

गं ॐ। ॐ रं० रं ॐ। ॐ लं० लं ॐ। ॐ वं० वं ॐ। ॐ शं० शं ॐ। ॐ षं० षं ॐ। ॐ सं० सं
ॐ। ॐ हं० हं ॐ। ॐ ळं० ळं ॐ। ॐ क्षं० क्षं ॐ। ॐ ळं० ळं ॐ। ॐ हं० हं ॐ। ॐ सं० सं ॐ। ॐ षं० षं
ॐ। ॐ शं० शं ॐ। ॐ वं० वं ॐ। ॐ लं० लं ॐ। ॐ रं० रं ॐ। ॐ यं० यं ॐ। ॐ मं० मं
122 ॐ। ॐ भं० भं ॐ। ॐ बं० बं ॐ। ॐ फं० फं ॐ। ॐ पं० पं ॐ। ॐ नं० नं ॐ। ॐ धं०
धं ॐ। ॐ दं० दं ॐ। ॐ थं० थं ॐ। ॐ तं० तं ॐ। ॐ णं० णं ॐ। ॐ ढं० ढं ॐ। ॐ
डं० डं ॐ। ॐ ठं० ठं ॐ। ॐ टं० टं ॐ। ॐ ञं० ञं ॐ। ॐ झं० झं ॐ। ॐ जं०
जं ॐ। ॐ छं० छं ॐ। ॐ चं० चं ॐ। ॐ ङं० ङं ॐ। ॐ घं० घं ॐ। ॐ गं० गं
ॐ। ॐ खं० खं ॐ। ॐ कं० कं ॐ। ॐ अः० अः ॐ। ॐ अं० अं ॐ। ॐ औं०
औं ॐ। ॐ ओं० ओं ॐ। ॐ ऐं० ऐं ॐ। ॐ एं० एं ॐ। ॐ ॡं० ॡं ॐ। ॐ ॡं० ॥४७॥

नैमेरुसंस्थिति॥२४॥एवंविधानावर्णमंत्रंमहाप्युपरस्कृत्यक्षमेरुंकृत्वा
अकारादिक्षकारांतंलकारादिश्रीकंठपर्यंतंमूलमंत्रंसंजप्यपरतेजासि
जपंकुर्यात्समर्पयेत्॥अथमालाप्रकारोलिख्यते॥ ॥तर्जनीमध्यमा
नामकनिष्ठाचेतिताःक्रमात्॥तिस्रोंगुल्यः त्रिपर्वाणोमध्यमाचैकप
र्विका॥२५॥पर्वद्वयंमध्यमायांमेरुत्वेनोपकल्पयेत्॥अनामिकामध्य
मारभ्यकनिष्ठादितएवच॥२६॥तर्जनीमूलपर्यंतंदशपर्वसुसंजपेत्॥
सनत्कुमारसंहितायां॥अनामिकामूलमारभ्यकनिष्ठादितएवच॥२७॥
तर्जनीमध्यपर्यंतमष्टपर्वसुसंजपेत्॥इदंतुवैष्णवादिविषयं॥शाक्ता
दिविषयंपुनः॥अनामिकात्रयंपर्वकनिष्ठादित्रिपर्विका॥२७॥मध्यमाया

स्या.

[illegible]नामं तर्जनीमूलपर्वणि ॥ तर्जन्यन्येतथा मध्ये योजयेत्तु पापकृद्दी
कर्मैव च नान्यथा ॥ २८ ॥ अंगुलिनिर्वियुंजीत न च्छिद्रा कुंचितेन लो ॥ अंगुलीनां
नियोगाच्च छिद्रे च स्रवते जपः ॥ २९ ॥ गणनाविधिमुल्लंघ्य योजयेत्तं जपं
ततः [illegible]फलं निराक्षसास्तेन गणयेत्सर्वदा बुधैः ॥ ३० ॥ क्रमोत्क्रमागतै
र्मालामातृकावर्णाक्षमौक्तिकैः ॥ सबिंदुकैः साष्टवर्गैरित्यर्यजनक्रमं पि ॥
उत्तरार्ध ॥ ३१ ॥ अ आ इ ई [illegible] कंचुट्टतुपंयु चान्तु ह्येपवक्त्री [illegible]ज्ञितागत [illegible]यथा ॥ अकारादीनां व
र्णानां प्रत्येकमनुस्वारसहितं एवमुच्चारयन्मंत्रं जपस्तथा ॥ कवर्गादी
नां सर्वेषां वर्गाणां पंचवर्णा तिमवर्णेनानुस्वाररहितवा एवं मनुच्चार्य ॥५६॥
मंत्रं जपः कर्तव्यः ॥ अनेन प्रकारेण अष्टोत्तरशतसंख्या जपो भवति ॥

स्यादेतन्मंत्रसंज्ञितं॥१४॥अथात्मिक्यास्वरूपं यत्साधकस्य विनाशयेत्॥
अविद्याजातमात्रं यत्परं धामसमीरितं॥१५॥इति षडंगं विधाय ध्याने
यथा॥उदयाकारयद्वृत्तां।त्वाब्जि हृदयेपुटांतस्थं तेजःकलहृदयसंस्थितं॥
ज्योतिस्सर्वैत्त्वमतिं ध्यायेत्कुलाकुलनियोजनात्॥१६॥अथवा॥श्रृंगा
टहृदयमध्यस्थं चक्राब्जहृदयपुटीकृतं।सदासमरसं ध्यायं ध्यानेनैतत्कुल
योगिनां॥१७॥अन्यच्चार्कीरणस्थं तदग्निस्थं चंद्रभास्करमध्यगं।महा
शून्ये लयं कृत्वा पूर्णंतिष्ठति योगिनां॥१८॥महाशून्य इति सर्वोपा
धिविनिर्मुक्तं तत्र सर्वोपाधिविमोक्षाद्धि भागरहितापूर्णोभवतीत्य
र्थः॥अथवा॥निरालंबेपदे शून्ये यत्तेज उपजायते।तद्धर्ममध्यसे नित्यं ध्या

नमेतद्भियो गिनां ॥१९॥ न कर्मभिस्तंतः करणावृत्ति अभ्यसेदिति वारं वारं कु
र्यादिति । इति ध्यानं ॥ अर्चयद्विषयैः पुष्पैस्तत्क्षणात्तन्मयो भवेत् । न्यास
...न्मयबुद्धिः सोहंभावेन पूजयेत् ॥२०॥ तन्मयत्वेत्विनदेवस्य सर्वत्वेना
...साहंस्थितितत्वंपदं शोधिता सपरिचिंतनमात्रं पूजोपकरणेन सर्वथा ॥
अन्यसुरापानं ॥ अनायमनहंकारमराग मममदंतमा । अमोदकम
दंभं च अद्वेषाक्षोभकौतुकं ॥२१॥ अमासर्वमलोकं च दशापुष्पाणि विदु
र्बुधाः । अहिंसामपरं पुष्पं पुष्पमिंद्रियनिग्रहं ॥२२॥ दयापुष्पं क्षमा
पुष्पं ज्ञानपुष्पं च पंचमं । इत्यष्टसप्तभिः पुष्पैः पूजयेत्परदेवतां ॥२३॥ ॥८५॥
मालापंचविंशत्याप्तोक्तमस्त्वंशात्मिशिवासके । अथिनाकुं उल्काद्यास्त्रिः कुरां

न्ना:॥अथांतर्मातृकान्यास:॥ ॥अथ षडंग॥ॐ अँ कं ५ आं अंगुष्ठाभ्यां॥
ॐ इं चं ५ ईं तर्जनीभ्यां॥ॐ उं टं ५ ऊं मध्यमाभ्यां॥ॐ एं तं ५ ऐं अनामि
काभ्यां॥ॐ ओं पं ५ औं कनिष्ठिकाभ्यां॥ॐ अं यं १० अ: करतलकरपृष्ठा
एवं हृदयादि॥ध्यानं॥अक्षस्रजं हरिणपोतमुदग्रटंकं विद्यां करैरवि
रतं दधतीं त्रिनेत्रां॥अर्धेन्दुमौलिमरुणामरविंदसंस्थां वर्णेश्वरीं प्रणम
त स्तनभारनम्रां॥१॥इति ध्यात्वा॥अथ कंठचक्रे॥ॐ अं आं १६
कंठचक्रायनम:॥अथ हृदयचक्रे द्वादशारे कं ठं १२ ठं हृदयचक्राय
नम:॥नाभिचक्रे दशारे ॐ डं ० फं नम १० नाभिचक्रायनम:॥लिंगच
क्रे षडारे ॐ बं ० लं ६ लिंगचक्रायनम:॥आधारचक्रे चतुरस्रे वं ० सं नम:४

आधारचक्रायनमः॥ ललाटचक्रे हंक्षंनमः॥ ललाटचक्रायनमः॥ इत्यंतर्मा
तृकान्यासः॥ अथषडंगन्यासंकुर्यात्॥ ॥तदुक्तंगौतमीये॥ ईध्यमानो
हृदर्थेयंहृदयेस्याच्चिदात्मकः॥१०॥ क्रीयतेतत्सरत्वेनहृन्मंत्रेणततः
परः सर्वंसनातिरणोन्हुंगेसंचिद्रूपेपरात्मनि॥११॥ क्रियतेविषयाहारः
शिरोमंत्रेणदेशिकः॥ हृच्छिरोरूपचिद्धामसंपत्ताभावनाहृदा॥१२॥ क्रि
यतेनिजदेहस्यशिखयामंत्रेणदेशिकः॥ मंत्रात्मकस्यदेहस्यमंत्रवाच्ये
नतेनसा॥१३॥ सर्वतोवर्ममंत्रेणक्रियतेहृन्यसंवृत्तिः॥ अहंत्रित्वोभ्र
तिरिति अहंसनीयंरक्षणंयंब्रह्मरक्षणेहिस्वाणांहिंसोपायात्मत्र ॥१४॥
वर्तेतइत्यर्थः॥ यद्ददातिपरंज्ञानंसंविद्रूपेपरात्मनि॥ हृदयादिमयंतेनः

न्नानां सुषुम्णे वहतः शरीरे। ब्रह्मांबुभिः स्नाति तया सदायकिं तस्य गंगा
गैरपि पुष्करैर्वा॥ इति स्नानं॥ शिवशक्त्योः समायोगो यस्मिन्काले प्र
जायते। सा संध्या कुलनिष्ठानां समाधिस्थैः प्रतीयते॥४॥ इति संध्यो
पासनं॥ अथ मूलाधारात्कुंडलिनीं सोमसूर्याग्निरूपिणीमुत्थाप्य पर
बिंदुर्विनिष्यते नैव देहदेवतां तर्पयेत्॥ तदुक्तं। चंद्रार्धो नकउस घटाकुलि
तं यत्परामृतं। तेनामृतेन दिव्येन तर्पयेत्परदेवतां॥५॥ इति तर्पणं। ब्रह्म
रंध्रे॥ ध्यो ऽगेयञ्चांद्रं पात्रमुत्तमं॥ कुलासारेण संपूर्य तर्पित्तैनैवरेवेद्वं
तं॥६॥ इति साधनं॥ ॥ अथांतर्मातृकान्यासः। अस्य श्रीअंतर्मातृका
न्यासस्य। ब्रह्मा ऋषिः देवी गायत्री छंदः मातृका सरस्वती देवता। हलो

बीजं। स्वरमंयहः त्वाक्तिः अनुष्टीममाणश्री कालिकाप्रीत्यर्थे अंतमोत्र का
न्यासे विनियोगः ॥ ३ ब्रह्मैव ऋषिश्छंदो देवताबीजशक्तयः शिरोवदनह
हृत्पादेषु क्रमतो न्यसेत् ॥ आधारे लिंगनाभौ हृदयसर द्विजे तालुमू
लकाटे द्विपत्रे षोडशारे द्विदशादशादले द्वादशार्द्धे चतुष्के ॥ वासांते बा
लमध्ये ३ ... कंठ सहिते कंठदेशे स्वराणां हं क्षं तत्वार्थमध्ये न्यसतु विम
कधी न्याससंपत्तिसिद्ध्यै ॥ ७ ॥ अथांतर्मातृकान्यास कंठहृन्नाभिगुह्य
कापयोर्मूलमध्यागे पद्मे षोडशाद्वादशाच्छदे ॥ दादशापत्रे च षड्दले चतुष्प
त्रे द्विपत्रके पंचाशद्वर्णविन्यास पंचसंख्याक्रमाद्भवेत् ॥ धारश्चैकव ॥४३॥
र्णमेकैकपत्रांते बीजयुक्तं न्यसेत् ॥ इति मतांतरे ॥ अथांतर्मातृकान्ते

ह्रीं सर्वांगे न्यसेत्। अथ मूलेन नवधा सप्तधा पंचधा वा मस्तकादि पादप
र्यंत पादादि शिरोंतं व्यापकं न्यसेत्॥ तदुक्तं भैरवतंत्रे॥ पंचधा नवधा वापि
मूलेन सप्तधा तथा। स्वतंत्रेपि। मूलेन व्यापकं न्यासं नवधा कारयेत्प्रिये॥ तत्र।
अथ बीजन्यासः। ह्रीं नमः ब्रह्मरंध्रे। ह्रीं नमः भ्रूमध्ये। ह्रीं नमः ललाटे।
ह्रूं चक्षुर्युगे। ह्रूं कर्णयोः। ह्रीं गंडयोः। ह्रीं मुखवक्त्रे। दं नमः दंतपंक्तौ। क्षिं नमः
जिह्वायां। णें नमः स्कंधयोः। क्रां नमः लिंगे। क्लिं नमः भुजयोः। ब्रूं नमः हृदि।
ह्रीं नमः पादयोः। ह्रीं पृष्ठे। ह्रीं नाभौ। ह्रूं नमः लिंगे। ह्रूं कंठे। ह्रीं उच्चे। ह्रीं ऊ
रयोः। स्वों नमः पादयोः। हां नमः सर्वांगे॥ इति बीजन्यासः। अन्यप्रका
रेण। ह्रीं ३ मूर्ध्नि दक्षगंडवामगंडे। ह्रूं दक्षवामनेत्रे। ह्रीं दक्षवामश्रोत्रे।

श्या॰

128

दक्षनासापुटे। सिं वामनासापुटे। णें कपोः। काऊर्ध्वोष्ठे। लिं अधरोष्ठे॥
के नम ऊर्ध्वदंतपंक्तौ॥ त्री नमः अधोदंतपंक्तौ। क्री भ्रुवोर्मध्ये। क्रीं नमः हृ
दये। ह्रें नमः गुह्ये। ह्रूं दक्षिणभुजे। क्रीं वामभुजे। क्रीं दक्षपादे। स्वा नमः वा
मपादे। हां सर्वांगे॥ ॥छ॥ इति वर्णन्यासः॥ ॥छ॥ २६७॥ ॥इति श्रीम
न्महोपाध्याय यदुनंदगिरिपरिमहंसपरिव्राजकाचार्यविरचिते श्यामा
रहस्ये न्यासविवरणं नाम प्रथमः परिच्छेदः॥ ॥१॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥
॥ ॥अथांतर्यजनं वक्ष्ये हृष्टाहृष्टफलप्रदं॥ गुरुध्यानं प्रकुर्वीत यथा
र्वं विरात्मधीः॥१॥ स्नात्वा मानसतीर्थे वपुष्कहृदयाश्रिते। विंदुतीर्थे
वा स्नायात्पुनर्जन्मो न विद्यते॥२॥ अथवा॥ इडासुषुम्नाद्विवतीर्थेषु स्मि ॥४५॥

के क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा। क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं
क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वां आं क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं क्रीं
हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा। अष्टोत्तरखातेन व्यापकं कुर्यात्॥ ॥इति उत्पयषोढान्यासः
समाप्तः॥ ॥तारायाः कालिकायाश्च उग्रमुख्याश्च तथापरा। कृते स्मिन्न्या
सवर्येनु सर्वपापं प्रणस्यतु॥६॥ विषापमृत्यु हरणं ग्रह रोगादि नाश
नं। दुष्टसत्त्वा विनश्यन्ति शत्रवो मित्रयां तितं॥६२॥ कृवितालहरीतस्य
...देशे सपरंपरा। अणिमाद्यच सिद्धिस्तु तस्प हस्ते व्यवस्थिता॥६३॥
...यि कृवाचिकं वापि मानसं चापि दुष्कृतं। सर्वं तस्य विनाशत्वं यातितं
न्यास चिंतनात्॥६४॥ परहस्या क्षयं यांति यस्मिंश्चिदुपपातकं। तद्रूपं हस्पतं

यन सततरूपं चगच्छति ॥ ६५ ॥ यंन मंत्रिम हादेवी षोढान्यासं शक्तिविग्रहः अतमा
युः संत्र वेस द्या देवता त्वं पितेभिया ॥ ६६ ॥ अथ तत्वन्यासः ॥ ॥ मूलविद्याद्य
वंउंते क्रीं ह्रीं श्रीं ह्रूं ह्रूं ह्रीं क्रीं आत्मतत्वाय नमः पादादि नाभिपर्यंतं ॥ ह्रीं
यं उनेदक्षिणे कालिके विद्यातत्वाय नमः इति न्याभ्यादि हृदयपर्यंतं ॥
क्रीं २ हूं २ क्रीं २ स्वाहा शिवतत्वाय नमः हृदयादि शिरःपर्यंतं न्यसेत् ॥ ॥
इति तत्वन्यासः ॥ तदुक्तं स्वतंत्रे । आत्म विद्या शिवैस्तत्वैर्न्यासजालं
समाचरेत् । अबीजं न्यासं कुर्यात् ॥ तदुक्तं कुमारीकल्पे ॥ ब्रह्मरंध्रे भ्रु
वोर्मध्ये ललाटे नाभिदेशके । गुह्यवक्त्रे तु सर्वांगे सप्तबीजान्क्रमात् ॥ ननु २
॥ ६७ ॥ क्रीं नमः ब्रह्मरंध्रे । क्रीं भ्रूमध्ये । क्रीं भाले । ह्रूं नाभौ । ह्रूं गुह्ये । क्रीं मुखे । ॥ ६८ ॥

अथ चतुर्थः॥ अं दक्षिणे कालिके क्रीं ३ अं दक्षिणे कालिके क्रीं ३ अं दक्षि
णे कालिके क्रीं ३ नमः ललाटे। ओं दक्षि॰ क्रीं ३ ओं दक्षि॰ क्रीं ३ ओं दक्षि॰
क्रीं ३ नमः मुखे। इत्येवंप्रकारेण अकारादिक्षकारांतं न्यसेत्॥ इति
चतुर्थं न्यासः॥ अथ पंचमः॥ ॐ अं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा अं हूं हूं क्रीं क्रीं
स्वाहा अं हूं २ क्रीं २ स्वाहा नमः ललाटे। ओं हूं २ क्रीं २ स्वाहा ओं हूं २
क्रीं २ स्वाहा ओं हूं क्रीं २ स्वाहा नमः मुखे। इत्येवंप्रकारेण अकारादि
क्षकारांतं न्यसेत्। इति पंचमन्यासः॥ अथ षष्ठः॥ अं क्रीं ३ हूं हूं २ क्रीं २
दक्षिणे कालिके क्रीं ३ हूं २ क्रीं २ स्वाहा नमः ललाटे। ओं मूलं ३ ओं मूलं
ओं मूलं नमः मुखे। इत्येवंप्रकारेण अकारादिक्षकारांतं न्यसेत्॥ ॥

२५।

इति षोढान्यासः॥ द्वाविंशाक्षरे मंत्रे षोढान्यास इहोदितः॥ अयं तु सिद्धिदो लोके तथा देवासुरेषु च॥ ५४॥ अयं यं प्रयत्नस्य हृद्भ्यार्योन प्रज्ञानानन्तपरस्तथा। कृत्वा ... श्रेष्ठो महादेवसमो भवेत्॥ ५५॥ इति तेवूथितं ... ... हस्पंघो ... कृतेस्मिन्न्यासवर्ये तु सर्वपापक्षणस्य तु॥ ५६॥ षोढान्यासं तु राकृत्वा विधान्यासं समाचरेत् तद्यथा॥ अथ प्रकारांतरेण तु षोढान्यासः॥ ॥ॐ अं क्रीं क्रीं क्रीं ... अं क्रीं क्रीं क्रीं ... अं क्रीं क्रीं क्रीं ह्रीं हूं हूं ह्रीं अं ह्रीं ह्रीं दक्षिणे कालिके अं दक्षिणे कालिके ह्रीं ह्रीं अं ह्रीं ह्रीं हूं हूं अं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं अं क्रीं क्रीं क्रीं स्वाहा अं स्वाहा। क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं दक्षिणे का-

लिके क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा अं क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं दक्षिणे कालि ॥४०॥

130

क्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं २ ह्रूं २ ह्रीं २ स्वाहा क्रां क्रों सं रूं लुं अं नमः शिरसि ॥
मूलं क्रां क्रां सं रूं लुं आं नमः पुनर्मूलं क्रीं क्रां सं रूं लुं आं नमः पुनर्मूलं क्रीं
क्रों रूं रूं लुं आं नमः मुखवृत्ते ॥ इत्येवं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं न्य
सेत् ॥ इति पंचमं न्यासः ॥ ॥ क्रीं क्रीं क्रीं ह्रूं ह्रूं ह्रीं ह्रीं दक्षिणे कालिके
क्रीं क्रीं क्रीं ह्रूं ह्रूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा अं हा स्वा ह्रीं २ ह्रूं २ क्रीं ३ के लि का णे क्षि
द ह्रीं २ ह्रूं २ क्रीं नमः शिरसि ॥ क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ ह्रूं २
ह्रीं २ स्वाहा आं हा स्वा ह्रीं २ ह्रूं २ क्रीं ३ के लि का णे क्षि द ह्रीं २ ह्रूं २ क्रीं ३
नमः मुखे ॥ इत्येवं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं न्यसेत् ॥ अनुलो
मप्रतिलोममूलमुच्चार्य इत्येवं प्रकारैः सर्वैर्न्यासैरंगान्येव प्रक्रा

न्या॰

131

रणं कुर्वन्नवो ॥ इति षष्ठं न्यासः ॥ ॥ इति हरिगौरीसंवादे षोढान्यासः ॥ इति
गुह्ये तु गोप्या अंगषोढा प्रकीर्तिता ॥ अंगषोढान्यसेद्देवी गुह्यषोढा
ततः प्रिये ॥ १ ॥ अथ गुह्यषोढान्यासः ॥ सर्वथा न्यासादि सर्वेश्वर ॥
ॐ अं क्रीं १ [illegible] अं क्रीं २ अं नमः ललाटे । आं क्रीं ३ आं क्रीं ३ आं
क्रीं २ आं नमः मुखे । इत्येवं प्रकारेण अंकारादि क्षकारांतं न्यसेत् ॥ इति
प्रथमं न्यासः ॥ अं ह्रूं ह्रूं अं ह्रूं २ अं ह्रूं २ अं नमः ललाटे ॥ आं ह्रूं २ आं ह्रूं २ आं
ह्रूं २ आं नमः मुखवृत्ते । इत्येवं प्रकारेण अंकारादि क्षकारांतं न्यसेत् ॥
इति द्वितीयो न्यासः ॥ अथ तृतीयः ॥ अं क्रीं २ अं क्रीं २ अं क्रीं अं नमः ल ॥७५॥
लाटे । इत्येवं प्रकारेण अंकारादि क्षकारांते न्यसेत् ॥ इति तृतीयं न्यासः ॥

अथमूलं॥ॐक्रीं३ह्रूं२ह्रीं२दक्षिणेकालिकेक्रीं३ह्रूं२ह्रीं२स्वाहा॥लला
टे॥क्रीं३ह्रूं२ह्रीं२दक्षिणेकालिकेक्रीं३ह्रूं२ह्रीं२स्वाहा॥मुखे॥इत्येवंप्र
कारेण॥अकारादिक्षकारांतंन्यसेत्॥इतिषोढान्यासः॥अथहर
गौरीसंवादेषोढान्यासविधिर्लिख्यते॥अस्यश्रीषोढान्यासस्य
भैरवऋषिः उष्णिक्छंदः॥श्रीदक्षिणकालिकादेवता॥ह्रूंबीजंह्रींश
क्तिः क्रींकीलकंममोपास्यदक्षिणकालिकांगत्वे[illegible]युक्तषोढान्या
सेविनियोगः॥यथास्थानेविन्यस्यषोढान्यासंकुर्यात्॥ततःअं
आंइंईंऋंॠंऌंॡंएंऐंओंऔंअंअःकंखंगंघंङंचंछंजंझंञंटंठंडं
ढंणंतंथंदंधंनंपंफंबंभंमंयंरंलंवंशंषंसंहंक्षं॥इत्येकोन्यासः॥

न्या०

ॐ श्रीं अं श्रीं अं श्रीं अं नमः ललाटे। ॐ श्रीं आं श्रीं आं श्रीं आं नम मुखे
हस्ते वं प्रकारेण। अकारादि क्षकारांतं न्यसेत्। इति द्वितीयो न्यासः।
क्लीं श्रीं अं क्लीं श्रीं अं क्लीं श्रीं अं नमः ललाटे। क्लीं श्रीं आं क्लीं श्रीं
आं क्लीं श्रीं आं नमः मुखे। हस्ते वं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं
न्यसेत्। इति तृतीयो न्यासः॥ क्रीं श्रीं अं क्रीं श्रीं अं क्रीं श्रीं अं नमः
ललाटे। क्रीं श्रीं आं क्रीं श्रीं आं क्रीं श्रीं आं नमः मुखे। हस्ते वं प्र
132 कारेण। अकारादि क्षकारांतं न्यसेत्॥ इति चतुर्थो न्यासः॥ क्रीं ३ हूं २
ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ हूं २ ह्रीं २ स्वाहा क्रों क्रां कं रं लुं अं क्रीं ३ हूं २ ॥ मं ॥
ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ हूं २ ह्रीं २ स्वाहा क्रों क्रां कं रं लुं अं क्रीं ३ हूं २

ललाटे। क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ स्वाहा आं क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २
दक्षिणे कालिके क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ स्वाहा नमः इति मुखे ॥ इत्येवं प्रकारेण
अकारादिक्षकारांतं न्यसेत् ॥ इत्येकादशान्यासः ॥ अथ द्वादशान्या
सः ॥ अं क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ स्वाहा अं क्रीं ३
ह्रूं २ ह्रीं २ दक्षिणे का कालिके क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ स्वाहा अं नमः ललाटे
टे। इत्येवं प्रकारेण अकारादिक्षकारांतं न्यसेत् ॥ इति द्वादशान्यासः ॥
अथ त्रयोदशान्यासः ॥ क्रं क्रं अं क्रं क्रं नमः ललाटे। क्रं क्रं आं क्रं क्रं
नमः मुखे। इत्येवं प्रकारेण अकारादिक्षकारांतं न्यसेत् ॥ इति त्रयो
दशान्यासः ॥ अथ चतुर्दशान्यासः ॥ अं क्रं क्रं अं नमः ललाटे। आं क्रं

ॐ नमः मुखे। इत्येवं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं न्यसेत्॥ इति च
तुर्दशो न्यासः॥ अथ पंचदशो न्यासः॥ ऐं ह्रूं अं ऐं ह्रूं नमः ललाटे। ऐं ह्रूं
आं ऐं ह्रूं नमः मुखे। इत्येवं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं न्यसेत्॥
इति पंचदशो न्यासः॥ अथ षोडशो न्यासः॥ अं ऐं ह्रूं अं नमः लला
टे। आं ऐं ह्रूं आं नमः मुखे। इत्येवं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं
न्यसेत् इति षोडशो न्यासः॥ अथ सप्तदशो न्यासः॥ क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २
दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं क्रीं ह्रूं ह्रूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा अं नमः ललाटे। क्रीं ३ ह्रूं २
ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ स्वाहा आं नमः मुखे। इत्येवं प्र
कारेण अकारादि क्षकारांतं न्यसेत्॥ इति सप्तदशो न्यासः॥

२५१

अथ सप्तमं न्यासः॥ श्रीं ॐ श्रीं नमः ललाटे। श्रीं आं श्रीं नमः मुखे। इत्ये
वं प्रकारेण अकारादि सकारांतं न्यसेत्॥ इति सप्तमं न्यासः॥ अथा
ष्टमं न्यासः॥ अं श्रीं अं नमः ललाटे। इत्येवं प्रकारेण अकारादि
क्षकारांतं न्यसेत्॥ इत्यष्टमं न्यासः॥ अथ नवमं न्यासः॥ क्रीं
क्रीं नमः ललाटे। इत्येवं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं न्यसेत्॥
इति नवमं न्यासः॥ अथ दशमं न्यासः॥ अं क्रीं अं नमः ललाटे।
इत्येवं प्रकारेण अकारादि क्षकारांतं न्यसेत्॥ इति दशमं न्यासः॥
अथ एकादशं न्यासः॥ क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ ॥३६॥
स्वाहा अं क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ दक्षिणे कालिके क्रीं ३ ह्रूं २ ह्रीं २ स्वाहा नमः इति

नमः वामकरांगुल्यग्रपर्यंतं। क्लीं हं क्लीं नमः वामपादांगुलिपर्यंतं।
क्लीं क्षं क्लीं नमः हृदयादिजठरांतं॥ इति तृतीयो न्यासः॥ अथ चतु
र्थो न्यासः॥ ॥ अं क्लीं अं नमः ललाटे। आं क्लीं आं नमः मुखे॥ इत्येवं
134 प्रकारेण अकारादिक्षकारांतं न्यसेत्॥ इति चतुर्थो न्यासः॥ अथ
पंचमो न्यासः॥ क्लूं अं क्लूं नमः ललाटे। क्लूं आं क्लूं नमः मुखे। क्लूं इं
क्लूं नमः दक्षनेत्रे। क्लूं ईं क्लूं नमः वामनेत्रे। क्लूं उं क्लूं नमः दक्षकर्णे।
इत्येवं प्रकारेण अकारादिक्षकारांतं न्यसेत्॥ इति पंचमो न्यासः।
अथ षष्ठ न्यासः। अं क्लौं अं नमः ललाटे। आं क्लौं आं नमः मुखे।
इत्येवं प्रकारेण अकारादिक्षकारांतं न्यसेत्॥ इति षष्ठ न्यासः॥ ॥

अथप्रयोगः॥ ॥अथश्रीवृंठादिमातृकान्यासः॥अस्यश्रीश्रीवृंठा
दिमातृकान्यासस्य॥अंबर्ष ऋषिः॥अनुष्टुप्छंदः॥अर्धनारीश्वरो
देवता॥हलोंबीजं॥स्वराःशक्तयः॥ज्ञानविज्ञानार्थेविनियोगः॥
अथषडंगः॥ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं कं खं गं घं ङं आं अंगुष्ठाभ्यां॰ॐ ऐं ३ इं
चं छं जं झं ञं ईं तर्जनीभ्यां॰ॐ ऐं ३ उं टं पडं मध्यमाभ्यां॰ॐ ऐं ३ एं तं प
ऐं अनामिकाभ्यां॰ॐ ऐं ३ ओं पं प औं कनिष्ठिकाभ्यां॰ॐ ऐं ३ अं यं॰
अः करतलकरपृष्ठाभ्यां॰॥एवंहृदयादि॥ततोध्यानं॥सिंदूरकांच
नसमोभयमर्धभागनारीश्वरंगिरिसुताहरभूषचिह्नं॥पाशाभया
क्षवलयेष्टदहस्तमीशोस्मत्वाहरेसकलवांछितवस्तुसिध्यै॥१॥ ॥

श्या॰

अथ मत्पक्षं श्रीक्रमातृकान्यासः॥ ॥ॐकारेसर्वत्र॥ॐ ऐं क्लीं श्रीं अं कं ठे

शाएगौंदरीभ्यांनमः ललाटे।ॐ ऐं ३ आं अनंतेवाविरज्जाभ्यां मुखे॥ॐ

ऐं ३ इं सूक्ष्मेशाज्वालमलीभ्यां॰ नेत्रे॰ ॐ ऐं ३ ईं त्रिमूर्तिशालोलाक्षीभ्यां॰

वामनेत्रे।ॐ ऐं ३ उं अमरेश्वरा दक्ष॰ × वर्तुलाक्षीभ्यां॰ दक्षकर्णे।ॐ ऐं ३

ऊं अर्घीश्वारी घोषाभ्यां॰ वामकर्णे॥ॐ ऐं ३ ऋं भारतीशादीर्घमुखी

भ्यां॰ दक्षनासापुटे।ॐ ऐं ३ ॠं अतिथीशागोमीभ्यां॰ वामनासापुटे।

ॐ ऐं ३ लृं स्थाणवीशादीर्घजिह्वाभ्यां॰ दक्षकपोले।ॐ ऐं ३ लॄं हरेश्वा

कुंदोदरीभ्यां॰ वामकपोले।ॐ ऐं ३ एं जटीशोर्ध्वकेशीभ्यां॰ऊर्ध्वोष्ठे॥ ॥२२१

ॐ ऐं ३ ऐं भौतिकेशा विकृतिमुखीभ्यां॰ अधरोष्ठे।ॐ ऐं ३ ओं सद्यो

जाते ह्रां ज्वालामुखीभ्यां॰ ऊर्ध्वदंतपंक्तौ। ॐ ऐं ३ औं अनुग्रहेशोल्कामुखी
भ्यां॰ अधोदंतपंक्तौ। ॐ ऐं ३ अं अंकुरेशासुमुखीभ्यां॰ जिह्वायां। ॐ ऐं ३
अः महासेनेशाश्रीविद्यामुखीभ्यां॰ तालौ। ॐ ऐं ३ कं क्रोधीशमहाकाली
भ्यां॰ दक्षबाहुमूले। ॐ ऐं ३ खं चंडेशासरस्वतीभ्यां॰ दक्षहस्तकूर्प
रे। ॐ ऐं ३ गं पंचांतकेशागौरीभ्यां॰ दक्षहस्तमणिबंधे। ॐ ऐं ३ घं
शिवोत्तमेशात्रैलोक्यविद्याभ्यां॰ दक्षहस्तांगुलिमूले। ॐ ऐं ३ ङं
एकरुद्रेशामंत्रशक्तिभ्यां॰ दक्षहस्तांगुल्यग्रे। ॐ ऐं ३ चं कूर्मेशात्मश
क्तीभ्यां॰ वामबाहुमूले। ॐ ऐं ३ छं एकनेत्रेशाभूतमातृकाभ्यां॰
वामहस्तकूर्परे। ॐ ऐं ३ जं चतुराननेशालंबोदरीभ्यां॰ वामहस्तमणि

बंधे॥ ॐ ऐं ३ झं अजेश्वरज्राणिभ्यां वामहस्तांगुलिमूले। ॐ ऐं ३ ञं सर्वेश्वराना
गरीभ्यां वामहस्तांगुलमध्ये। ॐ ऐं ३ टं सोमेश्वर खेचरीभ्यां॰ दक्षपाद
मूले। ॐ ऐं ३ ठं लांगलीश द्रामंजरीभ्यां॰ दक्षपादजानुनि। ॐ ऐं ३ डं दा
रुकेश्वर रूपिणीभ्यां॰ दक्षपादमणिबंधे॥ ॐ ऐं ३ ढं अर्धनारीश्वरवाणी
भ्यां॰ दक्षपादांगुलिमूले। ॐ ऐं ३ णं उमाकान्तेश्वर कोदरीभ्यां॰ दक्ष
पादांगुलमध्ये। ॐ ऐं ३ तं आषाढीश पूतनाभ्यां॰ वामपादांगुलिमूले।
ॐ ऐं ३ थं दंडीश भद्रकालीभ्यां॰ वामजानुनि॥ ॐ ऐं ३ दं अत्रीश यो
गिनीभ्यां॰ वामपादमणिबंधे। ॐ ऐं ३ धं मीनेन शंखिनीभ्यां॰ ॥३२॥
वामपादांगुलिमूले। ॐ ऐं ३ नं ॐ ऐं ३ पं लोहितेश कालरात्रीभ्यां॰

दक्षपार्श्वे। ॐ ऐं ३ पूं हीखिनेशाकुंडलिनीभ्यां • वामपार्श्वे। ॐ ऐं ३ बं छु
कंठेशारूपहिनीभ्यां • पृष्ठवंशे। ॐ ऐं ३ मं द्विरदेशावन्नायुधाभ्यां •
नाभौ। ॐ ऐं ३ मं महाकालेजयाभ्यां • उदरे। ॐ ऐं ३ यं वालेशस्तुमु
खेश्वरीभ्यां • हृदये। ॐ ऐं ३ रं भुजगेशारवतीभ्यां • दक्षकक्षायां।
ॐ ऐं ३ लं पिनाकेशामाधवीभ्यां • वामकक्षायां। ॐ ऐं वं खड्गीशा
वारुणीभ्यां • ककुदि। ॐ ऐं ३ शं अंबकेशावायवीभ्यां • हृदयादि
वामहस्तादारभ्यकरांगुल्यग्रपर्यंतं। ॐ ऐं ३ षं श्वेतेशारक्षपधा
रिणीभ्यां • हृदयादिदक्षहैपादाग्रपर्यंतं। ॐ ऐं ३ हं लकुटीशालक्ष्मी
भ्यां • हृदयादिवाम • र्यंतं। ॐ ऐं ३ क्षं लं द्विवेशाव्यापिनीभ्यांजठरान

नयो:॥ ॐ ऐं ३ क्षीं संवर्त्तकेनाबिंदुयुक्तकलादिदेव्यावादितिः॥ श्रीकंठमा
तृकान्यात्र न्यासांगे पंचमी स्मृता॥ रुद्रै मुक्तो केवलां वा मन्त्रोक
र्मणः अमातृकां विन्यसेद्बुधः॥ मंत्राः सर्वे कुर्वते तस्यासिद्धिदोषैस्सा
र्द्धं यान्ति नाशं जरा च॥५२॥ इति श्रीकंठमातृकान्यासः॥ अथ केव
लमातृकान्यासः॥ ॥ तदुक्तं वीरतंत्रे॥ केवलां मातृकां कलामातृ
कां तारसंपुटाम्॥ मातृकापुटितं तारं न्यसेत्साधकसत्तमः॥५३॥ तदुक्तं
स्वतंत्रे॥ एवं मंत्रः प्रविन्यस्य मनसान्तो बहिर्न्यसेत्॥ शिरोवदनवृत्तौ
चि॥ श्रोत्रयुगे तथा॥५४॥ नासाकपोलयुगले तथा ओष्ठद्वयो॥ ॥३३॥
रपि॥ ऊर्ध्वाधोदंतपंक्तौ च मूर्द्धास्ये षोडश स्वरैः॥ कचवर्गे हृदयं बाह्वौ

पंचसंधिस्थले न्यसेत्॥ ट तवर्गद्वयं पादं पंचसंधिस्थले न्यसेत्॥ पवर्ग
पार्श्वयुगलं पृष्ठनाभियुगलेषु च॥ हृदो न्मलक कुक्षे हृदादि करयद्वये॥
जठराननयोश्चैव यादिक्षांतानियोजयेत्॥ प्रणवादिनमोंताश्च मा
तृका बिंदुवर्जितः॥ पंचाशदक्षरं न्यासक्रमेणैवं विधीयते॥ उक्त्वैवं
सकलमातृकान्यासलक्षणकारिका॥ ॐ प्रणवपुटितं ज्ञेयं॥ ॐ अं
ॐ नमः ललाटे॥ ॐ आं ॐ नमो मुखे॥ ॐ इं ॐ दक्षनेत्रे॥ ॐ ईं ॐ वा
मनेत्रे॥ ॐ उं ॐ दक्षकर्णे॥ ॐ ऊं ॐ वामकर्णे॥ ॐ ऋं दक्षनासापुटे॥
ॠं वाममैनासापुटे॥ लृं दक्षगंडे॥ ॡं वामगंडे॥ एं ऊर्ध्वोष्ठे॥ ऐं अध
रोष्ठे॥ ॐ ऊर्ध्वदंतपंक्तौ॥ औं अधोदंतपंक्तौ॥ अं शिरसि॥ अः रसनायां॥

कं दक्षबाहुमूले। खं दक्षकूर्परे। गं दक्षमणिबंधे। घं दक्षांगुलिमूले।
ङं दक्षअंगुल्यग्रे। चं वामबाहुमूले। छं वामकूर्परे। जं वाममणिबंधे।
झं वामांगुलिमूले। ञं वामांगुल्यग्रे। टं दक्षपादमूले। ठं दक्षजानु
नि। डं दक्षगुल्फे। ढं दक्षांगुलिमूले। णं दक्षपादांगुल्यग्रे। तं वामपा
दमूले। थं वामजानुनि। दं वामगुल्फे। धं वामपादांगुलिमूले। नं
वामपादांगुल्यग्रे। पं दक्षपार्श्वे। फं वामपार्श्वे। बं पृष्ठवंशे। भं ना
भौ। मं जठरे। यं हृदये। रं दक्षांसे। लं [illegible] ककुदि। वं वामांसे। शं
दक्षकरांगुल्यग्रपर्यंतं। षं दक्षपादकरांगुल्यग्रपर्यंतं। सं वामकरांगु ॥२४॥
ल्यग्रपर्यंतं। हं वामपादांगुल्यग्रपर्यंतं। क्षं हृदयादिजठरांतं॥ ॥इत्ये

ऽ प्रथमो न्यासः। अथ द्वितीयो न्यासः। अं ॐ अं नमः ललाटे। आं ॐ आं
मुखवृत्ते। इं ॐ इं दक्षनेत्रे। ईं ॐ ईं वामनेत्रे। उं ॐ उं दक्षकर्णे। ऊं ॐ ऊं
वामकर्णे। ऋं ॐ ऋं दक्षनासापुटे। ॠं ॐ ॠं वामनासापुटे। लृं ॐ लृं
दक्षगंडे। लॄं ॐ लॄं वामगंडे। एं ॐ एं ऊर्ध्वोष्ठे। ऐं ॐ ऐं अधरोष्ठे। ओं ॐ
ओं ऊर्ध्वदंतपंक्तौ। औं ॐ औं अधदंतपंक्तौ। अं ॐ अं शिरसि। अः ॐ
अः रसनायां। कं ॐ कं दक्षबाहुमूले। खं ॐ खं दक्षकूर्परे। गं ॐ गं
दक्षमणिबंधे। घं ॐ घं दक्षअंगुलिमूले। ङं ॐ ङं दक्षअंगुल्यग्रे।
चं ॐ चं वामबाहुमूले। छं ॐ छं वामकूर्परे। जं ॐ जं वाममणिबंधे।
झं ॐ झं वामअंगुलिमूले। ञं ॐ ञं वामांगुल्यग्रे। टं ॐ टं दक्षपाद

मूले। ठं ॐ ठं दक्षजानुनि। ड़ं ॐ ड़ं दक्षगुल्फे। ढं ॐ ढं दक्षपादांगुलिमूले।
णं ॐ णं दक्षपादांगुल्यग्रे। तं ॐ तं वामपादमूले। थं ॐ थं वामजानुनि।
दं ॐ दं वामगुल्फे। धं ॐ धं वामपादांगुलिमूले। नं ॐ नं वामपादांगु
ल्यग्रे। पं ॐ पं पार्श्वे। फं ॐ फं वामपार्श्वे। बं ॐ बं पृष्ठवंशे। भं ॐ भं ना
भौ। मं ॐ मं जठरे। यं ॐ यं हृदये। रं ॐ रं दक्षांसे। लं ॐ लं ककुदि।
वं ॐ वं वामांसे। शं ॐ शं दक्षकरांगुल्यग्रपर्यंतं। षं ॐ षं दक्षपादक
रांगुल्यग्रपर्यंतं। सं ॐ सं वामकरांगुल्यग्रपर्यंतं। हं ॐ हं वाम
पादकरांगुल्यग्रपर्यंतं। क्षं ॐ क्षं नमः हृदयादिजठरांतं॥ इति द्वितीयो
न्यासः। अथ तृतीयान्यासः॥ ॥ह्रीं अं ह्रीं नमः ललाटे। ह्रीं आं ह्रीं नमः ॥२५॥

मुखे। ह्रीं इं ह्रीं दक्षनेत्रे। ह्रीं ईं ह्रीं वामनेत्रे। ह्रीं उं ह्रीं नमः दक्षकर्णे। ह्रीं ऊं ह्रीं
नमः वामकर्णे। ह्रीं ऋं ह्रीं नमः दक्षनासापुटे। ह्रीं ॠं ह्रीं नमः वामना
सापुटे। ह्रीं ऌं ह्रीं नमः दक्षगंडे। ह्रीं ॡं ह्रीं नमः वामगंडे। ह्रीं एं ह्रीं नमः
ऊर्ध्वोष्ठे। ह्रीं ऐं ह्रीं नमः अधरोष्ठे। ह्रीं ओं ह्रीं नमः ऊर्ध्वदंतपंक्तौ। ह्रीं औं
ह्रीं नमः अधोदंतपंक्तौ। ह्रीं अं ह्रीं नमः शिरसि। ह्रीं अः ह्रीं नमः रसना
यां। ह्रीं कं ह्रीं नमः दक्षबाहुमूले। ह्रीं खं ह्रीं नमः दक्षकूर्परे। ह्रीं गं ह्रीं
नमः मणिबंधे। ह्रीं घं ह्रीं नमः दक्षांगुलिमूले। ह्रीं ङं ह्रीं नमः दक्षा
अंगुल्यग्रे। ह्रीं चं ह्रीं नमः वामबाहुमूले। ह्रीं छं ह्रीं नमः वामकूर्परे।
ह्रीं जं ह्रीं नमः वाममणिबंधे। ह्रीं झं ह्रीं नमः वामअंगुलिमूले। ह्रीं ञं

140

ह्रीं नमः वामअंगुल्मग्रे। ह्रीं टं ह्रीं नमः दक्षपादमूले। ह्रीं ठं ह्रीं दक्षजानु
नि। ह्रीं डं ह्रीं नमः दक्षगुल्फे। ह्रीं ढं ह्रीं नमः दक्षपादांगुलिमूले। ह्रीं णं
ह्रीं नमः दक्षपादअंगुल्मग्रे। ह्रीं तं ह्रीं नमः वामपादमूले। ह्रीं थं ह्रीं
नमः वामजानुनि। ह्रीं दं ह्रीं नमः वामगुल्फे। ह्रीं धं ह्रीं नमः वामपा
दांगुलिमूले। ह्रीं नं ह्रीं नमः वामपादअंगुल्मग्रे। ह्रीं पं ह्रीं नमः दक्षपा
र्श्वे। ह्रीं फं ह्रीं नमः वामपार्श्वे। ह्रीं बं ह्रीं नमः पृष्ठवंशे। ह्रीं भं ह्रीं नमः
नाभौ। ह्रीं मं ह्रीं नमः जठरे। ह्रीं यं ह्रीं नमः हृदये। ह्रीं रं ह्रीं नमः द
क्षांसे। ह्रीं लं ह्रीं नमः ककुदि। ह्रीं वं ह्रीं नमः वामांसे। ह्रीं शं ह्रीं नमः ॥३६॥
दक्षकरांगुल्मग्रपर्यंते। ह्रीं षं ह्रीं नमः दक्षपादांगुल्मग्रपर्यंते। ह्रीं सं ह्रीं

लोकचविद्यास्य॥अंबचान्तिःस्ततःपरा॥आसवाश्चि भ्रत मातातथाल
वोदरीमता।द्राविणीनागरी॥त्रयःखेचरीचैवमंजरी॥रूपिणीवा
रिणीपश्चात्क्रोदर्यापिष्ठततः स्याद्दक्कालीयोगिन्योऽशंखिनी
तथा॥४८॥सप्तमात्रराचीकुब्जिन्योकपर्दिन्यपिवज्रिणी॥जयाचसु
मुखेश्वर्यारेवतीमाधवीततः॥४९॥वारुणीवायवीप्रोक्तापश्चा
द्रक्षोविदारिणी॥ततश्चसहजालक्ष्मीव्यापिनीमायया न्विता॥५१॥
एतारुद्रांगपीठस्थासिंदूरारुणविग्रहाभरक्तोत्पलकपालाभ्यांम
लंकृत वरांबुजा॥५०॥कुमारीकर्मो॥वाक्षायायाकमलादैवमात्
कायस्वशक्तिकान्वाश्रीकंठादिनथादिस्यान्यसेस्थाणेषुनेषुहि॥५१॥

अर्धनारीश्वरश्चोमाकांतश्चाषाढिदंडिनौ ।। स्फुरच्चीनितमेषाख्यालो
हितश्चाक्षीरीतथा ।। ३९ ।। छगलंडद्विलंडेशौ समहाकालवालिनौ ।। भुजं
गेशः पिनाकी च नारवड्डिशाख्यावकेश्वर ।। ४० ।। श्वेतश्च भीशानकुलीशौ
141 वाः संवर्त्तेकाः स्मृताः ।। एतेरुद्राः स्मृतास्तत्राथ तत्कलकपालकाः ।। ४१ ।।
पूर्णोदरीस्यादि जयाशाल्मलीतदनंतरं ।। लोलाक्षी वर्तुलाक्षी च
दीर्घघोणा समीरिता ।। ४२ ।। सदीर्घमुखिगोमुख्यौ दीर्घजिह्वा त
थैव च कुंडोदर्यूर्ध्वकेशी च तथा विकृतिमुख्यपि ।। ४३ ।। ज्वालामुखी
चोल्कामुखी सुमुखी श्रीमुखीततः ।। विद्यामुखी ततः पश्चाद्विज्ञेया
स्वरवाक्त्रयः ।। ४४ ।। महाकालीसरस्वत्यौ सर्वसिद्धिसमन्विते गौरीत्रै

कीर्त्तिताः॥ अशाला विन्यसेद्यस्तु न्यासस्यास्य निष्फलाः॥ २३॥ अ
न्यत्राप्युच्चैर्नामयावाथ मनसावान्यसेद्बुधः॥ अथ श्रीकण्ठन्यासो
यथा॥ विन्यसेन्मातृकास्थाने श्रीकण्ठादीन्यथाक्रमं॥ स्वर्णोदर्णादि
॥ः साहं मातृकान्तिः समन्वितं॥ २४॥ विन्यसेत्सरस्मेशानिसहा
स्यः शिवतां व्रजेत्॥ श्रीकण्ठोनन्तसूक्ष्मौ च त्रिमूर्तिरमरेश्वरः॥ २५॥
अर्घीशो भारभूतिश्च तिथीशः स्थाणुको हरः॥ सदीशो भौतिकः
सद्योजातश्चानुग्रहेश्वरः॥ २६॥ अक्रूरश्च महासेनः षोडश स्वरमू
र्त्तयः॥ पश्चात्क्रोधीशचण्डेशपञ्चान्तकशिवोत्तमः॥ २७॥ अथैकरुद्रः॥ २८॥
कूर्मैकनेत्रौ चतुराननाजेशशर्वसोमेशस्तथा लाङ्गलिदारुकौ॥ २९॥

182

केचित्तु। मायालक्ष्मीकामबीजश्चैवौं न्यस्तव्यमुच्यते ॥२८॥ अथमातृ
कान्यासमुद्रा यथा। ललाटे नामिकामध्ये विन्यसेन्मुखवृत्तके।
तर्जनीमध्यमानामा वृद्धानामे च नेत्रयोः ॥३०॥ अंगुष्ठं कर्णयोर्न्यस्य
कनिष्ठांगुष्ठकैः द्विवेः। मध्यमा तिसृयोगं उ मध्यमा मोष्ठयोर्न्य
सेत् ॥३१॥ अनामा दंतयोर्न्यस्य मध्यमामुत्तमांगके। मुखे नामा
मध्यमां च हस्तपादे थ पार्श्वयो ॥३२॥ कनिष्ठानामिकामध्यास्त्वा
पृष्ठे च विन्यसेत्। तासां पुच्छो नाभिदेशे सर्वाः कुक्षौ च विन्यसे
त् ॥३३॥ हृदये च तलं सर्वे मंदायो ध्यकवुरुष्कले। हृदयेवं हस्तपादां
न कुक्षौ मुखेषु तलमेव च ॥३४॥ एतास्तु मातृकामुद्राः क्रमेण परि

धं वामपादांगुलिमूले। नं वामपादांगुल्यग्रे। पं दक्षपार्श्वे। फं वामपा
र्श्वे। बं पृष्ठवंशे। भं नाभौ। मं जठरे। यं त्वगात्मने नमः हृदये। रं असृ
गात्मने नमः दक्षांसे। लं मांसात्मने नमः ककुदि। वं मेदात्मने नमः
वामांसे। शं अस्थ्यात्मने नमः दक्षकरांगुल्यग्रपर्यंतं। षं मज्जात्मने
नमः दक्षपादकरांगुल्यग्रपर्यंतं। सं शुक्रात्मने नमः वामकरांगुल्य
ग्रपर्यंतं। हं प्राणात्मने नमः वामपादकरांगुल्यग्रपर्यंतं। लं जीवा
त्मने नमः। क्षं परमात्मने नमः हृदयादिजठरांतं॥ इति वर्णपंचा
शद्न्यासो क्रमेणैव प्रकाशितः॥ अमाद्यंतो नमोंतं वा सबिंदु ॥२८॥
बिंदुवर्जितः॥ २९॥ मायालक्ष्मीबीजपूर्वो न्यस्तव्याउच्यते बुधैः॥ ॥

सेदित्वर्णरूपिणी॥एवंज्ञानार्णवे।अथप्रयोगःप्रणवपुटितंज्ञेयं।अंनमो
ललाटे।आंनमोमुखवृत्ते।इंदक्षनेत्रे।ईंवामनेत्रे।उंदक्षकर्णे।ऊंवाम
कर्णे।ऋंदक्षनासापुटे।ॠंवामनासापुटे।लृंदक्षगंडे।लॄंवामगं
143 डे।एंऊर्ध्वोष्ठे।ऐंअधरोष्ठे।ओंऊर्ध्वदंतपंक्तौ।औंअधोदंतपंक्तौ।अंशि
रसि।अःरसनायां।कंदक्षबाहुमूले।खंदक्षकूर्परे।गंदक्षमणि
बंधे।घंदक्षअंगुलिमूले।ङंदक्षअंगुल्यग्रे॥चंवामबाहुमूले॥
छंवामकूर्परे।जंवाममणिबंधे।झंवामअंगुलीमूले।ञंवामअं
गुल्यग्रे।टंदक्षपादमूले।ठंदक्षजानुनि।डंदक्षगुल्फे।ढंदक्षांगुलि
मूले।णंदक्षांगुल्यग्रे।तंवामपादमूले।थंवामजानुनि।दंवामगुल्फे।

रया॰

ॐ ह्रं नोत्तमांगस्य दोःपत्संध्ययहेषु च॥ पार्श्वयोः पृष्ठतो नाभौ जठरे हृदयं
स्कंधे ककुदं से च हृत्पूर्वपाणिपादयुगेतनेः॥१॥ जठराननयोर्न्यस्य
... र्णान्यथाक्रमात्॥ अन्यत्रापि। ब्रह्मरंध्रे तथा वक्त्रे वेदद्वये नय
नद्वये। ... नासापुटगंडोष्टोद्वयमेव पि॥२॥ दंतयुग्मे च मूर्धास्य
हृदये षोडश ... विन्यसेत्। दोःपत्संधिषु साग्रेषु पार्श्वयुग्मे न्यसेत्क्रमात्॥३॥
पृष्ठनाभिद्वये चैव जठरे विन्यसेत्तथा। त्वगसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्रा
णि ... ॥२४॥ प्राणजीवौ च परमो यकारादिषु संस्थिताः॥ एवं क्रमेण दे
वेशी न्यस्तव्या एतदात्मिका॥२५॥ दं ॐ ह्लें लिपिं न्यस्य तथा परगले न्य
सेत्॥ वक्त्रमूले हृदारन्यपाणिपादयुगे तथा॥२६॥ जठराननयोर्व्योम्नि ॥३७॥

सर्वपापहरः ॥ मा ॥ षडंगं मातृकायास्तु साधकः कारयेत्ततः ॥ १५ ॥ स्व
राणां द्विबहीनानां सबिंदूनां क्रमेण तु ॥ युग्मयुग्मांतराले च पंचवर्गं
च बिंदुवत् ॥ १६ ॥ निःक्षेपाद्याद्यादिवर्गं तु शेषवर्गांतरालके ॥ द्विबहीना
144 नामिति लकाररहितानामित्यर्थः ॥ एवं विधिना मातृकाषडंगं कृत्वा
ध्यायेत्तां यथा ॥ शारदेंदुसुश्वेतांशुं सकललिपिमयीं लोलवक्त्रां
त्रिनेत्रां सुकुंडलंकारभूषां त्राक्षिमुकुटजटाटोपयुक्तां मसक्तां ॥ पुस्त
कसुं कुंभान्वरमपि दधतीं सुकूपटांबराढ्यां वाग्देवीं पद्मवक्त्रां कु
चभरनमितां चिंतयेत्साधकेंद्रः ॥ १७ ॥ एवं ध्यात्वा ललाटादिषु क्रमेण ॥
अकारादिक्षकारांतं न्यसेत् ॥ ललाटमुखवृत्तनाक्षिश्रुतिघ्राणेषु गंडयोः

रंच तनोश्चार्य अंगुष्ठाभ्यां नमस्तथा। प्रथमं मातृकामंत्रं अंगुष्ठद्वयतोन्य
सेत्॥ आं कखं ककारं च वर्गेणैव दीर्घकारान्तमेन तु। तर्जन्यो विन्यसेत्सम्य
क्स्वाहा तेन मनुः एवेवत्॥१०॥ एकारादि स्ववर्गेण एकारांत गमं मनु। न्यसे
द्नामिकायुग्मे नियतं तत्र भैरव॥११॥ ॐ कारादि पवर्गं तु औकारांते
न केशव तं॥ वौषडंतं कनिष्ठाभ्यां विन्यसेत्कार्यसिद्धये॥१२॥ अं कारादि
यकारादि वर्गेण क्षांत गेन तु। अः स्वं तेन पाणिभ्यां विन्यसेत्तलपृष्ठयोः
॥१३॥ ॐ नमः स्वाहा समुच्चार्य करन्यासे नियोजयेत्। हृदये च शिरे देवी
शिखायां च कवचे तु तथा॥१४॥ नेत्रमस्त्रं न्यसेत् ॐ नं नमः स्वाहा क्रमेण तु। ॥२६॥
वषट् हूं वौषडंतं च फडंतं योजयेत्प्रिये॥१५॥ षडंगो यं मातृकायां कायां

145

नः इति वामभुजे न्यस्य ॥ णतथद धनपफब भ इति दक्षजंघे न्यसेत् ॥ वामय
रलवशषसहक्ष वामजंघे ॥ अथैतल्लिखितवर्णस्वरसात बिंदुरहितं ए
वं न्यासः ॥ विरूपाक्षमते तु स बिंदुरेवैतस्य प्रमाणं तदुक्तं च लिखि
ख्याम ॥ ततो मातृकान्यासं कृत्वा श्रीकंठन्यासं कुर्यात् ॥ तदुक्तं स्वतंत्रे ॥
आदौ तु मातृकान्यासः ततः श्रीकंठ उच्यते ॥ तत्रादौ मातृकान्यासो
यथा ॥ ऋषि ब्रह्मा भवेत् छंदो गायत्री मातृका पुनः ॥४॥ देवता व्यंजनं बीजं
[illegible]यास्तु स्वरास्ततः ॥ अव्यक्तं कीलकं ज्ञेयं न्यसेदुत्क्रमेण तु ॥५॥ उत्क
क्रमेण ॥२॥ वौक्तं ऋष्यादिक्रमेणेत्यर्थः ॥ मातृकार्णवे ॥ अकारेण समं का
दिवर्गश्च प्रथमः स्मृतः ॥ तेष्वंद्र बिंदुसंयुक्ते ततस्तैरक्षरैर्दिहा ॥६॥ क्रौं अका

रहा०

क्षारेणत्रीषं तृतीयखंडं सप्तबीजेन क्लिंस्वा। प्रणावाद्यखंडेन कूर्च द्विती
य खंडेन नेत्रत्रये। तृतीयखंडे भास्त्रं। इत्यंगकरांगन्यासं कुर्यात्। भैरव
मैव।। षडंगानि न्यसेन्मंत्री त्रिः सकृच्च यथाक्रमं।। अथ वर्णन्यासं
कुर्यात् यथा। ॐ अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं लॄं नमो हृदयाय न्यसेत्। ॐ एं ऐं ओं औं
अं अः कं खं गं घं ङं नमो दक्षभुजे। ॐ ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं नमो वाम
भुजे। णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं नमो दक्षजंघायां। मं यं रं लं वं शं षं सं क्षं
वामजंघायां। तदुक्तं कालीतंत्रे।। एवं यथाविधि कृत्वा वर्णन्यास समा
चरेत्। अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ लृ लॄ वै हृदये न्यसेत्। ए ऐ ओ औ अं अः कं ॥२५॥
खगघङ नस्कंतः। उत्क्रांतसाधकसत्तमः। ङ चछजझञ टठडढ ण पाद

146

मानामिकाभ्यां ॥ ओं क्रां अस्त्राय फट् इति तर्जनीमध्यमाभ्यां मूर्धोर्ध्वता
लत्रयं दत्वा दशदिक्षु बंधनं छोटिकादिभिः कुर्यात् ॥ इत्यंगन्यासः ॥
तद्वत् वीरतंत्रे ॥ दीर्घषट्कयुताद्येन प्रणवाद्येन कल्पयेत् ॥ कालीतंत्रे ॥
अंगन्यासकरन्यासौ यथावदभिधीयते । षड्दीर्घभाजा बीजेन प्र
णवाद्येन कल्पयेत् ॥ २ ॥ हृदयाय नमः प्रोक्तं शिरसे वह्निवल्लभा ॥
शिखायै वषडित्युक्तं कवचाय हुमीरितं ॥ १ ॥ नेत्रत्रयाय वौषट् स्याद
स्त्राय फट् प्रकीर्त्तितं । बीजमंत्राय बीजं न वा तु परिभाषितं ॥ २ ॥ स्वतंत्रे ।
प्रणवं चाद्यबीजं च षड्दीर्घस्वरभाषितं । कुर्यात्षडंगविन्यासं मूलखं
डत्रयेण च ॥ ३ ॥ अथ प्रकारः ॥ मूलाद्यखंडबीजेन हृदये द्वितीयं खंड षड

२५।

ऋषिदेशे मूर्ध्निदेशे श्लं दस्तमुखपंकजे। देवतां हृदयेचैव बीजंतुगुह्य
देशके॥२५॥ शक्तिंतुपादयोचैव सर्वांगे विन्यसेत्॥ अथकरांग
न्यास यथा। ॐ क्रां अंगुष्ठाभ्यां अंगुष्ठयोः। क्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा
तर्जन्योः। ॐ क्रूं मध्यमाभ्यां वषट् मध्यमयोः। ॐ क्रैं अनामिकाभ्यां
हुं अनामिकयोः। क्रौं कनिष्ठिकाभ्यां वषट्। क्रः करतलकरपृष्ठाभ्यां
अस्त्रायफट्॥ इतिकरन्यासः॥ क्रां हृदयाय नमः हृदि। तर्जनीमध्यमा
नामिकाभिन्यसेत्। ॐ क्रीं शिरसे स्वाहा शिरसि। तर्जनीमध्यमाभ्यां।
क्रूं शिखायै वषट् शिखायां। मुष्टिवधाधोमुखेन। ॐ क्रैं कवचाय हुं ॥२४॥
सर्वांगे हस्तद्वयांगुलिभिः। ॐ क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् नेत्रत्रये। तर्जनीमध्य

लिकायै देवतायै नमो हृदि। ह्रीं बीजाय नमो गुह्ये। हूं शक्तये नमः पादयोः॥ क्रीं कीलकाय नमः सर्वांगे॥ तदुक्तं कालीतंत्रे। भैरवोस्य ऋषिः प्रोक्त उष्णिक् छंद उदाहृतं। देवता कालिका प्रोक्ता लज्जाबीजं तु बीजकं॥ ५५॥ शक्तिः कूर्चबीजं स्याद् अनिरुद्धसरस्वती। कवित्वार्थे विनियोगः स्यात् देवकर्मण्यादि कल्मनात्॥ ५६॥ कवित्वार्थो विनियोगस्यादित्यप लक्षणं। अमुष्यामिलषितं तदर्थे विनियोग इत्यानिप्रायस्तंत्रे विविलश्रवणात्॥ कालीक्रमेपि। कीलकं चाद्यबीजं चतुर्वर्गार्थोसिद्धये॥ ५७॥ कुलचूडामणौ। भैरवोस्य ऋषिः प्रोक्तः उष्णिक् छंद उदाहृतं। दक्षिणा कालिका देवी चतुर्वर्गफलप्रदा॥ ५८॥ अथ तंत्रांतरेपि।

श्या॰

147

सज्जितमेव चाद्धं ... ममनुः प्रोक्तकायवाङ्मचित्तशोधनः॥ ।।रक्ष रक्ष
... फट् स्वाहा ॥ नेन स्था... मरक्षणे। ततः षोडशवर्षीयां नारीमानीयसु
... ॥ युवतीं नामदोन्मत्तां स्तुकेशीं चारुहासिनीं॥ सदावैरसाति
... हृते ... लिका॥ २२॥ साधकः प्रेमसंपन्नां वामे संस्थापये
देव... तस्या... आदीन् कृत्वा वै मातृकान्यसेत्॥ २३॥ प्राणा
... हृत्वा कारयित्वा यथाविधि॥ अथ ऋष्यादिसंन्यासं कुर्यात
... कृतौ ... लिम्॥ २४॥ भैरव ऋषि उष्णिक् छंदः श्रीदक्षिणकालिका देव
ता॥ क्रीं बीजं॥ हूं शक्तिः॥ क्रीं कीलकं॥ कवित्वादि चतुर्वर्गसिद्धये विनियो ॥२३॥
गः॥ भैरव ऋषये नमः शिरसि॥ उष्णिक् छंदसे नमो मुखे॥ दक्षिणकालिका

148

प्रकारांतरे। ज्ञानार्णवे। विपरीतप्राणमंत्रं विलिखेद्यादृशं पूर्वं ॥ ७ ॥
प्राणप्रतिष्ठामंत्रोऽयं सर्वकर्माणि साधयेत् ॥ अस्य मंत्रस्योते अमु
ष्य इत्यानि पदानि बोद्धव्यानि अमुष्य स्थाने साध्यदेवता षष्ठ्यं
...द्दं प्रयोक्तव्यानि ॥ तदुक्तं नारायणीये। अमुकपदे यद्रूपं
...त्र पुद्दरूपते। साध्याभिध्यानतद्रूपं तत्स्थाने नियोजयेत् ॥ ८ ॥
...नारोक्तो। भूतशुद्धिं विनायादौ देवीरूपं विचिंतयेत् ॥ ९ ॥ अ
...ां ...फट् स्वाहा नाय गाङ्गविनघोधनं। रक्ष रक्ष हुं फट् स्वा
... अनेन हृदि हस्तं दत्वा आत्मरक्षां विधाय स्ववामे वामे... संस्था
प्य प्राणायामादिकं कुर्यात्। तदुक्तं तत्रैव। प्रणवं स्वं मुद्दत्य शोष

148

प्रकारांतरेण [illegible]

प्राणप्रतिष्ठामंत्र [illegible] हागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहेति जीवन्यासः ॥

[illegible] स्तानि प्र[illegible]मे [illegible] मयोगेन प्रचेतलं समुद्धरेत् पुरदैवतयै [illegible]

[illegible] प्रवालिलाक्षतैः ॥७॥ ततो न्यासं प्रकुर्वीत प्रोक्तकारीतं त्रई

[illegible] त्रिपुर [illegible] पादिदेवीस्वरूपं ततो ध्यायेदात्मानं कर्मसाक्षिणे ॥८॥

[illegible] न्यस्य पाशादि त्र्यक्षरेण तु । प्राणामंत्रेण युक्तेन

[illegible] पदं ततः ॥८४॥ प्राणा इति वदेत् पश्चात् इह प्राणास्ततः

[illegible] अमुष्या जीव इह च स्थिता मुष्या पदं ततः ॥८५॥ सर्वेंद्रिया

ण्यमुष्या श्च वाङ्मनो नयनं ततः । श्रोत्र घ्राण पदात्प्राणा इहाग ॥१२२॥

त्य सुखं चिरं ॥८६॥ तिष्ठंतु वह्निजायांते प्राणायामं त्वमीरितं ॥

149

करुपतारिमाब्यतोसमर्प्यप्राणायामविधिनामितिवायुबीजं धूम्रवर्णं
षोडशवारंजपन् पापपुरुषसह शरीरं संशोष्य रमितिवह्निबीजं
...रक्तवर्णं चतुःषष्ठिवारंजपन् शरीरं संदह्य वमितिवरुणबीजं शु
...स्मवारं विचिंत्य द्वात्रिंशद्वारंजपन्नुद्भूतामृतविष
...त्रिपु... शरीरमुत्पाद्य ललाटस्थलमितिपृथ्वीबीजेन पी
...शरीरं... शरीरं दृढीकृत्य सोहमितिमंत्रेण कुंडलिनीममृत
...सृष्टि हृदि हंसं दत्वा जीवन्यासं कुर्याद्यथा। ओं
...अनेन॥ श्रीदक्षिणायाकालिकायाः प्राणाइह प्राणाः। अमु
ष्यप्राणाया... ...अमुष्याः सर्वेंद्रियाणि। अमुष्यावाङ्मनोनस

यथोक्तरूपां हंसकुंडलिं मंत्रेण पृथिव्याः स्वस्थानात् स्वाधिष्ठाने समानीय
तत्र जले पृथिवीं विलीनां विचिंत्य तस्माज्जलेन सह मणिपूरे स
मानीय तत्राग्नौ जलं विलीनं विचिंत्य तस्माद्वह्निना सहानाह
ते समानीय तत्र वायौ वह्निं विलीनं विभाव्य तस्माद्वायुना सह
विशुद्धौ समानीय तत्राकाशे वायुं विलीनं वि
भाव्य तस्मादाकाशेन सहाज्ञाचक्रे समानीय तत्र मनसि
आकाशं विलीनं विचिंत्य मनो नादे विलीनं विभाव्य नादं बिं
दौ समर्प्य ततः सहस्रदलकमलकर्णिकास्थचंद्रमंडलमध्यस्थ ॥२१॥
त्रिकोणांतर्गतबिंदुरूपपरमशिवे कुंडलिनीं जीवात्मानं च नीत्वा

सा मूलेन प्रणवेन वा ॥ ज्ञानार्णवेपि ॥ कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्यन्नासा
वायुधारणं ॥ ७१ ॥ प्राणायामैः स विज्ञेयः तर्जनीमध्यमेन वा ॥ अथवा
यं क्रमः ॥ मूलाधारे मनः संयोज्य दक्षांगुष्ठेन दक्षसौरन्ध्रपुटं धृत्वा
150 [illegible] मंत्रं प्रणवं वा षोडशवारं जपन् ॥ वायुं वामेनापूर्य कनिष्ठा
[illegible] मिकाभ्यां वामनासापुटमपि विधृत्य तमेव चतुःषष्ठिवारं ज
[illegible] पित्वा पुनस्तद्द्वात्रिंशद्वारं जपन् दक्षिणेन वायुं रेचयेत् ॥
[illegible] मेण प्राणायामत्रये कृते एकः प्राणायामः ॥ १ ॥ एवं वार
त्रयं दद्यादिति ॥ मनःशुद्धिं लिपिन्यासं विना यस्तु जपं चरेत् ॥ विप
रीतफलं दद्यादभक्त्या यजनं तथा ॥ ८१ ॥ अथ मूलाधारात् कुंडलिनीं

ह्या०

द्रयाचमित्वेपतीकृत्वा वामपार्ष्णिघातत्रयं कृत्वा मोहत्यातजे
नीम ध्यमाभ्यां म... ... धतालत्रयं दत्वा तर्जन्यंगुष्ठयोगेन छोटिका
... ... दिग्बंधनं कृत्वादिव्यदृष्ट्यादिव्यान्विघ्नान्निरस्य च
... ... वह्निप्राकारं विचिंत्य ... ... स्वदेहं संमार्ज्य प्राणायामत्रयं
... ... ॥ ... ... पार्ष्णिघात कूरास्फोटसमुद्रं चित वस्त्र ...
... ... यमथो दद्यास्तद ब्रसंप्रदायतः ॥७॥ ... ... नैत्रराम्भैरस
वद्दाधियप्रिये। मात्राभ्यिः प्रणवेजप्त्वा पूरकं कुंभरेचकैः ॥७॥ प्राणा
यामत्रयं कृत्वा भूतशुद्धिं ततश्चरेत् ॥ अन्यत्रापि। मनोजीवात्म ॥२॥
नो शुद्धिः प्राणायामेन नीयते ॥७॥ कालितंत्रमेपि। प्राणायामत्रयं कृ

षकेति चपदंप्रोक्तं हूं फट् स्वाहा ततःपरं॥७२॥ अनेनमनुनादेव्यापु
ष्पाधिष्ठानमेव च। प्रवणं पुष्पकेतुश्च तथाराजार्हते पि च॥७३॥
याय तायसम्यक्गिंस्यकृत्वा संबंधाय ततश्च ॐ नमः। पुष्पे पुष्पे महापु
ष्पे सुपुष्पे पुष्पसंभवे॥७४॥ पुष्पछायाचकीर्णे च हूं फट् स्वाहा त
तःपरं। विमुद्ध्य पुष्पाणि तेन जलं प्रवंपदाहरेत्॥७५॥ ॐ त्रातामि
... हूं फट् स्वाहा ततःपरं॥ इति मंत्रेण पुष्पमधिष्ठाप्य। ॐ
... धनुराजार्हते त्राताय संसम्यक्कृ संबंधाय। पुष्पे पुष्पे महा
पुष्पे सुपुष्पे पुष्पसंभवे। पुष्पचयावकीर्णे च हूं फट् स्वाहा॥ इति
पुष्पमभिमंत्र्य ... आद्यादिकं मूलं तेन पठित्यनेन मासुक्ष्य धेनुमु

...क्षिन्नोक्तं॥८५॥ ...गर्भारजोनिश्चस्तानशुद्धिरितीरिता।पूजाद्रव्यापि
संप्रो...क्ष्यमूलास्त्राभ्यांविधानतः॥८६॥धेनुमुद्रांदर्शयेच्चद्रव्यशुद्धिरि
...॥पीठदेवीप्रतिष्ठाप्यसकलीकृत्यमंत्रवित्॥८७॥मूलमंत्रेणदी
...आर्चिताघ्र्यविन्दुनाच।त्रिवारंप्रोक्षयेद्विद्वान्देवशुद्धिरितीरि
...॥८८॥पंचशुद्धिविधानेनपश्चाद्यजनमारभेत्।अन्यत्रापि।पंच
शुद्धि...विहीनेनयत्कृतंनचयत्कृतं॥८९॥पंचशुद्धिविनापूजाअभि
चारायकल्पते।आत्मशुद्धिमानशुद्धिमंत्रस्यशोधनंतथा॥९०॥द्रव्य
शुद्धिदेवशुद्धिपंचशुद्धिरितीरिता॥कुमारीकल्पेपि।अधिष्ठानेतु ॥१२॥
पुष्पस्यपणवंपूर्वमुच्चरेत्॥७१॥ज्ञानार्णवेकेतिपदंज्ञानाभीतिततःपरं॥

धूपादिवासितं पटवासितं। तांबूलं देवद्रव्यं च धूपदीपादिकं च य
त्। सर्वोलंकारभूषाभिर्भूषितः कौलवेश्वरः। मूलेन मंत्रितं तोयं स्रो
क्षितं स्थापयेत्ततः। सर्वं च दक्षिणे स्थाप्य वामे चार्घ्यं निवेशयेत्॥६१॥
[illegible]मे देवतायास्तु कुलद्रव्याणि धारयेत्। पश्चिमे पृष्ठमिसथः।
न[illegible]काद्युपराणपि छिद्रं। दृषतो नस्यादन्यस्थानेन वामतः॥६२॥
[illegible]चापि। आत्मस्थानमनुद्दिश्य देवी शुद्धिस्तु पंचमी॥ यावन्न
[illegible]तावद्देवार्चनं कुतः॥६३॥ मार्जनो देहशुद्धिस्तु प्राणाया
मादिकं क्रियेत्। [illegible]नि लिपिविन्यस्य आत्मशुद्धिरितीरिता॥६४॥
सम्मार्जनं प्रलेपादै[illegible]णोदस्वस्थानं। वितानधूपदीपादिपुष्पमा

...र्णं ... ...मध्ये इष्टदेव्यै नमः इति नमस्कृत्य पूर्ववत्सा
...न्याद्यं ... ...सोपकरणं चाभ्युक्ष्य स्वदक्षिणे गंधपु
... ...पेरु ...धिजलं देवतायाः पश्चिमे कुलद्रव्यादीन्यपा
...मे ... ...वामे धारये ... कलश ...मणे ॥ कुला
... ...विधानं तदभ्यर्च्य तथा सुरवां कुलासनं ततो बध्वा गुरुस्त
... ...णतु ॥ ५६ ॥ आत्मशुद्धिं पठं शुद्धि देहशुद्ध्यादि भैरवाकृती
...च्य ततो विद्वान् कुपोतं कुलं विचेष्टितं ॥ ५७ ॥ दीक्षिताभिः सुशी
...लाभिः स्वराभिः कुलनारिभिः देवता गुरुनामस्ति चित्तया भ्रमि ॥ ५८ ॥
...भु ॥ नानाविधानि पुष्पाणि गंधानि विविधानि च ॥ कर्पूरजाति

घूर्णां चित्ता धनं ॥ उत्तरतंत्रे । मूलमंत्रं तस्योपरि सप्तवारं नियो
... येत् ॥५१॥ आवाहनादिमुद्राश्च धेनुर्योनिस्ततः परं ॥ दिश बंधं क्षो
क्षितं ... त्रयपुरःसरं ॥५२॥ दिव्यदृष्ट्या तथा पाद्यैर्विघ्नो
... समधा तर्पयेद्ध्येयं ध्यायेद्बीजपंचमनुं ॥५३॥ गुरुरूप ध्ये
... तथा संकेतमुद्रया ॥ विधेव तर्पयेद्रूपं साधकः सिद्धमा
... ॥५४॥ एवं बहुवदपदं श्रयाह्वानादि निपदं ततः । ममसिद्धाय स
... वपदं ततः ॥५५॥ मलवं शावरी स्वाहा मंत्रेण ज्ञकुर्यात्कु
... संकेतमुद्रया ततमुद्रया ... एवं विधिविजयी स्त्रीकृत्वा नं
दमयो भत्वा ... णो ईश्वा अमुकानंदनाथ श्रीपादुकेभ्यो नमः ।

श्रुतबीजाणां च बोधनं ॥ उत्तरतंत्रे ॥ मूलमंत्रं तस्योपरि सप्तवारं नियो
जयेत् ॥ ५१ ॥ आवाहनादि मुद्राश्च धौतीर्योनिततः परं ॥ दिश बंधं
[illegible] त्रयपुरःसरं ॥ ५२ ॥ दिव्यदृष्ट्यातथा पश्येद्घातैर्विघ्नं
[illegible] सप्तधा तर्पयेद्देवं ध्यायेद्बीजपन्मनुं ॥ ५३ ॥ गुरुरूप
[illegible] तथा संकेतमुद्रया ॥ त्रिधैव तर्पयेद्भक्त्या साधकः सिद्ध मा
[illegible] ॥ ५४ ॥ एवं वदेद्वदपदं ब्रूयाद्वाग्वादिनिपदं ततः ॥ ममजिह्वाग्रेस
[illegible] वपदं ततः ॥ ५५ ॥ मंत्रवंच्छावरी स्वाहा मंत्रेण जुहुयात्कु
[illegible] संकेतमुद्रया ततमुद्रयाऽस्यर्घं ॥ एवं विधि विजयी सृष्टीहृत्याने
दमयी भवत्वानं [illegible] णो ईम्मश्री अमुकानंदनाथ श्रीपादुकेभ्यो नमः

श्या॰

हेतिमंत्रेण [illegible] ॥ सिद्धिमूलिकमेदेवीहीनवह्निप्रबोधिनी ॥
[illegible] प्रज्ञाव [illegible] दात्तुवंठत्रिमूलिनी ॥ [illegible] ॥ ऐंक्षवियायनमः
[illegible] बोधयेत्परांततः ॥ अज्ञानेंधनदीप्तायैज्वालायैज्ञानरू
[illegible] त्मानंदस्याहुतिप्रीतिंसम्यग्ज्ञानंप्रयच्छमे ॥ ह्रींवेदया
[illegible] स्वाहा ॥ प्रबोधयेत्ततः ॥ [illegible] ॥ नमस्याग्निनमस्याग्नियोग
[illegible] दर्शनंत्रैलोक्यविजयेमातःसमाधिंफलदाभव ॥ [illegible] ॥ ह्रीं
[illegible] नमस्वाहा ॥ कथितंमंत्रमुत्तमं ॥ ॐ अमृतेअमृतोद्भवेअमृ
तवर्षिणिअमृतंदेततः ॥ [illegible] ॥ अमृतमाकर्षद्वंद्वंहंसिद्वंदेहितततःपरं ॥ ॥१७॥
अमुकंमेततोवर्यात्त्वंवशमानयततःपरं ॥ [illegible] ॥ द्विठांतोयंमनुःप्रोक्त

154

नपूजामासनं तु यो न्न ध्यानं न च चिंतनं। तस्माद्भक्त्या च पीत्वा च

पूजयेत्परमेश्वरी॥४०॥ विजयाकल्पेपि संविदानंदयोर्मध्ये संविद्दे

वी गरीयसी॥ संविद्योगस्तेनेह पूजादौ साधकोत्तमे॥४१॥ कर्त्त

व्यं ... महापूजा करणीयास्तु यत्नतः। अन्यथापि। आनंदेन

... योगेन च तृप्यंति देवताः॥४२॥ तस्माद्वीर्यास्वीकारोऽवश्य ज ४

कार्येन। पूजादौ सा पुनश्चतुर्धा। ब्राह्मणी क्षत्रिया वै

... शूद्रा च। श्वेतरक्तपीतकृष्णभेदात्। तासां शुद्धिः क्रमेणाभिरव्य

ते। तदुक्तं विजयाकल्पे। सर्वहृदि ब्रह्मसंभूते ब्रह्मपुत्री नदानघे॥

भैरवानां च दत्तार्थे पवित्राभव सर्वदा॥४४॥ ॐ ब्रह्मरूपेन मंत्रश्चा

श्या॰
॥ १६ ॥

पणे प्रिये॥ विनियोगस्तु कथितः पठेत् कृत्वासनं ततः॥ २४॥ पृथ्वीत्वयाधृ
[illegible]कोक्ता देवी त्वं विष्णुना धृता। त्वं च धारय मां देवी पवित्रं मासनं कु
रु॥ २५॥ इति कृत्वा च देवेशी कुर्यांस्तत्रैव स्थापयेत्। मायाबीजं समु
च्चार्य आधारशक्तिमुच्चरेत्॥ २६॥ कमलासनमालिख्य ॐ नमो ते
[illegible] नयेत्॥ कुमारीकेऽपि। आकारांते सुरेश्वे च वज्रेश्वे ततः परं॥
ॐ ह्रूं स्वाहा ततः कुर्यामंडले तु शवासने॥ २८॥ वीरासनेनोपवि
श्य परसंपूज्यासनमेव च। एवं विधिनमासनं संस्थाप्य पद्मस्वस्तिकं
वीरासनैकृतमांसनेनोपविश्य कामाख्यासुरेश्ववीर्यं स्वीकुर्यात्॥ ॥ १६॥
न उक्तं तंत्रचूडामणौ। विनाहेतुकमाहात्म्यात्क्षोभयुक्तोम हेश्वर॥ २९॥
ग

रणेमत्स्यवायश्रवणात्॥ तदुक्तं कालीतंत्रे। मृतासनं विना देवी यो जपे
त्कालिकामनुं। तावत्कालं नारकी स्याद्यावदाभूतसंप्लवमिति॥ क्व
यत्तु स्वतंत्रे चादौक्तं बलाद्यासनमुक्तं॥ तत्तु स्वतंत्रे तत्रासनं विंदुमृता
सनमिति बोद्धव्यं। मृतासनाभावे शवरूपविष्टरमिति। तदुक्तं स्वतं
[illegible] ताभावे विष्टरं च शवाख्यरूपमक्रमयेत्॥ अथाग्रमौ त्रिकोणमंडलं
कृ[illegible] त्वाधारशक्त्यादिभ्यो नम इति संपूज्य तत्र शवाभावे कंबला
द्या[illegible]नसंस्थाप्य तदुपरि शवरूपं कुशाविष्टरं दत्वा कृतांजलिः पठेत्॥
[illegible] मार्णवे॥ भूमौ त्रिकोणमालिख्याधारशक्त्यादिपूजनं मेरु
पृष्ठ ऋषिः प्रोक्तः सुतलं छंद ईरितं॥ कूर्मो देवता देवी आसनार्थे

श्या॰

सर्वभोगसमृद्धिदं॥ कुशं वा यो वनस्थानो कुर्याद्दीर्घो वरासनं॥२४॥ उम
त्तानेक काष्ठपट्टघटितं पीठं वा यज्ञदारुजं॥ अथ मुंडमालामंत्रे॥ व्याघ्रा
दि ... सर्व सिध्ये ... ध्येमृगाजिनं॥ वस्त्रासने रोगहरं वेत्रजंश्री
... ॥२६॥ क्षौमं वाय पुष्टिदं प्रोक्तं कंबलं सर्वसिद्धिदं॥ कुशं वाय
दि ... कुश विशेषारक्तकंबलं॥२७॥ कुशं कंबलमास्तीर्य संयामेप
... चेतानदीक्षितो विद्रोजानुकुलकुसाराजिने गृही॥ स्नातदा
म ... वमासीन स्नात कूबलसवारि क॰॥ कुत्रापि नाबरणाद्धाव
तुरस्रं समेततः॥२९॥ एकहस्ते द्विहस्तं वा चतुरंगुलमुच्छ्रितं विस्तु ॥१५॥
द्धो आसनेकृपेसं स्थमंत्र नं बुधः॥३०॥ अत्र मृदासनमधूरूपं तद्द

१५६ मृदु चूड कमासीनश्चान्यपशु कोमलेषु वा। विष्टरेषु समाश्रित्य साधये सिद्धिमुत्तमां॥१८॥ मृद्वादिलक्षणमाह॥ अर्वाक् षण्मासतो दु ... तमाऊर्ध्वं बुधाः॥ चूडोपनयनैर्हीनं मृतं बालमचूडकं॥१९॥ ... चूडको बालो हीनोपयनयतः पुमान्॥ मृतश्च पंचमे वर्षे ... कोमलो विदुः॥२०॥ स्वतंत्रेपि। वं बलोको हितेवापि हलैर्वा ... मेणि। संन्यासी ब्रह्मचारी तु विशेषकेहु च मेणि॥२१॥ ... से। अचूडं वंबलं तथा। पीतवस्त्रं च शुष्कं च आसनाय प्रकल्पयेत्॥२२॥ ... पि। यत्त्व्यापादितं वापि मृतं वानरमासनं। ... अथवा यो निजात्मचः॥२३॥ सर्वसिद्धिप्रदं देवी गर्भच्युतं वा नारीणां

प्रान्तुच्चारय ह्रूं फट् स्वाहेति मंत्रेण सिद्धार्थाक्षततिलैर्नाराचमुद्रयाभ्य-
... र्पितं ह्रूं चा ... द्धि तेन जले न भूमि शोधनं कुर्यात् ॥ अनेन ओं
... ह्रूं फट् स्वाहा इति ॥ ओं पवित्र वज्र ह्रूं फट् स्वाहेति । अनेन मंत्रेण
... ... मिमं ... स्थापयेत् ॥ तदुक्तं कुमारिकल्पे प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य
र ... यं तरं । ह्रूं फट् स्वाहेति मंत्रेण भूमिं च परिशोधयेत् ॥ ४ ॥
त ... पवित्र वज्रादौ प्रणवं पूर्वमुद्धरेत् । वर्म ह्रयं ततश्चैव फट् स्वाहा
... दनंतरं ॥ ५ ॥ अनेनैव च मंत्रेण कुर्यात्सम्यङ्मिमंत्रणं ॥ आसना
नि यथा ॥ तदुक्तं तंत्रे ॥ वंशाश्मदारुधरणी तृणपल्लवनिर्मितं ॥ ६ ॥ ॥१४॥
वर्जयेदासनं धीमान्दारिद्र्यव्याधिदुःखदं ॥ ७ ॥ तदुक्तं मत्स्यसूक्ते ॥ ॥

गृहं प्रविश्य नैर्ऋत्यां ब्रह्मणे नमः वास्तुपुरुषाय नमः इति संपूज्या
क्षतैः सिद्धार्थतिलैः भूतान्संत्रासयेत् । तदुक्तं स्वतंत्रे । भूमिं व्योम
[illegible] तान्सर्वो विघ्नजातान्महाक्षतैः । सिद्धार्थैस्तिलसंमिश्रैस्त्रासा
[illegible] सनो विदोत् । अन्यत्रापि । भूतानाकर्षणे कुर्यान्मंत्रेणानेन सा
धक ॥ १ ॥ यस्मिन्स्थाने तु ते भूता हरंत्यां (?) । विसुराचने । [illegible] तेषु तेषु
[illegible] नैवेद्यं मंडलं तथा । २ । बलिं लुंपंति सदा लुब्धान्गृह्णंति च दे
[illegible] तेभ्या धन्नैन कृतेव्यं भूतानामपि सर्पणं ॥ ३ ॥ कुमारीकल्पे ।
[illegible] वं [illegible] हृस्य सर्वे विघ्नाश्च तत्परं । उत्सारयेत्तौ ते हुं फट् स्वाहा
चतुर [illegible] तेरा ॥ १३ ॥ [illegible] नेनैव च मंत्रेण भूतानुत्सारयेत्सुधीः । ॐ सर्वे वि

१५२

ग्यादि मुद्रा [illegible] ष्टाकुलिका नामिका पुनः तथा च तर्जनी मध्यमाधे
महं प [illegible] तम्प्र [illegible] रस्वेतायथा। तदु तूं स्वतंत्रे गणे शं क्षेत्रपालं
श्रुतैः [illegible] योगिनीं तथा। गंगा च यमुना चैव लक्ष्मीवाणी ततो वदेत्॥ ग
कि ता [illegible] विन्यासयं गणेदें च वामाद्यं बटुकं तथा॥ क्षांमा
[illegible] त्रपालं च मायाद्यं योगिनीं तथा॥ ॥ दक्षिणे च अधश्चैव
[illegible] नैतं। अथ एजारभ्य टीयथा। ह्रूमे ऊर्ध्वं वामे इं गं गण
[illegible] तये नमः। वामे क्षां क्षेत्रपालाय नमः। दक्षिणे बां बटुकाय नमः
अधः यां योगिनीभ्यो नमः। एवं गंगायै। यं यमुनायै। श्रीं लक्ष्म्यै। ॥१३॥
एं सरस्वत्यै। इति सर्वादिद्वारचतुष्टयेषु संस्थान्य वामांगसंकोचेन

येत्ततः ॥१०॥ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य लज्जा बीजं तथैव च । ततो विभुद्धांते स
पापा निशामयाद्दथ ॥११॥ अंकोषां ते विकूलं स्यादानायेति च तस
चूं बीजं मवेन्मंत्रः पादप्रक्षाळने प्रिये ॥१२॥ अथ सामान्या
वा गृह द्वारं प्रोक्ष्य पद्वारदेवताः पूजयेत् । तद्धूतं कुलार्णवे
आचमने हृ वा सामान्यार्घ्यं मंडलं येत् । त्रिकोणं वृत्तभूबिं चतुरस्रं
लं रचयेत्तत्ते ॥१३॥ आधारे शक्तिं संपूज्य तत्राधारं च निक्षिपेत् ।
पात्रं संशोध्य हूं मंत्रेण प्रपूरयेत् ॥१४॥ निक्षिपेत्तीर्थमा
धाद्दी प्रणवेन तु । दर्शये द्धेनुमुद्रां वै सामान्यार्घ्यमि
पाव ॥१५॥ सा र्घ्येण देवान्पूजयेद्द्वारदेवताः ॥ धेनुमुद्रा यथा ।
चत

151 येत्नतः ॥१ दमु [illegible] नेवा हुं हः श्री नो संयाममज्ज्मौयो नौ वास्छल्लेवावि
वंपापा [illegible] ॥१६॥ य [illegible] कूलेरम्येयत्र वास्यान्मनोलयइति ॥१७॥
[illegible] चे [illegible] पि उत्तरे दवैतेवापि निर्जने वा चतुष्पथो देवागारे देवप्र
[illegible] तरे ॥१८॥ स्वगृहे निर्जने वा वासे श्लोक अभ्यस्य
[illegible] यो तेषामन्यतमं स्थानं समाश्रित्य ततः परं ॥१९॥ ॐ वज्रो
[illegible] फट् स्वाहानेन जलं संप्रोक्ष्य नानीयासनमत्युक्ष्योपविश्य
[illegible] विष्णु सर्वपापानि समयाश्चोष विकल्मषमनउं अनेन ह
[illegible] नपादौ प्रक्षाल्य पूर्वं वदा चमेत्तातउ त्वं कुमारीम् कोऽं वमो
हे [illegible] हूं फट् स्वाहा मंत्रेण मंत्रकृत जलमानीय प्रोक्ष्य आसनं शोध ॥१२१

159

लेश्वरगतंत्रेपि।मोक्षार्थीरक्तवस्त्रेच भोगार्थीश्वेतवाससी।मारणे
कृष्णवस्त्रंतुवश्यपरक्तंसरागहो॥उच्चाटेव्याघ्रचर्मणिरक्षस्त्वकृत्ति
[illegible]हरिणी॥परिधायततोमंत्रीयागभूमिंयथाविधोत्॥१२॥तंत्रा
[illegible]न्येपि।ततश्चसाधकःश्रेष्ठोहृदिमंत्रंपरामृशन्।अबहिर्मौनसं
[illegible]यागभूमिंयथाविधोत॥१२॥तदुक्तंपृकुरागे।एकलिंगेश्म
[illegible]वाश्मन्यागारेचतुष्पथे।तत्रस्थसाधयेद्योगीविद्यांत्रिभुव
[illegible]री॥१३॥पंचक्रोशांतरेयत्रनलिंगांतरमीक्षते।तदेकलिंगमा
[illegible]तत्रासिद्धिरनुत्तमा॥१४॥तदुक्तंमुंडमालायां॥नदीतीरेश्मन्य
चतन[illegible]॥श्मशानेश्म[illegible]रमानि।एकलिंगेपर्वतेवादेवागारेचतुष्पथे॥१५॥

रुपा॰

उँ ताधीमहीतितो ॥८४॥ ततो घोरपदं प्रोक्तं प्रचोदयात्स्वठद्वितीअ
...प्रसादमात्रेण॰ ॥ घातकक्रोटयः ॥८७॥ सद्यः प्रलयमायांति
...कृस्य वचनान्यथा रावणस्य वधाद्वैव रामचंद्रो विमोचितः ॥८६॥
गुरुदाराकर्षणात्तु सोमश्चैव विमोचितः ॥ निजकन्याकर्षणाच्च ब्र
ह्मा... विमोचितः ॥८९॥ मातृवधात्परशुरामो मोचितोस्याः प्रसाद
तः ॥ ...शापानाच्च श्रीकृष्णो दत्तात्रेय तथैव च ॥९०॥ एवमेषां महावि
द्यानां ...न्या देवि सुंदरी । महापातकयुक्तोपि प्रजपेद्धाधायद्वि ॥९१॥
सत्यंसत्यं महादेवी मुक्तो भवति तत्क्षणात् ॥ अथ कुलचूडामणौ उक्ता
य कुलवस्त्रेद्वे परिधाय कुलेन च ॥८८॥ तिलकं कुलरूपेन तु सत्ता चम्यकु ॥९॥

160

ोषतः ॥७६॥ श्राद्धे विवाहे दाने च स्नाने वाऽङ्ग प्रपूजने । एवं चिंतापदे दै

व स्वसीरा [illegible] सिनसंज्ञय ॥७७॥ एवमेतद्विधानेन यथाज्ञात्वा चार्पयेत् ॥ त

[illegible] तेत्रैरवायेति त्रिधा चार्घ्यं प्रकल्पयेत् ॥७८॥ तदुक्तं कुलचूडामणौ ।

[illegible] घ्याय देवाय त्रिधा चार्घ्यं प्रकल्पयेत् । देवान् पितॄन् ऋषींश्चैव

जले [illegible] तु [illegible] वारिणा ॥७९॥ नंदिकेश्वरसंहितायां ॥ यावन्न दीयते चा

णव [illegible] रायणी [illegible] दिने । तावन्न पूजयेद्विद्वान् शंकरं वा सुरेश्वरीमिति ।

त३ [illegible] । दिने त्रणायो क्षिपन्ति [illegible] वा द्विणां च जलि त्रयं । अ

[illegible] केसा दत्वा गायत्रीं विजपेत्सुधीः ॥८१॥ गायत्री यथा । कुमा

पुंडे [illegible] य धीमहि [illegible] दमोक्षा विद्महे तदनंतरं । श्मशानवासिनी

160

[illegible]षतः ॥७४॥ आ[illegible]हा ॥ त्रिरर्घ्यं कुलसूर्याय दत्वा सूर्यमंडले देवीं वि
[illegible]सीरा[illegible] [illegible]वी गायत्रीमुच्चार्यैदमर्घ्यं महाकालसहितायै
[illegible] [illegible]लिकायै स्वाहेत्यर्घ्यं दत्वा गायत्रीं यथाशक्ति प्रजप्य
[illegible] [illegible]पयेत् ॥ तदुक्तं कालिकातंत्रे ॥ तर्पणादौ प्रयुंजीत
[illegible] ब्रह्म भैरवं ॥ आवाहने च स्थापि पितृन्व भैरवानिति कीर्त्तयेत् ॥
णव[illegible]त्र भैरवरूपां च देवीमपि च कालिकां ॥ तर्प्पतं कालिके मात
[illegible]ल भैरव तर्प्पतां ॥७४॥ कुलचूडामणौ ॥ भैरवाय च देवाय भैर
[illegible]नं च वक्तृत्वेन ॥ भैरवास्त्वं प्रदातव्यं मंत्रमुच्चार्य सर्वतः ॥७५॥ दाटदा
[illegible]गृहीतस्य पश्चात्ततो लिंगानुरूपतः ॥ भैरवीं भैरवास्सानं भावयेद्बुध ॥१०॥

ष्यदेहांतपापीप्रक्षाल्यमलरूपवर्णंतज्जलंपापरूपंध्यात्वापिंगलयावि
रेच्यपुरःकृल्मितेवज्रपाषाणेफडितिप्रक्षिपेत्॥अथहस्तौप्रक्षाल्य
[illegible]कंतर्पयेत्॥तद्यथा॥श्रीमदमृतानंदनाथाम्स्तर्प्पयामिइतित्रिःसक
[illegible]च्यस्तिद्धमानवौघान्गुरुन्संतर्पयेत्॥ततोदेवींतर्पयेद्यथा॥
[illegible]त्रैलोक्यतत्रसावरणांदेवीमावाह्यमहाकालसहितेदक्षि
णकालिकेमातस्तर्प्पयामिति॥संतर्प्यएकैकांजलिनापरिवारान्सं
ह ३ [illegible]॥म[illegible]तौत्रोक्तैसायुधवाहनपरिवारसहितमहाकालस
[illegible]दक्षिणकालिकेमातस्तर्प्पयामिइतित्रिःसंतर्प्यहृदोक्षतरक्त
पुष्प[illegible]य[illegible]अर्घ्यंविधायह्रींहंसःमार्तंडभैरवायप्रकाशात्मा

162

घदेह [illegible] चैतन्मेत्रीपापदूपविविंस्य च ॥ पुरतो वज्रयापणे
ह्रिच्या [illegible] दस्त्वं मंत्र [illegible] ॥ अन्यत्रापि ॥ षडंगान्यासमाचर्य वामहस्ते जलं
[illegible] कृत्वा दक्षिणेन वै संपुटं कारयेत्ततः ॥ १ ॥ त्रिवाकृजलं रथ्वीच
र्चैव जप्त्वा च पुनः ॥ अभिमंत्र्य च मूलेन सप्तधा तत्तमुद्रया ॥ २ ॥ नि
जो[illegible] जलं मूर्ध्नि शेषं रसे निधाय च ॥ शरीरांतः स्थितं पापं क्षालये
ण[illegible] कारुणी ॥ ३ ॥ अथ प्रयोगः ॥ ॥ १ ॥ वैकदाचम्य षडंगन्यासं कृ
[illegible] वामहस्ते जलं निधाय दक्षहस्तेनाछाद्य हं यं वं लं रं इति त्रिरभि
मंत्र्य मूलमुच्चरन्गलितोदकबिंदुभिस्तत्तमुद्रया मूर्ध्नि सप्तधा प्रो
क्षणं कृत्वा शेषं जलं दक्षहस्ते समानीय तेजोरूपं ध्यात्वा इडया कृ ॥ १ ॥

163

तेधरणीतिचावत्मज्जिणीतिपदंप्रोक्तंमहाप्रतिसरेनथा॥६७॥रक्ष
हूयंततोॐफट्स्वाहाचतदनंतरं।अनेनैवचमंत्रेणरक्षांकुर्याद्वि
[illegible]॥६८॥बंधनमितिद्वारिखाबंधनेरूपेणवस्त्रांचलेग्रंथिरूपे
[illegible]पर्थः॥शारदाटीकायांच।उक्तेनैवविधानेनकृत्वास्नानंतुनै
[illegible]वेदिकीतांत्रिकींसंध्यांकृत्वातर्पणमाचरेत्॥६९॥तांत्रिकींसं
ण[illegible]॥तदुक्तंतत्रैव।पुनराचम्यावन्यस्यषडंगमपिमंत्रवित्।वा
१३ [illegible]जलंगृह्यांजलिनोद्धृविंदुभिः॥७०॥सप्तधाप्रोक्षणंकृत्वा
[illegible]मंत्रंसमुच्चरेत्।अवशिष्टोदकंहस्तेरक्षेसंगृह्यबुद्धिमान्॥७१॥
पुंडरीककृदेहांतःक्षालितेपापसंचयं।कृष्णवर्णंचयदृपदक्षनासा।

त्रेपिका मूलं पठन्मुष्टिनेणी मुद्रया कुंभसंज्ञया ॥ क्षिप्ता वारत्रयं देवी आच
मनाय कायशौचः ॥ आत्मविद्याशिवैस्तत्वैस्ततो यागगृहं विशेत् ॥ अ
पापि सप्तच्छिद्राणि संरुध्य ततो मन्त्रे त्रिधा सुधीः ॥९०॥ आत्म
विद्याशिवैस्तत्वैराचामेत्साधकाग्रणीः ॥ वह्निजायां परे दत्वा सद्देन
पां मातथा ॥९१॥ कुंभमुद्रा यथा ॥ दक्षांगुष्ठं परांगुष्ठे क्षिप्त्वा हस्त
५ व द्वयेन वा सावकाशां चैव मुष्टिं कुंभमुद्रां विदुर्बुधाः ॥९२॥ ॐ मणिधारि
णी वज्रिणी महाप्रतिसरे रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा ॥ इति मन्त्रेण शिखाबं
धनं मूलेन तिलकं च कृत्वा सर्वं वदाचम्य वेदिकां च तां त्रिर्बंधवसं ॥८॥
ध्याः कृत्वा तर्पणं कुर्यात् ॥ तं तु के कुमारि वृक्षो प्रणवं सर्वे मुधत्यमणयं

164

नवां आचांतः कुलद्रव्येण संदर्भैः कुलपुत्रक ॥५२॥ कुलपात्रे समुद्धृत्य
सतिलं सजलं तत्र गृहीत्वा कुलदेवस्य प्रीतये स्नानमाचरेत् ॥५३॥
...संकल्प एवादौ कुलचक्रजले न्यसेत् ॥ कुलस्थानात्समानीय कु
...कुशोन च ॥५४॥ कुलतीर्थानि तत्रैव समावाह्य शिवात्मकं ॥
...विधाय पीत्वा विधाय प्रोक्षणं ततः ॥५५॥ अथांकुशमुद्राय
था ज्ञानार्णवे ॥ दक्षमुष्टिं विधायाथ तर्जनीं कुंचितां कुशरूपिणी ॥ अंकु
...मुद्रा त्रैलोक्याकर्षणक्षमा ॥५६॥ तीर्थावाहनमंत्रो
... ॥ श्रीकूर्मसंहितायां ॥ गंगे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती ॥
नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेस्मिन्संनिधिं कुरु ॥५७॥ इत्यादि ॥ अथ स्वतं

त्रामुद्र्यातीर्थमा... मूलांते आत्मतत्त्वाय स्वाहा विद्यातत्त्वाय स्वाहा शिवतत्त्वा
य स्वाहा। इत्याचामेद् ध्रुवम्॥ ॐ ह्रीं स्वाहा इत्यनेन त्रिराचम्य आसनं त्रिः संप्रोक्ष्य
मृ... त्रिकृयांग विलेपनं कृत्वा मूलं पठन्नूर्ध्वं मुद्रया मूर्ध्नि त्रिर्जलमभि
षिच्य ... श्रवणादीनि सप्त छिद्राणि संनिरुध्य त्रिर्निमज्जेत्॥ तदुक्तं
कुमारीतंत्रेपि मूलं वेदाः पंचमाया स्वाहेत्याचमनं मतमिति॥ नीलतंत्रे
... कुशान पि संगृह्य गत्वा जलान्तिकं ततः॥४९॥ मलापकर्षणं स्नात्वा
मं... नं समाचरेत्। विद्यया त्रिर्निमज्जेदेवमाचामेद्यथा सात्विका॥५०॥
कुलचूडामणौ॥ ...हे ...विधिना मम तेयन् तत्रयं कुलगः
शिष्यः स तद्रूपं परामृशन्॥५१॥ दिवं सर्वात्मथोच्छिन्नपातालं ...तसी ॥७१॥

105

अथाहं देवि न चान्योस्मि ब्रह्मैवाहं न शोकभाक् ॥ सच्चिदानंदरूपोहमा

त्मानमात्मचिंतयेत् ॥ ... ॥ समुद्रवलये देवि पर्वतस्तनमंडले ॥ विष्णुप

त्नी नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्व मे इति ॥ ... ॥ तेल्मा विनिःकृतिः प्रा

तः कृत्यमवश्यं कर्तव्यं निंदा श्रवणात् ॥ ने तु कं यामले ॥ प्रातः कृत्यम

कृत्वा तु यो देवी भक्ति तोर्चयेत् ॥ तस्य पूजा च न ति फलं यो च हीन यथा

स्त्रिया ॥ ... ॥ अथ नद्यादौ गत्वा वाल्मिकरूपं विशिष्य सुवर्णरजतात्

... दर्भेन नामयेत् तर्जनीष्वुधत्वा च भूपृष्ठले स्मरेत् ॥ मलापक

... स्नानं कृत्वा चम्य ॐ अद्येत्यादि कुलदेवताप्रीतये मलापस्नान

महं करिष्ये इति संकल्प्य जले त्रिकोण चक्रं विलिख्य तस्योपरि मंडलादिकं

कुलश्रीष्ये परित्यज्य निःसरणोद्यताः वराभयकराः सर्वे कुलतंत्रार्थवा

दिनः ॥ एवं कुलगुरुं प्राप्य त्यक्त्वा कुलमात्रकं । कुलस्थानं समानी

य स्थाना थं तीर्थं माश्रयेत् ॥ ४ ॥ त्यक्त्वा कुलगुरुं वै सम्यक् तं कुलगुरुं वा

वहेत् गृहस्थमद्भुतं प्राप्ते गोत्रवंश पशु संकटे ॥ ४ ॥ कुलनाथं परित्यज्य

ये नराः कुलसेविनः तेषां दीक्षा च यागश्च अभिचाराय कल्पते ॥ ५ ॥

तस्मात् सर्वप्रयत्नेन कुलीनं गुरुमाश्रयेत् । कुलीनः सर्वमंत्राणां

मधिकारीति गीयते ॥ ५ ॥ दीक्षा प्रभुः स एवासौ स च मंत्रस्य ना

यकः ॥ अन्यथा स्मृतो ॥ प्रकाशमानां प्रथमे प्रयाणे प्रतिभया — प्य ॥ ६ ॥

स्तायमानां ॥ अंतः पदव्यामनुसंचरंतीमानंदरूपाममलां प्रपद्ये ॥ ७ ॥

वतन्वी पीताभास्वत्पणपमा ॥ २६ ॥ तस्याः शिखायामध्ये परमात्मा व्य
वास्थितः ॥ सब्रह्म सशिवः सहरिः सेंद्रः सोक्षरः परमः स्वराट् ॥ स एव वि
ष्णुः प्राणः सकालाग्निः सचंद्रमाः ॥ इति कुंडलीनीं ध्यात्वा सर्वैः पापैः प्रमु
च्यते ॥ समहापातकेभ्यो ५ ततो भूत्वा सर्वमंत्रसिद्धिं कृत्वा के वलं मे
प्र ... वतीति ॥ कुलचूडामणौ ॥ मूलादिब्रह्मरंध्रांतं कुलं ध्यात्वा
कुर्व... रेत ॥ प्रह्लादानंदनाथं च सनकानंदमेव च ॥ कुमारानंदना
... नंदनाथकं ॥ २७ ॥ क्रोधानंदश्च सुकानंदौ ध्यानानंदततः
... नंद ... श्चैव ध्यायेत्कुलमुखोपरि ॥ २८ ॥ महासोरससाक
... नाकुलाद्विगन सोद्वि ... र्णितास्त्रोपतामसं ॥ २९ ॥

र स र सौ कौ २

...मांतेन ...यपाणिकं ॥ मंदास्मितं निजगुरुं लावण्येन विलोकि

वतन्वी पातां मां सच ... त्तेन धृतचारु कूलेवरं ॥ वामे धृतोत्पलाया श्च गुरु

188 वासितं ॥ स... तेजिते ॥ ज्ञानार्णवे पि ॥ प्रातरुत्थाय देवेशि ब्रह्मरंध्रे नि

ना ३ गुरुं ... दिविमयो ... ला मल्ल ॥ ३ ॥ तंत्रार्णवे च ॥

... वाग्भवं मायां लक्ष्मीबीजं समुद्धरेत् ॥ सहस्रदलं तथा नंद भै

रव ... सहस्रदलं ॥ ३ ॥ गुरुनाम तथा शक्तिनाम श्रीपादुकां तथा ॥

... व महामंत्रं ... ध्याप्रज पेत्सुधी ॥ ४ ॥ कालिकातंत्रे च ॥ मूलाधा

रे स्मरेद्दिव्यं त्रिकोणं तेजसां निधिं ॥ तस्योपरिस्थिता मानीय अधेऊर्ध्वं ॥ ५ ॥

... वस्थितं ॥ ३५ ॥ नीलतोयदमध्यस्थात डिल्लेखेव भास्वरा ॥ नीवारशूक

166

का ३

वतन्वी॥ इति द [illegible] ध [illegible] ध्यजपसमर्पणं कृत्वा देउ वत्सप्पा मं भूमौ वुर्योव
वाक्षितम॥ स[illegible] कारा भुं [illegible] क्षौम विराजितं॥ गं धानुलेपनेक्षांतं वराभय
हस्तः॥ पाणं॥ २॥ मंदस्मितं निजगुरुं करुणा रुण्ये नविलोक्तिते॥ वामोरु शक्ति
पुमं शुक्लाभरण भूषितं॥ २॥ स्व इत्यादक्षहस्तेन ध न चारु कले
प्रक्षामे ध नीमलायाश्च सुरक्तायाः सुह्नोम नं॥ ३॥ परानंद रसोल्ल
सिलोच नहृदय पंकजं॥ यत्तु॥ श्वेतांबरधरं गौरं श्वेताभरण भूषितं॥ इत्या
इत्यादि गुरुध्यानं॥ नतु वेष्णव विषये श्वेतवर्णो बोद्धव्यः॥ शाक्तादौ तु गुरु रक्त
माल्यांबरधरं पंकजे विहसन्मिति॥ वगारदा दी कार॥ मन्मते तु॥ शाक्ति ॥४॥
विषये श्वेतवर्ण मयि गुरो ध्यानं तरं मवति॥ न तु तस्याः कृष्णे लिखि

सुरत्नं ७ ७

16 ध्याम॥ ज्ञानार्णवे। ब्रह्मरंध्रे सहस्त्रारे कर्पूरधवलोज्वल इत्यादि। अथमं

त्रोयथा। अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया। चक्षुरुन्मिलितं

ये तस्मै श्रीगुरवे नमः॥ २॥ इति नमस्कृत्य तदाज्ञां गृहीत्वा मूलाधा

रे॥ [illegible] कारुत्रिकोणांतर्गतां धोमुखस्वयंभुलिंगासी वेष्टनी

[illegible] भुजगाकारां सार्धत्रिवलयां तडित्कोटिप्रतीकाशां नीवारश्

कव [illegible] नची कुलकुंडलिनी इष्टदेवतां स्वरूपां हुंकारे [illegible] सतत्तिवा त्रि

कोण [illegible] मुलाग्नि नाचैतन्ये विधाय ब्रह्मपथेन द्वादशांतेनी त्वा तत्र

[illegible] शिवेन संयोज्य कुलकुंडलिनी ध्यायेत॥ तानंतरं॥ सहस्त्रारे महा

[illegible] सेनिर्मले पूर्णेंदुमंडलपुनेषु इस्फूटिकसंनिभं॥ ३॥

[illegible]

ब्यामः [illegible] हृदि [illegible] ध्यात्वा [illegible] रहस्यजपसमर्पणं कृत्वा दंडवत्प्रणामं कृत्वा ओं तुर्यात्र
त्रोयया [illegible] कारा मुद्राक्षौ मदिरा जितं । गंधानुलेपने शांतं वराभय
ये तत्तं ॥ २ ॥ मदस्मितं निजारुण्ये नविलोक्ति ते । वामोरु न्यास्ति
पाणिं [illegible] शुभ्राभरणभूषितं ॥ ३ ॥ स्व इत्याद्यादक्षहस्ते नधृतं चारु कमले
[illegible] नेध नीलकाया श्च सुरक्तायाः सुद्रोमनं ॥ ४ ॥ परानंदरसोल्ला
सिता च नदय पंकजं । युग्मश्वेतांबरधरं गौरं श्वेताभरणभूषितं ॥ ५ ॥
इत्यादि गुरुध्यानं । ननु वेद्धव विषये श्वेतवर्णो बोद्धव्यः ॥ शाक्तादौ गुरु रक्त
माल्यांबरधरं पं मैन्नविहसम्मितं । [illegible] दीक्षाकार [illegible] मन्मतेन ॥ इत्यादि ॥ ६ ॥
विषये श्वेतवर्णमपि गुरोध्यानं नरं भवति । ननु तस्याः [illegible] कक्वे लिखि

गुरवंदर

अथास्याः सपर्याविधिर्लिख्यते ॥ ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय बद्धपद्मा
सनास्थितः । शिरस्याधोमुखं शुक्लवर्णं सहस्रदलकमलकर्णिका
न्तर्गतं मात्राहीनस्फुरद्बिन्दुसुंदरचंद्रमंडलस्थत्रिकोणांतर्गतहंस
पीठस्थापि[illegible]जगद्गुरुं शुक्लवर्णं दुकूलालंकारभूषितं ध्यानानंदमु
दि[illegible]मानसं वराभयकरं वामोरुस्थितेन सरक्तवर्णाद्विसहितं वामे[illegible]
कृ[illegible]तपल्कायाः प्रियायाः दक्षहस्तेन धृतकांतकलेवरं शांतं त्रि
कृ[illegible]दि[illegible]अभिषेकेन गुरुनाम संप्रदायानुगतकृतनाम सर्व
[illegible]मानसोपचारैराराध्य ऐं ह्रीं श्रीं हसखफ्रें हसक्षमल
[illegible] सहखौं [illegible] श्रीअमुकानंदनाथामुकीदेव्यंबाश्रीगुरुपादुकां पू

16

अथास[illegible]ः ॥१७॥ कामिभिर्धर्मलिप्सुभिः सेवितां परां ॥ न वित्त वी
सनाति[illegible]लं कायके च्चाँ वरं स[illegible]न ॥१८॥ य एनां चिंतयेन्मंत्री सर्वकामसमृ
तर्गतं वै[illegible]स्य रसेस सदेवाप्ति सर्वसिद्धिर्न संशयः ॥१९॥ गद्यपद्यमयी
पाठेस[illegible]ास्य भार्या तस्य जायते ॥ तस्य दर्शनमात्रेण वादिनो निष्प्रभा
कृ[illegible]ः ॥२०॥ राजानोपि च सदासत्वे नजेति किं परे जनाः ॥ वह्नेः शैत्यं
नु[illegible]स्तंभं विवस्वतः ॥२१॥ दिवारात्रिं व्यत्ययं च वह्नीक
तुं क्षमो[illegible]देव ॥ सर्वस्यैव जनस्यैव वल्लभः कीर्तिवर्द्धनः ॥२२॥ अंते ॥२५॥
च भजते देव्या गाणपत्यं सुदुर्लभं नरः ॥ चंद्रसूर्यमयो भूत्वा वसेत्कल्पा
युतं दिवि ॥२३॥ न तस्य दुर्लभं किंचिद्यः स्मरेद्घोररक्षिणीं[illegible] ॥

69

णीमाप्नोतिसुमनगाधिगुणाः॥मुक्तांकामरेफेंदिराबिंदुमेकनरूपां।एत
त्रिगुणितामादौतदनुकूर्चद्वयंकूर्चबीजंतुव्योमषष्ठस्वरबिंदुमेक बी॰२
नरूपंतदेवद्विरुच्चार्यंभुवनान्तुव्योमज्वलनेन्दिराशून्यमेकनरू
पां॥तद्द्वयंदक्षिणेकालिकेचेत्यादिमुच्यते।तदनुबीजसप्तकमुच्चा
[illegible]मायामुच्चरेत्।सतुशिवमयोभवेत्।सर्वसिद्धीश्वरो
[illegible]गात्तस्यास्तिनान्यस्यगतिरस्तीतिसतुनारीश्वरः।सतु
[illegible]श्वरः।सतुसर्वेसर्वेश्वरइति॥भैरवतंत्रेपि।नात्रचित्तविशुद्धि
[illegible]मित्रादिलक्षणं।नवाप्रयासबाहुल्यंसमयासमयादिकं॥१६॥
[illegible]वविधयःसिद्धैवचरसिद्धये।पन्नगेराक्षसेमर्त्येमुनिभिश्चमु

रै से स्सार-२

श्या.

नाकेश्वरागै च जयंतीभक्तनापयेत्॥१२॥एतद्ध्यात्वा साधकेंद्रः पुष्पकं मनसा चरेत्॥

गोलोकं च तथा देवीस्थाने नमृते च यत्॥१३॥कुलिंगादीक्षितां मे नोपतिहीनां विच

क्षणां॥शांतियोग्यां स्वरूपां च अनपत्यां समाचरेत्॥१४॥सुंदरीं शोभनांगीं ना

पीनोन्नतपयोधरां॥द्विरष्टवर्षदेशीयां सदा कामाभिलाषिणीं॥१५॥सर्वोत्कृ

ष्टमयोगेन कृत्वा न्यासादिकं ततः॥तत्र चैव गृहीतयत्नेन पूजार्थं साधकोत्तमः॥१६॥

इदं गोलोकवृंदं च देवताश्रीतिकारकं॥अनेन पूजयेद्योगी सर्वकाममुपालभे

त्॥१७॥स्वयंभूं कथयिष्यामि पूजार्थं साधकोत्तम॥आनीय प्रमदां दिव्यां

प्रमत्तां यौवनोन्नतां॥अवादीक्षितां मूलमंत्रेण सुनासां चारुहासिनीं॥सर्वदा ॥१२४॥

नंदहृदयां घृणालज्जाविवर्जितां॥१९॥गुरुपत्नीं सुवेशां च देवतापूजने रतां॥

तस्याः कृत्वा मदनागारे पूजयेत्परमेश्वरीं॥२०॥स्वयमक्षोभितो भूत्वा साधकः पंचमे

सेद्धिद्धान्मैथुनंकारयेत्ततः॥ स्तुद्धमंत्रोद्गोधनैवयोनः प्रथमश्रजनं॥५॥भ
गेमानेपुनस्तस्याजायतेतत्वमुत्तमं॥गृह्णीयात्तसयत्नेनद्रव्यंकुंडोद्भवं
स्तुमं॥६॥निःश्चात्रूयाहितद्रव्यंगृहीत्वातेनश्रजयेत्॥सांनिध्याज्जायतेदे
वीसर्वकाममनुपालमेव॥७॥कुंडोद्भवाम्रतेदिव्यंकृषितंडुलेमंमया॥८॥त
उक्तंपेचमीयामलेपि॥चर्वंचोष्यंनिवेद्याथमस्त्वालंकारपाडुकौ॥श्रजयेद्द
क्षतैःशुद्धैस्तस्याभवनमंदिरे॥९॥भावयेत्कामभावेनतास्तुनत्वंविचारयेत्
॥तद्रव्यंस्तुद्धमंत्रौघप्रक्षिपेन्मदनालये॥१०॥मथ्यमानेपुनस्तस्याजाय
तेतत्वमुत्तमं॥गृह्णीयात्तसयत्नेनद्रव्यंकुंडोद्भवंस्तुभं॥११॥अथस्तुद्धमं
त्रौघध्यंयथा॥तद्रुक्तंकुलोद्दीशे॥मायागच्छपदंशुक्रस्तंभनंकारयेद्द्वयं॥अने

सेद्धिदानैहरं। विशेषतः कलियुगेरेणां नॄणां भुक्तिमुक्तिदं॥११॥ तस्याउपास
गमानेएव ब्रह्मा विष्णु शिवादयः। चंद्रसूर्यश्च वरुणा कुबेरोग्नियम
स्तुमं॥१२॥ दुर्वासाश्च वसिष्ठश्च दत्तात्रेयो बृहस्पतिः। बहुनात्रि
चोसर्वैनसर्वदेवाउपासकाः॥१३॥ कालिकायाः प्रसादेन भुक्तिमु
उक्तेपं दिग्गीग्नः तस्यामंत्रं प्रवक्ष्यामियतोरक्षेज्जगत्त्रयं॥ आर्क
क्षतैः वह्निसंयुक्तं रतिबिंदुसमन्वितं। त्रिगुणं च ततः कूर्चं युग्मं लज्जा
द्रातद्ततः॥१४॥ दक्षिणे कालिके चेति पूर्वबीजानिचोच्चरेत्। वह्निजा
ते... वधिः पुण्यं कालिकायामनुर्मतः॥१५॥ नात्र सिद्धाद्यपेक्षास्ति ॥२॥
नारिमित्रादिलक्षणं। अथ ध्यानं॥ अथ हैनां वह्लरं घोरस्वरूप

क. ६

सुद्दि बुद्धिप्रभावार्थं वक्ष्यामि मोक्षकारिणीं ॥ नजादौ द्वात्रिंशात्यक्षं
रीं ख णोति । तदुक्तं स्वतंत्रे ॥ क्रोधी क्रोबिंदु संयुक्तं त्रिमूर्त्यग्निसमायु
क्तं ॥ त्रिर्लेखेत्परतो देवी ह्रूंकारद्वयमेव च ॥ मायाद्वयं समालि
ख्य … अग्निसंवर्त्तसूक्ष्मयुक्तं … … के समचणो … वसरमकः २
… वाहांते ये महाविद्या द्वात्रिंशात्यक्षरी परा ॥ ७ ॥ अस्याश्च सदृशी
क्षिते … ना … जाने नु मामवे … ॥ कुमारीतंत्रे ॥ भैरव उवाच ॥ अति
… तद् … रघेत … नमः सनातन । अतीव सुगोप्यं च कथितुं नैव …
तेन तव … ॥ अतीं … तिकूथयामि तवानघ ॥ रूपाणि वि
चौषधं … निर … भाविनि ॥ ॥ तेषां मध्ये प्रधानां च काली …

ला ३